Қалибек АЛТЫБАЕВ

Ұлы Абайдың туғанына
170 жыл толуына арналады

АБАЙ ӘЛЕМІ

Сөзжұмбақтар

Өскемен
Рекламный Дайджест
2014

УДК 638.1
ББК 46.91
А 36

Алтыбаев Қ.
Абай әлемі (*Сөзжұмбақтар*). - Өскемен: Рекламный Дайджест, 2014. - 292 бет

ISBN 978-601-7421-29-8

Сөзжұмбақшы Қалибек Алтыбаев кескіндеме, сызу арқылы (кроссворд) сұрақ-жауап тәсілдерін қолданып ұзақ жылдар «Абай – абайтану» әлемімен шұғылданып жүрген бірден-бір шығармашылық иесі. Оның «Абайдың алып айдынынан», Абай, Шәкерім, Мұхтар туралы «Үш кемелдің шалқарынан» атты кітаптары жарық көрген. Автордың бұл еңбегі Абайды танып-білем деушілер үшін қажеттілігі зор құнды кітап. Абайдың мұрасын сұрақтар арқылы түйіп, ойындық тәсіл арқылы қорыту, ақынның рухани дүниесіне терең бойлап, ой дамытуға көмекші, кеңесші құрал. Шығарма көпшілік оқырманға арналған.

Қазақстан Республикасының Президенті
Н.Ә. Назарбаев Семей топырағында болып,
ұлы Абай атамыздың ескерткішіне гүл шоқтарын қойды.

Абайға оралу

Өскеменде Абай ескерткішінің ашылу салтанатына арнаймын
2009 жыл

Көңіл – қобыз жаңылғанда күйінен,
Сезім – бейбақ безінгенде үйінен.
Сап-сап айтып, салауатқа жүгінем,
Ұлы Абайғаораламын жиі мен.
Ардан аттап, дала кеңде, жер кеңде,
Сатылғанды, сатқындарды көргенде.
Адамдардың арман-мұңын түгендеп.
Ұлы Абайға бұрыламын шерменде.
Пенделіктің таба алмастан еш емін,
Күйіп-жанып өртенемін, өшемін.
Ағайынның аярлығын білгенде,
Ұлы Абайдың қасіретін кешемін.
Ғарыш...
Ғарыш...
Кейде маған тіл қатып,
Тереземді қағады бір мұң-бақыт.
Махаббатын өксіткенде әлдекім,
Ұлы Абайға сапар шегем түн қатып.
Әлдебіреу әлдекімге кектенсе,
Жанарына жасын ойнап, көк төнсе.
Адамдарға араша айтып, тәңірім,
Ұлы Абайға асығамын жеткенше.
Көңіл – қобыз жаңылғанда күйінен,
Сезім – бейбақ безінгенде үйінен.
Тану үшін өзімді де өзгені,
Ұлы Абайғаораламын жиі мен.

Нұрлан ОРАЗАЛИН,
ақын, драматург, қоғам қайраткері,
Қазақстан Республикасы
Парламенті Сенатының депутаты
(2013 жылдан бастап),
Қазақстан Жазушылар одағының төрағасы,
Мемлекеттік сыйлықтың иегері

1-БӨЛІМ

АБАЙДЫ ОҚЫ, ОЙЛАН, ТАП

САНСӨЗДЕР

I. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда **Қазақстан Республикасының тұңғыш Президенті, Ұлт көшбасшысы Нұрсұлтан Әбішұлы Назарбаевтың** ұлы ақын композитор, философ, ағартушы, қазақтың реалистік жаңа жазба әдебиетінің негізін қалаушы Абай (Ибраһим) Құнанбаев (22.8.1945–5.7.1904) туралы айтқан ұлағатты сөзі оқылады.

I. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Ұғындырар кісіге кез келгенде, Пыш-пыш демей қала ма ол да 7,23,11,10,9,11,10,3?».

II. «Адасқанның алды - жөн, арты - соқпақ» өлеңіндегі «Жалғыз атын терлетіп, ел 18,10,17,10,9,10,14, Сәлемдеспей, алыстан ыржаң қақпақ».

III. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Бір жерге бірге жүрсең 6,7,23,10,5 қосып, Біріңнің бірің сөйле сөзін тосып».

IV. А.С. Пушкиннен аударған «Онегин сөзі» туындысындағы «Хатыңнан жақсы ұғындым сөздің бәрін, Кірі жоқ, кіршігі жоқ 1,7,15,10,3,7,8, 7,9,10,3».

V. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Ғалым 6,21,8,1,7,16, немене, Балалықты қисаңыз?».

VI. «Жаз» өлеңіндегі «Өзгелер басын изейді, Әрине деп 1,7,18,13,8,17,7,14».

VII. «Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Аз 6,4,8,12,2,3,4,3 көпсінсе, Көп қазаққа епсінсе».

VIII. М.Ю. Лермонтовтан аударған «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» туындысындағы «Дүниеден үмітім жоқ менің деймін, Өмірге өткен 11,20,11,11,2,16 өкінбеймін».

IX. «Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Тура тілді 19,4,23,4,3,4 дейміз орыс, Жиреніп жылмаңдықты демес бұрыс».

X. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Сыбырлас, сырлас көп болған, Көптен 11,7,11,22 қимасың».

XI. Отыз сегізінші ғақлиясында негіз тірек деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 6,20,3,7.

XII. И.А. Крыловтың аудаған «Ала қойлар» мысалындағы «Жарлықты кешіктірмей тез беріңіз, Жаманды жақсыменен 11,2,5 көріңіз».

10 8 13   3 7 17 16 7 6 7 ’   18 10 11 9

’   7 6 7 16 17 7 3   19 20 2 8 4   13 15 10 1   10

7   3 7 17 16 7 6 7   7 1 10 15 7 14 9 13   4 12

1 2 3 4 5   6 7 8 7 8 7 9

6 21 8 1 7 22 15 7   11 20 4 23 .   4

9 10 1 7 ’   1 2 3 4 5   2 9 11 2 5 12

2. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда қазақ балаларының мектептерде оқып, білім алуы, ғылымға, өнерге тартылуы, халқына адал қызмет етуі жайлы 1886 жылы жазылған «Интернатта оқып жүр» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Жақсыға айтсаң, жаны еріп, Ұғар көңіл шын 12, 16, 8, 13, 1».

II. «Мәз болады болысың» өлеңіндегі «Күлмең 10, 2, 17, 11, 1 қасқайып, Салынып ап мақтанға».

III. Жиырма алтыншы ғақлиясындағы ұяларлық нәрседен ұялмайтын адам - 2, 10, 11, 7, 2, 10.

IV. «Дүтбайға» өлеңіндегі «Құбылуы ойының – Кетпей құйтың 16, 9, 18, 16, 19, 13».

V. А.А. Дельвигтен аударған «Сұрғылт тұман дым бүркіп» туындысындағы «Бүгін - жалын, ертең - шоқ», 12, 16, 6, 4, 13, 12, 14, Бетті жу!».

VI. «Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Ұрлық пенен қулыққа, 12, 2, 3, 6, 2, 17, 2, 19, 4, 2 кестің бау».

VII. «Күлембайға» өлеңіндегі «Пысықтың 18, 20, 12, 13 бұғып жүр, Беттесе алмай шаңқылдап».

VIII. «Әбдірахман өліміне» арнауындағы «Қалжыңы, шыны аралас, Өмірім аз 4, 16, 1 білдіріп».

IX. Отыз сегізінші ғақлиясындағы тілеу, сұрау деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 9,2,7,17,11.

X. «Әсетке» өлеңіндегі «5,10,11,17,2,19 білер әр сөзді, Надандай болмас ақ көзді».

XI. И.В.Гете-М.Ю.Лермонтовпен аударған «Қараңғы түнде тау қалғып» өлеңіндегі «Ұйқыға кетер балбырап, Даланы жым- жырт, дел-сал 10,11,1».

XII. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Қайнайды қанық, Ашиды жаның, Мінездерін 18, 20, 8, 15, 16, 19, 4,16».

Суретте: ШҚ *облыс әкімі Б.М. Сапарбаевтың бастамасымен 2009 жылы Өскемен қаласында орнатылған Абай ескерткіші. Суретте: солдан мәжіліс депутаты Н.Сабильянов, облыс әкімі Б.Сапарбаев, Абайдың шөберелері Ғазел, Ишағы Жағыпарқыздары, Қазақстан жазушылар одағынан төрағасы Н.Оразалин.*

1 2 3 4 2 ◢ 5 3 6 2 7 2 ’◢ 2 8 ◢

16 3 ◢ 5 10 11 1 ◢ 18 20 8 14 15 16 •◢ 5

12		3
19		6
13		2
8		’◢
16		9
’◢		2
2		6
9		2
1		1
2		◢
9		10
13		11
18		6
◢		◢
7		2
11		8
6		9
11		11

17 ◢ 10 11 9 8 2 •◢ 16 15 14 6 13 12 ◢ 10

3. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда шеберленген ірі суретші және реалист болған кезіндегі 1882 жылы жазылған «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Сап-сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «15,2,23,13,21 аулап сөз айтар, Арадағы тілхатым».

II. Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Алтын көрсе, 17, 18, 9, 13, 19, 1, 18 жолдан таяды».

III. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Рас сөздің кім білер қасиетін? 4,10,7,21,6,7,16 шынға сенбей, жоққа сенбек».

IV. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Бет бергенде шырайың сондай жақсы, Қайдан ғана 12,14,16,7,21,11,7 сартша сыртың?».

V. «Қыран 12,20,9,15,13,1 не алмайды, салса баптап? Жұрт жүр ғой күйкентай мен қарға сақтап».

VI. Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «4,5,4,22,7,8,8,7,23 азары болса да, безері болмайды».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қанжар» туындысындағы «Қан сорғалар жүзіңе жас сорғалап, 10,4,22,5,7,3,18,8 өртенгеннің белгісі еді».

VIII. «Қатыны мен Масақбай» өлеңіндегі «6,7,9,3,4,10 қып астына, Байының тоқымын».

IX. «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі «Жұртпен бірге 2, 16, 13, 23, 11, 13 қоса алдасып, Салпылдап сағым қуған бойыңа еп пе?».

X. «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Дүние 24,22,11,4,8 шығады, Өзімді өзім ұмытып».

XI. И.А.Крыловтан аударған туындыларында жиі айтылатын дала құсы - 10,4,9,5,4.

XII. «Болды да партия» өлеңіндегі «Япырау, неңді алдым, Сау 10, 24, 22, 3, 4, 22 арымды?».

10 7 9 4 8 10 14 6 15 2 16 13
, 10 14 1 7 21 4 9 11 18 17 , 10 15
8 .. 4 2
4 17 4 8 9
8 18 5 11 13
3 21 8 7 17
7 9 4
9 2 17 15 6
7 6 2 4
10 13 4 16 3
15 5
9 21 4 10 4
13 20 6 4 5
12 1 10 22 4
7 19 17 7 5 4 10 23 4 10 8 1
4 3 4 6 19 14 8 18 3 2 1 . 4 11 24
11 8 4 10 1 9 4 1 8 7 6 4 5 4 3
АБАЙ
ЭНЦИКЛОПЕДИЯ
АБАЙ
ЭНЦИКЛОПЕДИЯ

4. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда дүние, әлем туралы танымы шығыстық рухани қазынамен байыған, кемеліне келіп, мейлінше толысып 1886 жылы жазылған «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Жетіліп жаз 1,2,7,14,2,10,11,2 қона алмай жүр, Күз күзеуде жанжалсыз бола алмай жүр».

II. «Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Күшті жықпақ, бай жеңбек әуел бастан, Қолға түсер сілесі 25, 20,17,15,12 қатып».

III. Жиырма үшінші ғақлиясындағы мақал «Көппен көрген 23,14,18, 6,9,7».

IV. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Ағайын, жоқ нәрседен етер 20, 23, 5, 6, 18, 24, Оның да алған жоқ па құдай құлқын?».

V. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Альбомға» туындысындағы «16, 13, 16, 19, 5, 15, 22, 19, 8 бар сырын өз әлінше, Көрінгенге көрсетпей көп жасырды».

VI. «Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Тірі жанға құрбы боп жап-жасында-ақ, Қалжыңдамақ, 4,2,3,18,12,20,2,4, ыржаңдамақ».

VII. «Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «4,18,21,17,18 сүйсең, бірді-ақ сүй, таңдап тауып, Көрсе қызар, күнде асық диуаналық».

VIII. Отыз сегізінші ғақлиясындағы намаз оқығанда тізеге қол қойып еңкею деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) 5,23,4,10,11.

IX. И.А.Крыловтан аударылған «Қарға мен түлкі» туындысындағы «1,23,5,6 біледі күледі, Сұрқия тілдің жаманын».

X. «Мен 20,9,14,2,8,18,12 демеңдер, Аяқты алшаң басқанға».

XI. А.С. Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Әлімше менде ұялып, Білдірмен дедім 13,14,3,15,8 де».

XII. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Сіз білесіз 17,15,22,15,12,17,15, Күнге күйіп, пісіппін».

Абай Құнанбайұлының 1933 ж. Қызылордадағы «Қазақстан» баспасынан жарық көрген толық жинағы.

5. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда тұтас халыққа арнап айтылған терең де күрделі ойлар шерлі жүректен шамырқанып, толқып шыққан 1886 жылы жазылған «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Шын 12,10,11,17,8,16,13,5 сүйсе екен, кімді сүйсе, Бір сөзімен тұрса екен, жанса-күйсе».

II. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» туындысындағы «Ұмытпайды еш орыс, 1,7,23,7,22,6,5,22,13 көргенді».

III. «Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Біреу 18,15,21,2,3 бұл сөзді, біреу ұғар, Бағасын пайым қылмай ақ-таң қалар».

IV. «Жаз» өлеңіндегі «Қыз-келіншек 25,14 тігер, Бұрала басып былқылдап».

V. Жиырма сегізінші ғақлиясында Құдай тағала туралы келтірілген иман - 9,2,14,4,1,4, 20,7,15.

VI. «Ғылым таппай мақтанба, Орын таппай 1,2,21,24,2,5,1,2».

VII. «Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Теке мұрын, салпы ерін, 18,19,4,5 тісті, Қабырғалы, жотасы болса күшті».

VIII. И.А.Крыловтан аударылған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы «Қазынасы 15,2,14,22,2 сондайдың, Аңдығыш, білгіш құрғырлар».

IX. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі дулығаның артынан қаптап қоятын зат - 20,4,9,2.

X.«Мен боламын демеңдер» өлеңіндегі «Бір 9,4,8,4,16,5,2,5 басқаның, Бәрі де кесел асқанға».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипатты» туындысындағы «Кейде үндемей жүрсе де сөзге баяу, От 20,2,8,4,5,22,2,14 жауапкер құрбыменен».

XII. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Іштегі 13,3,12,17 жалынды, Сөндір жаңа қылықпен».

Абай Құнанбайұлының 1934 ж. Алматыдағы көркем әдебиет баспасынан жарық көрген «Таңдамалы өлеңдері» жинағы.

6. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда жас буынға айтқан арнауы сияқты адамның жас кезі, бозбалалық өмірі туралы сыр шертетін 1886 жылы жазылған «Бір дәурен кемді күнге бозбалалық» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Я өз 14,6,21,13,20,5,6,11 тәуекел, Занимайся прямотой».

II. «Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Сенімі жоқ серменде сырды бұзды, Анық таза көрмейміз 18,9,12,4,5,4,24,18,4».

III. Отыз сегізінші ғақлиясындағы жиіркеніште деген сөзге қолданылған сөз (арабша) - 5,2,25,7,1,22,16.

IV. «Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Ауылдың жаны - терең сай, 21,2,12,4,10,2,11 өзен күрілдеп».

V. А.Мицкевичтен аударған «Тұтқындағы поляк жандаралының сөзі» туындысындағы «18,19,7,13,15,18,6,23,6,11 нажағай, Бұрқыраған жауынның».

VI. «Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «8,17,21,4,15,2,5 деп ісінен, Бәрін көріп кісіден».

VII. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Күн жауғанда қойнында, Күн ашықта 5, 9, 3, 11, 4, 20,18, 2».

VIII. «Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Тілге жеңіл, жүрекке жылы тиіп, Теп-тегіс жұмыр 25,6,15,12,13,11 айналасы».

IX. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «25,19,3,6,1 келтір, қыз ұзат, тойыңды қыл, Қыз таныстыр-қызыққа жұрт ыржаңшыл».

X. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің өлердегі сөзі» туындысындағы «Атам, анам-қара жер, Сен аша 14,6,7 қойныңды».

XI. «Шығыс ақындарынша» шығармасындағы бетер, артық деген мағынаға қолданылған сөз (парсша) - 14,16,22,21,2,7.

XII. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Жіңішке қара қасы сызып қойған, Бір жаңа ұқсатамын 21,1,10,2,11 айды».

Абай медалі, 1972

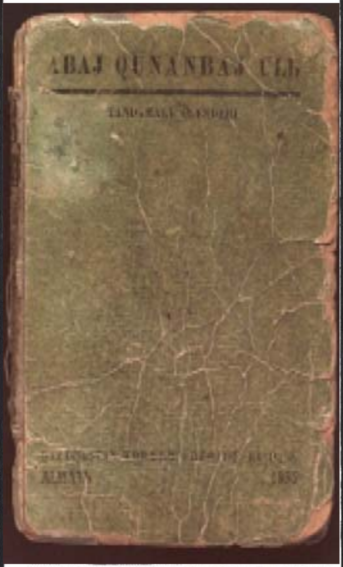

Абай Құнанбайұлының 1936 ж. Алматыдағы «Қазақстан көркем әдебиет баспасынан» жарық көрген таңдамалы өлеңдер жинағы.

И.Ю. Завизионная

7. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда жастарға арналған достық, татулық, жар сүю мәселесін қозғайтын 1886 жылы жазылған «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Шығыс ақындарынша» туындысындағы кейіпкерлердің бірі -26,3,22,25,4.

II. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Өзіме өзім жақпадым, Енді қайда 19,9,26 алдым?».

III. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «15,8,22,15, 17,6,10 ал-қызыл бет тіл байлайды, Аузын ашса көрінер кірсіз тісі».

IV. Отыз сегізінші ғақлиясындағы жалпы білім беретін мектеп (арабша) - 13,6,22,4,25,26.

V. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Асау той, тентек жиын опыр-топыр» өлеңіндегі «Даурыққан, күліскен, 16,23,2,21,4,2,14,1,2,7, Қайғысызға қайғырып, жиіркенген».

VI. «Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі» өлеңіндегі «Бай ұлына жалшы ұлы жалынышты, Ағып жүріп 24,25,7,15,14,15,13 көздің жасы»

VII. «Әлифби» өлеңіндегі мақтаулы деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 19,11,7,15,25.

VIII. И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы «Сүйтсе де мұндай сыншыдан, Құдайым 20,5,10,4,5 сақтасын».

IX. «Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Жетілсең де, жетсең де, Керек күні бір бар - 15,12».

X. «Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Қалың ағаш жапырағы, 19,9,20,9,13,23,15,19,9,18 өзді-өзі».

XI. «Күлембайға» өлеңіндегі «Қалжыңдаймын 11,7,22,2,25,5,7, Оған келе де бермес шамаң да?».

XII. «Көкбайға» өлеңіндегі «Керенау кердең, бір 1,2,13,5,3, Жақпайды маған сол жерің».

Абай Құнанбаевтың 1936 ж
Москвадан Алматыдағ
«Қазақстан өлкелік баспа
сы» дайындауымен шыққ
орыс тіліндегі кітабы.

8. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда әлеуметтік, психологиялық, лирикалық бағытта 1886 жылы жазылған «Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Егер сәулең болмаса, Мейлің тіріл, 9,2,21,16,4,17 өл».

II. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Тұтқындағы батыр» туындысындағы «11,20,21,14,4,5 уақыт шаршатпай қоймас ақыр, Денемді сауыт-сайман қысып жатыр».

III. Үшіші ғақлиясында араға жүруші адам деген мағынаға қолданылған сөз (орысша) - 19,7,1,14,2,6,3,21,5.

IV. «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңіндегі «Таң қаламын 10,16,6,8,17,13,8 айтқанды ұқпай, Және айта бер дейді жұрт тыным бермей».

V.«Әуелде бір суық мұз-ақыл зерек» өлеңіндегі «Тоқтаулылық, талапты шыдамдылық, Бұл қайраттан 22,8,13,10,6,8, білсең керек».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Өзгеге ешбір 6,20,3,21,2,6,2,3, Еркімен тимес бұл жүрек».

VII. «Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі «Енді 3,2,3,4 істейміз, Бәрінен де бос қалдық?».

VIII. «Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Кімге достық көп еттім, Түбі болды бір 5,2,21,4,1».

IX. «Ғашықтық, құмарлық пен - ол екі жол» өлеңіндегі «Бірге 11,10,12,12,10,3, біреуге жақпаушы еді, Сүйкімді тірі жанға неткен жансың?».

X.«Қор болды жаным» өлеңіндегі «Қамықты 5,15,17,4,16, Қайтсе болар жеңіл?».

XI. И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Естір еді 10,16,8,1 жер, Қызықты жомарт атымды».

XII. «Жігіт сөзі» өлеңіндегі «Етің етке тигенде, Демің тиіп 1,20,21,18,2,3,6,2».

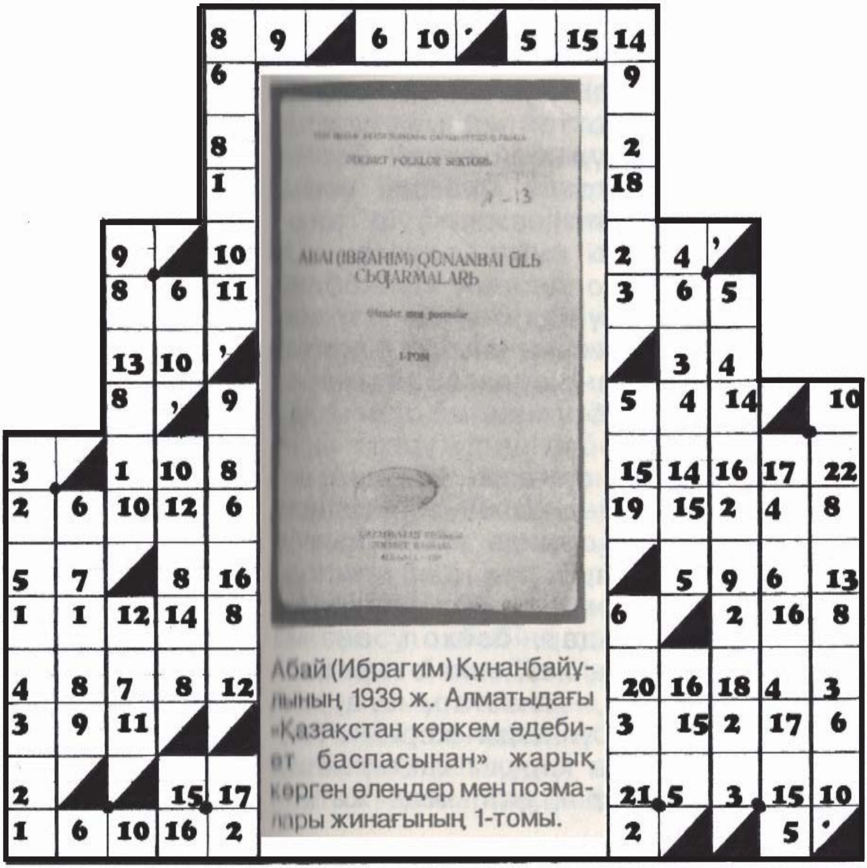

Абай (Ибрагим) Құнанбайұлының 1939 ж. Алматыдағы «Қазақстан көркем әдебиет баспасынан» жарық көрген өлеңдер мен поэмалары жинағының 1-томы.

9. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда көркем әдебиетте ұлы Абай тудырған биік тұрғы есебіндегі 1887 жылы жазылған «Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Бір күшті көп 15,3,11,15,3,8,15,9 жыға алмай жүр, Іште жалын дерт болып, шыға алмай жүр».

II. «Қыз сөзі» өлеңіндегі «Сіздей асыл кез болса, Қайтіп басты 20,12,24,13,12,24,10,17,22?».

III. И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» мысалындағы «Қарны үлкейді қампайып, 1,5,9,22,19,3,24 болам деп ісінді».

IV. «Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «Аласы аз қара көзі айнадайын, 23,21,7,3,8,8,3 ыстық тиіп салған сайын».

V. «Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Сыйласарлық 15,3,8,15,9,11,9,4, Кім танымас нұсқасын?».

VI. И.А.Буниннен аударған «Қорқытпа мені дауылдан» өлеңіндегі «Ойсыз, 19,18,16,16,17,22, бақытсыз, Жыбырлақпен өмір өтті».

VII. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Басбасына би болған 1,4,8,3,24 қиқым, Мінеки, бұзған жоқ па елдің сиқын?».

VIII. «Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі «Адамның тауып айласын, 8,9,16,9,2,9,8,15,9 ойламай».

IX. «Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Күшті жықпақ, бай 23,3,4,14,3,8 әуел бастан, Қолға түсер сілесі әбден қатып».

X. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жауабы» туындысындағы «Ішім өлген, құр денем сау, Босқа 21,7,3,24,9,10 жүр менің».

XI. «Тұлпардан тұғыр озбас шабылса да» өлеңіндегі «Арсыз адам арсаңдап, арсылдайды, 6,7 жерде-ақ керегеге таңылса да».

XII. «Бай сейілді» өлеңіндегі «Елдегі еркек, 14,18,16,13,12 селтек, Қағып елін қармады».

Абай Құнанбаевтың 1939 ж. Алматыдағы «Қазақстан көркем әдебиет баспасынан» жарық көрген кітабы.

10. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ақыл-ойы толысып, кемелденіп, өмірге көзқарасы айқындала түскен шағындағы 1888 жылы жазылған «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Кейде есер көңіл құрғырың» өлеңіндегі «Тартқан бейнет, өткен жас, 20,22,9,3,24,21,12,4 отын сөндірмес».

II. «Жазғытұры» өлеңіндегі «Адам тіктеп көре алмас күннің көзін, Сүйіп, жылып 21,13,9,14,5,15 жан лебізін».

III. Отыз сегізінші ғақлиясындағы ізгі жақсы мағынасында қолданылатын сөз (парсша) - 20,8,23,14,7, 16,8,9,21,2,12,24.

IV. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Жатқан сайын 13,19,17,15,25,14, Дұға оқушы ем шошынып».

V. «Ем таба алмай» өлеңіндегі «Босқа ұялып, Текке именіп, Кімді 24,1,9,10,3,16, мен сонан».

VI. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Кейбірі жайдары ашық боламын деп, Орынсыз 14,5,14,16,5,14,9,16,3,7, жыртақтаған».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Арық қара, кең 16,14,4,5,14,19, қыр мұрынды, Екі көзден от жанған не қылған жас?».

VIII. «Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «Көңілден 17,14,19,25,15, қалың зар, Айтатұғын сөзім бар».

XI. И.А.Крыловтан аударған «Піл мен қанден» туындысындағы «Шаңқылдап 22,9,5,12 ерленіп, Тартынбай ұрысар жан шығып».

X. «Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «Сүйер ұлың болса, сен сүй, 10,22,19,12,7,3,9,6,3 жарар ол».

XI. «Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Жыласын, көзден жас ақсын, 18,16,15,9,14,23,15,16 боялсын».

XII. «Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі «17,18,11,25,14,5,15 жау батыр ерді, Жауға сойқан салғалы».

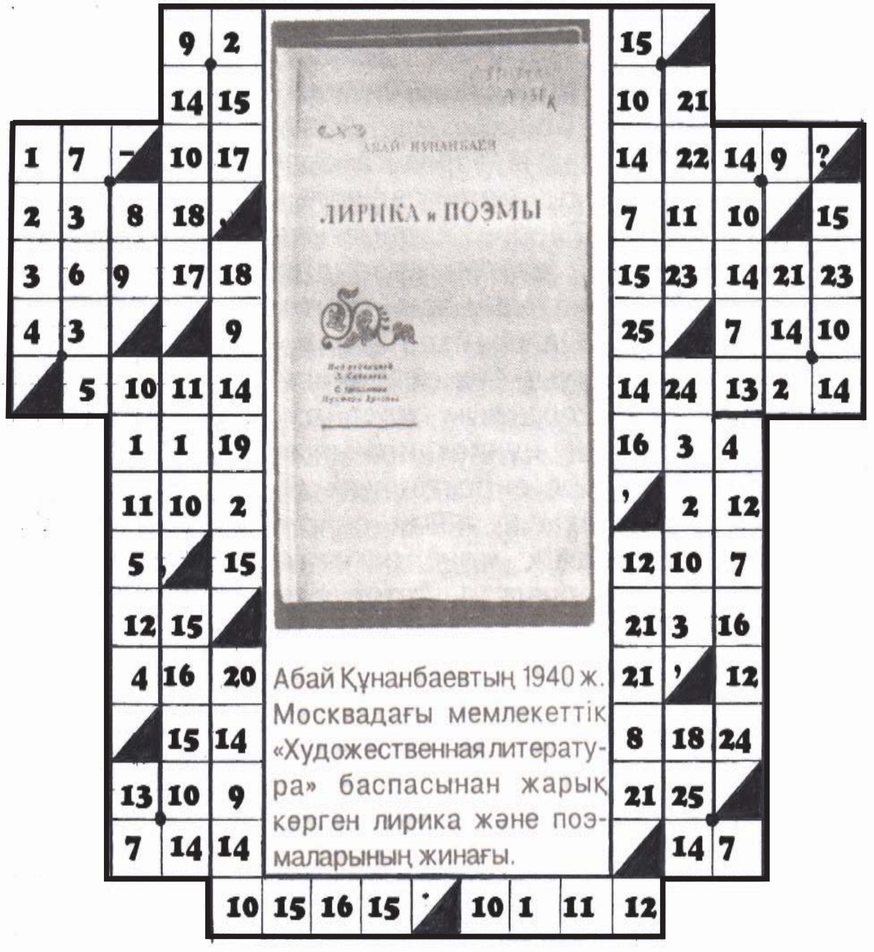

Абай Құнанбаевтың 1940 ж. Москвадағы мемлекеттік «Художественная литература» баспасынан жарық көрген лирика және поэмаларының жинағы.

11. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда табиғат көріністерін, махаббат сырларын кестелі тілмен айшықтаған, әлем поэзиясындағы шоқтығы биік туындыларының бірі 1888 жылы жазылған «Желсіз түнде жарық ай» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?» өлеңіндегі «Басқа сая, жанға олжа дәнеме жоқ, Қайран ел 22,11,4,18,4,29,19,18 жүр далақтап».

II. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі Құдайға құлшылық қылу, жалбарыну деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -21,2,6,2,21.

III. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Тұтқындағы батыр» туындысындағы «Уақыттай өзі жүйрік ат мінеміз, Сауыттай 7,4,18,8,4,10,3,2,25,3,4 тереземіз».

IV. «Тайға міндік» өлеңіндегі «Жазу жаздық, Хат таныдық, Болдық азат 29,22,3,15,2,15,2,18».

V. «Заман ақыр жастары» өлеңіндегі «19,5,12,19,17,9,19,18 етті ауыртпай, Құр тілменен жиғаны».

VI. И.А.Крыловтан аударған «Емен мен шілік» туындысындағы «Шалқақтық 28,16,3,29,19,20,21,16,18 кімге жаққан, Екпінге ерегессең, қатер саған».

VII. «Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Қара көз, имек қас, 1,2,10,2,11,2 жан тоймас».

VIII. «Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Жүрегі елжіреп, Буындар 12, 22, 11, 2, 18, 4, 9».

IX. «Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «12,24,27,16,18-ертең жетем деп, Көңілге алған дәулетке».

X.Отыз сегізінші ғақлиясындағы еруші деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 29,26,21,12,23,6.

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегин сөзі» туындысындағы «Жас қызбен жас бәйтерек - бәрі бірдей, Жапырағы тұра ма жылда 13,14,27,19,10,29,19,20».

XII. «13,14,16,18,19,18 басқа ойы жоқ, Адамның надан әуресі».

? ■	2	1	1	2	3	25	2	■	2

1	13	14	4	, ■
2	■	15	6	1
3	9	16	2	23
4	4	- ■	10	3
5	11	13	4	9
■	2	14	9	4
2	3	16	22	10
6	10	, ■	21	6
2	4	17	■	2
7	12	13	5	18
■	4	10	16	■
8	11	16	15	8
2	, ■	18	10	2
9	4	12	19	11
4	6	19	8	4

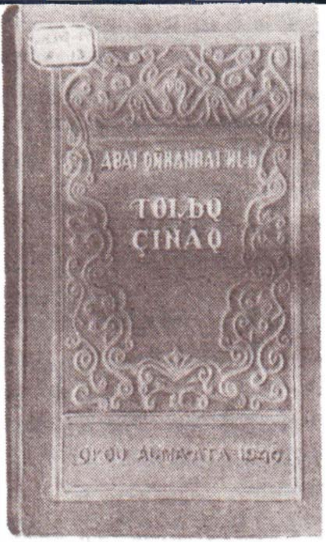

Абай (Ибраһим) Құнанбайұлының 1940 ж. Алматыдағы «Қазақстан көркем әдебиет баспасынан» жарық көрген аудармалары мен қарасөздері жинағының 2-томы.

6	3	19	■	18
25	29	17	1	26
6	19	, ■	22	, ■
4	9	2	11	9
3	■	1	4	4
22	9	1	9	6
8	19	2	, ■	4
, ■	■	21	24	10
9	19	20	10	4
4	15	2	27	6
11	16	■	19	5
22	5	18	18	2
21	■	19	■	8
■	8	9	28	■
3	22	■	21	25

10	2	20	■	3	■	8	19	10	■	8	24	14	16	. ■	21	2

12. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақынның көңіл күйінің бір алуан торығу кезін білдіретін лирикалық 1889 жылы жазылған «Ішім өлген, сыртым сау» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «22,19,11,7,6,1,3, ойбай соқпа енді! Бола берме тым күлкі». 11.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Ері 9,19,17,6,7,8 кісіні о да сүйіп, Қызмет қылсын көңілі таза жүріп».

III. И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы «Алтын 13,11,12,23,13,8 бір есек, Соларменен келеді».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Ленский сөзінен» туындысындағы «Келер күн келеді екен не дайындап, Қараңғы қарағанмен 18,20,5,22,13,17 алман?».

V. Отыз сегізінші ғақлиясындағы шын нағыз деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -24,15,17,8,17.

VI. «Баймағамбетке қатының атынан» шығарылған шығармасындағы «Ажының жақсы-ақ қызы едім, 22,7,12,1,9,12,1,11,7,3 деп алды».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қалқам-ай, мен үндемей жүремін көп» туындысындағы «Әйел адам 6,19,5,3,7,8 тең, дымды сүймек, Көзінен жасы шықса бойына ем».

VIII. «Не іздейсің, 15,4,21,1,5,1,3 не іздейсің? Босқа әуре қылмай, шыныңды айт».

IX. «Дүйсенқұлға» өлеңіндегі «9,13,14,16,13,17,10-ай сауды алмадың-ау, сырқауды алып, Бір пәлеге жолықтың шырқау барып».

X.И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы «Мың түрлі күйге салып толқынтады, Маңайда жан біткенді 12, 13, 21, 10, 11, 23, 13, 12, 10, 25».

XI. «Күйісбайға» өлеңіндегі «Көзді көрсең - beресің, тайсаң танып, 13, 5, 16, 13, 3, 2,10 атанғанның несі пайда?».

XII. «Менсінбеуші ем наданды» өлеңіндегі «Жан шошырлық 12,19,11,1,8,16,7, Бәрі бірдей еліріп».

Абайдың 1943 ж. Алматыдағы «Қазақтың біріккен мемлекеттік баспасынан» жарық көрген «Таңдамалы өлендері» жинағы.

13. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда айтушы мен тыңдаушы, ақыл мен ақылсыздық, жақсы мен жаман, білімді мен білімсіз арасындағы айырмашылық анық, айқын әрі көркем суреттелген 1889 жылы жазылған «Білімдіден шыққан сөз» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы» туындысындағы «Мақтан қуған мал 10,20,4,11,21 нені ұға алсын, Шықпаса мыңнан біреу талғап - талғап».

II. И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» шығармасындағы «Иттеніп жүріп өлмей ме, 13,3,12,6, бәрі қылмай ма?.

III. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Арылмас 4,2,7,5,6,15 болған соң, Әркімнің көңілі суысқан».

IV. Жиырмасыншы ғақлиясындағы адамның бірқалыпты тұрмайтын тіршілігінің бірі - 17,20,4,9,21,9.

V. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» туындысындағы «Өлеңді айтпақ түгіл, 20, 17, 11 алмайсың, Айтсаң да, үддасынан шыға алмайсың».

VI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» өлеңіндегі «Кавказдай құзда туған 16,6,21,14,6,7,15,15,6,7,4,2,7, Бұлттың сүтін еміп ержеткенмін».

VII. «Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Түзу бол деген кісіге, Түзу келмес 9,21,9,10,15,11,16».

VIII. «Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Өз ойында, Тұл бойында, 6,8 міні жоқ бендесіп».

IX. «Әбдірахманның әйелі Мағышқа Абайдың айтқан жұбатуы» туындысындағы «Қоймасаң, қайғы 11,22,9,21, 1,18,16, Тұл бойыңа тарайды».

X.А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің өлердегі сөзі» шығармасындағы «6, 12, 2,21,19,6,16 сүйгізіп еді, Кетіппін жүз есе күйіп».

XI. «Разаққа» өлеңіндегі «Үлкен қожа-ортан қол, 13,14,23,6,3,6,21,2 аты жоқ пен шынашақ».

XII. «Ысытқан, суытқан» өлеңіндегі «Айтуға білсе, ерінбес, 7, 11, 5, 11, 7, 5, 9, 10, 16, 6,7 жеңілмес».

Абайдың 1972 ж. Алмат дағы «Жазушы» баспасын ұйғыр тілінде жарық көрг жинағы.

14. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда поэзия, оның мәні жөніндегі ой-пікірлерінің тың түйіні, кемелді көрінісі айшықталған 1889 жылы жазылған «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» туындысынан үзінді оқылады.

I. «Қартайдық қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Басқан 14,6, көрген қызық артта қалмақ, Бір құдайдан басқаның бәрі өзгермек».

II. Отыз сегізінші ғақлиясындағы біреуге еріп, нану деген мағынада қолданылатын сөз (арабша) - 21,5,16,11,8,13,8.

III. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Көкірегі сезімді, 16,10,12,14,11,14 ойлыға, Бәрі де анық тұрмай ма ойлағанда?».

IV. «Қыздарға» өлеңіндегі «Айтқожаның қулығы сені елірткен, Бір дем салса, 16,17,18,14,16,21,2,8 соңына ерткен».

V. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Өзімідікі дей алмай өз малыңды, Күндіз күлкің бұзылды, 21,17,3,13,2 ұйқың».

VI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда?» өлеңіндегі «5,3,21,25,15,24,5,3,13,9,20 қылығын алла ісі деп, Нандырар қандай сопы, қандай молда?».

VII. «Жақсылық ұзақ тұрмайды, 4,5,1,5,3,13,9,20 әркез тозбай-ды»

VIII. «Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Ақырын жүріп, анық бас 2, 12, 7, 2, 22, 14,12 кетпес далаға».

IX. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Бұлардың кейбірінің мінездері: Ешнәрсе 16,10,15,1,2,22,2,3,23,14,26 бұртақтаған».

X.И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұшыраған қара шекпен» туындысындағы «Қайтерін білмей сасады, 19, 23, 9, 3, 13, 5, 8, 11, 5, 15 қайда жоқ».

XI. «Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Қайғы қып болмайды, 10,16,26,2,11,2,26 білмеске».

XII. «Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «Пайданы қуып алқынып, 10,6,22,2,3,14 әсте сөз демес».

Абайдың 1944 ж. Алматыдағы «Қазақтың біріккен мемлекеттік баспасынан» жарық көрген «Таңдамалы өлеңдері» жинағы.

15. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда адамгершілік жайындағы философиялық ой толғауға негізделген 1889 жылы жазылған «Әуелге бір суық мұз-ақыл зерек» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ескілік киімі» өлеңіндегі «Ойланып ойға кеттім жүз жылғы өткен, Тон 2,1,13,1,7,7,1,22, кигенім-шидем шекпен».

II. Отыз сегізінші ғақлиясындағы дүзге отырғаннан кейін тазалану, дәрет алу деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -5,16,7,5,18,8,1.

III. «Әбдірахман өлгенде» өлеңіндегі «23,15,19,14,3, шерлі, жоқжітік, Аңсап алдын кернепті».

IV. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы «Жап - жаңа кісі болып 7,9,11 білмеген, Қалжыңын білдірпейді «қалай» деген».

V. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Сыр алғалы айттым деп, Жауыңды 1,4,14,1,22 қайттым деп».

VI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Күнді уақыт итеріп» өлеңіндегі «11,20,4,10,19,11,10 басын көтеріп, Алысты көзден жасырса».

VII. Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Жан шөлдер өзіңдеймен танысқанша, Бірінен бірі 9,4,10,16,12,22 алысқанша».

VIII. «Аш қарын жұбанама майлы ас жемей» өлеңіндегі «Қулық, сұмдық, ұрлықпен мал жиылмас, Сұм нәпсің 9,5,12,6 болса, тез тиылмас».

IX. И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы «Алтын 9,16,7,10 жүргенде, Сол қадірімен көп жүрген».

X.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» өлеңіндегі «Жыртпасақ 8,1,21,14,3,19 киімін, Біз не етеміз штыкті».

XI. «Әбдірахман науқастанып жатқанда» өлеңіндегі «Кірген соң, сөз қиын, Әрнеге ой 1,21,3,22».

XII. «Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын» өлеңіндегі «Ақылдылар арланып ұялған 16,17,19, Ойланып түзеле ме деп айтқамын».

17 4 1 16 3 19 ◢ 10 4

9 6
8 10
, ◢ 1
7 7
1 12
6 ◢
5 13
1 12
2 6
' ◢ 14
4 10
3 5
2 ◢
1 15 16 7 1

17
13
◢
2
3
4
17
7
◢
1
14
18
17
16
' ◢
1

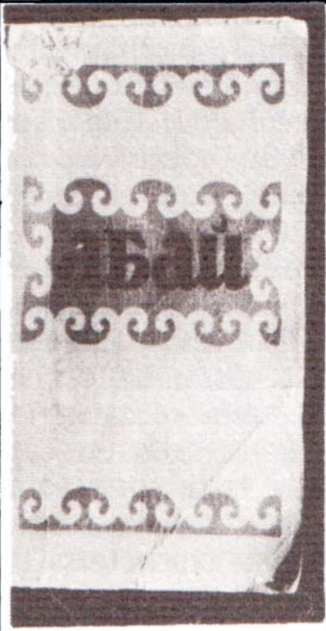

Абайдың 1945 ж. Москвадағы мемлекеттік «Художественная литература» баспасынан жарық көрген жинағы.

4
14
10
18
◢
13
20
4
10
11
' ◢
8
10
11
10
– ◢ 8 10 11

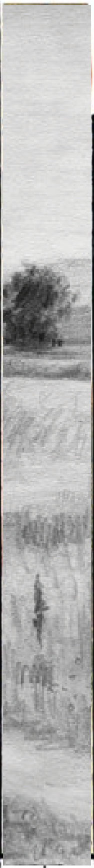

3 7
6 22
1 1
8 5
◢ 14
12 3
21 ' ◢
10 8
6 17
12 4
13 ◢
◢ 14
10 1
11 ◢

12 7 16 10 23 3 6 1 8 ◢ 2 17 8
“ ◢ 8 1 2 16 3 ” ◢ 14 10 23 10 11 ' ◢

16. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда шабыттана жазған махаббат лирикасының бірі 1889 жылы жазылған «Ғашықтық, құмарлықпен – ол екі жол» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Малға достық мұңы жоқ малдан басқа» өлеңіндегі «Мал жияды мақтанып білдірмекке, Көзге шұқып, малменен 7,19,16,17,26,13,25,8,7,7,8».

II. Отыз сегізінші ғақлиясында қадір, ізет, сын, құрмет деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -1,16,20,20,27,6.

III. «Балалық өтті, білдің бе?» өлеңіндегі «Кім біледі, 14,2,16,1,24,10,6,2,13, Баяндыдан сөндің бе?».

IV. А.А.Дельвигтен аударған «Сұрғылт тұман дым бүркіп» өлеңіндегі «11, 8, 12, 26,25,8,23,8,23 көз сүртіп, Сұрланып жігіт жылайды».

V. «Әбдірахманға Кәкітай атынан хат» туындысындағы «Кісі айтпаған сөз бар ма, 6,8,21,26,10, ұғар қай құлақ?».

VI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ал, сенейін, сенейін» туындысындағы «Тағы бар ма айтарың? 23,2,23,1,4,3 болсаң, енді нан!».

VII. «Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Имек жолда тиянақ, тегістік жоқ, Құлап кетпе, тура шық 7,28,20,26,12,8 бақ».

VIII. Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Оны сатып, ол кімді 22,2,6,2,17,4, Оның өзін тағы да кім уатпақ?».

IX. «Туғызған ата, ана жоқ» өлеңіндегі «Туысқан - 6,22,1,2,23, құрбылас, Қызығымен және жоқ».

X.«Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «2,9,2,5,15,9,10,4,20 мырза еді, Кем - кетікті елепті».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Қоймады 17,8,13,6,26,12 күйдірмей, Не салсаң да тартамын».

XII. «Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі «Көп адам дүниеге бой алдырған, Бой 2,9,17,4,13,4,18, аяғын көп шалдырған».

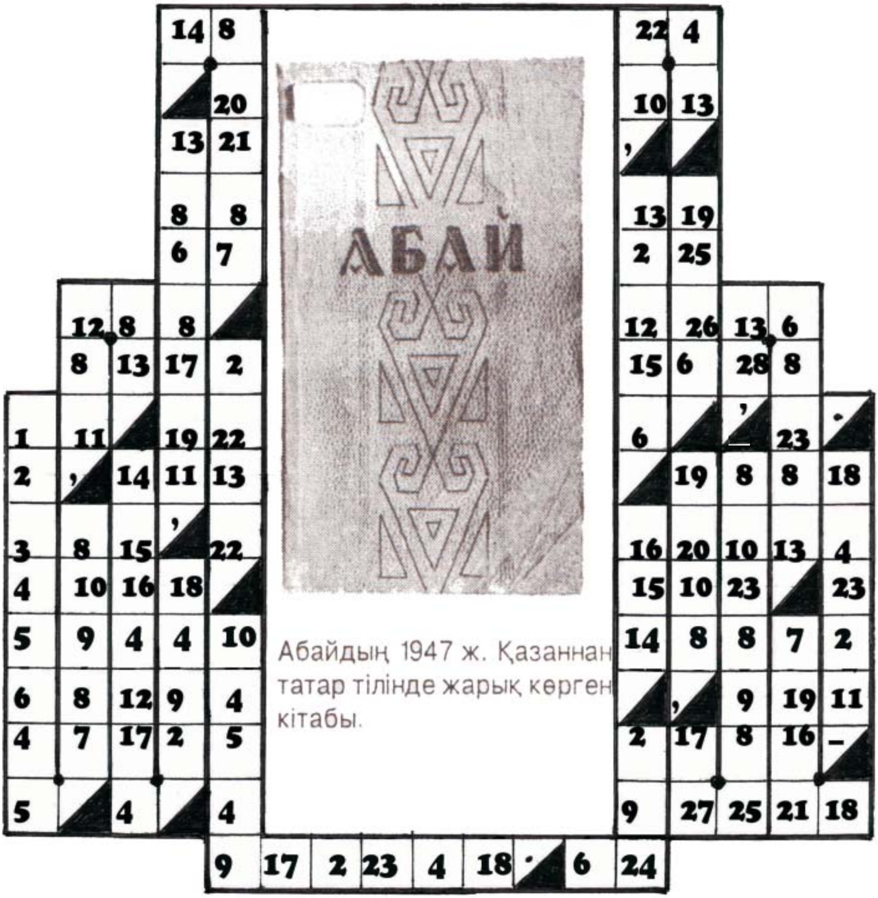

Абайдың 1947 ж. Қазаннан татар тілінде жарық көрген кітабы.

17. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы Абайды дүние жүзі әдебиетінің өресіне көтерген туындыларының бірі 1889 жылы жазылған «Жігіт сөзі» (Айттым сәлем, Қаламқас) өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «Сылдырлап өңкей келісім, Тас бұлақтың 1,10,7,3,20,4,19».

II. «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын халық - 13,5,10,6.

III. «Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Кәрі, жас дәурені өзге тату емес, Епке 21,15,3,2,5 ет жүрек сату емес».

IV. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Бар ма екен жай жүрген жан қанағатпен, Құдайдың 15,16 бергенін жеп көрем деп?».

V. И.А.Крыловтан аударған «Піл мен қанден» туындысындағы «Қырқылдап 8,4,12,20,7,17 не бітті? Әуре болмай, қой!-деді».

VI. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Екеуінің бірі жоқ, 4,10,7,12 кезіп, Не қорлық құр қылжаңмен күн өткізбек?».

VII. «Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Білімдіден аяман сөздің майын, Алты өлеңмен білдірдім әннің 9,4,19,7,3».

VIII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Мұнан басқа қақпада бірқатар жан, Жан ашырсыз дүниеге 9,2,6,14,11 қалған».

IX. «Сағаттың шықылдағаны емес ермек» өлеңіндегі «Сағаттың өзі-ұры шықылдаған, 15,11,14,5,20,14 білдірмеген, күнде ұрлаған».

X.А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Талайсыз, бақсыз мен сорлы, 2,5,14,21,1,14,16 аттап ұяттан».

XI. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Тақтайдай жауырыны бар, иығы тік, Екі алма 21,2,10,20,2,1,14,3,20,2 қисаймайды».

XII. «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Аңсаған шөлде су тапса, Бас қоймай ма 13,4,1,6,4,10,18,4».

Абай Құнанбаевтың 1948 ж. Алматыдағы «Қазақтың біріккен мемлекет баспасынан» жарық көрген жинағы.

18. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда 1889 жылы махаббат тақырыбына мейлінше шабыттана жазылған «Қыз сөзі» (Қиыстырып мақтайсыз) өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Сізге ғылым кім берер, Жанбай 12,9,25,20,21 сөнсеңіз?».

II. Отыз сегізінші ғақлиясында талаптану еңбектену деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 19,12,25,19,11,9,25.

III. А.С.Пушкиннен аударған «Онегин сөзі» туындысындағы «Түксиген өзі суық, сөзі суық, Келерлік бір жері жоқ 12,9,15,17,9 жуық».

IV. «Әбдірахманға Кәкітай атынан хат» өлеңіндегі «Зар қылып тілеймін, 5,9,24,23,13,25,2,15 алланың».

V. «Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «Харакет қылмақ, 12,14,22,2,5,23,13,26, Ақылмен ойлап сөйлемек».

VI. И.А.Крыловтан аударған «Піл мен қанден» туындысындағы «26,27,10,13,18,13 піл жетелеп біреу жүрді, Кім көріпті хайуанды мұндай түрді».

VII. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Жалмауыздай 12,9,16,9,7,18,9,21, Ар, ұяттан күсіппін».

VIII. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Күйлі, күйсіз бәйгеге, Қажыды көңілім көп 10,9,29,20,21».

IX. Отыз сегізінші ғақлиясында шексіз, шамасыз деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 15,19,11,9,30,25,1,20,3.

X.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Партия жиып, пара алған, Бейілі кедей 4,9,19,1,20,7,18,9,5».

XI. М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі - 18,6,17,9.

XII. «Жүрек-теңіз, қызықтың бәрі-асыл тас» өлеңіндегі «18,28,1,25,20,8, қастық, бар қызық-жүрек ісі, Ар, ұяттың бір ақыл-күзетшісі».

Абай Құнанбаевтың 1950 ж. Алматыдан шыққан жинағы.

19. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақынның биік адамгершілік талабының деңгейінен адалдықты, әділдікті, қайырымдылықты, дос пейілділікті жақтап, өзімшілдікті, опасыздықты, өсек - өтірікті, қулық-сұмдықты сынға алып 1889 жылы жазған «Қажымас дос халықта жоқ» өлеңінен үзінді оқылады.

I. Жыл мезгіліне арналған өлеңі -10,16,19.

II. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Асау жүрек қайнамай, Жуасыр ма еді 10,9,19,11,12,17,9».

III. «Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «Бар ойы-18,4,9,13 айтып, ән салалық, Біреуді қалжың қылып қолға алалық».

IV. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Бектікке біреу бекіп 8,15,6,5 алмай жүр, О-дағы ұры-қарды қыра алмай жүр».

V. «Қыз сөзі» өлеңіндегі «Қайғың болар шермен 8,9,13, Қара көңілім жермен тең».

VI. «Буынсыз тілің, Буулы 1,18,19,11,13, Әсерлі адам ұғлына».

VII. «Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Қу шалбар қулығына болған айғақ, 8,11,19,9,1,11,12 созғылайды қалталанса-ақ».

VIII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Менің сырым, жігіттер, емес оңай» өлеңіндегі «8,9,13,11,19,17,9,12 таудай толқын соқса-дағы, Жағадағы жартасты жыға алмайды».

IX. «Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Жуасты мін де, айран іш, Жоқ немеге 20,5,8,2,4,14,5».

X.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Керек іс бозбалаға - 8,5,4,5,21,8,2,4,2,7, Әртүрлі өнер, мінез, жақсы қылық».

XI. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» туындысындағы «Қалайша біткен, япырмай, 14,15,6,12,2,13,2,19 бен жүніңіз».

XII. «Қуанбаңдар жастыққа» өлеңіндегі «1,2,21,5,3,2 жүр де, шаруа ойла, Даңғойланып қаптықпа».

Головков Г.А. 1983

Абай (Ибраһим) Құнанбаевтың 1958 ж. Алматыдағы «Қазақ мемлекет көркем әдебиет баспасынан» орыс тілінде жарық көрген таңдамалы жинағы.

20. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда әлеуметтік лирика тақырыбына 1889 жылы жазылған «Тұлпардан тұғыр озбас шабылса да» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Кім екен деп келіп ем түйе қуған, Қатын ғой 1,2,11,16,17,9,4,12,25,20 белін буған».

II. И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұшыраған қара шекпен» туындысындағы «Бәрі 10,19,14,11,16,14, бәрі есті, Бәрі желдей еседі».

III. Отыз сегізінші ғақлиясында сенбеу, қарсы келу деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 12,2,20,1,4,9.

IV. «Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Біреуі-көк балдырған, бірі-құрай, Бір жерге қосыла ма қыс пенен 13,10,23?».

V. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Қулық пенен сұмдыққа, Құладындай 22,3,14,21,21,14, 20».

VI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» өлеңіндегі «Ұнатпайтын тағдырды дүниені, 13,10,15,19,10,20,6,14,21 жалынта алмас о да мені».

VII. «Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «Тәңірінің күні жарқырап, Ұйқыдан 1,8,18,4,11 ашар көз».

VIII. «Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Жақсы әнді тыңдасаң ой көзіңмен, Өмір сәуле 1,8,9,15,25,6,25,9 судай тұнық».

IX. «Қатыны мен Масақбай» туындысындағы «Бүкшиіп, сексиіп, 6,2,1,15,5,4,21 өлтірді».

X.Жиырмасыншы ғақлиясындағы Тағдырдың жарлығы - 8, 23, 26, 25, 9, 4, 11, 12, 25, 24, 16, 4.

XI. «Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Жайына біреу келсе кез, 7,25,11,26,4,11,4 жұмыс - сор қайнар».

XII. «Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Қымызды басар артынан, Ет даяр ма 19,10,15,14,18,16,10?».

Абай Құнанбаевтың 1956 ж. араб әрпімен жарық көрген шығармаларының толық жинағы.

21. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақынның шоқтығы биіктеп, шығыс классиктерімен үзеңгі теңестірген шағында 1890 жылы жазылған «Келдік талай жерге енді» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Жақсы ат пен 8,9,8,10 жолдас - бір ғанибат, Ыңғайлы ықшам киім аңшы адамға».

II. «Тұлпардан тұғыр өзбас шабылса да» өлеңіндегі «Қыжыртпай мені сырттан жүре алмайды, Кім желігіп, қай 18,17,8,8,17,7 қағынса да».

III. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» туындысындағы «Болған білем соқтығыс, Емес білем аз 23,26,2,11,12».

IV. «Сап-сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Не күн туды басыңа, Күні - түні 23,9,22 таппай?».

V. «Ұяламын дегені көңілі үшін» өлеңіндегі «1,16,3,6 үлкен, қылығың - бала-шаға, Балаша мәз болып жүрсің тамашаға».

VI. Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Алтын көрсе, періште жолдан 8,9,21,5,11».

VII. «Назарға» өлеңіндегі «12,26,4,9,24,9,7,11,6 бір-ақ тай, Бермейді деп сазарма!».

VIII. Отыз сегізінші ғақлиясында мойындау деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 11,19,11,4,9,4.

IX. «Әбдірахманға» өлеңіндегі «Жүйріктікпен шалқымай, Тура 12,1,16,5,3 жақтаған».

X.А.С.Пушкиннен аударған «Онегин сипаты» туындысындағы «Жасынан түсін билеп, сыр бермеген, Дәмеленсе, күндесе, 14,3,15,5,3,4,2,17,20,17,7».

XI. «Шәріпке» өлеңіндегі «Түңлікбайдың қатыны атың Шәріп, Байға 23,9,4,11,13 көрмеген сен бір кәріп».

XII. И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы «25,6,9,18,9 бір өзенді қойға беріп, Қайраңында семіртіп, кең жайлатсаң».

15 3 2 12 3 16 14 17 7

3
14
■
13
11
12
11
10
9
8
■
7
3
4
1
■

6 3 5 4 3 2 1

Абайдың 1958 ж. Моңғолиядағы «Улсын хэвлэлийнгазар» баспасынан жарық көрген өлеңдер жинағы.

■
9
15

11	17	7						
12	■	5						
11	17	3	9	’■				
13	20	.■	2	12	15	2		
’■	15	17	15	11	11	9	17	15
18	17	7	11	22	24	■	23	20
11	14	5	24	2	11	19	■	17
19	■	3	11	9	8	25	11	7
8	17	■	23	12	■	22	24	5
11	7	9	■	■	17	■	7	3
19	3	21	9	23	20	14	11	!■
■	2	6	5	17	4	26	4	.■

Баранов К.Я.
1981

22. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда 1890 жылы жазылған өлең-сөздің, поэзияның, зор қоғамдық мәнін ашып көрсететін «Өзгеге, көңілім тоярсың» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Жүрегімді 22,2,3,8,2,1,2,15, Инедейін таза емес».

II. «Әбдірахман өліміне» өлеңіндегі «Бірге оқыған құрбыға, Бас бәйгені 22,20,4,15,20,5,11,14».

III. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да, 13,15,11,4,1,11,6 жанның алды ішін».

IV. «Әлифби» өлеңіндегі «Күйінгенде айтылатын одағай сөз (арабша) - 21,2,3,7,2,18,2».

V. «Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Қызылшыл 1,20,15,11,6, жас қымыз, - Бір үлкен борыш басында».

VI. Отыз сегізінші ғақлиясында ескерткіш, есте қалу деген мағынаға қолданылатын сөз (парсыша) -17,5,12,2,4.

VII. «Абралыға» өлеңіндегі «Тегін ойлап байқасаң, Мұнда ми 19,16,8 құлақ бар».

VIII. Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Қызығы зор 8,2,3,4,2,18 дос, қайран тату, Сендер өлдің, мен - дағы өлсем керек!».

IX. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Қолаң қара шашы бар жібек талды, Торғындай толқындырып көз 10,2,14,5,2,3,5,9».

X.«Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «Адамзатқа не керек, Сүймек, сезбек, 12,20,3,11,15,20,12».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «Түсімде мені жұбантып, Жылы 1,13,6,22,20,18 сөйлесіп».

XII. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Сөйлесші 19,2,8,1,9, жағымды, Мендей көңілі сынықпен».

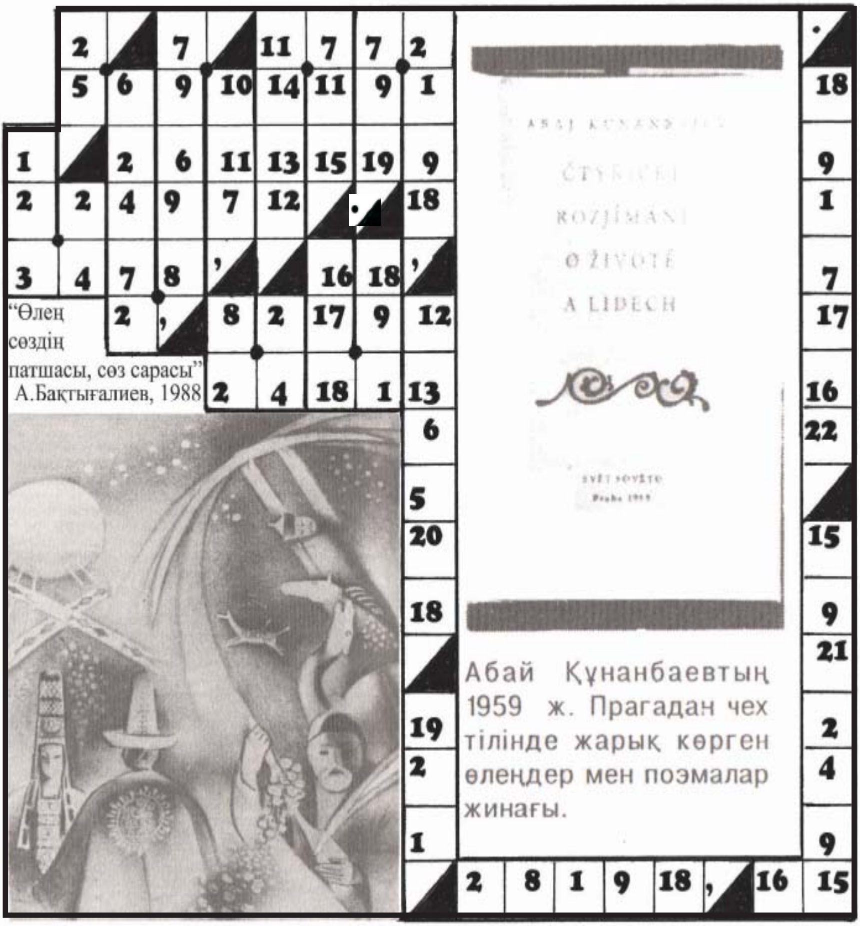

"Өлең сөздің патшасы, сөз сарасы"
А.Бақтығалиев, 1988

Абай Құнанбаевтың 1959 ж. Прагадан чех тілінде жарық көрген өлеңдер мен поэмалар жинағы.

23. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақын кемеліне келген кезінде, махаббат тақырыбындағы шоқтығы биік 1890 жылы жазылған «Кейде есер көңілің құрғырың» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Күз» өлеңіндегі «Біреу малма 9,10,20,9,21,17,16 салып иін, Салбыраңқы тартыпты жыртық киім».

II. «Шығыс ақындарынша» туындысындағы «Кетіп қуат, йұмылып көз, Бойың сал-сал 12,18,13,10 нигә?».

III. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен бүркіт» туындысындағы «Бір 11, 18, 23, 16 іліп ап кетті, Құздағы қиын ұяға».

IV. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Таразы да, қазы да өз бойында, Наданның 9,2,21,4,14,5,4,14,6 көп пен дүрмек».

V. «Әбдірахман өлген соң өзіне айтқан жұбатуы» өлеңіндегі өзгеру, өзгерту, ауысу деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -19,22,12,17,6,13.

VI. «Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Айтушы мен тыңдаушы көбі-надан, Бұл жұрттың сөз 19,10,14,16,8,10,9 бір парасы».

Ү11.А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жазған хаты» туындысындағы «Он 9,4,5,6,23 мың бұл ғаламның, Бар тынысы күнде тұр».

VIII. «Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Несі өмір, Несі 1,7,3,19».

IX. Отыз сегізінші ғақлиясында еру, жолға түсу деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -8,7,11,19,22,17,21.

X.«Абыралыға» өлеңіндегі «14,22,20,6,13 түгіл, намазы, Бәрі желге кетеді».

XI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Күнді уақыт итеріп» туындысындағы «Көкке бақтым «алла» деп, Тамаша 4,19,6,20 құдыретін».

XII. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Қарны тоқ қаса надан 7, 11, 20, 10, 9 сөзді, Сөзді ұғар, көкірегі болса көзді».

XIII. «Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Имек жолда тиянақ тегістік жоқ, Құлап кетпе, тура 15,16,11 көзіңе бақ».

5 4 14 11 7 13, 15 16 14
13 10 20 20 10 19 9 18 17
6 21 .
12 9
19 10
11 16 8
10 14 16
9 15 15
8 16 7
7 8 19
1 10
9 23
6 . 16
5 20 24
4 10 10
3 21
2 17 23 16 9 9 18 17 ’ 13
1 10, 8 10 11 19 10 14 12 22 3 6 – 19 7

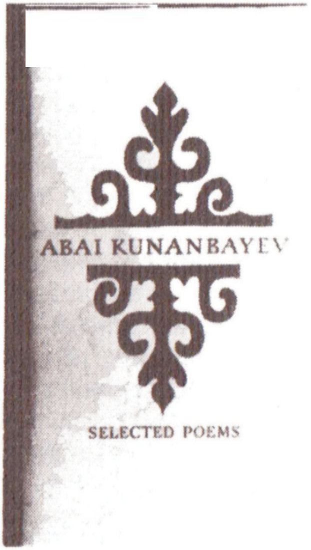

Абай Құнанбаевтың 1970 ж. Москвадан ағылшын тілінде жарық көрген таңдамалы өлеңдер мен поэмалар жинағы.

Астана, 2010 ж.

24. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда кейіпкерлер тұлғасын сомаудағы көркемдік тәсілдерінің ұтқырлығымен, тың тұжырымдарымен, жанырлық өзгешелігімен, қазақ поэзиясында бұрын кездесе қоймайтын жаңа түрдегі 1890 жылы жазылған «Асқа, тойға баратұғын» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Әсемпаз болма 11,14,3,2,17,2, Өнерпаз болсаң арқалан».

II. «Жақсылыққа» өлеңіндегі «Борышқорлық адамға 6,19,5,3 нәрсе, Әрқайда өткізеді мал тапшылық».

III. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Мақсұтым—тіл ұстартып, өнер шашпақ, Наданның көңілін 6,22,19,5,9 көзін ашпақ».

IV. «Күз» өлеңіндегі «Қай ауылды 7,15,14,1,2,20 де, жабыраңқы, Күлкі-ойын көрінбейді, сейіл-серуен».

V. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы «Жылы ізін суытпас, 8,4,12,5,10 көрмес, Бір оқаша жолығар жер айтқызар».

VI. «Әбдірахман науқастанып жатқанда» өлеңіндегі «Я, құдай, бере көр, Тілеген 18,13,10,2,7,18,13».

VII. Отыз сегізінші ғақлиясында негіз, сүйенген, негізделген деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -21,19,3,4,11,3.

VIII. «Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Терең ой, терең ғылым 13,16,8,2,12,2,19,8,13, Өтірік пен өсекті жүндей сабап».

IX. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қалқам-ай мен үндемей жүремін көп, 22, 19, 10, 4, 12, 4 отсыз, ойсыз, суық жан деп».

X.«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Қалмақы қара үзеңгі, 21,19,13,7 қасты ер, Қанжығамда байлаулы жіптен шідер».

XI. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» туындысындағы «Боқтықта талтаңдап, Жан-жаққа 23,4,10,18,4,20,8,4,9».

XII. «Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай» өлеңіндегі «Тоңған иін жылытып, тонын илеп, Шекпен 18,13,17,2,14 қатыны бүрсең қағып».

Rhythmen Oder Steppe
1976 ж. «Қазақстан» баспасынан Абай Құнанбаевтың және басқа қазақ ақындарының топтастырылып неміс тілінде шыққан «Дала ырғағы» атты өлеңдер жинағы

25. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда бала тәрбиесіне арнап 1890 жылы жазылған «Ата-анаға көз қуаныш» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Тамағы тоқтық, Жұмысы жоқтық, 2,1,14,7,3,2,3 адам баласын».

II. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жауабы» туындысындағы «Айныған соң, сен жолықтың, Айтып - 2,10,19,15,2,10 не керек?!».

III. «Абралыға» өлеңіндегі қосыма оқылатын намаз - 5,20,15,17,4.

IV. «6,18,13 дүние тонап жатыр, ісің бар ма, Баяғы күш, баяғы түсің бар ма?!».

V. Жиырма бірінші ғақлиясындағы айтылатын жарамсыз қылықтың бірі - 20,14,11,15,6,17,1.

VI. «Жүректе қайрат болмаса» өлеңіндегі «Қартыңның ойы шар 19,2,3,19,16,2,5, Әдеті жеңіп күңгірттер».

VII. «Аяғыңды аңдып бас, ей, Жақсылық! Өз 12,2,6,7,8,14,2 жының бар бір бақсылық».

VIII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қасиетті дұға» туындысындағы «Өмірден тепкі жесем жазығым жоқ, Еш нәрсеге 21,22,8,17,4,17,13 болмаса тоқ».

IX. «Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Жүрегіңнің түбіне терең бойла, Мен бір жұмбақ адаммын оны да 9,10,4,2».

X.И.А.Крыловтан аударған «Әншілер» туындысындағы «Алды-алдына кетеді, Қосылмайды 20,5,14,11,3,17».

XI. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Сен білмейді екен деп айтпасын ба, Неге мұнша 6,17,3,11,6,17,15 құп алмайсың?».

XII. Қырық бесінші ғақлиясындағы жылқы атауы - 2,10,23,7,3.

4	10	9	’◢	8	7	6	3	2

Абай Құнанбаевтың 1971 ж. Алматыдағы “Жазушы” баспасынан шыққан “Жаз” деп аталатын өлеңдер кітапшасы

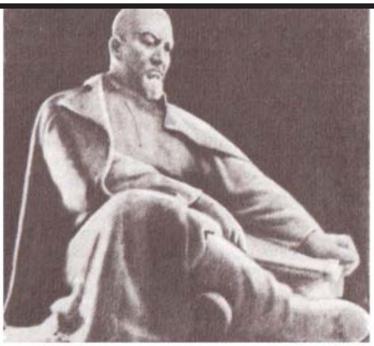

М.А. Белоусова, Л.П. Белоусов, 1962

Left column (top to bottom): 4, 2, 5, 2, 3, 6, 7, 8, ’◢, 5, 11, ◢, 12, 9, 4, 2, 13

Right column (top to bottom): 2, 5, 2, 4, 3, 2, 1

.◢	?◢	11	14	8	17	3	17	13
3	14	17	8	◢	12	11	’◢	22
22	21	◢	11	14	5	11	12	◢
.◢	16	2	10	23	7	6	7	1
5	22	21	◢	11	14	◢	5	11
17	◢	17	6	17	5	11	◢	6
3	17	8	20	19	,◢	8	7	6
◢	16	9	3	4	2	5	2	3
5	2	14	3	2	4	7	12	3

13	◢	14	11	15	◢	11	5	14	17	◢	13	11	5	’◢	16	18

26. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда өз тұсындағы қазақ жастарына берген сипаттамасы өрнектелген 1891 жылы жазылған «Заман ақыр жастары» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Түзу сөзге 9,13,4,13,7 ме, Түзелмесін білген ез?».

II. «Болды да партия» өлеңіндегі «8,11,5,10,2,3,2,17 ұмыттым, Ақыл мен нәріңді».

III. И.А.Крыловтан аударған «Шегіртке мен құмырсқа» туындысындағы «Суыққа тонған, 5,2,7,4,6 ашқа, Ойын қайда, ән қайда?».

IV. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі рахат, мәртебе деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 7,2,17,6,9.

V. «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңіндегі «Бес-алты мисыз бәңгі күлсе мәз боп, Қиналмай, қызыл 10,16,12,16,3, кел тілді ал, қой!».

VI. «Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Жапырағы жайқалып, Бұлғақтайды 9,11,5,9,2 жел».

VII. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жазған хаты» туындысындағы «Ақ жүзіңді бір көріп құр, Өлсе, 15,11,12,3,2,9 арманым».

VIII. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Қадірлі басым, Қайратты 8,2,9,6,3, Айғаймен кетті, амал жоқ».

IX. М.Ю. Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда» туындысындағы «Мен-өлі жан, ешкімді талғамаймын, 7, 2, 5, 6, 3, 9, 6, 1 билеріңді қарғамаймын».

X.Абай аударған «Кең жайлау-жалғыз бесік жас балаға» деген өлеңнің түп нұсқасын жазған немістің ұлы ақыны, драматург -14,17,12,12,13,7.

XI. «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі «Тәуекел мен батыр ой, Өткір тілді найза етіп, Сайысып ақ 15,2,5,10,6 ғой».

XII. «Әбдірахман өлген соң өзіне айтқан жұбатуы» туындысындағы кейіпкерлердің бірі -10,13,3,16,7.

Абайдың 1945 ж. Алматыдан шыққан «Жаздым үлгі жастарға бермек үшін» өлеңінің кітапшасы.

27. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда сыншылдық сипатта, сықақтық леппен кестеленген 1891 жылы жазылған «Көзінен басқа ойы жоқ» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Үйірімен үш тоғыз, деп жымыңдап, Жасы 2,14,5,4,23,7 жанына байланғанда».

II. В.А.Крыловтан аударған «Мен көрдім ұзын қайың құлағынан» туындысындағы «Мен көрдім ғашық жардан 19,18,21,4,15,7,10,21,7,5, Өмірдің қызығынан күдер үздік».

III. «Тұла бойың ұят-ар едің» деп басталатын «Әбдірахман өліміне» арналған өлеңіндегі міндет деген мағынаға қолданылатын сөз (шағатайша) - 15,7,21,4,6.

IV. Жиырма бірінші ғақлиясындағы адамның жарамсыз қылықтардың бірі - 9,6,7,3,7,5,12,7.

V. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Сөйлесе, сөзі әдепті 18,22 мағыналы, Күлкісі бейне бұлбұл құс сайрайды».

VI. «Мен сәлем жазамын» өлеңіндегі «5,9,8,7,14,20,4 жұбаныш, Сен едің базарым».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Шайтан» туындысындағы «5,2,23,7,23,21,4 жүз қуанып, күліп жүрген, Осы адам уайымсыз не еткен бенде?».

VIII. «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Ішіп терең бойлаймын, Өткен күннің 19,14,11,3,13,23».

IX. «Қатыны мен Масақбай» өлеңіндегі «Жүзінің 23,18,3,7 мен Бойының сыны жоқ».

X.Отыз сегізінші ғақлиясындағы шығару, істеу, ойлау деген мағынада қолданылатын сөз (арабша) - 24,15,6,24,16,3,11,1.

XI. «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі «Қайғы келсе қарсы тұр, құлай берме, 17,13,10,13,17 келсе, қызықпа, оңғаққа ерме».

XII. «Әбдірахманның әйелі Мағышқа Абай шығарып берген жоқтаудағы» «1,24,13,3,22,11 екі жасымда, Мен айрылдым жарымнан».

Абай Құнанбаев. Қ. Қожықов. 1955.

22	5	24	16	◢	8	13	23	22
4								11
6								21
◢								11
5								’◢
4								11
19								15
21								3
4								13
15								12
7								11
.◢								17
								◢
								7
								21
								3

Мыстан жасалған Абай кітабының қабы. Ғ. И. Жалмұханов. 1978.

1	2	3	4	5	6	7	8	◢								
14	13	12	11	◢	7	10	9	5								
15	11’	◢	16	11	17	6	13	17								
3	4	15	2	6	◢	8	13	6								
15	18	19	14	4	15	7	’◢	7	12	6	4	20	7	◢	5	7

28. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда тегеурінді, отты жастық шақ туралы 1891 жылы жазылған «Жастықтың оты жалындап» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Күлембайға» өлеңіндегі «Ояз келсе, қайтер ең, Айдаһардай 4, 15, 25, 4, 14, 4, 12».

II. «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны» туралы еңбегіндегі хан - 20,24,17,10,13.

III. «Құр айғай бақырған» өлеңіндегі «Өңкей надан антұрған, Қанша 2,3,9,15,2, жан ба екен?».

IV. Өлеңін Абай тәржімелеген поляк халқының ұлы ақыны, ұлт-азаттық көтерілісінің қайраткері - 2,21,2,5.

V. «Жазғытұры» өлеңіндегі «Күн күйеуін 20,13,14 көксеп ала қыстай, Біреуіне біреу қосылыспай».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жауабы» туындысындағы «Жас 20,7,14,13,10,9,8,19 толқынын дөп, Жаза алыпсың толтырып».

VII. «Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай» өлеңіндегі «Кәрі қой ептеп сойған байдың үйі, Қай жерінде 10,13,21,13,3,21,8,19 тұрсын күйі?».

VIII. «Болды да партия» өлеңіндегі «Жасырдым, жасырдым, Енді айттым 6, 2, 14, 4, 5, 21, 4».

IX. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен бүркіт» туындысындағы «Балаларға ойын боп, Қор болып сүйтіп 25,2,22,23,2,17,4».

X.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Видим» туындысындағы «Өткен дәурен 15,13,10,8,22,21,8 нұры жайнап, Арттағы мұнараға береді рең».

XI. Отыз бірінші ғақлиясындағы естіген нәрсені ұмытпасқа төрт түрлі себептің бірі - 10,11,19,8,22,18,13,16,13,10,8,9,1.

XII. «Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «Не 20,2,6,4,12 кетсе, жайы сол, Жек көрсеңдер өзің біл».

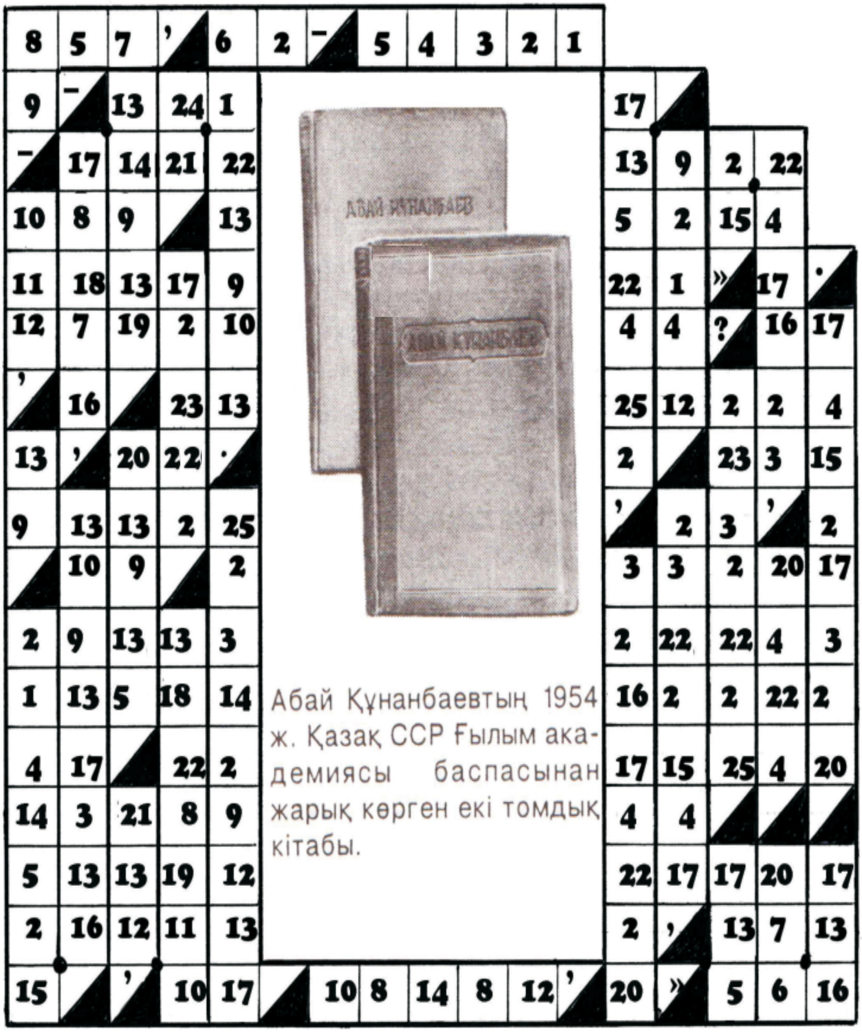

Абай Құнанбаевтың 1954 ж. Қазақ ССР Ғылым академиясы баспасынан жарық көрген екі томдық кітабы.

29. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлтының бойындағы мерез мінезбен күресуден қажыған ақынның қамығып, қынжылып, шарасыздықтан шамырқануы, заманына өкініші білінетін 1891 жылы жазылған «Менсінбеуші ем наданды» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Мәз болады» өлеңіндегі «Оқалы тон 18,16,13,9 ма, Ар-ұятын сатқанға?!».

II. И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы «Онысы рас, басында тәуір болған, Сүйтсе де кімді 6,19,14,6,9,4 бақ антұрған».

III. «Адасқанның алды - жөн, арты - соқпақ» өлеңіндегі өлшем мағынасында қолданылған сөз - 9,17,8,22,15,21,2.

IV. «Рахымшалға» өлеңіндегі «4,19,13,7 аттың көркі - жал, Адамзаттың көркі - мал».

V. Төртінші ғақлиясында көз сүзіп, тіленген өнерсіздің ісі - 9, 10, 9, 1, 4, 9, 7, 1, 9, 12.

VI. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Ел 6,19,14,11,13,4,9, табады шайтан өрнек, Періште төменшіктеп, қайғы жемек».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Әм жабықтым, әм жалықтым» туындысындағы «20,3,2,1,5 неткен үміт, Өткен соң бар жақсы жылым!».

VIII. «Тұла бойың ұят-ар едің» деп басталатын «Әбдірахман өліміне арналған» өлеңіндегі «Жасқа жас, ойға кәрі едің, Атаңның 9,18,11,3 жоймаған».

IX. «Адасқанның алды-жөн, арты-сопақ» өлеңіндегі «Осындай сидаң жігіт елде мол-ақ, Бәрі де шаруаға келеді 16,13,9,12».

X. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жазған хаты» туындысындағы «Ақ жүрегің енді 19,3,9,18,15,9,4, Мезгілі жоқ қай медеу?».

XI. Жиырма сегізінші ғақлиясындағы құдай тағала туралы келтіретін иман, сенім - 23,10,5,13.

XII. «Әсетке» өлеңіндегі «Ақыл жоқ, қайғы жоқ 16,3,10,9, Ісі жоқ теріс пе, оң ба?».

Абай Құнанбаевтың 1954 ж. Москвадан мемлекеттік «Художественная литература» баспасынан жарық көрген кітабы.

30. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда адам баласының шын мақтауға іңкәр көңіл-күйін, көптен алғыс алуды, елге жақсылық жасауды тіршілігінің мәні деп түсінетін гуманист жанның өз арымен сырласуын өлең өрнегіне түсірген 1892 жылы жазылған «Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Көп топта сөз 6,4,3,7,16,10,7,5 кісі де аз-ақ, Ондай жерде сөз айтып болма мазақ».

II. Отыз бірінші ғақлиясындағы естіген нәрсені ұмытпасқа төрт түрлі себептің бірі - 7,3,6,4,1,2,3, 9,13,27.

III. «Жүрек-теңіз, қызықтың бәрі-асыл тас» өлеңіндегі «17,24,16,2,18,6,2,3 қызу-қызба кете қалса, Өзге тәннен еш қызық іс табылмас».

IV. И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Сен мына бір ішінде, Ділдәсі бар 23,15,16,22,4,3,7 ал!».

V. «Көк тұман - алдындағы келер заман» өлеңіндегі зұлымдыққа ұшыраған адам деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 1,4,14,10,9,1.

VI. «Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай» өлеңіндегі «Бай үйіне кіре алмас тұра ұмтылып, Бала шықса 4,11,7,3,4,3 үзіп-жұлып».

VII. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Жылы тәтті жауап айт, 21,12,6,2,26,21 қайғы дертіме».

VIII. «Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Өлеңге әркімнің-ақ бар таласы, Сонда да 11,15,10,4,16,23,7,8 бар таңдамасы».

IX. «Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі мәңгі, ұзақ деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 22,4,5,25.

X.«Ғалымнан надан артпас ұққанменен» өлеңіндегі «О-дағы қалыбынан аса алмайды, Жауқазын ерте 18,19,18,6,2,20 шыққанымен».

XI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ой» туындысындағы «Жақсы сөз, жақын үміт, тәттілікті, Кемітер, көңіл қоймас, 18,2,18,2,8,18,21,16,2,16».

XII. «Тоты құс түсті көбелек, Жаз 11,4,28,10,4,16,23,4 гумелек».

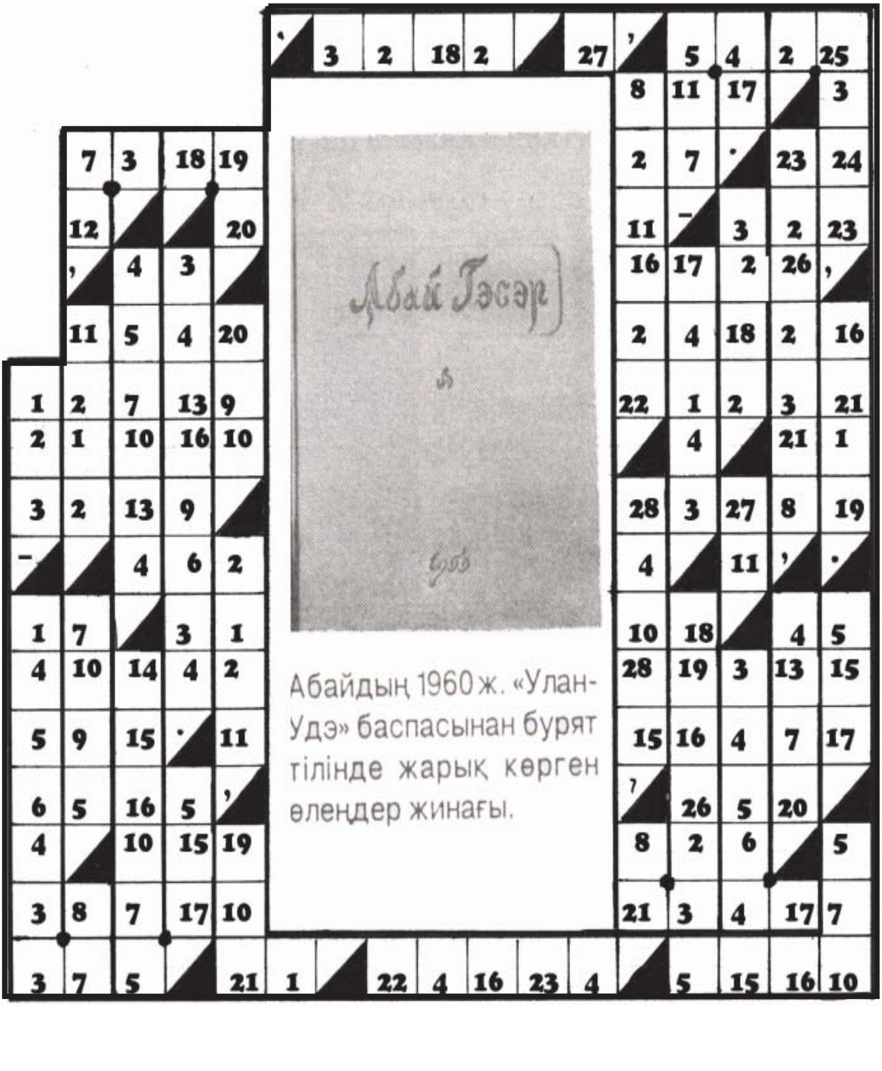

Абайдың 1960 ж. «Улан-Удэ» баспасынан бурят тілінде жарық көрген өлеңдер жинағы.

31. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда сойқан-содырлардың, жексұрын кескін-келбеттерін, сұм-сұрқиялық, мінез - құлықтарын өлтіре әшкерелейтін 1892 жылы жазылған «Қайғы шығар ілімнен» өлеңінен үзінді оқылады

I. «Күлембайға» өлеңіндегі «Болыс болдым мінеки, Бар 10,2,9,5,10,18,5 шығындап».

II. Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы, Теңіздің 19,24,14,8,11,18,12,3-ақ қарап бақшы».

III. Екінші ғақлиясындағы лас, былғаныш деген мағынаға қолданылған сөз (ноғайша) -15,22,11,8,17, 6,2,1,6,5.

IV. «Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «Ажал 20,12,9,8,25 бас салса, жанды ұрласа, Өмір қайда, сен қайда, соны да ойла».

V. «Дутбайға» өлеңіндегі «Дөң 2,3,11,2,9,10,2,3 ант атты, Бүксіп, бықсып ар жағы».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Құп білемін сізге жақпас» деп басталатын туындысында себеп, кемшілік, мұң, мұқтаж деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 4,24,13,8,7.

VII. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі ғұлама, кейіпкер -18,2,23,2,11,3.

VIII. И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы «Бұл сықылды сыншының сөзін естіп, Көз 20,21,7,10,12,15,20,12 бұлбұл да ұшып кетті».

IX. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» туындысындағы «20,21,20 қанат бейіс құсындай, Қу ағашқа қонақтап».

X.«Мәз болады болсың» өлеңіндегі «Ол «болдым-ақ» дей берер, Бұлғаң 1,2,4,5,25 басқанға».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Татьяна сөзі» туындысындағы «Талақ етіп бұл ғаламды, Болды 10,22,9,8,10 кеткенің».

XII. «Есіңде бар ма жас күнің, Кімді көрсең - бәрі 18, 16,15».

9	8	10	12	9	8	10	11	12	11	·◢	1	2	3	19	5	25
8	10	◢	11	8								2	,◢	8	11	◢
◢	11	5	◢	19								19	10	10	24	1
7	12	4	5	◢								◢	2	11	20	5
2	11	3	13	5								6	15	12	◢	13
4	,◢	2	2	18								2	2	11	17	5
5	5	1	◢	2								14	1	?◢	2	1
6	13	·◢	1	4								2	3	1	15	◢
◢	2	11	5	5								◢	2	2	7	20
5	◢	12	15	6								2	14	3	2	21
4	6	11	1	◢								9	◢	7	15	7
3	5	10	2	7								10	25	5	–◢	12
2	4	8	11	2								2	2	9	12	10
1	2	9	◢	13								15	7	5	7	8
	7	8	15	,◢								◢	2	25	23	11
	◢	14	16	17								10	1	◢	22	,◢
					·◢	11	12	11	10	8	12	8				

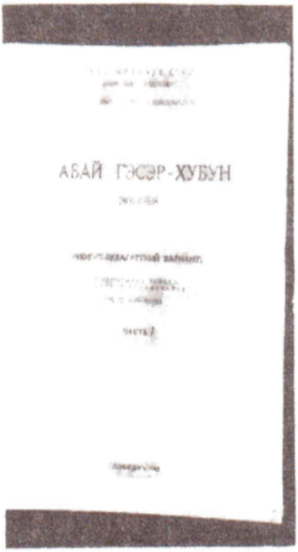

Абайдың 1961 ж. «Улан-Удэ» баспасынан бурят тілінде жарық көрген өлеңдер жинағының 1-томы.

32. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда үміт пен қайғы ұғымына терең мән бере отырып, бір-біріне кереғар сипатын ашқан 1892 жылы жазылған «Жақсылық ұзақ тұрмайды» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Көңілге түрлі ой түсер, Әр 10,24,3,24,16,23,24 нұсқасаң».

II. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы, Аласы аз қара 21,22,19,20 нұр жайнайды».

III. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Ақыл менен біліммен, Әбден 18,13,20,10 үзіппін».

IV. «Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Қымыз, 4,24,13,20,19 дегенің, Бір мақтан ғой, жасырма».

V. Жетінші ғақлиясындағы жан құмары - 18,14,3,24,7,4,24,13, 24,21,24,7.

VI. «Сап-сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Өлермін деп 17, 18, 3, 13, 20, 4, 20, 16, Мұнан басқа жан таппай».

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Күнді уақыт итеріп» туындысындағы «Сонда 21,22,16,20,9,20,13 жоқтайды, Татуы мен асығын».

VIII. «Ысытқан, суытқан» өлеңіндегі қысылу, жүзі құбылу, қызару мағынасына қолданылатын сөз (шағатайша) - 21,24,19,7,24,4,20,15.

IX. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» туындысындағы «Штык, қылыш қайрасып, Ширатып 13,2,3,10,12,7 шайнасып».

X. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Басқан із, көрген қызық артта қалмақ, Бір құдайдан басқаның бәрі 22,19,23,24,3,13,24,21».

XI. И.А.Крыловтан аударған «Емен мен шілік» туындысындағы «Арты - 8,2,3,11,5,1, алды шаң жел құтырды, Шілік жерге бас ұрды, емен тұрды».

XII. «Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Ұқпассың, үстірт қарап 8,2,9,6,5,1,10,5,4,5,16, Суретін көре алмассың, көп бақпасаң».

Абай Құнанбаевтың 1962 ж. «Қазақтың мемлекеттік көркем әдебиет баспасынан» жарық көрген «Жылдың төрт мезгілі» жинағы.

33. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда адам өмірі, жастық пен кәрілік, жақсылық пен жамандық, адалдық пен арамдық сияқты керағар ұғымдардың ара қатынасы жөніндегі пайымдауларын өрістетіп 1894 жылы жазылған «Қарашада өмір тұр» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңіндегі «Батырдан 15, 2, 9, 6, 1, 10, 2, 13, 6 туар даңғой, Қызшыл да, қызықшыл да әуре жан ғой».

II. «Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «дәрменсіз» деген мағынаға қолданылған сөз (парсша) - 13,2,9,4,2,14.

III. «Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «18,19,9,12,20,15,17,3, жердің топырағы, Құлпыраған жасыл жер жүзі».

IV. «Әуелде бір суық мұз-ақыл зерек» өлеңіндегі «Жеке-жеке біреуі жарытпайды, Жолда жоқ жарыместі «7,2,14,23,6» демек».

V. Он бесінші ғақлиясындағы адам өзінен-өзі есеп алғанда көрсетілген уақыттың бірі - 7,8,1,2,23,6,20,2, 15,12,9.

VI. «Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңінде сыртынан жамандау, даттау деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 2,3,15,2,10,10,2,3,4,6.

VII. «Әсетке» өлеңіндегі «21,14,6,5,2,20 білер әр сөзді, Надандай болмас ақ көзді».

VIII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Шайтан» туындысындағы «Мұңлы шайтан -14,8,4,2,3,4,6,11 қуған жаны, Күнәлі жер кез келіп бір ұшқаны».

IX. «Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Берекесі 18,17,10,18,17,20 ел - Суы ашыған батпақ көл».

X. «Күлембайға» өлеңіндегі «Ашылып 21,1,6,9,2,22 күн ыстық, Қойып кетті алқылдап».

XI. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Орынсыз 6,9,7,2,11, Болымсыз қылжаң, Бола ма дәулет, нәсіп бұл?».

XII. «Мәз болады болысың» өлеңіндегі «Жас баладай қуанар, Бір 4, 16, 1, 4, 12, 20, 12 татқанға».

			?	17	1		9	17
23	2		4	2		23	19	20
22	2	7		9	2	14	,	9
12	11		21	10	6		15	2
20	1	12	18		17	4	20	12
20	17	9		1	17	?	12	13
19		2	5	9	2	14		18

17
13
17
13
3
16
15
,

9	2	14		12	13	12		11

1
2
3
4
2
5
6
7
8
9
10
10
6

Абайдың 1966 ж. Алматыдағы «Жазушы» баспасынан жарық көрген өлеңдер жинағы.

Жастықтың оты жалындап. А. А. Гурьев. 1971.

34. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда заман ағымы тудырған пысықтардың күлкілі тірлігін сынға алған 1894 жылы жазған «Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Мәз болады болысың» өлеңіндегі «20,9,24,15,4,15,3,10,17, біз емес, Түсірмекші қақпанға».

II. И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы «Әділ атақ алмақшы ниеті бар, Ешкімді ауыртпастан, 25,8,4,5,1,19,5,7,1,5,14».

III. Қырық үшінші ғақлиясындағы жүректі кірлетпеу үшін сақтандырған төрт зиянның бірі - 19,5,18,10,5, 16,21,14,15,26,10,17,16.

IV. «Бай сейілді» өлеңіндегі «Танымадық, Жарамадық, Жақсыға бір 17, 3, 24, 15, 4, 17».

V. «Күлембайға» өлеңіндегі қапа, уайым, қайғы, қасірет деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 12,2,7,5.

VI. И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы «Қой жатыр, қойшы 1,8,11,10,5,19 тұрды елбіреп, Көзіне қып-қызыл боп жас мөлдіреп».

VII. «Тұлпардан тұғыр озбас шабылса да» өлеңіндегі «Құтырды көпті 12,13,18,8,19 аз ғанасы, Арызшы орыс - олардың олжасы».

VIII. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Пайдасыз ақыл, 23,5,18,4,5,6,7,8,9 тақыл, Атадан бала ойы өзге».

IX. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Асау той, тентек жиын, опыр-топыр» туындысындағы «Елемесең 15,4,15,1,15,3, бір танытар, Қайда айдаса, барарсың - кім тартынар!».

X. «Мен жазбаймын 20,4,15,11,10,17 ермек үшін, Жоқ-барды, ертегіні термек үшін».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы «Ғашық құмар, 5,12,8,4,26,15,14 бойыңды алып, Жылы жауап есітер не қылсаң да».

XII. «Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Кім білер ертеңді? Өлім айтпас, 16,15,4,7,15 қайтпас».

Абай Құнанбаевтың 1970 ж. Минскідегі «Белорусь» баспасынан жарық көрген таңдамалы өлеңдер жинағы.

35. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақынның шоқтығы биік туындылардың бірі 1894 жылы жазылған «Әсемпаз болма әрнеге» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ойға түстім толғандым» өлеңіндегі «Бәрі болды өзімнен, Тәңірім 20, 8, 18, 24, 8, 11 наз емес».

II. «Алланың рахматын» деп басталатын «Әбдірахманға» өлеңіндегі бүкіл, барлық, жинақ деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша - 23,19,10,18,6.

III. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Осы жалған дүниеден, Шешенде өткен не 7,14,18,7,14,18».

IV. И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы «21,22,9,8,20,15,11,8 бір байдың, Түнде кірді ұрылар».

V. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Ары бар, ұяты бар үлкенге сен, 1,2,3 зордың болады ығы да зор».

VI. Жиырма бесінші ғақлиясындағы орыстың ғылымына, өнеріне айтқан теңеуі -5,19,11,25,6,11,3,4, 12,3,18,17,3.

VII. «Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Жылқыны 8,4,5,15,16, ұры жүр, Әр төбенің тасында».

VIII. «Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Ойынды еті бөп-бөлек, 22,10,15,9,8,26,18,15, Тояттаған бүркіттей салқы төсті».

IX. «Қуанбаңдар жастыққа» өлеңіндегі «Көзің қайдан жетеді, Достық 16,6,11,6,11 қастыққа?».

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жартас» туындысындағы «Қонады бір күн жас бұлт, Жартасың 17,1,20,3,11 құшақтап».

XI. «Жаз» өлеңіндегі «Ақ 7,3,18,6,13,3,11 сыбанып, Әзілдесіп сыңқылдап».

XII. «Жапырағы қуарған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Жыбыр 21,8,24,15,16, көңілді тыншытпайды, Қашанғы өтіп кеткен бұлдыр көп күн».

18	8	22	2	21	15	9	15	11	◢	23	19	9	8	18	,◢	19
15	10	21	5	8								3	5	8	20	25
17	◢	◢	15	·◢								16	◢	24	8	9
9	5	11	9	11								,◢	20	8	16	6
8	6	3	15	6								8	6	·◢	21	17
,◢	10	13	16	5								11	16	14	15	26
16	6	3	,◢	6								15	17	20	18	5
15	◢	17	8	7								21	6	17	8	6
9	1	20	2	2								◢	12	8	23	11
14	2	6	8	6								7	◢	2	◢	◢
◢	13	5	16	◢								8	4	5	11	7
6	6	11	21	8								20	3	15	8	8
13	5	19	8	10								,◢	13	21	24	18
2	6	12	◢	18								6	6	◢	18	8
1	11	·◢	21	8								4	7	21	15	24
12																8
◢	11	6	10	9	8	7	◢	6	5	4	3	2	1			·◢

Абайдың 1989 ж. Алматыдағы «Жалын» баспасынан жарық көрген «Қансонарда бүркітші шығады аңға» атты жинағы.

36. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда халқы үшін жаны шырылдаған адамның үні естілетін 1895 жылы жазылған «Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Төңкеріліп құбылған, жұрт - бір 5,2,25,13,17, Шынға шыңдап, қоса алмас ынтымағын».

II. И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен бүркіт» туындысындағы «Бір жатқан ірімшік, 14,6,7,19,11,23 түседі, Көңілі өседі».

III. «Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Күні-түні ойымда бір-ақ тәңірі, 6,7,19,11,23 құмар қылған оның әмірі».

IV. Отыз сегізінші ғақлиясындағы сүйікті, сүюші Алланың бір есімі (арабша) - 21,2,10,21,10.

V. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Татулықты бұрынғы, Не қылып ол 20,4,3,2,5,13,11».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегин сөзі» туындысындағы «Болса да сән - салтанат, қызық әсем, Тез жалығып айнимын, 1,9,12,3,2,21,13,17 кем».

VII. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі иман келтіремін, сенемін Құдайға деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 2,17,23,11,1,18.

VIII. «Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Аударылып қонысы, 2,3,13,5,1,2,11 дәм татады».

IX. «Түбінде баянды 23,26,8,23,14, егін салған, Жасынан оқу оқып, білім алған».

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалау» туындысындағы «20,4,11,2,16,1,2,15 толқын, жел гулеп, Майысар діңгек сықырлап».

XI. «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны» туралы еңбегінде аталатын өзен - 5,13,12,10,2,13,4,24.

XII. «Сыбыр, өсек дегенді сырттай жүріп, Ғылым, өнер, мал таппақ, 22, 9, 12, 1, 16, 2 жақпақ».

	14	6	3	2	13	15	1	18	
1		15	4	15	11			7	.
2	11		20		2	9	15	23	11
3	13	2		21	3	24	13	3	13
2	12	4	11	2	12	3	11	23	17
4	9	1	19	4	2	25	2		11
	8	16	8	13		2	3	17	2
5		2	18	17	12	11	4	23	16
6	11	11	1		2		20		1
7	2	17	,	22	3	5	,	10	4
	10	13	11	23	13	20	26	23	2
8	9			15	10			15	
					3				
				2	13				
				4	16				

1	16	2	11	17	13	11	.	2

Абай Құнанбаевтың 1968 ж. Алматыдағы «Жазушы» баспасынан жарық көрген екі томдық жинағы.

37. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ар, ұждан, адамгершілік, адалдық мәселерін ту етіп, талап, адал еңбек тақырыбын өрістетіп 1895 жылы жазылған «Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Өлең - сөздің патшасы, сөз сарасы, Қиыннан қиыстырар ер 14,1,4,1,2,21».

II. «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі XIX ғасырдағы Иранның Қажар руынан шыққан патшасы - 4, 15, 2, 12, 6, 22, 14, 14, 22, 4.

III. «Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «Досына дәл - жаз, 10,1,16,3,1 – аяз, Алысқанды денепті».

IV. «Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі «Міні қайда екенін біле алмассың, Терең ойдың 7,8,17,13,12,6,12,23 соңына ермей».

V. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Ойлау да жоқ, 11,12,17,16 жоқ, Келер менен кетерді».

VI. И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Содан кейін армансыз, Қыл дегенін 18,21,17,1,6,13,21,4».

VII. «Әбдірахман өліміне» өлеңіндегі «5,9,1,18 өмір не берер, Көрген, білген болмаса?».

VIII. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі растау, бекіту, шындық деген мағынада қолданылатын сөз (арабша) - 7,1,2,14,22,18.

IX. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Біреуі олай, біреуі бұлай қарап, Түгел сөзді 7,21,19,14,1,16,3,1 жоқ қой қазақ».

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Ұзын қара пешпетті, ұзын шашты, 10,1,13,1,3,1,7,7,21 итеріп бір жол ашты».

XI. «Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «Бір минут бір кісінің өміріне ұқсас, Өтті, өлді, тағдыр жоқ қайта 20,8,17,13,8,20».

XII. «Әйелдің - Медет қызы, аты Өрім, Айына бір жумайды 11,8,7,7,12,19 кірін».

	·	·	6	1	17	1	16	2								
1																
2								9								
1								8								
3								7								
1																
4								21								
,								14								
5								17								
6								21								
7								18								
7								21	2		21	16	2		19	21
1								17	13	1	2	,	18	1	6	14
3								24	11		7	8	17	16	15	14
1								23	18	1	4		13	1	17	
4								1	7		22	1	13	17	21	18
3	8	4		18	16	1	4	1	6	·	8	19	11	8	20	
1	2		2	8	13	8		7	8	17	16	15	14		12	14
	8	9		10	5	11	1	4	1	6	,	2	8	4	12	13

Абайдың 1970 ж. Алматыдағы «Жазушы» баспасынан орыс тілінде жарық көрген ғақлия сөздер жинағы.

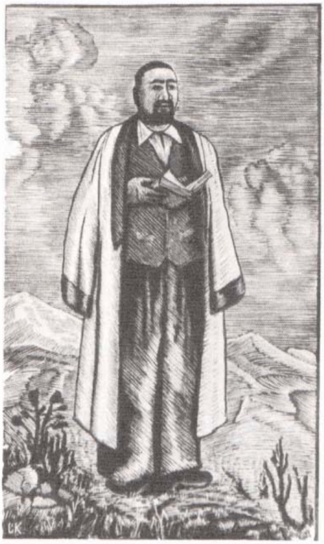

Абай Құнанбаев. С. В. Кукуруза. 1954.

38. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда өмір мен өлім, табиғат пен адам хақындағы ойлы толғанысы елес беретін 1895 жылы жазылған «Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Кешегі Оспан, Бір 12,2,14,10,1 жан, Үйі - базар, түзі - той».

II. Отыз екінші ғақлиясындағы ғылымды ақылды сақтайтын сауыт - 6,20,8,10,26.

III. Ф.Шиллер - М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі «Кең жайлау-жалғыз бесік жас балаға, Алла асырған 12,10,8,5,10,22,20 аш бола ма?».

IV. «Ғылым таппай мақтанба өлеңіндегі «Тілеуің, өмірің алдында, 13,17,4,8 қайғы жесеңіз».

V. «Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Сыбдырын, тықырын, 1,2,23,20,14,6,10,8 танысып».

VI. А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жазған хаты» туындысындағы «Сен бетіңді әрі бұрсаң, Шықты 1,2,26,20,6, болды көр».

VII. «Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «27,21,4,24,24,15 ойдан бас құрап, Еркеленіп шығар сөз».

VIII. «Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Көргенде бой еріп, 22,7,9,10,11,20,6 балқыған».

IX. М.Ю. Лермонтовтан аударған «Шайтан» туындысындағы «Ол күнде көз жетпесті көп 1,2,26,5,10,11,10,8, Түгел білем қайда екен деп іздеген».

X. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «25,18,24,22,15,26 арсыз салтынан, Қалғып кетер артынан».

XI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы күнәкар деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 4,22,15.

XII. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Жарлы алады қызметпен өткерем деп, Елу басы -19,4,16, 22,4,14,15,3, леп берем деп».

10	◢	12	13	9	◢	4	14	5

11		15
10		16
9		17
8		4
7		8
5		,◢
◢		
6		
4		
5		
4		
◢		
3		
2		
1		

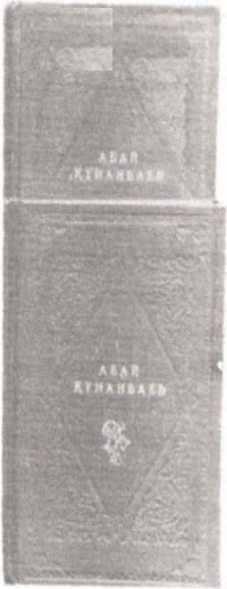

Абай Құнанбаевтың 1977 ж. Қазақ ССР-нің «Ғылым» баспасынан жарық көрген екі томдық жинағы.

Г. А. Головков. 1983.

12	13	9	◢	4	14	5	15	16
◢	8	15	17	18	4	,◢	3	15
1	2	3	◢	19	4	14	5	15
20	5	14	2	'◢	8	4	17	16
◢	5	10	21	11	10	◢	22	9
4	14	9	13	,◢	4	6	◢	18
23	5	4	16	19	15	,◢	2	14
◢	8	15	17	25	24	9	10	6
4	16	24	15	8	4	◢		

?◢	8	4	17	16	15	5	14	4	27	◢	26	2	22

39. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақынның халық мүддесін демократиялық биік деңгейге көтеріп, қоғамдық мазмұны аса маңызды шындықтың бет пердесін ашқан 1895 жылы жазылған «Малға достық мұңы жоқ малдан басқа» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Біздің доспыз, 9,2,3,5,6,3,14 дегеніміз - Жалғандықтан жасалған көңіл жүгі».

II. Жетінші ғақлиясындағы жас баланың анадан туғандағы мінезі- 25,7,3,5,16,9,2,9,23.

III. «Сенбе жұртқа, тұрсадағы қанша мақтап» өлеңіндегі «26, 19, 12, 11, 18, 17, 13, 11 сүңгі де, түбін көзде, Сонан тапқан - шын асыл, тастай көрме».

IV. «Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Я тілмаш, я адвокат, Болсам 22, 11, 18, 11, 4 бәрінде ой».

V. И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» туындысындағы «Өнерге салды бұлбұл сонда аңыратып, Шыңғыртып, 20,3,23,3,12,8,9,16,3,6, сорғалатып».

VI. «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Өмір тонын 15,24,18,17,14,17,6, Жоқты бар қып жүргізер».

VII. «Құр айғай бақырған» өлеңіндегі «Өнерсіз шатылған, Кісіге 2,21,4 бе екен?».

VIII. «Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Кең сауырлы, тар 23,3,5,3,4, қалбағайлы, Алды-арты бірдей келсе, ерге жайлы».

IX. Дж. Байрон - М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілім менің қараңғы, Бол, бол, ақын!» өлеңіндегі «Егер сорым түбімен әкетпесе, Керек қой көңілді үміт 16,11,10,17,12,11,4,16,2,11».

X. «Сұм дүние тонап жатыр, ісің барма» өлеңіндегі «Тілде сүйек, ерінде жиек бар ма? Шымылдық 10,1,6 көрсетпес шынның жүзін».

XI. А.С.Пушкиннен аударған «Таңғажайып, бұл қалай хат» деп басталатын туындысындағы «Бенде көрген бар қызықтың, Бәрін 17,20,15,11,4 сұм жүрек».

XII. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Осы жалған дүниеден, Шешен де өткен не бұлбұл, Көсем де өткен не 22,19,8,22,19,8».

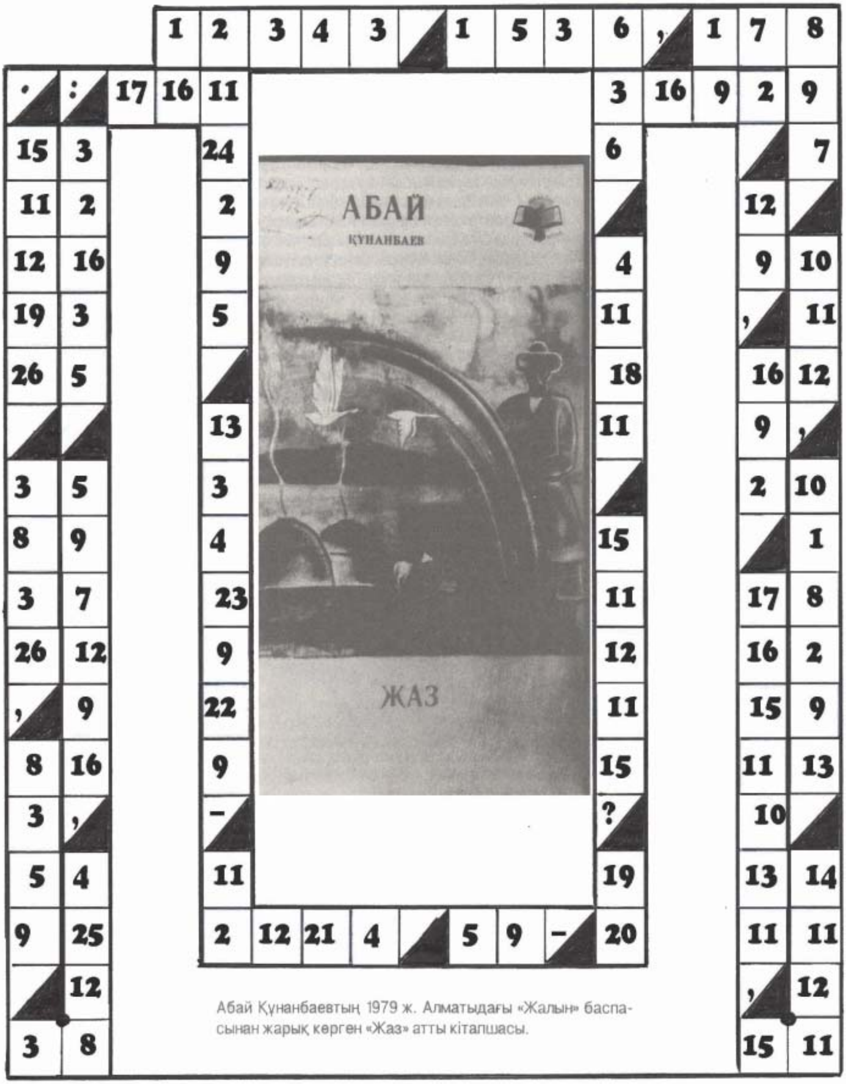

Абай Құнанбаевтың 1979 ж. Алматыдағы «Жалын» баспасынан жарық көрген «Жаз» атты кіталшасы.

40. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда қазақтың әні мен күйіне арналған 1896 жылы жазылған «Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңіндегі «Көкірегі сезімді, 5,14,18,14 орамды, Жаздым үлгі жастарға бермек үшін».

II. А.С.Пушкиннің «Амал жоқ қайттым білдірмей» деп басталатын туындысындағы «Әуелде 13,14,11,24,14,19 түсіме, Ортақтасып өміріме».

III. «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңінде өлшеу, өлшем деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 23,15,22,14,9.

IV.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» туындысындағы «Мұның бәрі - тартуым сізге, - дейді, 6,4,3,18,3,19,24,3 айт, ақсақал, бізге, - дейді».

V. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Ит үрсе, бала, Таяғын ала, Қуады 2,5,7,12,9 кектесіп».

VI. «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі «Оянбай, қайран жұрт, 1,17,18,21,6,2 қал жым-жырт!».

VII. И.А.Крыловтан аударған «Әншілер» туындысындағы «Көршіні 13, 28, 11, 27, 14 шақырды, Болды да сыйлап ас бермек».

VIII. «Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Единица нөлсіз -ақ, Өз басындық 26, 16, 18,6,11 сол».

IX. «Қиыстырып мақтайсыз» деп басталатын өлеңіндегі «Біз - қырғауыл, сіз - тұйғын, 5,16,17,5,5,6,2 бер, кел де алып».

X. Отыз бірінші ғақлиясындағы үлгілі, өнегелі деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) -20,2,26,11,15,5,18,6,9,23.

XI. «Көкала бұлт сөгіліп» өлеңіндегі «Аққан 8,6,25,4,6 қаңғырып, Бас ауырып, іш жанар».

XII. «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «13,10,7,14,18,24,12,13 мақтан, Табытын қаққан, Аңдығаны баққаны».

Абай шығармаларының ізімен. Р. Қойшығұлова. 1990.

Абай шығармалары бойынша. Көктем. Жаз. Күз. Қыс
М. М. Қисамединов. 1970.

, ■	11	6	5	17	16	■	9	15

Left column (top to bottom): 10, 9, 9, 14, 19, ■, 5, 15, 5, 5, 14, ■, 16

Right column (top to bottom): ■, 14, 5, 13, 12, 11, 10, 8, ■, 9, 6, 4, 5, 6, 8

15	21	■	9	6	20	18	6	11								
9	14	■	16	17	5	6	11	. ■								
3	23	6	22	■	14	2	12	13	1	2	3	4	5	6	7	■
4	, ■	13	12	2	14	■	21	1	19	■	24	12	11	5		
26	■	25	6	8	, ■	7	6	20	22	16	4	■	9	14		
6	18	6	27	6	■	13	28	19	14	18	24	14	■			
. ■	. ■	. ■	11	6	5	6	23	■	3	25	4	6	8			

41. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда Абайдың М.Ю.Лермонтовтың «Звуки» атты шығармасының сарынымен 1897 жылы жазған «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «Сонда ақын белін буынып, Алды- артына 14,12,19,12,6,12,19».

II. «Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Ойыңды сен маған Бір бөлмедің, Тез 18, 1, 11, 17, 1, 7, 4, 21».

III. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі құдай, тәңірі деген мағынаға қолданылған сөз (парсша) -22,27,19,25,12,19,7,8,5,27,19.

IV. «Мен сәлем жазамын» өлеңіндегі «Қайғыңнан азамын, 9,12,19,25,23,13 айта ма?».

V. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қалқам-ай, мен үндемей жүремін көп» туындысындағы «Егер менің ішімді жарып көрсең, 26,13,11,12,25,13,21,7,13 ұмытып, шошыр едің».

VI. «Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Пайдасынан бой суыт, Өзі тимей 26,24,19,2,1 тек».

VII. «Жарқ етпес қара көңілім не қылса да, Аспанда ай менен күн 23,12,16,13,11,2,12 да».

VIII. И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы «Еркелетіп ат қойып, «26,12,22,22,12,19,14,15,11 мырза» аталған».

IX. «Айттым сәлем, Қаламқас» өлеңіндегі «Ләззат алсақ 9,10,11,17,12,8 ма, Көз жұмулы, көңіл мас?».

X. «Құр айғай бақырған. 14,15,11,12,14,14,12 ән бе екен?»

XI. Отыз сегізінші ғақлиясындағы талап қылсаң табасың деген мағынаға қолданылатын сөз (арабша) - 3,27,26,8,7,25,6,8.

XII. «Қиыстырып мақтайсыз» өлеңіндегі «Қабыл 18,20,19,2,1,21, көңілім жай, Тастап кетсең, япырмай».

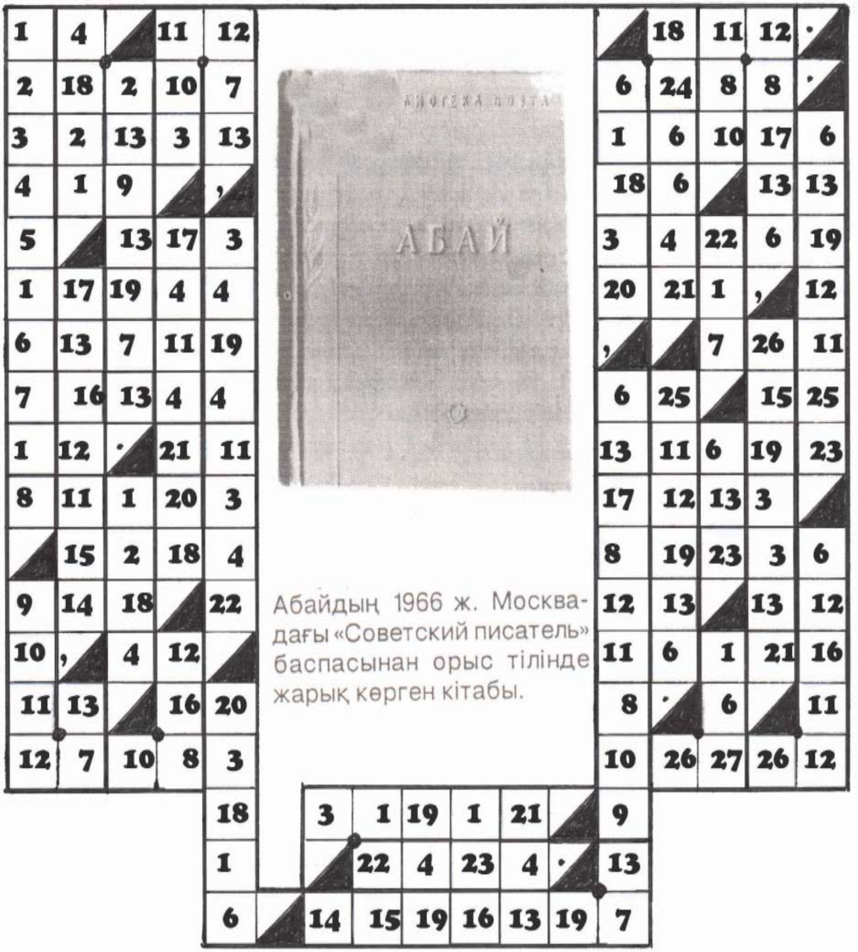

Абайдың 1966 ж. Москвадағы «Советский писатель» баспасынан орыс тілінде жарық көрген кітабы.

42. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда заман келбетін көрсетіп, надандық құрсауындағы ел тіршілігінен хабар беретін 1898 жылы жазырған «Қуаты оттай бұрқырап» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі «Махаббат, қызық кім көрер, Оның да дәмін 1,10,1,19,10,20,10?».

II. Үшінші ғақлиясындағы Тәуке ханның заң жинағы - 27, 4, 1, 16, 27, 10, 12, 22,11.

III. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Менің сырым, жігіттер, емес оңай» өлеңіндегі «Нені сүйдім, 17,24,8,14,4,17,4 неден күйдім, Қазысы оның - арым мен бір-ақ құдай».

IV. «Болды да партия» өлеңіндегі «Өлшеуге алмаңдар, 13,14,11,7 бек тарылды».

V. «Қажымас дос халықта жоқ өлеңіндегі «Жақсы 15,7,16,12,16,7 әуре еттің, Жар таба алмай бір тегіс».

VI. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңінде жору, мәнісін айту мағынасына қолданылатын сөз (арабша) – 1,2,3,14,6,16,8,4.

VII. «Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Есім шығып қашпмаймын, Мен 16,23,19,4,25,4,8 у бар ма?».

VIII. «Туғызған ата, ана жоқ» өлеңіндегі «Жат қораны күзеткен, 21,10,12,1,10,26 шалда сана жоқ».

IX. Ф.Шиллер - М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ержеткен соң, сыймайсың кең дүниеге, Тыныштық пен зар боларсың 9,10,20,19,10,8,10,22,10».

X. «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі «Өзіңді сенгіштікпен әуре етпе, 21,28,7,10,12,19,10,18 боп мақтанды қуып кетпе».

XI. А.А.Дельвигтен аударған «Сұрғылт тұман дым бүркіп» өлеңіндегі «Атаңды анаң 10,18,22,11,12,11,19, Тұрғызбаған бейішке».

XII. «Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Қартаң бай, қатты сақ бол, тілге 5,15,8,20,4,26, Мүйіз шығар қатынның тіліне ерсең».

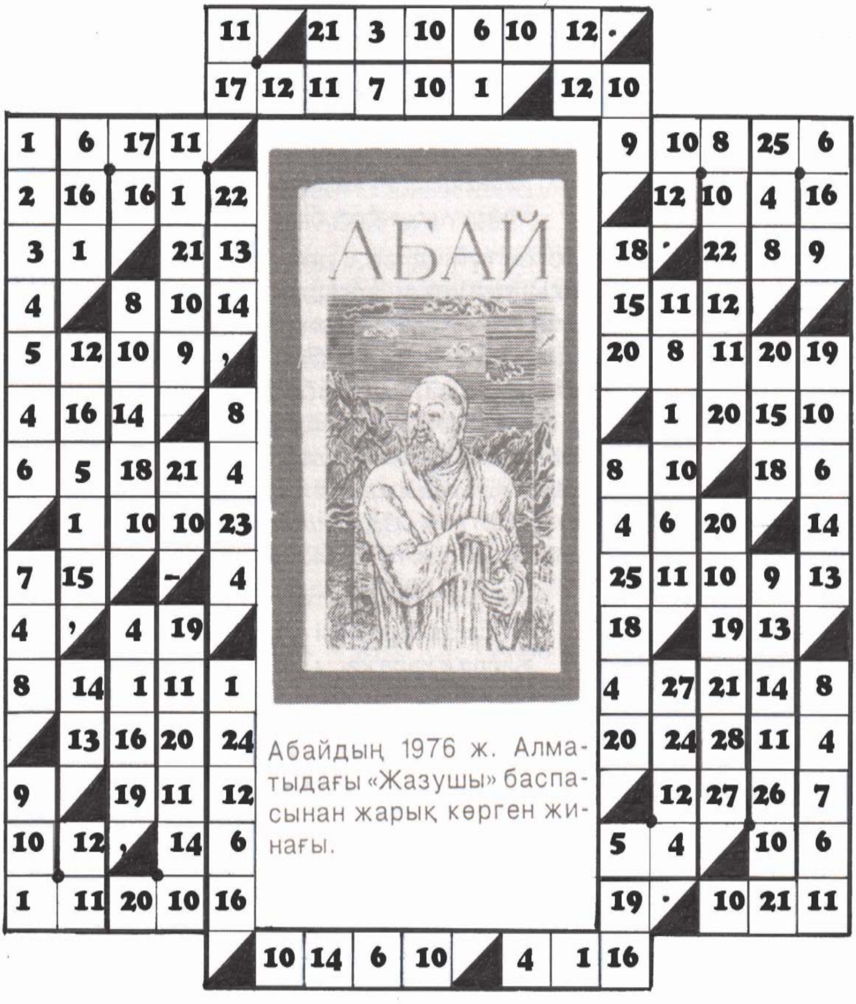

Абайдың 1976 ж. Алматыдағы «Жазушы» баспасынан жарық көрген жинағы.

43. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда көкірегі ояу, көзі ашық ойлы жанға арналған 1896 жылы жазылған «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Есiңде бар ма жас күнiң» өлеңіндегі «Ақырын, 2,1,5,10,5,24 шегiнiп, Алыстап кеттi-ау құрғырлар».

II. «Алланың өзі де рас, сөзі де рас» өлеңіндегі мұсылман дініне, құдайдың бірлігіне сену деген мағынаға қолданылған сөз (арабша)-14,20,14,3,24.

III. Дж.Байрон - М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілім менің қараңғы, Бол, бол, ақын!» өлеңіндегі «Ішек бойлап он саусақ 19, 17, 10, 4, 2, 8, 2, 9, 2, Бейістің үні шығар қоңыр салқын».

IV. «Ауру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Кейде ыстық тағы да қан басады, Кейде бір сәт 11,5,24,26,5,4,2,10 үн шығармай».

V. «Бөстегім құтылдың ба 6,25,11,22,13,2,1,11,2,24? «Күйшіл»деп бабын білмей кінә таққан».

VI. Жетінші ғақлиясындағы жас баланың жан құмары-6,25,10,9,7,14, 7,6,7,24.

VII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» өлеңіндегі «Өлімнің ұйқысы емес 22,15,23,7,21,7,24,22,14, Ұйқы, тыныштық, ұмыту - бер дегенім».

VIII. «Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі Қасиетін ойлан-ау, Қам 6,25,18,22,8,23,22,18 тынбағын».

IX. «Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «12,1,16,2,3,9,5,18 өз сөзіңмен басқа сөзді, Аузымен орақ орған өңкей қыртың».

X. И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Онан соң 25, 15, 22, 18 білесің, Ұстай бер қайтып бар-дағы».

XI. «Ғалымнан надан артпас ұққанменен, 11,2,4,23,5,10 көрмей қоймайды бұққанменен».

XII. «Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?» өлеңіндегі «Қарқылдап қарға қалмас арт жағынан, Күйкентайы үстінде 26,5,1,5,8,23,5,1,11,2,16».

Никитина
А.Т.

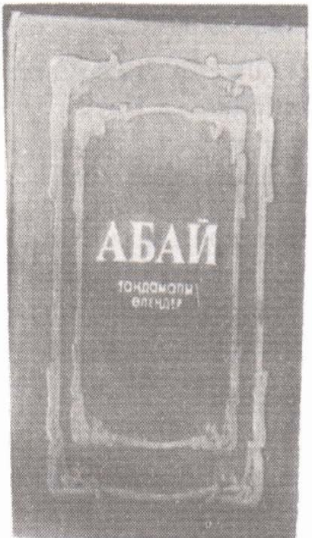

Абайдың 1985 ж. Алматыдағы «Жазушы» баспасынан жарық көрген таңдамалы өлеңдер жинағы.

44. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы Абай өз халқының кейінгі ұзақ тарихына өлместік із қалдырып, отырғанына сенім артып, 1898 жылы жазған «Өлсем, орным қара жер, сыз болмай ма» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Ғаділетті 1, 2, 3, 4, 25, 9, 6, 7, Әділетін бұзыппын».

II. Жиырма жетінші ғақлиясындағы көне грек елінің ұлы ақыны -5,11,15,4,3.

III. «Алланың өзі де рас, сөзі рас» өлеңінде құлшылық ету мағынасына қолданылатын сөз (арабша) -24,12,10,14,18,14,9.

IV. «Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Күңгірт көңілім 20,19,3,13,14,20,14,3, Сұрғылт тартқан бейуаққа».

V. «Осы қымыз қазыққа» өлеңіндегі «Мақтанға бола жиям деп, Жылқы үшін 1,16,3,9,17,14 бас ұрма».

VI. А.С.Пушкиннің «Амал жоқ - қайттым білдірмей» деп басталатын туындысындағы «Әлде 14,22,24,19,3,19,21 әуре еткен, Жаумысың теуіп таптаушы?».

VII. «Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «26,9,9,4,7 дүние-ай сөз таныр кісі болса, Кемшілігі әр жерде-ақ көрініп тұрау».

VIII. И.А.Крыловтан аударған «Қой жайылып жазды күн» деп басталатын туындысындағы «Ұстап алды қарғаны, 17,16,3,19,20,19,8 да шіркіннің, Семіз қойды алғаны».

IX. Жиырма алтыншы ғақлиясындағы қазақты желпіндіріп мақтанышына айналған нәрсенің бірі -1,2,12,3,6,25, 14,9.

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» туындысындағы «Өзі алданып, өзгеден соққы жеген, Және 23,22,6 біреуді алдай алмас».

XI. «Қуанбандар жастыққа» өлеңіндегі «Құрбыңның қызық 18,4,5,4,8,6,8, Сөз екен деп ап шықпа».

XII. «Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Сұмсұрқия, қу білгіш атанбаққа, Құдай құмар 17,19,13,19,21,9,19 қалжыратып».

1	4	7	14	18
2	3			14
3	4	10	17	15
4	9	11	14	15
5		12	10	19
6	4	13	15	8
7	8	14	16	,
8	6	,	1	11
6	10	15		8
7	2	4	3	19
	9	8	6	
			10	18
				14
				11

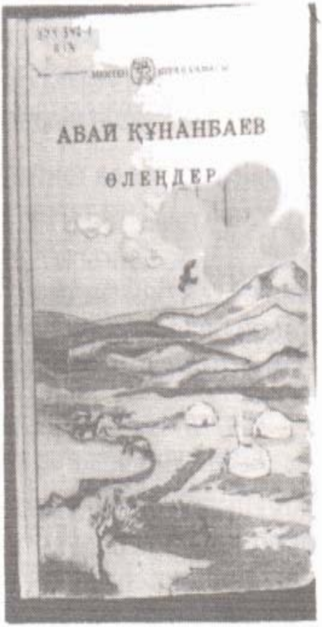

Абай Құнанбаевтың 1987 ж. «Мектеп» баспасынан жарық көрген өлеңдер жинағы.

22		24	19	!
19	1	13	22	14
20	4	14		15
17	3	1	14	12
14	18		13	11
21	4	8	19	17
17		4	20	
11	23	15	9	26
20	20	7	19	8
,	9	19	15	6
19	6	15	,	25
13	15	,		
14				
21				
17				

12	13	14	'	20	11	17	9	19

В.Ю.Рахманов

1971

45. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда жүректің асылдығы мен нәзіктігін жырлаған 1898 жылы жазылған «Жүректе қайрат болмаса» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі «Мені мен «менікінің» айрылғанын, «Өлді» деп ат 12,17,22,13,24,10,13 өңкей білмес».

II. Отыз бесінші ғақлиясында дін жолында өлген адам деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 18,9,22,16,10.

III. «Жігіт сөзі» туындысындағы «Жүрек балқып 22,21,9,8,4,9, Ішке сырды түйгенде».

IV. Он тоғызыншы ғақлиясындағы көргені, оқығаны көп адам -5,16,3,16,1,4,16.

V. «Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Берген бе 10,11,20,6,16,1 саған өзге туыс? Қыласың жер-жиһанды бір-ақ уыс».

VI. «Күн артынан күн туар, Бір күн дамыл 9,10,19,16,15,5,9,14».

VII. «Ғашықтық, құмарлық пен - ол екі жол» өлеңіндегі «Көңілімнің рахаты сен 5,17,3,23,2,8 соң, Жасырынба, нұрыңа жан қуансын».

VIII. Он екінші ғақлиясында нану, сену деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 22,25,4,22,12,2,10.

IX. А.С.Пушкиннің «Таңғажайып бұл қалай хат» деп басталатын туындысындағы «Енді бізге бір өлімнен, Басқа түк жоқ 2,6,8,2,23,2,8».

X. «Қор болды жаным» өлеңіндегі «Ол - қылған 4,11,6,16,1, Ғашығымның жанына».

XI. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Альбомға» туындысындағы «Қол жазуды ермек ет, 7,2,10,24,2 бекер, Бұл көңілсіз дүниеден көп жыл өтер».

XII. «Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Және алдап, Арбап, Өз бетіңмен сен 19,9,10,9,14,16,20».

Абай Құнанбаевтың 1970 ж. Москвадағы «Художественная литература» баспасынан орыс тілінде жарық көрген таңдамалы жинағы.

46. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақын өзінен кейінгіге мұра боларлық іс қалдырғанда ғана ғұмыр ұзармақ дегенді меңзейтін 1899 жылы жазған «Нұрлы аспанға тырысып өскеннің сен» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық, Қартаймастый 10,1,9,8,3,2,5,10, ойланалық».

II. «Адамды сүй, алланың хикметін сез, Не қызық бар 1,8,5,9,6,3 онан басқа?!».

III. «Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «14,9,10,5,8,6,5 заман сүйремек, Заманды қай жан билемек?».

IV. Тоғызыншы ғақлиясында ұлы Абай өзінің сыртым сау деп, ішкі жан дүниесі туралы теңеуі - 1,2,5,7, 19,12,2,20,7,16,20.

V. «Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Орынды 5,15,10,3 жүріп, ой таппаған, Не болмаса жұмыс қып, мал бақпаған».

VI. «Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Ермен шықты ит қылып, Бидай шашқан 3,18,5,13,18,3».

VII. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Бір-екі жолы 17,23,2,21,12,13 кісі көрсе, Құдай сүйіп жаратқан осы демек».

VIII. И.А.Крыловтан аударған «Шегіртке мен құмырсқа» туындысындағы «Саламда жатып, дән 11,4,21,12,13, Құмырсқаны іздеп табады».

IX. «Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «19, 12, 17, 12, 21, 12, 13 итше өшігіп шыға келер, Мен қапсам, бір жеріңді бөксерем деп».

X. А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты» туындысындағы «17,23,2,8,12,6,20 көріп қалуға, Естіп біраз сөзіңді».

XI. «Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Қыс қыстауың - қып-қызыл ол бір пәле, 23,9,12,2,20,7 ешбір шаруа оңалмай жүр».

XII. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қанжар» туындысындағы «Грузин ашулы 22, 15,16,12 кекке соққан, Ер шеркес соғыс үшін алған қайрап».

·■																
12																
2																
4																
23																
■																
12																
6																
■																
20																
13																
23																
15																
,■																
12																
6	4	12	19	■	13	3	15	,■	15	3	19	3	1	13	3	6

Абайдың 1980 ж. Алматыдағы «Жалын» баспасынан орыс тілінде жарық көрген лирикалық өлеңдер жинағы.

2	9
12	22
15	■
12	20
,■	6
1	13
8	12
5	11

Менсінбеуші ем наданды. Н. С. Гаев. 1971.

9	,■	·■	13	17	■	9	3	1
■	12	12	12	5	13	2	2	2
19	15	11	21	2	5	5	1	3
12	2	12	2	18	15	10	■	4
4	12	2	20	3	3	■	5	5
6	15	■	19	13	8	11	6	13
12	■	10	■	6	2	12	4	■
,■	15	3	19	3	1	13	3	6
	12	2	20	4	■	,■	8	3
	17	5	2	■	3	14	2	7
	■	7	20	19	16	15	1	■

47. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақын елдегі алдамшы атқамінерлерден түңіліп, қатты ашынып өзінің жалғыз қалғанын толғағандай сыңай танытқан 1900 жылы жазылған «Жүрегім нені сезесің?» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Ондай 4,19,22,20,1,2 қайда деп, Айтпа ғылым сүйсеңіз».

II. Жиырма жетінші ғақлиясындағы Сократ Хакимің ғалым шәкірті -1, 6, 26, 13, 9,19,11,26,20.

III. В.А.Крыловтан аударған «Мен көрдім ұзын қайың құлағанын» өлеңіндегі «Мен көрдім ойнап жүрген қызыл киік, Кеудесіне 20,3,22,9,3,2,9,3,10 оғы тиіп».

IV. «Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «Зиян шекпей қалмайсың ондай істен, Мал кетер, мазаң кетер, ар 4,21,17,3,6,20,1,13».

V. «Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Ит маржанды не қылсын» деген сөз бар, Сәулесі бар жігіттер 4,7,6 ойланар».

VI. «Жаманбаланың баласы өлгенде» өлеңіндегі «Белгілі сөз: «өлді, өлді» 4, 5, 22, 18, 7, 13, 7, 15 оның мекені».

VII. И.А.Крыловтан аударған «Емен мен шілік» туындысындағы «Тырп етпес менің күшім жауын, желге, 27,1,8,3,6,1,23,3,20 көлеңке талай жерге».

VIII. «Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Кейбіреу тыңдар 25,17,11,5,12 шыққанынша, Кейбіреу көңіл қояр ұққанынша».

IX. «Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын» өлеңіндегі «Қазақтың өзге жұрттан 13,14,15,7 ұзын, Бірінен бірі шапшаң ұқпас сөзін».

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Асау той, тентек жиын, опыр-топыр» туындысындағы «Көп отырды, қозғалды сөйлегелі, Құлағымда бүгін тұр соның 25,12,7».

XI. «Лай суға май бітпес қой өткенге, Күлеміз қасқыр жалап, 11, 24, 20, 5, 9, 16, 5, 12,18, 5».

XII. «Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «Әуелі өнер ізделік, қолдан келсе, Ең болмаса, 5,10,4,5,16,8,5,12 мал табалық».

		1	12									5	13			
		2	2	,								17	7	5	12	
	5	19	9	19								25	10	12	7	
1	18	12	1	10								16	,			?
2	17	1		11								,	16	5	13	1
3	5	6	7	3								16	25	11	25	11
	16		6	6								5	17	5	17	17
4	14	20	7	1								6	18	26	5	1
5	16	1	10	6								25	5	12	13	2
6		?	24									27	12	25	7	
7	15	2	9	20								,	7	11	10	13
8	14	21		1								10	10	?	,	19
	13	22	12	,								7	12	1	14	11
9	,	1	1	19								13	5	11	20	,
3	12	23	2	10								5	12	17	7	1
10	1	3	9	1	6		20	1	?	16	25	17		1	6	11
11	2	12	1										12	8		17
1	9		13										5		2	1

Абай Құнанбаевтың 1981 ж. Москвадағы «Художественная литература» баспасынан орыс тілінде жарық көрген өлең, поэма, ғақлия сөздері жинағы.

48. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақын белгілі бір дәуірдегі қазақ ұлтының, жиынтық портретін жасаған деуге болатын 1901 жылы жазылған «Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Менсінбеуші ем наданды» өлеңіндегі «Әринемен ел кетті, Қоқиланды 25, 6, 5,1,6,7,9,3».

II. Отызыншы ғақлиясындағы мақал «21,26,19,25,6,4 бетке талмас жоқ береді».

III. «Жаманбаланың баласы өлгенде» өлеңіндегі не халге ұшырады, не күйге түсті деген мағынаға қолданылған сөз (арабша) - 13, 2, 11, 14, 19, 9, 14.

IV. «Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі «Көйлегін ақтан 1, 14, 16, 16, 14, 18, 1, 15, 20, Күні-түні дем алмай».

V. «Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Жылайын, жырлайын, 6,24,3,28,3,20 көз майын».

VI. А.С.Пушкиннің аударған «Қалмаған 10,7,15,27,22,7,7,14,8 ешбір бағы, Өтіп кеткен жүректің отты шағы».

VII. «Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «5,21,11,12,3,19,6,11,9,6,7 қорланарсың, Тәңрі ісіне сен де көн».

VIII. «Көзінен басқа ойы жоқ» өлеңіндегі «Іштегі 16,14,11,9,14 қашырса, Адамның хикмет кеудесі».

IX. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Өзіңе сенбе, жас ойшыл» туындысындағы «Жалтаңдаған жас 23,17,11,15,16, Байғұс-ай десін демесең».

X. «Тайға міндік» өлеңіндегі «12,6,24,6,4,3,28 жастық - Бозбастық, Адастық».

XI. «Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «6,26,8,9,6,20 ақырын, Жүрекпен алысып».

XII. «Заман ақыр жастары, Қосылмас 15,18,12,14,11 бастары».

“Татьянаның қырдағы әні”
М.А. Қағаров
1980

Абайдың 1985 ж. Ал... дағы «Жазушы» бас... нан орыс тілінде ж... көрген таңдамалы ... дер жинағы.

49. САН СӨЗ

Жазылмай қалған құпия сөзді тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда ұлы ақын жасы егде тартқан уақытта қиял емес, ой қуу деген тұжырымға келіп 1901 жылы жазған «Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңінен үзінді оқылады.

I. «Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі мақал «Талапты ерге 16,11,6 жауар».

II. «Менімен сен тең бе деп мақтанасың, 12,7,8,7,19,18,7,24,21,7,4 белгісі ол - баяғы».

III. «Ауру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Ақылы жоқ, ары жоқ шуылдақты, Күнде көріп, тұл 12,22,26,13 жиіркенген».

IV. Оныншы ғақлиясындағы жаман балаға арнап айтқан сөзі -4,25,26,7,4.

V. «Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Тығылмай әм сүрінбей 17,25,6,21,5,4 көсем, Иек қағып, еліріп жүрсе әсем?».

VI. «Өлсем, орным қара жер, сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Өлең шіркін - 2, 18, 5, 4, 20,7, жұртқа жаяр, Сырымды тоқтатайын айта бермей».

VII. Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Құмарланар, сүйісер жүрек тауып, Қитықсыз 10, 13, 24, 13, 10, 9, 5, 16, 5, 16 бас қосқанша».

VIII. «Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Өзің 25,20,7,16 үйренсең, Жамандықтан жиренсең».

IX. И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы «Біреуі айтты: - Лапкеңді, Мұнша алысқа 18,15,8,19,15,23 ғой».

X. М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» туындысындағы «Жанымның 17,15,6,13,10 жұлдызы, Жамандық күнде жарымсың».

XI. «Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «10,11,21,15,26-ау қайда сол жылдар, Махаббат қызық мол жылдар?!».

XII. А.С.Пушкиннің аударған «Ленский сөзінен» туындысындағы «Мінеки келіп қалдық атар 1, 15, 3, 14, 15, Жарқырап күн де шығар тірі жанға».

20	13	16	14	15		20	13	3	21	15	9	,	10	22	18	15
,	16	13	14	15	19	13	1	16	13		18	15	19	8	15	

19	'	!
13	4	19
14	2	13
15	9	14
18	1	15
	7	6
6	3	13
7		20
11	15	,
–	23	8
1	24	5
6	13	4
11	16	
17		
,	4	

Абай Құнанбаевтың 1974ж. "Жазушы"баспасынан шыққан "Аттың сыны" атты жинағы.

Жас Абай. Ә. Қастеев 1945.

,	1	5	24	25	4		3
7	3	21	7		2	24	7
24	2	,	3	7	18	26	5

16	25	24	5	1	18	5	3	,	4	25	16		4	2	6	19
15	14	8	13	12	11	10		9								
1	2	3	4	5	6	7	8	7								

САН СӨЗДЕРДІҢ ЖАУАПТАРЫ

1. Сан сөз

I. Астыртын. II. Қыдырып. III. Басың. IV.Мағыналарын. V. Болмай. VI. Мақұлдап. VII. Білгенін. VIII. Титтей. IX. Кісіні. X. Тату. XI. Бина. XII. Тең.

Менің балаларыма, менің ертеңгі ұрпағыма Абайдан артық, Абайдан ұлы, Абайдан киелі ұғым болмауға тиіс.

2. Сан сөз

I. Беріп. II. Қағып. III. Ақымақ. IV.Еткені. V. Белді бу. VI. Байлағанда. VII. Көбі. VIII. Деп. IX. Тамғы. X. Оқыған. XI. Қып. XII. Көргенде.

Пайда ойлама, ар ойла,
Талап қыл артық білуге.
Артық ғылым кітапта
Ерінбей оқып көруге.

3. Сан сөз

I. Көңіл. II. Періште. III. Ақылсыз. IV.Бұзылды. V. Бүркіт. VI. Ағайынның. VII. Қайғымен. VIII. Сырмақ. IX. Өзіңді. X. Ойдан. XI. Қарға. XII. Қоймай.

Томағасын тартқанда бір қырымнан,
Қыран құс көзі көріп самғағанда.
Төмен ұшсам түлкі өрлеп құтылар деп,
Қанды көз қайқаң қағып шықса аспанға.

4. Сан сөз

I. Жайлауға. II. Әбден. III. Ұлы той. IV. Бұртың. V. Көкірегім. VI. Қасынбақ. VII. Қызды. VIII. Рұқуғ. IX. Жұрт. X. Боламын. XI. Өлсем. XII. Дегенде.

Жас қартаймақ, жоқ тумақ, туған өлмек,
Тағдыр жоқ, өткен өмір қайта келмек.
Басқан із, көрген қызық артта қалмақ,
Бір құдайдан басқаның бәрі өзгермек.

5. Сан сөз

I. Көңілмен. II. Бородинде. III. Ұқпас. IV. Үй. V. Ғайыбы жоқ. VI. Баптанба. VII. Ұзын. VIII. Қайда. IX. Жыға. X. Ғылымнан. XI. Жалындай. XII. Ескі.

Бас-басына би болған өңкей қиқым,
Мінеки, бұзған жоқ па елдің сиқын?
Өздеріңді түзелер дей алмаймын,
Өз қолыңнан кеткен соң енді өз ырқың.

6. Сан сөз

I. Бетіңмен. II. Досымызды. III. Макруһи. IV. Тасыған. V. Дүрілдеген. VI. Құтылам. VII. Мойнында. VIII. Келсін. IX. Күйеу. X. Бер. XI. Биһтар. XII. Туған.

Уайым - ер қорғаны, есі барлық,
Қиыны бұл дүниенің - қолы тарлық.
«Еһе- еһеге» елірме бозбалалар,
Бұл - бес күндік бір майдан ер сынарлық.

7. Сан сөз

I. Ямшид. II. Сыя. III. Ақша жүз. IV. Рүшдия. V. Өлеңдеткен. VI. Ойнатар. VII. Сәнаи. VIII. Бізді. IX. Ау. X. Сыбырласып. XI. Әншейін. XII. Керім.

Кемді күн қызық дәурен тату өткіз,
Жетпесе, біріңдікін бірің жеткіз!
Күншіліксіз тату бол шын көңілмен,
Қиянатшыл болмақты естен кеткіз!

8. Сан сөз

I. Мейлің. II. Жүйрік. III. Посредник. IV. Алдыңғы. V. Шығады. VI. Дүниеден. VII. Нені. VIII. Кейіс. IX. Жаққан. X. Көңіл. XI. Алыс. XII. Сүйгенде.

Сеніскен досым да жоқ, асығым да,
Ақыры өлең қылдым, жасыдым да.
Көрмеген көп дүние көл көрінді,
Кірлемеген көңілдің ашығанда.

9. Сан сөз

I. Тентекті. II. Шайқаймыз. III. Өгіздей. IV. Жүрекке. V. Тектінің. VI. Доссыз. VII. Өңкей. VIII. Кісілікті. IX. Жеңбек. X. Үрейім. XI. Әр. XII. Босқа.

Өлеңге әркімнің-ақ бар таласы,
Сонда да солардың бар таңдамасы.
Іші алтын, сырты күміс сөз жақсысын,
Қазақтың келістірер қай баласы?

10. Сан сөз

I. Жүректің. II. Тұрады. III. Жәуан мәртлік. IV. Ұйқыға. V. Көрсем. VI. Адамдармен. VII. Маңдай. VIII. Қайғы. IX. Үрді. X. Сүйінерге. XI. Омырауым. XII. Қозғады.

Өлең деген - әр сөздің ұнасымы,
Сөз қосарлық орайлы жарасымы.
Сөзі тәтті, мағынасы түзу келсе,
Оған кімнің ұнасар таласуы?

11. Сан сөз

I. Осынымен. II. Тағат. III. Шынжырлаулы. IV. Молдадан . V. Еңбекпен. VI. Иілмейтін. VII. Қараса. VIII. Босанып. IX. Бүгін. X. Мәтбұғ. XI. Өзгермей. XII. Өзінен.

Қалың ағаш жапырағы,
Сыбырласып өзді-өзі.
Көрінбей жердің топырағы,
Құлпырған жасыл жер жүзі.
Тау жаңғырығып, ән қосып,
Үрген ит пен айтаққа.
Келмеп пе едің жол тосып,
Жолығуға аулаққа?

12. Сан сөз

I. Жүрегім. II. Сүйген. III. Артқан. IV. Болжай. V. Якини. VI. Жетістірем. VII. Гүлмен. VIII. Көңілім. IX. Саудайы . X. Таңырқатып. XI. Алдамшы. XII. Түрінде.

Ішім өлген, сыртым сау,
Көрінгенге деймін-ау:
Бүгінгі дос - ертең жау,
Мен не қылдым, япырм-ау?!

13. Сан сөз

I. Құмар. II. Өлсе. III. Міндет. IV. Ғұмыры. V. Ұға. VI. Перзенттенмін. VII. Ырықтап. VIII. Еш. IX. Ауыр боп. X. Есіркеп. XI. Өзгелері. XII. Надандықпен.

Білімдіден шыққан сөз,
Талаптыға болсын кез.
Нұрын, сырын көруге,
Көкірегінде болсын кез.

14. Сан сөз

I. Із. II. Таклиди. III. Көңілі. IV. Күшіктей. V. Түнде. VI. Антұрғандық. VII. Жамандық. VIII. Еңбегің. IX. Көрмегенсіп. X. Осындайлар. XI. Өкпелеп. XII. Өзгені.

Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін,
Жоқ барды, ертегіні термек үшін.
Көкірегі сезімді, тілі орамды,
Жаздым үлгі жастарға бермек үшін.
Бұл сөзді тасыр ұқпас, талапты ұғар,
Көңілінің көзі ашық, сергек үшін.

15. Сан сөз

I. Қабаттап. II. Истинжа. III. Мұңды. IV. Түк. V. Алдап. VI. Көлеңке. VII. Үлесіп. VIII. Үйір. IX. Үсте. X. Жаудың. XI. Ауып. XII. Соң.

Ақыл, қайрат, жүректі бірдей ұста,
Сонда толық боласың елден бөлек.
Жеке-жеке біреуі жарытпайды,
Жол да жоқ жарыместі «жақсы» демек.

16.Сан сөз

I. Күйдірмекке. II. Ғиззәт. III. Байғұстар. IV. Жеңіменен. V. Тегіс. VI. Нанғыш. VII. Көзіңе. VIII. Уатады. IX. Туған. X. Алақолсыз. XI. Дертің. XII. Алдырып.

Ғашықтық келсе, жеңер бойыңды алып,
Жүдетер безгек ауру сықылданып.
Тұла бой тоңар, суыр үміт үзсе,
Дәмеленсе, өртенер күйіп-жанып.

17. Сан сөз

I. Суындай. II. Брут. III. Көнер. IV. Өз. V. Қалдың. VI. Ауыл. VII. Жайын. VIII. Жетім. IX. Өмірді. X. Еріксіз. XI. Кеудесінде. XII. Бастауға.

Сенен артық жан тумас,
Туса - туар артылмас.
Бір өзіңнен басқаға,
Ынтықтығым айтылмас.
Асыл адам айнымас,
Бір бетінен қайрылмас.
Көрмесем де, көрсем де,
Көңілім сенен айрылмас.

18. Сан сөз

I. Жатып. II. Ижтиһат. III. Жанға. IV. Рахметін. V. Жүгірмек. VI. Көшеде. VII. Жаландап. VIII. Шауып. IX. Ниһаятсыз. X. Байсындар. XI. «Дұға». XII. Достық.

Сіз - бір сұңқар шаһбаз,
Жер жүзінен алған баж.
Біздей ғаріп есепсіз,
Есігіңде жүр мұхтаж.
Көңілің тұрса бізді алып,
Шыныменен қозғалып.
Біз - қырғауыл, сіз - тұйғын,
Тояттай бер, кел де алып.

19. Сан сөз

I. «Күз». II. Кезінде. III. Өлең. IV. Тұра. V. Тең. VI. Сөзің. VII. Тізесін. VIII. Теңізден. IX. Шатылма. X. Талаптылық. XI. Мұрныңыз. XII. Сыпайы.

Сыйласарлық тектінің,
Кім танымас нұсқасын?
Күнде өзімшіл ептінің,
Несін адам ұстасын?

20. Сан сөз

I. Құлдәрімен. II. Ақылды. III. Мүнкір. IV. Жаз. V. Ұшыппын. VI. Жасқантып. VII. Көңіл. VIII. Көрсетер. IX. Түксиіп. X. Өзгерілмейді. XI. Белгілі. XII. Қасында.

Күшік ит бөрі ала ма жабылса да?
Тәңрі сақтар, табандап тап ұрса да.
Арсыз адам, арсаңдап, арсылдайды,
Әр жерде-ақ кереге таңылса да.

21. Сан сөз

I. Тату. II. Шеттен. III. Жұмыс. IV. Жай. V. Өзің. VI. Таяды. VII. Сұрағаның. VIII. Ықырар. IX. Сөзді. X. Білдірмеген. XI. Жарып. XII. Оңаша.

Өмірдің өрін тауысып,
Білімсізбен алысып,
Шықтық міне белгі енді.
Енді аяңда, жығылма,
Сыймас жерге тығылма
Қой бұрынғы желгенді!

22. Сан сөз

I. Байқасам. II. Бермедің. III. Өмірсіз. IV. Уайлана. V. Семіз. VI. Ядкар. VII. Жоқ. VIII. Қайран. IX. Таңдайды. X. Кейімек. XI. Сөзбен. XII. Жақсы.

Сайра да зарла, қызыл тіл,
Қара көңілім оянсын.
Жыласын, көзден жас ақсын,
Омырауым боялсын.

23. Сан сөз

I. Сапсиды. II. Бола. III. Қозы. IV. Сүйенгені. V. Тәбділ. VI. Танымас. VII. Сегіз. VIII. Жұрт. IX. Мұқтәди. X. Нәпіл. XI. Етіп. XII. Ұқпас. XIII.Шық

Жүрегі жұмсақ білген құл,
Шын дос таппай тыншымас.
Пайда, мақтан бәрі –тұл,
Доссыз ауыз тұшымас.

24. Сан сөз

I. Әрнеге. II. Қиын. III. Қойып. IV. Көрсең. V. Дамыл. VI. Тілекті. VII. Бинаән. VIII. Іздемейді. IX. Ойлама. X. Биік. XI. Жалтаңдап. XII. Тігер.

Сен асыққан екен деп,
Алла әмірін өзгерпес.
Айтқаның болар ма екен деп,
Мен қорқамын, көз жетпес.

25. Сан сөз

I. Аздырар. II. Айтпай. III. Нәпіл. IV. Сұм. V. Әдепсіз. VI. Тартқан. VII. Басында. VIII. Көңілім. IX. Ойла. X. Әндері. XI. Сіресіп. XII. Айғыр.

Зарланарсың, ойланарсың,
Не болам деп енді мен.
Құрбылардан қорланарсың,
Тәңірі ісіне сен де көн.
Қайғысыз бенде
Көрдің бе,
Өміріңде?

26. Сан сөз

I.Сенер. II. Жоқтамай. III. Қарны. IV. Райыс. V. Тілім. VI. Соқса. VII. Болмас. VIII. Жасым. IX. Рақымсыз. X. Шиллер. XI. Бақты. XII. Темір.

Заман ақыр жастары
Қосылмас ешбір бастары.
Біріне-бірі қастыққа
Қойнына тыққан тастары.

27. Сан сөз

I. Үлкені. II. Уәдесіздік. III. Сідет. IV. Өтірікші. V. Әм. VI. Көңілге. VII. Күнінде. VIII. Уларын. IX. Нәрі. X. Истихраж. XI. Қызық. XII. Жиырма.

Жүректің көзі ашылса,
Хақтықтың түсер сәулесі.
Іштегі кірді қашырса,
Адамның хикмет кеудесі.

28. Сан сөз

I. Ысқырып. II. Жәнке. III. Айтса. IV. Адам. V. Жер. VI. Жүректің. VII. Кедейдің. VIII. Зарымды. IX. Қалғаны. X. Секілді. XI. Көңілге бекіту. XII. Жазып.

Уайым - аз, үміт - көп,
Ет ауырмас бейнетке.
Бүгін-ертең жетем деп
Көңілге алған дәулетке.
Қайратпен кіріп, жалынбай,
Ақылмен тауып айласын.
«Мен қалайға?» салынбай,
Жылы жүзбен жайнасын.

29. Сан сөз

I. Тола. II. Бұзбас. III. Аршөпке. IV. Сұлу. V. Адам саумақ. VI. Бұзылса. VII. Үнемі. VIII. Атын. IX. Олақ. X. Ұнатпас. XI. Әділ. XII. Онда.

Менсінбеуші ем наданды,
Ақылсыз деп қор тұтып,
Түзетпек едім заманды,
Өзіміді тым-ақ зор тұтып.
Таппадым көмек өзіме,
Көп наданмен алысып,
Көнбеді ешкім сөзіме,
Әдетіне қарысып.

30. Сан сөз

I. Танырлық. II. Ынтамен ұғу. III. Жүректен. IV. Дорбаны. V. Мазлұм. VI. Асынан. VII. Іштегі. VIII. Солардың. IX. Бақи. X. Көктеп.

XI. Кекеңкірер. XII. Сайларда.

Мен - мақтанның құлы емес,
Шын ақылға зорлық жоқ.
Антұрған көп пұл емес,
Өлім барда қорлық жоқ.
Өмір, дүние дегенің
Ағып жатқан су екен.
Жақсы -жаман көргенің,
Ойлай берсең, у екен.

31. Сан сөз

I. Малымды. II. Түбіндей. III. Сәнің шақшы. IV. Келіп. V. Айналмай. VI. Ғүзір. VII. Дауани. VIII. Көрмеске. IX. Көк. X. Қағып. XI. Мәлім. XII. Дос.

Қайғы шығар ілімнен,
Ыза шығар білімнен.
Қайғы мен ыза қысқан соң,
Зар шығады тілімнен.
Қайтіп қызық көремін,
Әуре сарсаң күнімнен?
Қайрылып қарап байқасам,
Ат шаба алмас мінімнен.

32. Сан сөз

I. Тереңге. II. Көзі. III. Үміт. IV. Семіз. V. Үйренсем екен. VI. Жүрмісің. VII. Көңілім. VIII. Кезнесіп. IX. Мұртын. X. Өзгермек. XI. Бұршақ. XII. Бұлғақтасаң.

Құрсаған бұлт ашылмай,
Аспанның жүзі көгермес.
Үрпейген жүрек басылмай,
Талапты көңіл елермес.

33. Сан сөз

I. Барымташы. II. Шардақ. III. Көрінбей. IV. Жақсы. V. Жұмасына бір. VI. Айбаттайды. VII. Оқыған. VIII. Құдайдың. IX. Кеткен. X. Омырау. XI. Ыржаң. XII. Дәмдіні.

Майдағы жұрттың іші - қар,
Бәйшешек қарға өнер ме?
Ішінде кімнің оты бар,
Қар жауса да сөнер ме?

34. Сан сөз

І. Өзгелерді. ІІ. Жылатпастан. ІІІ. Пайда күнемдік. IV. Іргелі. V. Құса. VI. Тыңдап. VII. Қойып. VIII. Байлаусыз. IX. Елетер. Х. Өлеңді. XI. Ақылмен. XII. Келсе.

Тұрлаусыздың қолынан не келеді?
Ынтасыз қайтіп өнер үйренеді?
Еңбегі жоқ, еппенен мал табам деп,
Сендіре алмай, сене алмай, сенделеді.

35. Сан сөз

І. Салған. ІІ. Жүмле. ІІІ. Бұлбұл. IV. Қорасына. V. Өзі. VI. Дүниенің кілті. VII. Аңдып. VIII. Омыраулы. IX. Пенен. Х. Төсін. XI. Білегін. XII. Қағып.

Өзіңде бармен көзге ұрып,
Артылам деме өзгеден.
Күндестігін қоздырып,
Азапқа қалма езбеден.
Ақырын жүріп, анық бас,
Еңбегін кетпес далаға.
Ұстаздық қылған жалықпас,
Үйретуден балаға.

36. Сан сөз

І. Сағым. ІІ. Көзіне. ІІІ. Өзіне. IV. Уадуд. V. Ойласын. VI. Тұрлауым. VII. Аментү. VIII. Алыстан. IX. Еңбек. Х. Ойнақтап. XI. Сырдария. XII. Жұртқа.

Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын,
Түбін ойлап, уайым жеп айтқанмын.
Ақылдылар арланып ұялған соң,
Ойланып түзеле ме деп айтқанмын.

37. Сан сөз

І. Данасы. ІІ. Нәсіриддин. ІІІ. Жауға. IV. Телміріп. V. Білу. VI. Қылармын. VII. Ұзақ. VIII. Тасдиқ. IX. Тыңдауға. Х. Жамағатты. XI. Келмек. XII. Беттің.

Асаған, ұрттағанға ез жұбанар,
Сенімді дәулет емес сен қуанар.
Еңбек қылмай тапқан мал дәулет болмас,
Қардың суы сықылды тез суалар.

38. Сан сөз

I. Бөлек. II. Мінез. III. Бендесі. IV. Оған. V. Көңілмен. VI. Көзім. VII. Қуатты. VIII. Сүйегім. IX. Көздеген. X. Ұятсыз. XI. Асы. XII. Шар салып.

Көп адам дүниеге бой алдырған,
Бой алдырып, аяғын көп шалдырған.
Өлді деуге сия ма, ойлаңдаршы,
Өлмейтұғын артына сөз қалдырған?

39. Сан сөз

I. Асықпыз. II. Ұйықтасам. III. Жүрегіңе. IV. Деген. V. Шымырлатып. VI. Кигізіп. VII. Сән. VIII. Мықын. IX. Тебірентсе. X. Боп. XI. Ішкен. XII. Дүлдүл.

Осыны оқып, ойлай бер, болсаң зерек,
Еңбекті сат, ар сатып неге керек?
Үш-ақ нәрсе адамның қасиеті:
Ыстық қайрат, нұрлы ақыл, жылы жүрек.

40. Сан сөз

I. Тілі. II. Кірдің. III. Уәзін. IV. Ақылыңды. V. Итпен. VI. Ұялмай. VII. Көрші. VIII. Болар. IX. Тояттай. X. Ғибрәтлану. XI. Жасқа. XII. Күпілдек.

Ұйықтап жатқан жүректі ән оятар,
Үннің тәтті оралған мәні оятар,
Кейі зауық, кейі мұң дертін қозғап,
Жас балаша көңілді жақсы уатар.

41. Сан сөз

I. Қаранар. II. Келмедің. III. Пәруардигәр. IV. Барушы. V. Жылауыңды. VI. Жүрсе. VII. Шағылса. VIII. Жаппарқұл. IX. Болмай. X. Құлаққа. XI. Тәжидуни. XII. Көрсең.

Естігендей болады
Құлағым ескі сыбырды,
Ескі ойға көңілім толады,
Тірілтіп өткен құрғұрды.
Ішіп терең бойлаймын
Өткен күннің уларын.
Және шын деп ойлаймын
Жұрттың жалған шуларын.

42. Сан сөз

І. Татпаса. ІІ. «Жеті жарғы». ІІІ. Дүниеде. ІV. Ойым. V. Өмірім. VІ. Тәуиліне. VІІ. Ішпеген. VІІІ. Қартаң. ІХ. Баспанаға. Х. Құмарпаз. ХІ. Азғырып. ХІІ. Көнсең.

Тәуекел мен батыр ой
Өткір тілді найза етіп,
Сайысып ақ бақты ғой,
Неше түрлі айла етіп.
Ақылмен ойлап білген сөз
Бойыңа жұқпас сырғанар.
Ынталы жүрек сезген сөз,
Бар тамырды қуалар.

43. Сан сөз

І. Ақырын. ІІ. Мүмин. ІІІ. Жорғаласа. ІV. Тыншығар. V. Көтібақтан. VІ. Көрсем екен. VІІ. Іздегенім. VІІІ. Көңілдің. ІХ. Ұқпайсың. Х. Өзің. ХІ. Тағдыр. ХІІ. Шықылдықтап.

Қайғы келсе қарсы тұр, құлай берме,
Қызық келсе, қызықпа, оңғаққа ерме.
Жүрегіңе сүңгі де, түбін көзде,
Содан тапқан - шын асыл, тастай көрме.

44. Сан сөз

І. Жүректің. ІІ. Гомер. ІІІ. Ғибадат. ІV. Сырласар. V. Жұртқа. VІ. Азғырып. VІІ. Әттең. VІІІ. Құрысын. ІХ. Жүйрік ат. Х. Өзі. ХІ. Дегенін. ХІІ. Қылыпты.

Жүрегіңнің түбіне терең бойла,
Мен бір жұмбақ адаммын, оны да ойла.
Соқтықпалы, соқпақсыз жерде өстім,
Мыңмен жалғыз алыстым, кінә қойма!

45. Сан сөз

І. Қойыпты. ІІ. Шейіт. ІІІ. Игенде. ІV. Білімді. V. Тәңрім. VІ. Еткізбес. VІІ. Болған. VІІІ. Ихдиқат. ІХ. Арнаған. Х. Дәрім. ХІ. Жатпа. ХІІ. Кетесің.

Малда да бар жан мен тән,
Ақыл сезім болмаса,
Тіршіліктің несі сән,
Тереңге бет қоймаса?
Атымды адам қойған соң,
Қайтіп надан болайын?
Халқым надан болған соң,

Қайда барып оңайын?!

46. Сан сөз

I. Көрмелік. II. Өмірде. III. Әркімді. IV. Өліп қалыпты. V. Іске. VI. Егінге. VII. Болған. VIII. Жиған. IX. Қабаған. X. Болмады. XI. Оралып. XII. Ұста.

Өлейін деп өлмейді өлерлік жан,
Әсте өлмесін білгендей қылық қылған.
Ажал келіп бас салса, жанды ұрласа,
Өмір қайда, сен қайда, соны да ойла.

47. Сан сөз

I. Болмақ. II. Аристодим. III. Мылтықтың. IV. Бұйырмас. V. Бір. VI. Белгісіз. VII. Жапырағым. VIII. Үйден. IX. Сөзі. X. Үні. XI. Дәметкенге. XII. Еңбекпен.

Ақы беріп тыңдатқан
Сөз көкейге қонар ма?
Құлағын сатқан тәңірі атқан
Оңдырар ма, оңар ма?
Күйесің, жүрек, күйесің,
Күйгеніңмен не пайда?
Дүниеде нені сүйесің,
Өмір қайда, дос қайда?

48. Сан сөз

I. Мақтанды. II. Ұялмас. III. Әурілді. IV. Тіккіштеп. V. Ағызып. VI. Онегиннің. VII. Құрбылардан. VIII. Кірді. IX. Жүрек. X. Бағасыз. XI. Аяңдап. XII. Ешбір.

Туысқаның, достарың – бәрі екі үшті,
Сол себепті досыңнан дұшпан күшті.
Сүйсе – жалған, сүймесе аянбаған,
Бұл не деген заманға ісім түсті?!

49. Сан сөз

I. Нұр. II. Білімсіздік. III. Бойы. IV. Күйік. V. Жүрдек. VI. Өсекші. VII. Қызықпенен. VIII. Үшін. IX. Салмау. X. Жарық. XI. Құдай. XII. Таңға.

Төңкеріліп құбылған, жұрт – бір сағым,
Шынға шыңдап, қоса алмас ынтымағын.
Көптің аузын күзетсең, күн көрмейсің,
Өзіңді өзің күзет, кел шырағым!

БАҒДАР СӨЗДЕР

I. Бағдар сөз.
“Жаз”

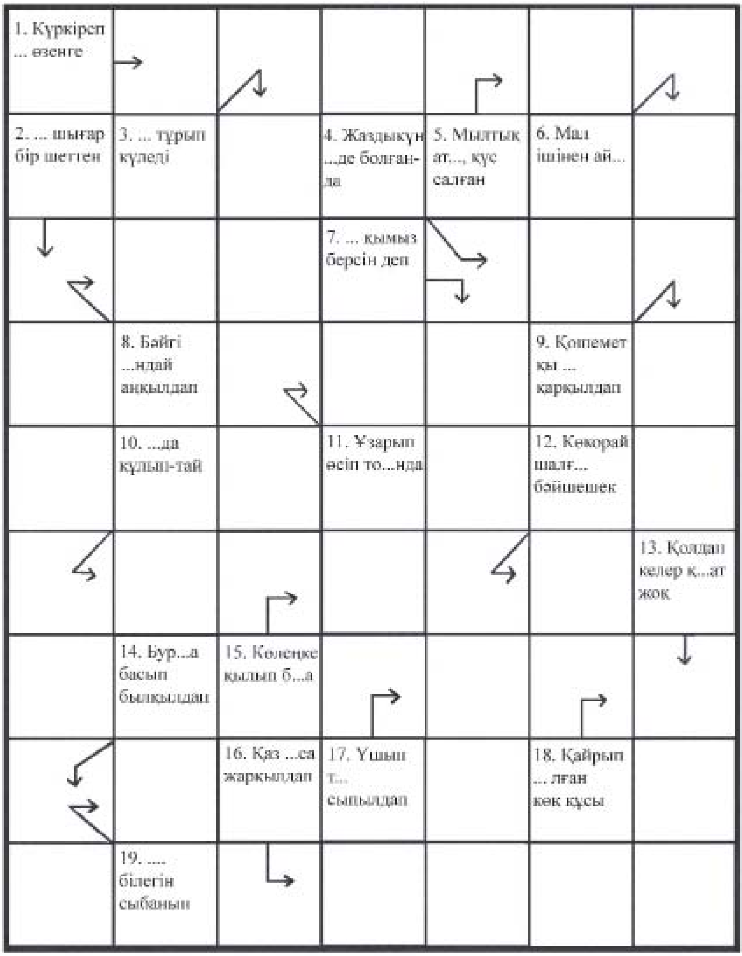

ЖАУАБЫ: *I. Жатқан. 2. Ақсақал. 3.Ауылда. 4. Шіл. 5. Қан. 6. Налып. 7. Шақырып. 8. Аты. 9. Лып. 10. Арасын. 11. Лға. 12. Ын. 13. Айр. 14. Ал. 15. Асын. 16. Сыпыр. 17. Ұрса. 18. Са. 19. Ақ.*

2. Бағдар сөз.
"Күз"

	1. Білмеймін тойғаны ма, ... ма.	2. Күзеу тоз... оты жоқ елдің маңы		3. Қаз, тырна қатарла...п қайтса бермен	4. ... қорыққан қазақтың құрсын заңы	
	5. Сұр бұлт түсі суық ... аспан			6. Үйде ... жоқ,тышқан аулап, қайда көрсең		
			7. Тұм... болар, жел соқса, шаңтозаңы	8. Көңілсіз қара суық кы... жүрсең	9. От жақпаг... үйінің сұры қашып	
	10. Салбыраңқы тарты... жыртық киім		11. Ас... ық шомшы жүр, ол бір керуен			
						12. Қа... шал-кемпір дей түсі кетіп
	13. Қай ... көрсең де, жабыраңқы		14. Біреу малма сапси ... салып иін			15. Кемпір-шал құржаң қағып, б...а бүрсең
	16. Жап...ғынан айырылған ағаш, құрай.			17. Жылқы ойнап, бие қашқан, тай ж...ысқан		
			18. Күз болып, дым... тұман жерді басқан			

ЖАУАБЫ: *1. Тоңғаны. 2. Ған. 3. Ны. 4. Ыстан. 5. Қаптайды. 6. Ит. 7. Ан. 8. Рда. 9. Ан. 10. Пты. 11. Тында. 12. Йыршы. 13. Ауылды. 14. Ды. 15. Ал. 16. Ыра. 17. Ар. 18. Қыл.*

3. Бағдар сөз
“Қыс”

1. Ақ киімді денелі, ақ ...	2. Басқан жері сықырлап келіп ...		3. Кәрі құдан-қыс келіп әлек с...	4. Алты қанат ақ орда үй шайқа...	5. Ит жеген ше Қонд..., Қанай жесін	
6. Аяз бенен ...п ажарланды	7. Құр жібер мына антұрған кәрі ш...					
	8. Ма...рым, қор қылма итке малды		9. Сок...-мылқау танымас тірі жанды		10. Ұшпад... бөркін киген оқшырайтып	
				11. Басын сіліксе, қар жауып, ...ңды алды	12. Тытығы құруына ...қ қалды	13. Шидем мен тон қабаттап киген м...
	14. Беті-қолы домб..., үсік шалды	15. Соңыға малды жай... күзетіңдер				
				16. Қыспен бірге тұмсығын с...ды қасқыр		
	17. Бет қар...шыдамай теріс айналды	18. Бурадай бұрқ-сарқ етіп долдан ...ңда		19. Қар тепкенге қажы... қайран жылқы		
	20. Дем...-үскірік, аяз бен қар					

ЖАУАБЫ: *1. Сақалды. 2. Қалды. 3. Алды. 4. Лды. 5. Ыбай. 6. Қызары. 7. Алды. 8. Лшыла. 9. Ыр. 10. Ай. 11. Маза. 12. Аза. 13. Алшы. 14. Ығып. 15. Ып. 16. Ал. 17. Ауға. 18. Ға. 19. Мас. 20. Алысы.*

4. Бағдар сөз
"Жазғытұры"

1. Жан-жануар, адамзат ...	2. Қырдағы ел ойдағы... араласып					
	3. Диқаншылар жер жыртып, егін ...		4. Жаздың көркі сөнді жыл құсы ...	5. Гүл м... ағаш майы сып қарағанда	6. Мейірбандық, дүниеге ... төгер	
				7. Тастағы үнін қосар б...з көкек	8. Таң атқан соң шыға... күннің біліп	
	9. Жазға жақсы киінер қыпкелі...					
	10. Жазғытұры қа... қыстың сызы	11. Шаруа құтан жаст...ң мойны босап	12. Күн жоқта кісімсінер жұл...з бен ай	13. Жалбаңдасар өзінің тұр...сымен	14. Күн к...-дап жүрген де көп қожандап	
						15. Ж... төлмен көбейіп дәулет өнер
	16. Масатылай құлпырар же...ің жүзі			17. Түйе боздап, қой қоздап-қ...ада шу		
	18. Қызыл арай сары алтын ш...			19. Адамзат т... көңілі өсіп көтерілер		

ЖАУАБЫ: *1. Анталаса. 2. Елмен. 3. Егер. 4. Мен. 5. Ен. 6. Нұрын. 7. Айғы. 8. Рын. 9. Нешек. 10. Лмайды. 11. Арды. 12. Ды. 13. Ғы. 14. Ырын. 15. Аңа. 16. Рд. 17. Ор. 18. Атырына. 19. Ың.*

ТІЗБЕ СӨЗДЕР

1.ТІЗБЕ СӨЗ

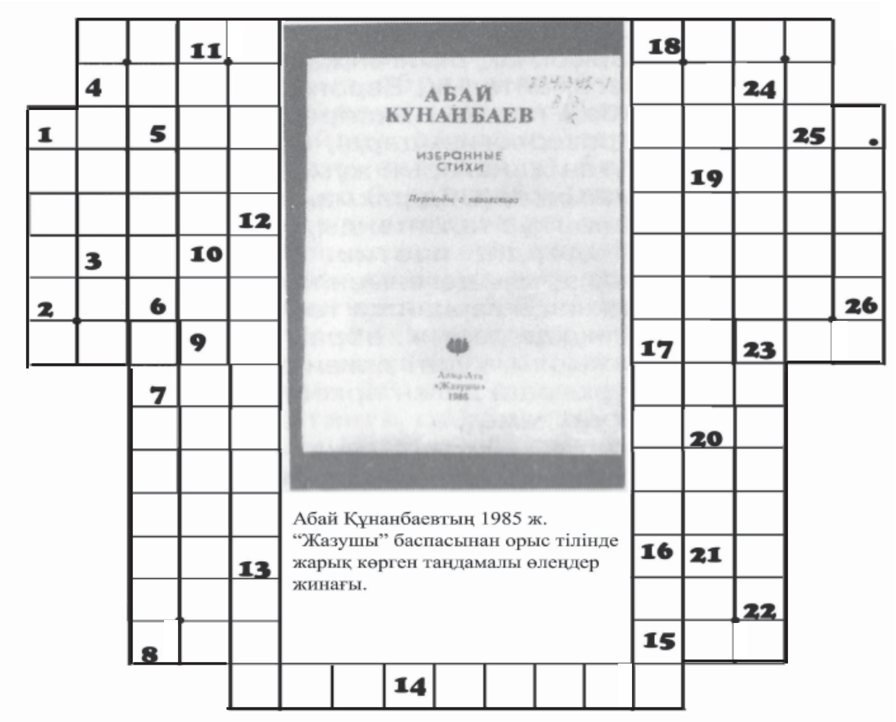

Абай Құнанбаевтың 1985 ж. "Жазушы" баспасынан орыс тілінде жарық көрген таңдамалы өлеңдер жинағы.

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Ой, дәурен өмір емес, бір көрген түс, Ойға ... қызықты қиялдан күс. **2.**«Қансонарда шығады аңға» өлеңіндегі «Құсы да, иесі де қоразданар, ... екі айлалы түлкі алғанда». **3.**«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Жүрегім, ..., кел тоқта, Жас келер көзге жүр - жүрлеп». **4.**«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Осынша ... болғаным, Көрінгенге қызықтым». **5.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «... құйрық суылдап, ысқырады, Көктен қыран сорғалап құйылғанда». **6.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Тақтайдай жауырыны бар, иығы ..., Екі алма кеудесінде қисаймайды». **7.**«Тоты құс түсті ..., Жаз сайлларда

гулемек». **8.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Арамдықтан жамандық көрмей қалмас, Мың ... ..., бір күн сынар шөлмек». **9.**«Қатыны мен Масақбай» атты өлеңіндегі «Бүксітіп, бық...ып, Қоқсытып келтірді». **10.**«Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?!» өлеңіндегі «Не ... мұнымен деген жан жоқ, Түні бойы құпілдер құсын мақтап». **11.**«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Қай жеріңнен көңілге қуат ..., Қыр артылмас болған соң, мінсе қырқың?». **12.**«Көңілім қайтты достан да, дұшпанынан да» өлеңіндегі «Осы күнде, осы елде дәнеме жоқ, Мейір қанып, мәз болып ...». **13.**«Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Жаздыкүні ақ бөркі бүктелмейді- ақ, ... бір сабау бар о дағы аппақ». **14.**«Бір дәурен кемді күнге - бозбалалық» өлеңіндегі «Басында әке ..., ақыл жарлық, Ағайын табылмаса, ой саларлық». **15.**«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «..., Хадис емес қой, Күпір болдың, демес қой». **16.**«Шоқпардай кепілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Шідерлігі жуандау, бота ..., Бейне жел, тынышты, екпінді мініп жүрсек». **17.**«Жаз» өлеңіндегі «... жатқан өзенге, Көшіп ауыл қонғанда».**18.**«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «... ойлама, ар ойла, Талап артық білуге». **19.**«Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Әрі-бері ... аты арықтап, Шығынға белшесінен әбден батып».**20.**«Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Жазған соң, жерде қалмас тесік моншақ, Біреуден-біреу ... елге тарар». **21.**«... құдай, сыйындым, Тура баста өзіңе». **22.**«Мен боламын демеңдер» өлеңіндегі «Екі көзің аларып, Құр қарайсың ...». **23.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Сөз мәнісін білерлік кейбіреу бар, ... әрбір сөзді өз халынша». **24.**«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі нажағайды ойнатып, күнді күркіретуші періште (арабша). **25.**«Буынсыз тілің» өлеңіндегі «Бір ... ..., Тым-ақ керек, Ойы мен тілі бөлінбес».**26.**«Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Бойыңа ..., өрт болған, Қызба бастық жасыңда».

2. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Жайнаған туың жығылмай» деп басталатын өлеңі. **2.**«Көжекбайға» өлеңіндегі «Ескі досын көргенде, Есебі жоқ ... ішіп». **3.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Бұрынғы жақсылардан өрнек қалған, Биде ... мақал бар, байқап қара».

4.«Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай» өлеңіндегі «Кемпір-шалы бар болса, қандай қиын, Бір жағынан ... о да азнап». **5.**«Қыс» өлеңіндегі «Қар тепкенге қажымас қайран жалқы, Титығы құруына ...-ақ қалды». **6.**«Күлембайға» өлеңіндегі «Мынадайға кез болдың, Аума - өкпе ...». **7.**«Мәз болады боласың, ... ұлың қаққанға». **8.**«Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Ойлағаны - ... пен той, Ыржаң-қылжаң ит мінез». **9.**«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін, Жоқ-барды, ертегіні ... үшін». **10.**«Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «... бөрік, ақ тамақ, қара қасты, Сұлу қыздың көріп пе ең мұндай түрін?». **11.**«Жарқ етпес қара көңілім не қылса да» өлеңіндегі «Дүниеде сірә сендей маған жар жоқ, Саған жар менен артық ... да». **12.**«Жастықтың оты қайдасың» өлеңіндегі «Аямай жанын дос ерер, Жолдастықты ...». **13.**«Қатыны мен Масақбай» өлеңіндегі «Сырмақ қып ... Байының тоқымын».

14.«Қыз сөзі» өлеңіндегі «... сөзің сай, Сіз-жалын шоқ, біз-бір май». **15.**«Жігіт сөзі» өлеңіндегі «Сіз - қырғауыл жез қанат, ... бетіңді, бер қарат». **16.**«Сен мені не етесің» өлеңіндегі «... ... – бір жүрек, Қайта толқып». **17.**«Қор болды жаным, Сенсіз не менің ...». **18.**«Сәулең

болса кеуденде, ... көңілің бөл». **19.**«Әсетке» өлеңіндегі «Татымды ... болмас, Адамсып босқа талтаңдар». **20.**«Күз» өлеңіндегі «... иіртіп шуда жібін, Жас қатындар жыртылған жамайды үйін». **21.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Егіннің ..., Сауданың тегін, Үйреніп, ойлап, мал ізде». **22.**«Көжекбайға» өлеңіндегі «Саудагер қашты бұл елден, ... жия алмай». **23.**«Күлембайға» өлеңіндегі «Ағыны күшті аса-улар, ... басы керілді». **24.**«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Берерменде бесеуің, ... және алтау». **25.**«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Сөз ... алмай бөгеліп, Дүрсіл қағып жүрегі». **26.**«Қыс» өлеңіндегі «... ..., денелі, ақ сақалды, Соқыр, мылқау танымас тірі жанды». **27.**«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Қой дегенге тіл алмай, ... қылмай ма ол кісі?». **28.**«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Ойшылдың мен де ... бірімен деп, Талап, ойсыз, мақтанды қалдық күтіп».

3. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүтенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Буынсыз тілің» өлеңіндегі «Кісінің сөзін Ұққыш-ақ өзің, Қисығын түзеп ...». **2.**«Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?!» өлеңіндегі «Қарқылдап қарға қалмас ... жағынан, Күйкентайы үстінде шықылдықтап». **3.**«Көңілім қайтты достан да, дұшпанын да» өлеңіндегі «Қарсылық күнде қылған телі - ..., Жаза тартып ешбірі сұралмай жүр». **4.**«Бір дәурен кемді күнге бозбалалық» өлеңіндегі «Жастықта ... зор, уайым жоқ, Дейміз бе ешнәрседен қорғаналық». **5.**«Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «Бәйшешек солмақ, ..., Көбелек өлмек сиремек». **6.**«Патша құдай, сыйындым» өлеңіндегі «Жау жағадан алғанда, Жан көрінбес ...». **7.**«Қуанбаңдар жастыққа, ... күлкі, мастыққа». **8.**«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Өсек, өтірік, мақтаншақ, ..., бекер мал шашпақ». **9.**«Шоқпардай кепілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Екі көзін төңкеріп, қабырғалап, Белдеуге тыныш тұрса, байлап ...». **10.**«Жаз» өлеңіндегі «Жаздыкүн шілде болғанда, ... шалғын бәйшешек». **11.**«... оқып жүр, Талай қазақ баласы». **12.**«Базарға қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Әркімнің өзі іздеген нәрсесі бар, Сомалап ... сонан алар». **13.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «... ... сықылды алыс-беріс, Тірі жанның қылғаны бүгін тегіс». **14.**«Адасқанның алды-жөн, арты- ..., Оларға жөн, арамның сөзін ұқпақ». **15.**«Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «...,

қорықты деп қоймаған соң, Шаптырады қалаға бай да андатым». 16.«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым, Ұстарасыз ... түсті мұртың». **17.**«Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Ой көзімен қарасаң, Қойдан жылқы ... ...?». **18.**Отыз сегізінші ғақлиясында мәңгі, о дүние деген мағынаға қолданған сөз (арабша). **19.**«Қартайдық, қайғы

ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Адамзат тірлікті дәулет білмек, Ақыл таппақ, мал ..., адал жүрмек». **20.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Аузын ашса, көрінер кірсіз тісі, Сықылды қолмен тізген, іш ...». **21.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Қанат құйрық суылдап, ..., Көктем қыран сорғалап құйылғанда». **22.**«Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Карашы, өз бойыңа түгел ме екен, ... жүрек, өң-шырай, қуат пен күш?». **23.**«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Өткен өмір- ... ..., Қыдырады талайды». **24.**«Ұяламын дегені көңіл үшін, Ұсақ ... бір ғана өмір үшін». **25.**«Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі «Әркімге – ақ тілеу ... қой, Бәрі алдамшы саудагер». **26.**«Дүтбайға» өлеңіндегі «Бір көрмеге тәп-тәтті, Қазаны мен ...».

4. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

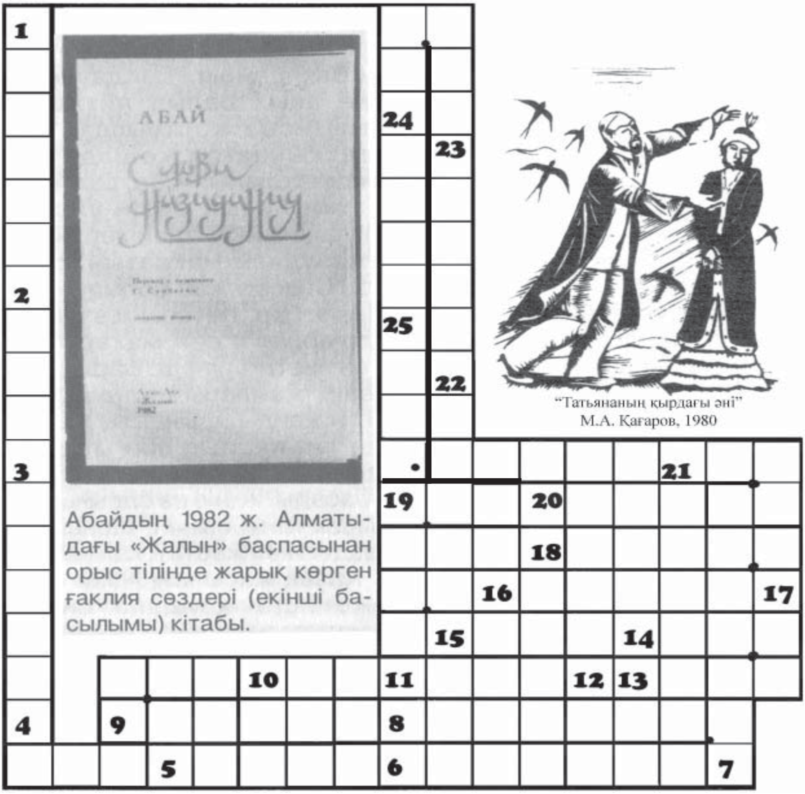

1.«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Үлгісіз жұртты ..., қалдық кейін, Көп надандар өзіне тартар бейім». **2.**«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «... кім деп сұрасаң, Қалаға шапса демалмай». **3.**«Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «... өлең деген бір қадірсіз, Былжырақ көрінеді соларды аңдап». **4.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Сүйенерлік адамды құрмет қыл, ... бол әнін сатып нәрсе алғаннан». **5.**«..., желтоқсан мен сол бір-екі ай, Қыстың басы, бірі ерте, біреуі жай». **6.**«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Көрмеген көп дүние көл көрінеді, Кірлемеген көңілдің ...». **7.**«Қыс» өлеңіндегі «Борандай бұрқ-сарқ етіп

долданғанда, ... ақ орда үй шайқалды». **8.**«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Әннің де естісі бар, есері бар, ...ының құлағын кесері бар». **9.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Өтірік ... толды ғой, Өкінер уақытың болды ғой». 10.«Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Оның ... өзгеден, Өзгеше боп өсер тел». **11.**«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Расы жоқ сөзінің, ... жоқ өзінің». **12.**«Күз» өлеңіндегі «Біреу малма сапсиды салып иін, Салбыраңқы тартыпты жырт... киім». **13.**«Ғашықтық, ... пен-ол екі жол, Құмарлық бір нәпсі үшін болады сол». **14.**«Қыз сөзі» өлеңіндегі «Үйір ... бойыңа, Шыны жақсы көрмесең». **15.**«Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Алда көрген ... жоқ, Мысқыл, өсек, айла бар». **16.**«Мәз болады болысың» өлеңіндегі «Бір ғылымнан басқаның, Кеселі көп ...». **17.**«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Келмеп пе едің жол тосып, Жолығуға ...?». **18.**«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Өз үйінде өзендей, Күркірейді ... дау». **19.**«Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «Үлбіреген ақ етті, ... жүзді, Тісі әдемі көріп пе ең қыздың жайын?». **20.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Жас ..., жоқ тумақ, туған өлмек, Тағдыр жоқ, өткен өмір, қайта келмек». **21.**«Айттым сәлем, ..., Саған құрбан мал мен бас». **22.**«Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Салдырап аяқ-қол, Жетпей ...». **23.**«Көжекбайға» өлеңіндегі «Ендігі атқа мінгендер, Күнде ... талмайды». **24.**«Әсетке» өлеңіндегі «Ит көрген ешкі көзденіп, ..., жынды сөзденіп». **25.**«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» өлеңіндегі «Өзге түгіл өзіңе пайдасы жоқ, ... өнер қор болып кетер түзге».

5. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «... болмас құйрықты бұландатқан, Сауырына шапақтап, сүйіп жатқан». **2.**«Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «Бір ... бір кісінің өміріне ұқсас, Өтті, өлді, тағдыр жоқ қайта келмек». **3.**«Қатыны мен Масақбай» өлеңіндегі «Келді ойбай, Салды айғай, ... қоймай боқтады». **4.**«Сұм дүние тонап жатыр, ісің бар ма, Баяғы ..., баяғы түсің бар ма?». **5.**«Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?!» өлеңіндегі «Қыран ... қияға, жібереді, Олар да екі құсын екі жақтап». **6.**«Қалың елім қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Қай жеріңнен көңілге қуат қылдық, Қыр ... болған соң, мінсе қырқың». **7.**«Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Сырын түзеу біреу жоқ, сыртын

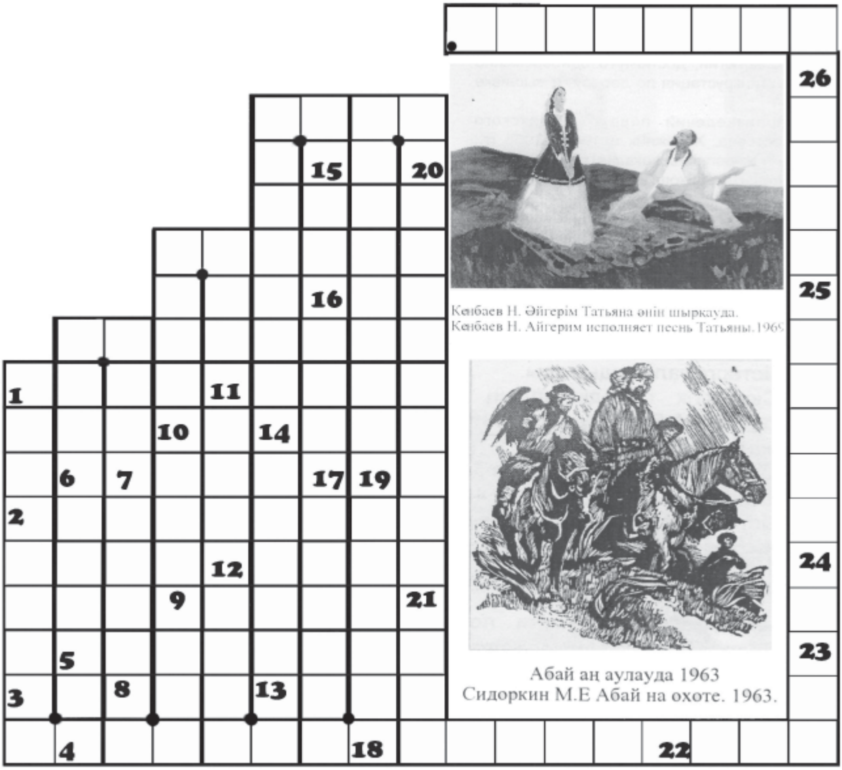

Кенбаев Н. Әйгерім Татьяна әнін шырқауда.
Кенбаев Н. Айгерим исполняет песнь Татьяны. 1969

Абай аң аулауда 1963
Сидоркин М.Е Абай на охоте. 1963.

түзеп, Бар өнері-қу борбай, ... шолақ». **8.**«Патша құдай сыйындым» өлеңіндегі «... кеткір сұрайды, Самарқанның бөзіне». **9.**«Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Біреу ... алады, біреу маржан, Әркімге бірдей нәрсе бермес базар». **10.**«Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «Демеңдер өнбес іске жұбаналық, Ақыл тапсақ, мал тапсақ ...». **11.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Қысқа күнде ... жерге қойма қойып, Қу тілмен қулық сауған заңы құрсын». **12.**«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Егер түзу көрінсе, Ойлап-ойлап, ... іл». **13.**«Жаз» өлеңіндегі «Бай да келер ауылға, ... жылпылдап». **14.**«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «... не керек, Істің ақ пен қарасы». **15.**«Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «... омыртқа шығыңқы, майда жалды, Ой желке, үңірейген болса сағақ». **16.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Татулығы құрысын ойыны мен, Дәл соларға ұқсайды мына ...». **17.**«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да»

өлеңіндегі «Жасы кіші үлкеннен ұялмай жүр, Сұрамсақтар ... тыя алмай». **18.**«Жүректе қайрат болмаса» өлеңіндегі «Тіршіліктің ... ..., Тереңге бет қоймаса?». **19.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «... ... ақылды құлаққа ілмек, Бұл сөзден ертегіні тез үйренбек». **20.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Кей жігіт мақтан үшін қылық қылмай, Бойына ... сыр сақтаған». **21.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Сілке киіп тымақты, ..., Бір атасың көңілің жайланғанда». **22.**«Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі «... жүрек сезген сөз, Бар тамырды қуалар». **23.**«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Жан жай тапса, сен неге, Жат мінезсің жаб...ау?». **24.**«Мен сәлем жазамын, ..., қалқама». **25.**«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «... шыққан, оралған тәтті күйге, Жылы жүрек қайда бар қозғаларлық?». **26.**«Малға достық мұңы жоқ малдан басқа» өлеңіндегі «Үш-ақ нәрсе-адамның қасиеті; Ыстық қайрат, ..., жылы жүрек».

6. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Базарға қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «... бірдей нәрсе бермес базар, Әркімнің өзі іздеген нәрсесі бар». **2.**«Сабырсыз, арсыз еріншек» өлеңіндегі «Ел қыдырып ас ішіп, ... арын сатады». **3.**«Өлең - сөздің патшасы, сөз сарасы» туындысындағы «Ынсап-ұят, ар-намыс, сабыр, талап, Бұларды ... қылмас ешкім қалап». **4.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Сөзі тәтті, мағнасы түзу ..., Оған кімнің ұнасар таласуы?». **5.**«Мен сәлем жазамын» өлеңіндегі «Қайғырмай не ...мін, Бізде жоқ назарың». **6.**«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Жан қысылса, жайтаңдап, Жанды ... жайдары-ау». **7.**«Ғашықтық, құмарлық пен-ол екі жол» өлеңіндегі «Көңілімнің рахаты сен болған соң, Жасырынба, ... жан қуансын». **8.**«Әсетке» өлеңіндегі «Біреуден біреу ..., Өнер өлшеніп тартылса». **9.**«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Тау жаңғырығып, ән қосып, Үрген ит пен ...». **10.**«Жігіт сөзі» өлеңіндегі «Сенен артық жан тумас, Туса туар-...». **11.**«Қажымас дос халықта жоқ, Айнымас ... қайда бар?». **12.**«Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі «Ауызға келіп ...» дейміз, Қылып жүріп құр салдық!». **13.**«Жарқ етпес қара көңілім не қылса да» өлеңіндегі «Дүниеде ... сендей маған жар жоқ, Саған жар менен артық табылса да». **14.**«Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «Үлбіреген ақ етті, ашық жүзді, Тісі ... көріп пе ең қыздың жайын?».

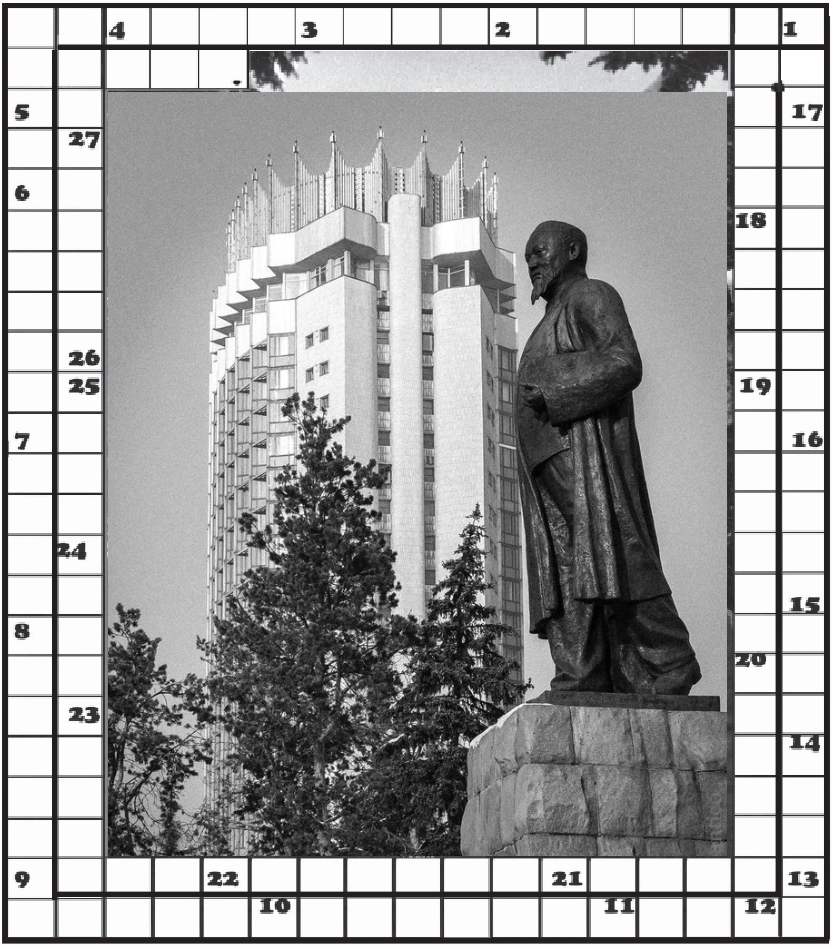

15.«Қыз сөзі» өлеңіндегі «Кірсе ... оқи бер, Бозбалалар қолға алып». **16.**«Көжекбайға» өлеңіндегі «Өз еркіне жіберсең, ... тоймайды». **17.**«Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Ешкім сөгіс Айтпас, Рахым қылсаң, кел ...!». **18.**«Күлембайға» өлеңіндегі «Көрсеттім» деймін, ымдаймын, ... қылар жерімді». **19.**«Қор болды жаным» өлеңіндегі «Сағындым сені, ... деп көп заман». **20.**«Қыс» өлеңіндегі «Қыспен бірге тұмсығын салуы қасқыр, ..., қор қылма итке малды». **21.**«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» туындысындағы «Сөз айттым «әзрет

Әлі, айдаһар сыз, ... «Алтын иек, сары-ала қыз». **22.**«Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Танымассың, көрмессің, ... соң көзді шел». **23.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Көп айтса көнді, Жұрт айтса болды - Әдеті ... адамның». **24.**«Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «..., сырын көруге, Көкірегінде болсын көз». **25.**«Қыздарға» өлеңіндегі «Сенен күшті кісілер ... боп жатыр, Заманыңның тарылғанын ойла мырзам». **26.**«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «... ауыл шабам деп, Сүйтім құдай атады». **27.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Туғанда дүние ... ашады өлең, Өлеңмен жер қойнына кірер денең».

7. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Амалсыз тағдыр бір күн кез болмай ма? Біреуге жай, ... тез болмай ма?». **2.**«Ауру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Қараңғы

саңырау қайғы ойды жеңген, ... пен достықты ауру көрген». **3.**«Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі «... те тұр тақау, Алдымызда айла жоқ». **4.**«Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «Адамзатқа не керек, Сүймек, сезбек, ...». **5.**«Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Көптің аузын күзетсең, күн көрмейсің, Өзіңді өзің ... кел, шырағым!». **6.**«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Пайда үшін біреу жолдас бүгін таңда, Ол ... бастан жыға қисайғанда». **7.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі сөйлесу, сырласу, әңгіме-кеңес құру деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **8.**«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Ждиһатсыз, михнатсыз, ... ғылым сарасы». **9.**«Жаз» өлеңіндегі «Бүйірі шығып, ыңқылдап, ... тұрып шыбындап». **10.**«Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «Салынба, қылсаң-дағы сан құмарлық, ... уайым көп шошынарлық». **11.**«Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Шапқан ... жеткізбес бөкен желіс, Ыза қылдың қолыма бір тигізбей». **12.**«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Кім болса мейлі, сол айтты - ... жеңсеңіз». **13.**«Патша құдай, сыйындым» өлеңіндегі «Арғын, ... жиылса, Таңырқаған сөзіме». **14.**«Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Әркімнің өзі іздеген ... бар, Сомалап ақшасына сонан алар». **15.**«Адасқанның алды-жөн, арты соқпақ» өлеңіндегі «Керегеге сабауды шаншып қойып, Бөркін ..., қарайды жалтақ-жалтақ». **16.**«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Бірлік жоқ, береке жоқ, шын ... ..., Сапырылды байлығың, баққан жылқың». **17.**«..., қайғы ойладық, ұлғайды арман, Шошимын кейінгі жас балалардан». **18.**«Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?!» өлеңіндегі «Өзі алмайды, ... алдырмайды, Күні бойы шабады бос салақтап». **19.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Басқан із, көрген қызық ... ..., Бір құдайдан басқаның бәрі өзгермек». **20.**«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «Үміт жақын, көңіл ақ, Болар ма сондай ... ...?». **21.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «... болмайды ондай жігіт, Әншейін құр бекерге бұлғақтаған». **22.**«Кансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Ешкімге зияны жоқ, өзім көрген, Бір қызық ... екен сұм жалғанда». **23.**«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «... көз салдым, Тексеруге ойландым». **24.**«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «... шықты, ит қылып, Бидай шашқан егінге». **25.**«Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі «Сүйсе- жалған, сүймесе аянбаған, Бұл ... ... заманға ісім түсті?!» **26.**«Дүтбайға» өлеңіндегі «Жылуы жоқ бойының, Жылмиғаны ...?».

8. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

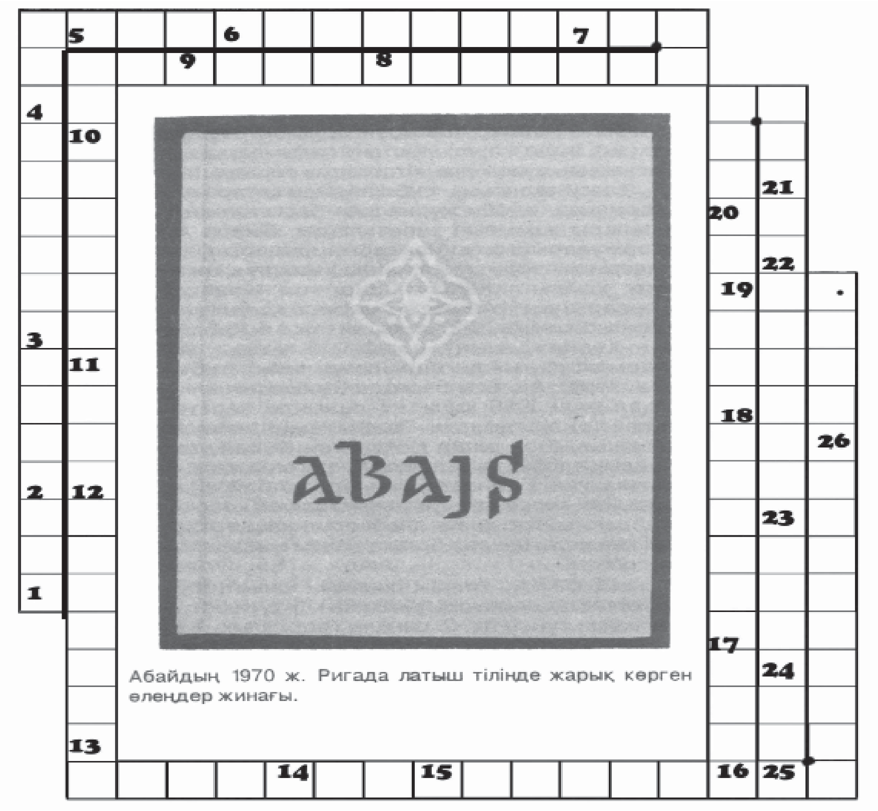

Абайдың 1970 ж. Ригада латыш тілінде жарық көрген өлеңдер жинағы.

1.«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «... етпеге көңілдің кешуі жоқ, Жүрегіне жатады өкпе сызы». **2.**«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Ел ... болса азады, Ерігіп өле жазады». **3.**«Қыс» өлеңіндегі «Шидем мен тон қабаттап киген малшы, Бет қарауға ... теріс айналды». **4.**«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Тұрмап па еді сүйеніп, Тамаққа кіріп ...?». **5.**«... өлген, сыртым сау, көрінгенге деймін-ау». **6.**«Күлембайға» өлеңіндегі «... күшті екенін, Көрсем – дағы, күтпеймін». **7.**«Өлең- сөздің патшасы, сөз сара-

сы» өлеңіндегі «Жат елде ... қылып жүріп, Өз елін бай деп мақтап құдай қарғап». **8.**«Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Болмаған соң, бір есеп- Мейлі ..., мейілі бөз». **9.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Бойда қайрат, ойда көз, Болмаған соң ... сөз». **10.**«Күз» өлеңіндегі «Қаз, тырна қатарланып қайтса бермен, ... ақ шомшы жүр, ол-бір керуен». **11.**«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» туындысындағы «Бұл сөзді тасыр ұқпас, талапты ұғар, Көңлінің көзі ..., сергек үшін». **12.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» туындысындағы «Өлең деген – әр сөздің ұнасымы, Сөз ..., орайлы жарасымы». **13.**«Әуелде бір суық мұз - ақыл зерек» өлеңіндегі «Ақыл, ..., жүректі бірдей ұста, Сонда толық боласың елден бөлек». **14.**«Ғашықтық, құмарлық пен - ол екі жол» өлеңіндегі «... бой тоңар, суыр үміт үзсе, Дәмеленсе, өртенер күйіп- жанып». **15.**«Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «..., Шегінісіп Қайтпас». **16.**«Жігіт сөзі» өлеңіндегі «... сымбат, бізде ыхлас, Осы сөзім бәрі рас». **17.**«Мәз болады болысың» өлеңіндегі «... емес жұбанар, Ақыл көзбен баққанға». **18.**«Қыз сөзі» өлеңіндегі «Бізде ... жоқ, өзің біл, Әлденеге бастапсыз». **19.**«Қажымыс дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Жақсылығың күнде ұмыт, Бір жақсылық, болды ...». **20.**«Жарқ етпес қара ... не қылса да, Аспанда ай менен күн шағылса да». **21.**«Жастықтың оты, қайдасың» өлеңіндегі «... бақпақтық шаруа боп, Адал тауып асықпай». **22.**«Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «Егерде қолың тисе білегіне, ... қан соғады жүрегіңе». **23.**«Қор болды жаным» өлеңіндегі «Тағдыр етсе алла, Не көрмейді ...?». **24.**«Әуелде бір суық мұз-ақыл зерек» өлеңіндегі «Ақыл да, ашу да жоқ, күлкі де жоқ, Тулап қайнап бір жүрек қылады ...». **25.**«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Арылмас әдет болды ..., Ыржаң-қылжаң ит мінез дегендейін». **26.**«Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Көп шуылдақ не табар, Билемесе бір ...?».

9. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Жарқ- ... етіп екеуі айқасады, Жеке батыр шыққандай қан майданға». **2.**«Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Тағы сене бастаймын, Күнде алдағыш ...». **3.**«Сұм дүние тонап жатыр, ісің бар ма» өлеңіндегі «Демі қайтпас, бұзылмас тәтті бар ма? Бір бес күннің орны жоқ ...». **4.**«Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «... бүгін адам, ертең топырақ, Бүгінгі өмір жарқылдап алдар бірақ». **5.**«Жүрегім,

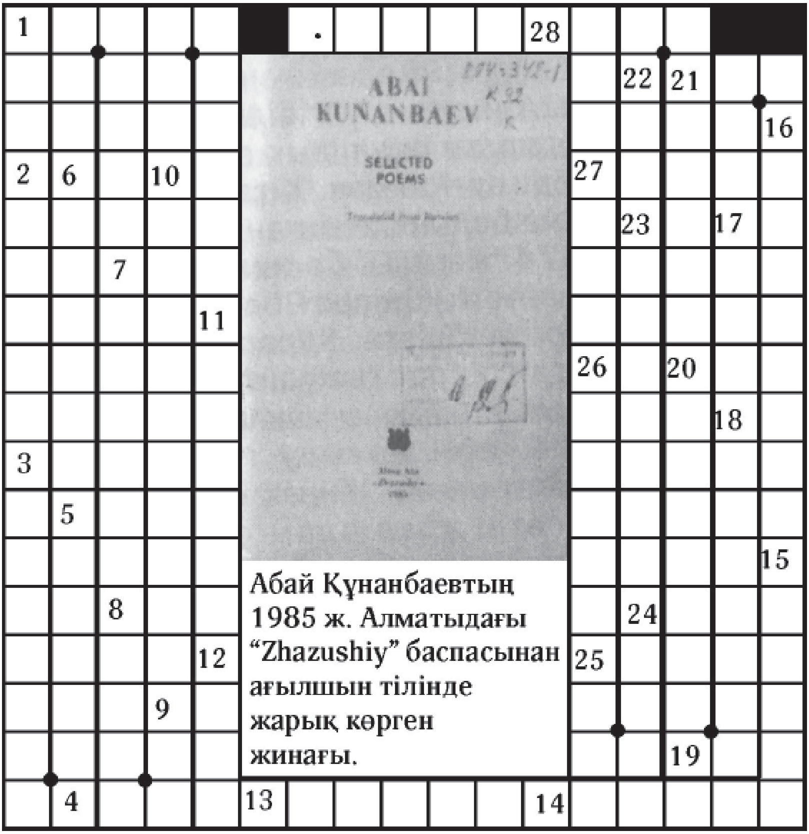

нені сезесің» өлеңіндегі «Ортақтық, ... достық қой, Оның қадірін кім білер?». **6.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Көре тұра қалады қашқан түлкі, ... білген соң құр қашқанға». **7.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Сорақы ұзын да емес, қысқа да емес, ... талшыбықтай бұраңдайды». **8.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Біреуді көркі бар деп жақсы көрме, ... көрсе қызар нәпсіге ерме!». **9.**«Қартайдық, ..., ұйқы сергек, Ашуың - ашыған у, ойың - кермек». **10.**«Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Бет-аузын сөз сөйлерде жүз құбылтып, Қас кер-мек, мойын бұрмақ, ...». **11.**«Бір дәурен кемді күнге - бозбалалық» өлеңіндегі «Әсем салдық, өлгенше кім ..., Оған да мезгіл болар тоқтатарлық». **12.**«Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Сырты ..., бауыры жазық келіп, Арты талтақ, ұмасы үлпершекті».

13.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Я тілмаш, я ..., Болсам деген бәрінде ой». **14.**«Жаз» өлеңіндегі «Жылқышылар кеп тұрса, ... салпылдап». **15.**«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «... бой берме, Шын сөзбенен өлсеңіз». **16.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «...н сермеп, Жүректен тербеп, Шымырлап бойға жайылған». **17.**«Патша құдай, сыйындым» өлеңіндегі «Самородный сары ..., Саудасыз берсең алмайды». **18.**«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Арақ ішкен, мас болған жұрттың бәрі, Не пайда, ... біле алмай жүр». **19.**«Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Жаны аяулы жақсыға қосамын деп, Әркім бір ит сақтап жүр ...». **20.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Ел бұзылса, табады шайтан өрнек, ... төменшіктеп, қайғы жемек». **21.**«Сап-сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Киіміңді тонасын, ... де күлкі боласың». **22.**«Ғылымнан надан артпас ұққанмен» өлеңіндегі «О-дағы қалыбынан аса алмайды, Жауқазын ... көктеп шыққанменен». **23.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Қара шашын көтеріп ... ..., О да бүлк-бүлк етпей ме сипағанда». **24.**«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Қалап алған көп мінез, ... қылып тыя алдым?». **25.**«Жүрек теңіз, қызықтың бәрі - ... ..., Сол қызықсыз өмірде жүрек қалмас». **26.**«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Жалын мен оттан жаралған, ... ұғатын қайсың бар?». **27.**«Ауру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Кейде тілеп бақ пенен тағы тыныштық, Кейде қайғы, азапты тағы да ...». **28.**«Болды да ..., Ел іші жарылды».

10.ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Я, құдай, бере көр» өлеңіндегі «... жиенің, ол-сенің біреуің». **2.**«Құлақтан кіріп, бойды алар» өлеңіндегі «Аңсаған шөлде су ..., Бас қоймай ма бастауға?». **3.**«Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» туындысындағы «Өлді деуге сия ма, ойлаңдаршы, Өлмейтұғын ... сөз қалдырған?». **4.**«Қыздарға» өлеңіндегі «Қойдан қоңыр, жылқыдан торы Бәкең, ...қа бар елдің зоры Бәкең». **5.**«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Бұл дүниенің ләззаты бәрі сонда, Ойсыз ... ала алмас ондай сыйды». **6.**«Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «Оны да алды бұл өлім, Сабыр ... керек-ті». **7.**«Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» туындысындағы «Кім жүрер тіршілікте көңіл бермей, Бақи ... фәнидің мінін білмей». **8.**«Өлсем, орным қара жер

Абайдың 1923 ж. Қазан қаласында жарық көрген өлеңдер жинағының алғашқы ішкі екі беті.

сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Ой кіргелі тимеді ерік өзіме, ... мен күн кешкен түспе ізіме». **9.**«Жүректе қайрат болмаса» өлеңіндегі «... сәуле қонбаса, Хайуанша жүріп күнелтпек». **10.**«Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі «Қайғысыздың бәрі - ..., Бізге одан пайда жоқ». **11.**«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Күнді ... қызартып, Көкжиектен асырса». **12.**«Буынысыз тілің» өлеңіндегі «Сезімпаз көңіл Жылы жүрек ... деп түңілмес». **13.**«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «... мақтанып, Деп жүріппін «пысықпын». **14.**«Мен боламын демеңдер» өлеңіндегі «Бір ғылымнан басқаның, Бәрі де кесел ...». **15.**«Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «Өз үйінен жиреніп, қашып жүрген, ... қосылма қапылыста». **16.**«Ғалымнан

надан ... ұққанменен, Тағдыр көрмей қоймайды бұққанменен». **17.**«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Іштегі ескі жалынды, ... жаңа қылықпен». **18.**«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Жылай-жырлай өлгенде, А...тағыға сөз қалсын». **19.**«Жүрек - ..., қызықтың бәрі - асыл тас, Сол қызықсыз өмірде жүрек қалмас». **20.**«Тоты құс түсті көбелек» өлеңіндегі «Заманға жаман күйлемек, ... оны илемек». **21.**«Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Қойнында ..., қолда қой, Күзетке оңай, шошынба!». **22.**«Қуанбаңдар жастыққа» өлеңіндегі «... тапқан тиынды, Сал да сақта қапшыққа». **23.**«... аспанға тырысып өскенсің сен, Мен-мен кердең, қайғысыз ер көңілмен». **24.**«Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «... жүрек, долы қол, Улы сия, ащы тіл». **25.**«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Мықшима аяғымда былғары етік, Киіз байпақ тоңдырмас ... өтіп». **26.**«Жазғытұры» өлеңіндегі «Жаз жіберіп, жан берген қара жерге, ... алланың көңіл сенер».

11. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Кетті ..., Сөнді ерлік, Енді кімге беттемек?». **2.**«Тұлпардан тұғыр озбас шабылса да» өлеңіндегі «... ит бөрі ала ма жабылса да? Тәңірі сақтар, табандап тап ұрса да». **3.**«Өзгеге, ..., тоярсың, өлеңді қайтіп қоярсың?». **4.**«Кейде есер көңіл құрғырың, ... іздеп талпынар». **5.**«Менсінбеуші ем наданды» өлеңіндегі «... едім заманды, Өзімді тым-ақ зор тұтып». **6.**«Жүрегім, ойбай, соқпа енді!» өлеңіндегі «... келер демедің, Ендігі керек қай керек?». **7.**«Жазғытұры» өлеңіндегі «Түйе боздап, қой қоздап - қорада шу, ... пен құстар да сайда ду-ду». **8.**«Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «Талаппен ұшып, талпынып, Шар тарапты ...». **9.**«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «Ақ көңілді жақсыдан, Аянбай ... ортаға». **10.**«Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын» өлеңіндегі «Жұртым-ай, шалқақтамай ... түсін, Ойланшы, сыртын қойып, сөздің ішін». **11.**«Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «Тәңірі сорлы ... бенде, Не бітірер құр жылап». **12.**«Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «... жоқ, харекет жоқ қазақ кедей, Тамақ аңдап қайтеді тентіремей?». **13.**«... талай жерге енді, Кіруге-ақ қалдық көрге енді». **14.**«Туғызған ата, ана жоқ» өлеңіндегі «Жат қораны ..., Қартаң шалда сана жоқ». **15.**«Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Шарықтап шар тараптан көңіл сорлы, Таппаған бір тиянақ ... ... қуыс?». **16.**«Әбдірахман науқастанып жатқанда» өлеңіндегі «Алмаса докторға, ... соққырға».

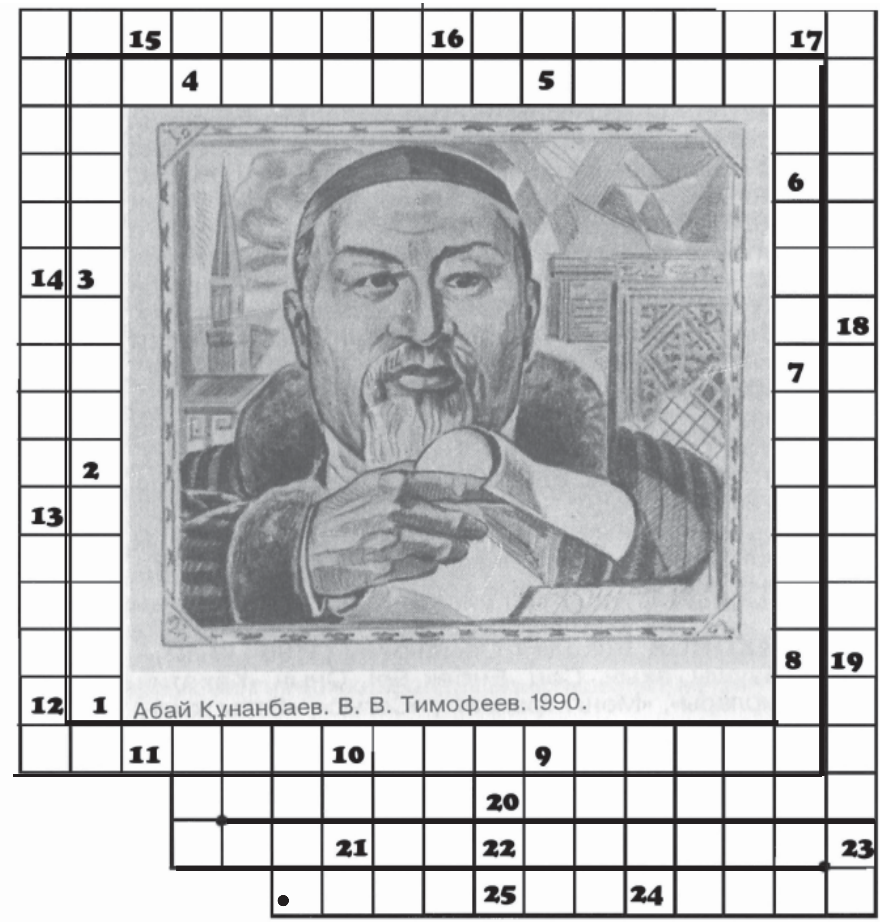

Абай Құнанбаев. В. В. Тимофеев. 1990.

17.«Жас өспірім ... қапа қылды, Сабыр, ар жоқ; аял жоқ, ілді-жұлды». **18.**«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Өсімге қол жайды, Тай алып ...». **19.**«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Айтты-көндім, Алды-бердім, ...-өзіме аз». **20.**«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «... ол ойлап, Өтеген қашан ол қарыз?» **21.**«Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі «Шарқ ұрып, тыныштық бермейсің, Сырласалық, бермен ...». **22.**«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «... қарайсың, Телміріп тұрмайсың». **23.**«Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Белгісіз қысылып, ... құбылып». **24.**«Кейде есер көңіл құрғырың» өлеңіндегі «... деп бейнет сусынын, Асау жүрек алқынар». **25.**«Ем таба алмай» өлеңіндегі «Жас жүрегім Жанды ..., Жай таба алмай, япырым!».

12.ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

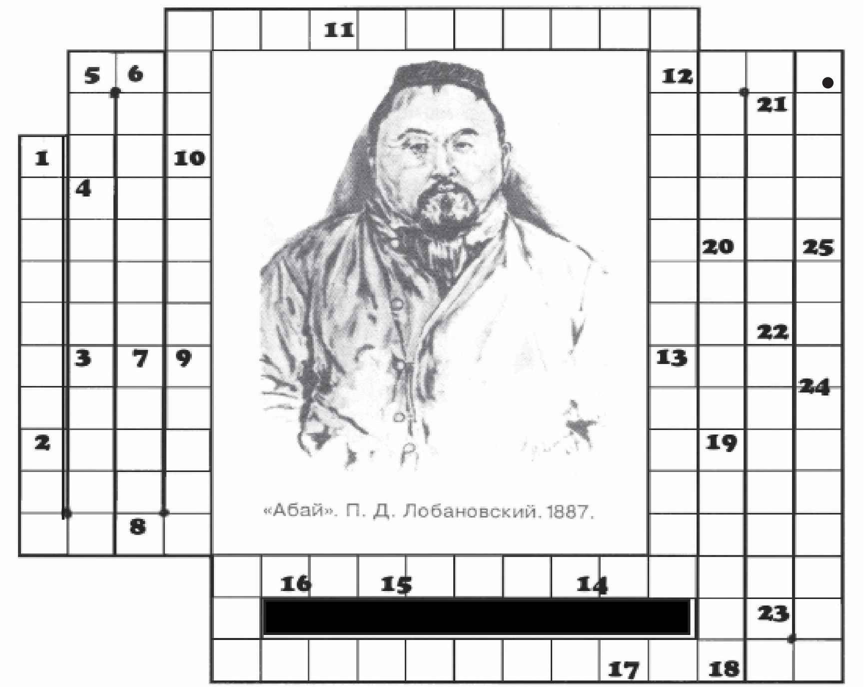

1.«Жүрегім, ойбай, соқпа енді!» өлеңіндегі «Тірлікте бір қана алмай, Бұл не деген ...?». **2.**«Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «Сүйенген, сенген дәурен жалған болса, Жалғаны жоқ бір тәңірім, ... қыл». **3.**«Малға достың мұңы жоқ малдан басқа» өлеңіндегі «Осы ... мал қайда, боқ ішінде, Алтын алсаң береді боғынан жеп». **4.**«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Сүйтсе де оңбайды, Бұрынғы түсті ...». **5.**«Я, құдай бере көр» өлеңіндегі «Барар ..., қолымның, Болмады бостығы». **6.**«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Мініңді ұрлап жасырып, ... түспей бәйгі алма». **7.**«Жас өспірім замандас қапа қалды» өлеңіндегі «Жамандық, жақсылық пен - оған бір бәс, Дін ісін, құдай ісін ... алмас». **8.**«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «... ол тайды, Дап-дайын көрмеске». **9.**«Ысытқан, суытқан» өлеңіндегі «Онысын өңгеге, ... ерінер». **10.**«Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «..., ұрдым,

қырдым деп, Шалықтап, шалқып шатпай ма?». **11.**«Жақсылық ұзақ тұрмайды» өлеңіндегі «Сыпыра батыр сұм құрбәт, ... алды мазамды». **12.**«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Қалқамның ..., Көр, көзім, бір кенел». **13.**«Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі «Жұрттың бәрі сөз сатқан, Сатып алып ... ...? ». **14.**«Заман ақыр жастары» өлеңіндегі «... те, секек етем деп, Шошқа туар сөздері». **15.**«Жұмбақ» өлеңіндегі «Кезек-кезек жығысып, жатып-тұрып, ... жығары белгісіз түбінде ақыр». **16.**«... ... наданды, Ақылсыз деп қор тұтып». **17.**«Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Үндемей сүйісіп, ... болып өздері». **18.**«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «Жылмаңы ..., іші арам, Кез болар қайда сорлыға». **19.**«Өзінен басқа ойы жоқ» өлеңіндегі «Жүректің көзі ..., Халықтың түсер сәулесі». **20.**«Тайға міндік» өлеңіндегі «Шаруа ..., Енді ойландық, Қала берді бозбала». **21.**«Жарқ етпес қара көңілім не қылса да» өлеңіндегі «Шыдайды риза болып жар ісіне, ... пен мазағына табынса да». **22.**«Асқа, тойға, баратұғын» өлеңіндегі «... құшып, сүюге, Күйеуіне ынтызар». **23.**«Жазғытұры» өлеңіндегі «Құс қатарлап байлаған қанжығаға, Қыз бұраңдап жабысып, ...». **24.**«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Сайра да ..., қызыл тіл, Қара көңілім оянсын». **25.**«Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «Әзелде тәңірім сорлы етті, ... елмен әуре етті».

13. ТІЗБЕ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Жазғытұры» өлеңіндегі «Жазға жақсы киінер қыз - ..., Жер жүзіне оң берер гүл-бәйшешек». **2.**«Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі «Ақ көйлекті бітіріп, ... деп киді, өлді». **3.**«Менсінбеуші ем наданды» өлеңіндегі «Барымта мен партия, Бәрі ..., жұрт құмар». **4.**«Тайға міндік» өлеңіндегі «Бозбалалық - Қыз ..., Қалжың, әзіл сөйлестік». **5.**«Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі «Мақтау-жел сөз жанға ..., Қошеметшіл шығарған». **6.**«Бойы бұлған» өлеңіндегі «Кедейі - ер, Кеселі зор, Малды байдан ... ...». **7.**«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Қызық пенен тыныштыққа, ... тұрмас тұрықтап». **8.**«Көңіл құсы ...ылжыр шартарапқа, Адам ойы түрленіп ауған шақта». **9.**«Жиырма жеті жасында» өлеңіндегі «Өтемей кеткен бейнетін, ... жазған арызын». **10.**«Көкала бұлт сөгіліп» өлеңіндегі «Өне бойың егіліп, Жас ағады ...». **11.**«Малға достың мұңы жоқ малдан басқа» өлеңіндегі «Табысына табынып, қалтаң қағып, Тойғанынан қалғанын берсе ...». **12.**«Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «Үміті

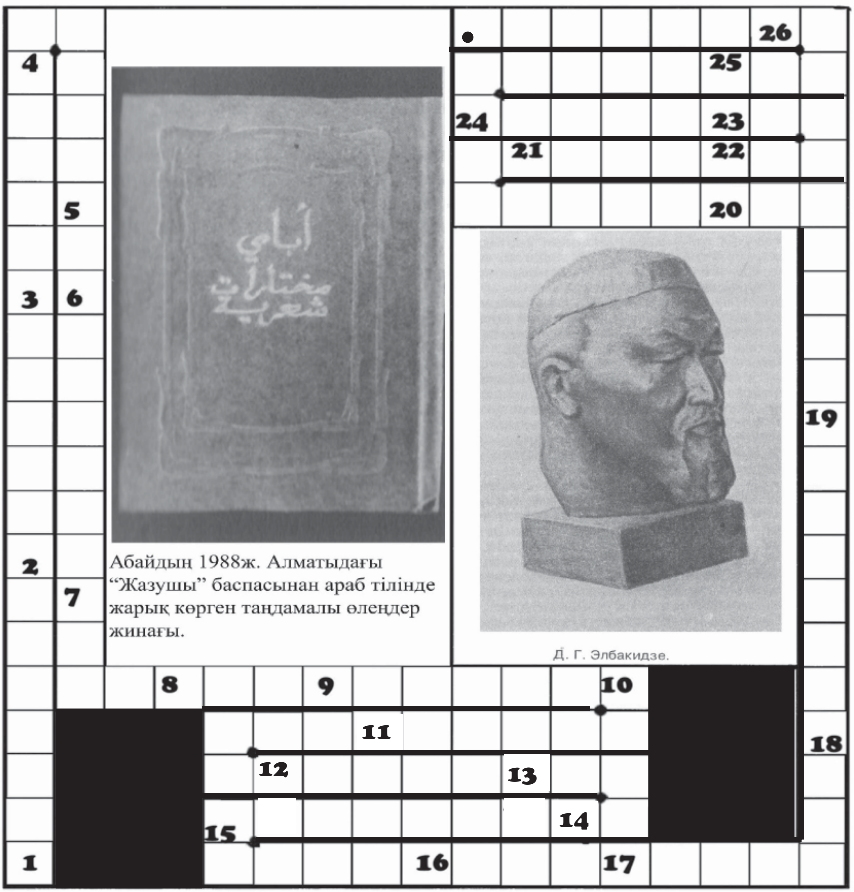

Абайдың 1988ж. Алматыдағы "Жазушы" баспасынан араб тілінде жарық көрген таңдамалы өлеңдер жинағы.

Д. Г. Элбакидзе.

қайда? Соны ойла, ...!». **13.**«Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «Қуаты ..., ойы кең, Жұрттың бәрін шенепті». **14.**«Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «Сол ... алақтап түк таппадым, Көңілдің жайлауынан ел кеткен бе?». **15.**«Я, құдай, бере көр» өлеңіндегі «... аяма, Ұйқыны тыншытсын». **16.**«Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі «Дүниеге ..., махшарға амалсыздың, Иманын түгел деуге аузым бармас». **17.**«Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі «Көзің неге жетеді, ... онда бар ма екен?». **18.**«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Тобылғыдан кесіп ап, жіппен қадап, Артын белге қыстырған бар ...». **19.**«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Қайрат пен ақыл жол табар, ... да қуғанға». **20.**«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «... алқайды, Сен

тентек демеске». **21.**«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Кейбірі ... қол берген, Іші залым, сырты абыз». **22.**«Жүрегім, ойбай, соқпа енді!» өлеңіндегі «Кезек келер демедің, ... керек қай керек?». **23.**«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Бітпейді ..., Ғашықтың жарасы». **24.**«Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «... ... құмарлы, Бір жолдан қайта алмай». **25.**«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «Балы тамған жас ..., Ормасаңшы көктейін!». **26.**«Заман ақыр жастары» өлеңіндегі «... - ар мен иманы, Қайрат жоқ бойын тыйғалы».

14. ТІЗБЕ СӨЗ

(«Ескендір» дастаны бойынша құрастырылды, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Қанша алтынды ... пен салса-дағы, Бір кішкентай сүйекті аудармады». **2.**«Сандалды ... ... су таба алмай, Шөлдеген жұрт қайтеді бос қамалмай». **3.**«Араны барған сайын қатты ашылып, Жердің жүзін .... ой ойлады». **4.**«... алмады қақпаны, үміт үзді, Ақылдасып тәуір-ақ амал қылды». **5.**«Ашуланба, ей, патшам, ..., Алтын қақпа бермеді сізге рұқсат». 6.«Хакім жерден ... алып барды, Бір уыстап сүйекке шаша салды». **7.** –«Таң ... іс болды мұның өзі, Мәнісін айтып берші, - деп сұрады». **8.**«... ..., хабарыңды айт, білдір маған, Қорлығым өзім туып көз көрмеген». **9.**«Бұл салқын, тәтті суға қаныңыздар, ... келер маған жан жоқ наныңыздар». **10.**«Қу өмір жолдас болмас, әлі-ақ өтер, Өз күлкіңе өзің ... болма бекер!». **11.**«Филипп патша баласы, ер көңілді, Мақтан сүйгіш, ... адам екен». **12.**«Сол күнде ... айтады екен, Ханның ханы, патшаның патшасы деп». **13.**«Түсе сала Ескендір басты қойды, ..., суы өзгеше, тәтті тым-ақ». **14.**Осы жұрт ...ді біле ме екен?, Македония шаһары оған мекен». **15.** «Қақпаны саған ашар ... жоқ, Бұл - құдайға бастайтын қақпа, -деді». **16.**«Талпынған ... мен де – бір ер, Көп жүрдім, кездей келді көрмеген жер». **17.**«Ең болмаса, халқыма көрсетейін, Сый қылып, белгі болар бір ... бер». **18.**«Қақпадан лақтырды бір орамал, Сыйым - осы, ... мынаны ал!». **19.**«Аристотель хакімге патша келді: - ... ... қазынаның бәрін жеңді». **20.**«... темір киген өңкей батыр, Тарттырып жөнеледі сырнай - керней». **21.**«Жеміт көз жер жүзіне тоймаса да, Өлсе тояр ... құм құйылғанда». **22.**«Ескендір ... алмаған хан қоймады, Алған сайын көңілі бір тоймады». **23.**«Есепсіз әскер ертіп, жарақтанып, Есіткен ... жүріп кетті». **24.**«Мақтанасың біреуге мақтасын деп, Шаужайымнан ... ... қақпасын деп». **25.**«Барса, бір сылдыр қаққан ... ..., Таспадай

бейне арықтан шыққан құлап». **26.**«Жарлық шашты, ... суды өрлей, Шаһарына жеткенше дамыл көрмей». **27.**«Қараса, ... бір қу сүйек, Бұл не еткен мазағы деп аң-таң қалды».

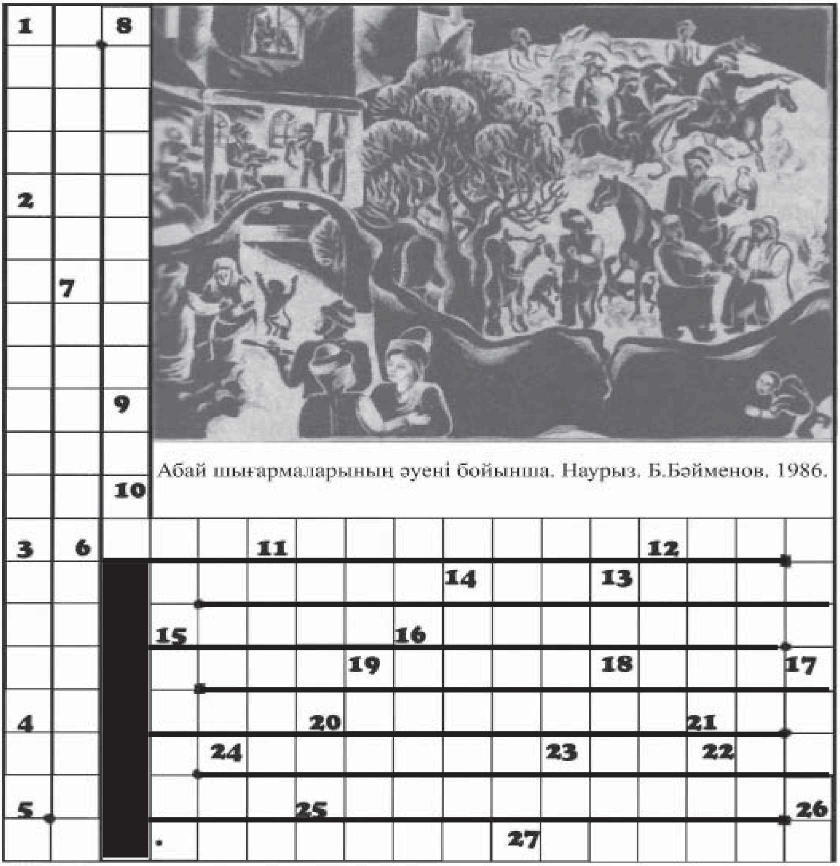

Абай шығармаларының әуені бойынша. Наурыз. Б.Бәйменов. 1986.

15. ТІЗБЕ СӨЗ

(«Масғұт» дастаны бойынша құрастырылды, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Өңкей жынды байқалмай айтыпсыз деп, ... ұрып, бұларға көп жалбарды». **2.** «Бұрынғыдан мұнысы қиын болды, Ойбай, уәзір, ақыл тап, ...? - деді». **3.** «Мен ақылды билемен не, қылсам да, Ақыл мені билесе ... дедім». **4.** Өлтіргелі ордаға қайта жүрді, Бұлардың сөзін

Абайдың 1992 ж. Алматыдағы "Жазушы" баспасынан орыс тілінде жарық көрген "Книга слов" кітабы

естіп хан да ...». **5.**«Бәрі де есі шығып, жынды болған, Бос шулап жүр кіші ..., үлкен аға». **6.**–«Құтылар хал болмады мына дудан, Біз де ...

болмайды жынды судан». **7.**–«Ей, балам, пәлен күні жауын жауар, Сол жауыннның суында ... бар». **8.**«Өлген мола, туған жер жібермейді, Әйтпесе ... едім осы маңда». **9.**«Ол жігіт шал ... құлақ салды, Көзін төмен жіберіп, аз ойланды». **10.**«... қызыл жеміс алып жесең, Ұрғашыда жан болмас сенен қашар». **11.**«... пәлен жерден тосып тұрып, Алып қал бір базарлық, жаным, бізден». **12.**«Мұның қарызын мен де өтеп кетейінші, Жігіт қой ер ..., жау жүрек деп». **13.** Бір ұры бас сап тонап жатқан жерде, ... болды бір бишара шал байғұсқа». **14.**«Арун-Рашид халифа ..., Бағдатта бір жігіт бар аты Масғұт». **15.**«Ол халқының ... жақын барлы, Сөз айтып әрбір түрлі, ақыл салды». **16.**«Сол Масғұт халифаға уәзір бопты, Тарқатыпты ... көп пен топты». **17.**«Ғапіл боп көп ... бос қаласың, Аңдамай көп сөзімен жүріп кетсең». **18.**«Ендігіге не сұрау бұл жалғанда? Ақыл - ой, ар - ... жоқ еш адамда». **19.**«Ақылды жан табылмас маған ..., Көріне тентек көп надан мойын бұрмас». **20.** «Бір құданың хақы үшін мен тілеймін, Қабыл көр, ... үшін қолыңды бер!». **21.**«Я, алла, құрметіне, достың ..., Тілге яр бер, білінсін тұғры мақсұт». **22.**«Шаһардан бір күн Масғұт шықты ..., Барды ма кезі келіп бір жұмысқа?». **23.**«Мен беремін, танбаймын ... ..., Өкінбесең түбінде жүре - бара». **24.**«Себеп боп мені ажалдан сен айырдың, Маған қылған қарызыңды ... өтесін?». **25.**«Бай емен, батыр емен, хан емеспін, Атақты ... туған жан емеспін». **26.**«Екеуі жынды судан ішіп салды, ... көп алдына жетіп барды». **27.**«... ... қызықпассың, сен де-бір ер, Сені маған кез қылған пәруардигер». **28.**–«Ұрыға жібермедім мен ..., Кім бұлдар мұндай - мұндай қылған істі».

16. ТІЗБЕ СӨЗ

(«Әзім әңгімесі» дастаны бойынша құрастырылды, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Сонда шал терезеден бір ысқырды, Төрт ... табыт алған үйге кірді». **2.**«Мың жаның болса - дағы құтылмайсың, ... енді менен май-да қылық». **3.**«Сөйледі Әзім-дағы аянбай-ақ: - Мен ғаріп бишара-мын жүрген ....». **4.**–«Ей, ата, қылған ісің рас екен, ... боп, біздің үйден дәм тат, - деді». **5.**«Алыс емес, аз күндік жақын жерде, Болмай ма молықтырып ап ... та?». **6.**«... етіп бір дыбысты шығармады, Азырақ талмаусырап, нашарланды». **7.**«Атамның харекетін ... бай, Аш емен, болмасам да сендей малды». **8.**–«Жасымнан жетім едім көңілі сынық, Өнерім ... ... ондай ұлық». **9.**«Болыпты ағайынды екі жігіт, Бағдатта

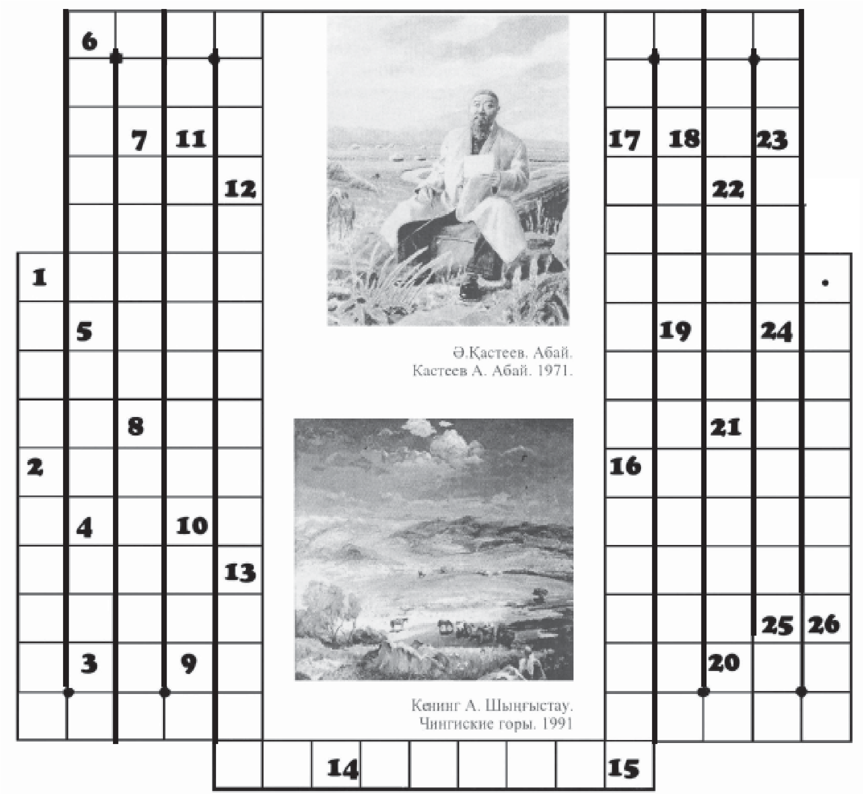

Ә.Қастеев. Абай.
Кастеев А. Абай. 1971.

Кенинг А. Шыңғыстау.
Чингиские горы. 1991

Мұстапа мен ... деген». **10.**«Ағаштан түсе қалып ..., Қолына қанжар алып жетіп барды». **11.**«Қап толған соң, арқанға мықтап байлап, Тау басынан жіберді ...». **12.**«Екеуі екі ... қамын жеген, Бір шетке кетпек болып жұрт көрмеген». **13.**«Пұл құрап, киім түзеп, қарны тойған, ... өрнек жасап, сурет ойған». **14.**«Шал кетті, аң - таң бала үйге қайтты, Көргенін ... келіп айтты». **15.**«Қап толған соң ... байлап жібер, Саспай шешіп алғанша тоқта бірақ». **16.**«Жалғызым, не қылсаң да сақ болып жүр, Жәдігөй боп жүрмесін ...шал». **17.**«Арақ, жеміс - әр түрлі ... дайын, Қуанды алтын қолға кірген сайын». **18.**« Шал кіріп үйді ... аралады, Бір Әзіммен басқа жан таба алмады». **19.**«Хош уақытсып ... шал барқылдап, Қол қусырып Әзім тұр, сөзін тыңдап». **20.**«Асын жеп, қолын жуып болғанан соң, Әпкел деп ... қойды ымдап». **21.**«Сонау бақша ... табылармын, Егер мені іздесең көңіліңе алып». **22.**«Көңілінде қара жоқ, ақ ..., Тым жақын дос болуға ыңғайласты». **23.**«Түні бойы жүріпті, болды сәске, Көрінді жарқыраған үйдей ...».

24.«... ерерттеп мініп алып, Барабанды қалдырды орынына». **25.**«... көнбей қалсаң наданшылдық, Әр күні сізге дайын бір жүз шыбық». **26.** «Көз байлана сып етіп шал да келді, Әзім де ... ... дайын еді».

17. ТІЗБЕ СӨЗ

А.С. Пушкин «Онегин - Татьяна»
(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

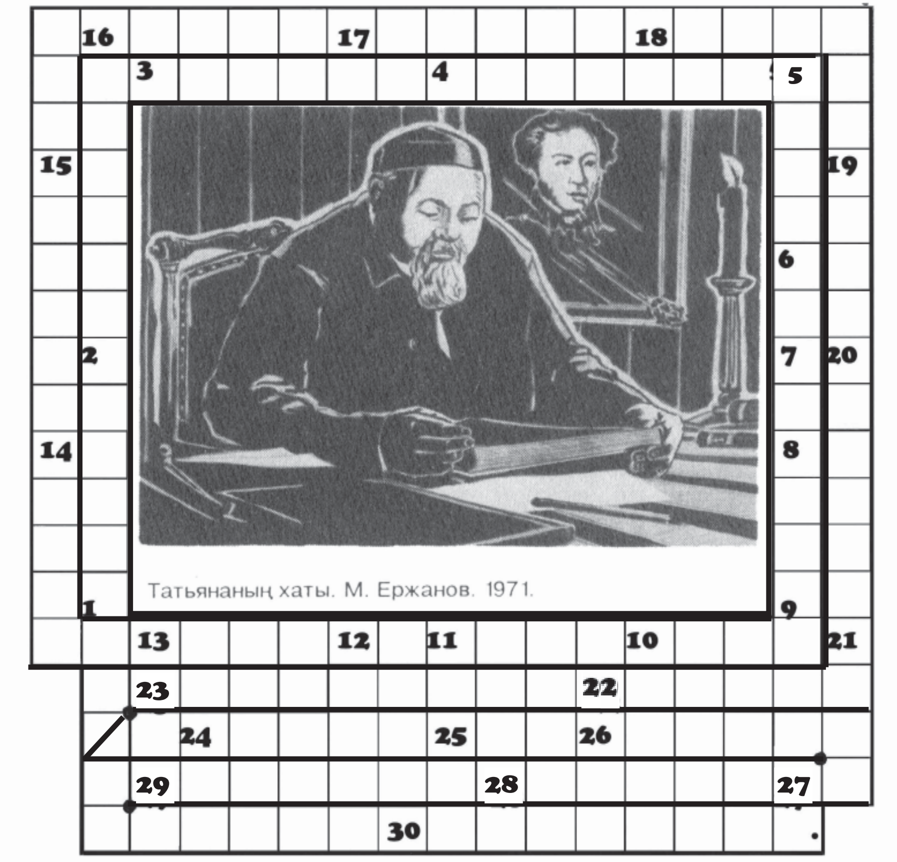

Татьянаның хаты. М. Ержанов. 1971.

1.«Мына ..., мына асыл қыз, Болды маған арам ас». **2.**«Мен – сынық жан, жамағанмен, Түзеле алман - ...». **3.**«Ол - ..., ойла, өзің

біл, Не болады болса қор?». **4.**«Кейде ұялшақ, ..., кейде тіп-тік, Қамыққансып, қайғырып, орны келсе». **5.**«Нанасың не айтса да, амалың жоқ, Түсінде бір ... жоқ, «алдар» деген». **6.**«Сорға біткен ғашығымсың, Неге тым ... сермедің». **7.**«... көңілімнің жұмбағын, Әлде бәрі - алданыс». **8.**«Масқаралап мені тағдыр, Қылды мазақ, не ...?» **9.**«Сақтасар, ардақтасар кісі болсам, Жалғанда сенен басқа жанды ... ем». **10.**«... біткен көкірегін, Сендіре алмай өтті де». **11.**«Ол болмаса, шыныңды ..., Кінә өзімде, өзіме аз». **12.**«Бойды жеңіп бұл асыл леп, Тұрды ... көп құрып». **13.**«Еш ... арманым жоқ, Бәрі де бар формының». **14.**«Ел ... оңаша қолына алып, Көңіліндегі сабағын айтып тынар». **15.**«Тіл буынсыз, бой - таза гүл, Ақылы ..., ары зор». **16.**«Қаймақ еді көңілімде, Бізге ... болды жем». **17.**«Амал жоқ - ... білдірмей, Япырау, қайтіп айтамын?». **18.**«Қылдық арам ойыңды, Бір бұрмадың ...». **19.**«Кейде паң, кейде көнгіш орныменен, Кейде елеусіз, кейде ... формыменен». **20.**«Ғашықтық сөзге жүйрік, әсіресе, «Дем алысым, ... – бір сен» десе». **21.**«... сұрап білуге, Тілдесе алмаймын еріксіз». **22.**«Мен де сорлы ..., Жатқа тидім «алшы» деп». **23.**«Кінәсі жоқ жас адамды, Қатты соққан ... ...нің?». **24.**«Толтырып жасқа көзімді, ... деймін жалынып». **25.**«Ол кезде бала ... мен, Аямасқа бекіп ең». **26.**«... бердім өзім, Өз басымды қолыңа». **27.**«Сенен басқа еш жерден, Таба ..., орнымды». **28.**«Таңғажайып бұл қалай хат, ... – алыс, өзі жас». **29.**«... мұңды сезім, Кетті ыршып жолыңа». **30.**«Бұл ... қашқыны деп, Мен ғаріпті есіңе ал».

18. ТІЗБЕ СӨЗ

М. Ю. Лермонтов.

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Асау той, тентек жиын, опыр-топыр» өлеңіндегі, «Ішкен-жеген, таласқан, ойнап-күлген, ... жоқ, келісім жоқ, сөйлей берген». **2.**«Жартас» өлеңіндегі, «Жөнелді ертең, қалды ұмыт, ... жүзінде ойнақтап». **3.**«Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» өлеңіндегі «Мен көрдім көктің ғажап жасалғанын, Жер ұйықтап ... шықпен бу алғанын». **4.**«Шайтан» өлеңіндегі «Құдайым шайтансың деп, ... етті, «Лағынетпен» де қор бола қалман депті». **5.**«Менің сырым, жігіттер, емес оңай» өлеңіндегі «Мен ... пе, түбінде кім жазады, Қайғыны жіберуші өзі сынар». **6.**«Альбомға» өлеңіндегі «Жолаушы жол үстінде тамаша еткен, Сықылды өткен жанның бір ...». **7.**«Қанжар» өлеңіндегі «Еркелі ... қолмен маған тиді, Ұмытпа деп

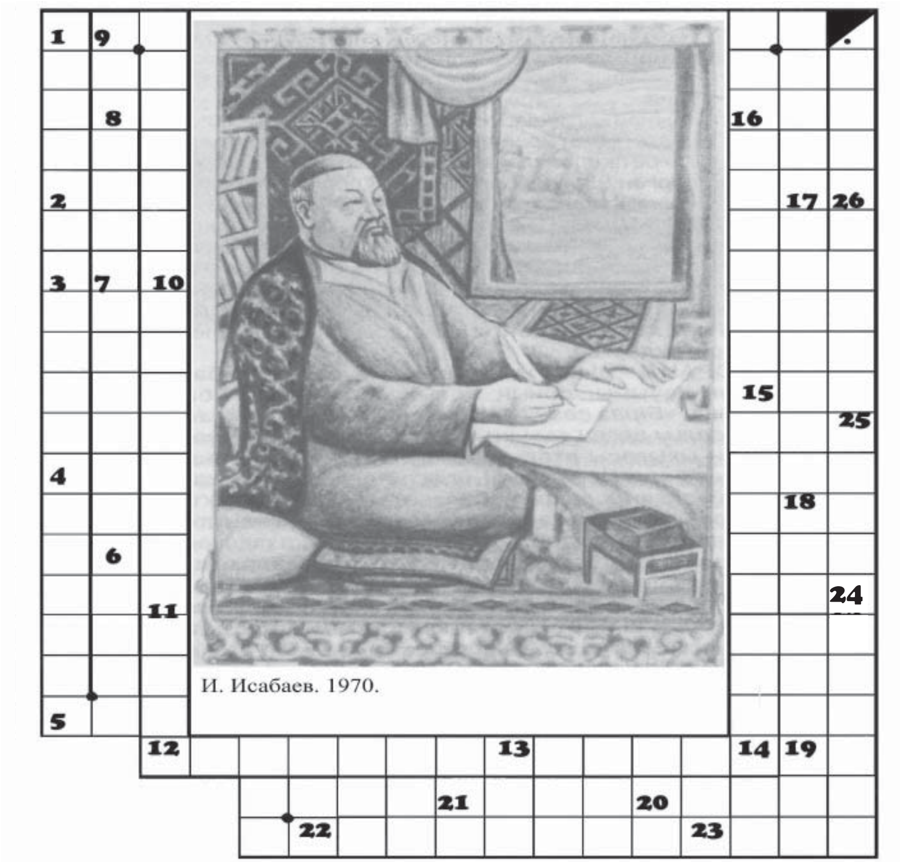

И. Исабаев. 1970.

айырылған жерде берді». **8.**«Дұға» өлеңіндегі «Жанының ауыр жүгі жеңілгендей, Көңілден кернеген ... кемігендей». **9.**«Ой» өлеңіндегі «Қуаты қызық қызмет тойларының, Қос қыртысын ... ойларының». **10.**«Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» өлеңіндегі «Ол жүректің жалынын басар бірақ, Өлсе көрде бастырған ... ...». **11.**«Тұтқындағы батыр» өлеңіндегі «Қан ағып, қайрат қылған майдан менен, Ауыр ... дулыға бірақ ойда». **12.**«Қараңғы түнде тау қалғып» өлеңіндегі «Шаң ... жолдағы, Сілкіне алмас жапырақ». **13.**«Көңілім менің қараңғы. Бол, бол ақын!» өлеңіндегі «Ішек бойлап он ... жорғаласа, Бейістің үні шығар қоңыр салқын». **14.**«Қасиетті дұға» өлеңіндегі «Қуаты бар дұғаның ..., Қапаланған жүректі жұбатарлық». **15.**«Әм жабықтым, әм жалықтым, Сүйеу болар ... ...». **16.**«Өзіңе сенбе, жас ойшыл, ... дертпен тең». **17.**«Қайтсе жеңіл болады жұрт билемек?» өлеңіндегі

«Ішің берік боп, нәпсіге тыю салып, Паңсымай, жайдақсымай, ...». **18.**«Ал, сенейін, сенемін» өлеңіндегі «Ақ ... әділ жан, Табылар деп көрейін». **19.**«Ғашықтық ... тантыма, Аз күн әуре несі іс?». **20.**«Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда?» өлеңіндегі «Мені өлтірді-ақ, не ... осыларға?, Менің өмірім оларға қосыларма?». **21.**«Жалау» өлеңіндегі «... дария – көк майдан, Үстінде сәуле –алтын күн». **22.**«Теректің сыйы» өлеңіндегі «Аптығып асау інің келді, ақсақал! Тау, тасқа, ... салып жанжал». **23.**«Қалқам-ай, мен үндемей жүремін көп» өлеңіндегі «Жүрегімді кескілеп сатып жүрген, ... досым деп неге аяймын?». **24.**«Көңілдің күйі тағы да» өлеңіндегі «Өзгеге бола жырламас, ... күнді жоқтар ол». **25.**«Күнді уақыт итеріп» өлеңіндегі «Көзі жетіп тоқтайды, Өткен күннің ...». **26.**«Вадим» туындысындағы «Елуге келген, шашы бурыл тартқан, Көзінің түсі оңып, ... қайтқан».

19. ТІЗБЕ СӨЗ

И.А.Крылов.

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Піл мен қанден» күлдіргі – сықағындағы «Жұрт мұнымды көрмей ме, ... бермей ме!». **2.**«Шегіртке мен құмырсқа» мысалындағы «Онымен тұрмады, Қар көрінді, ... болды». **3.**«Есек» мысалындағы «Атты теуіп, адамды, Тістесе де ... жоқ». **4.**«Піл мен қанден» күлдіргі сықағындағы «Ұрыс, ... қылмай-ақ, Ер атанып көремін». **5.**«Бақа мен өгіз» мысалындағы «Ісіндің, кебіндің, ... да не пайда?». **6.**«Әншілер» мысалындағы «Сүйтсе де ... ішпеген, Есті ұлдар ғой менікі». **7.**«Ала қойлар» мысалындағы «Қолбаң етіп, ... етіп сөйледі аю: - Батыр патшам, не керек көп ойлану?». **8.**«Шегіртке мен құмырсқа» мысалындағы «Ала жаздай ән салсаң, ... де, билей бер!». **9.**«Тойған ... шөпті оттап маңайдағы, Сонырқап шатқа кетті қай-қайдағы». **10.**«Есек» мысалындағы «Өз ойында ... ..., Өзгеше тудым деп жүрген». **11.**«Қарға мен бүркіт» сықағындағы «Азат басың болсын құл, Қолдан ... іске ұмтыл!». **12.**«Жарлы бай» мысалындағы «Қыстау керек, үй керек, Сән - ..., расход көп». **13.**«Емен мен шілік» мысалындағы «Қарашы маған, сендей сорлы емеспін, Тау, жартасқа ұзарып бой ...». **14.**«Қарға мен түлкі» мысалындағы «Болмақшы еді мәз - ..., Дейтін емес қу қайдан». **15.**«Емен мен шілік» мысалындағы «Сенің қорыққан дауылың – маған өлкек, ... сәуле өткізбей күнге егестім». **16.**«Қазаға ұрынған қара шекпен» сықағындағы «Төңіректі шарлады, Ұрыны табар ... .». **17.**«Қарға мен түлкі» мысалындағы

«... біткен, япырай, Мұрныңыз бен жүніңіз!». **18.**«Есек пен бұлбұл» мысалындағы «Сенбісің ақын бұлбұл, жаңа көрдім, ... жұрт мақтаған құмар едім». **19.** «Жарлы бай» мысалындағы «... жимай бір адам, Кіріп келді есіктен». **20.**«Қарға мен түлкі» мысалындағы «Неткен мойын, ..., Осыдан артық дейсің бе?». **21.**«Қазаға ұрынған қара шекпен» мысалындағы «Ойбай салды, ..., Құр қайғыдан пайда жоқ». **22.**«Қарға мен бүркіт» мысалындағы «Аспанынан бүркіт

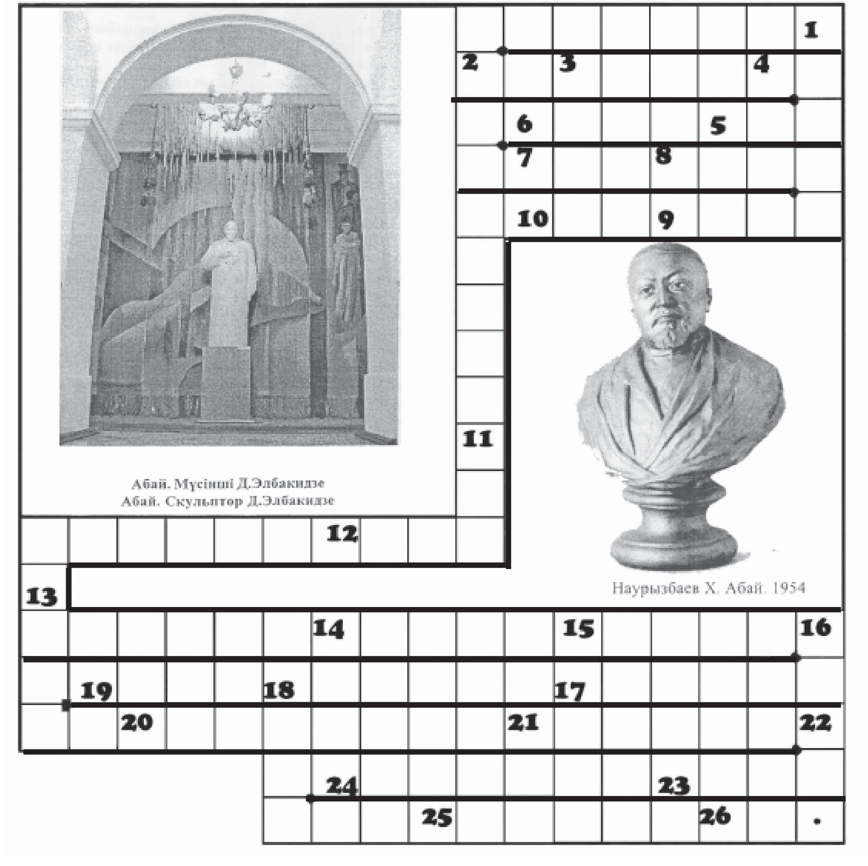

құйқылжып, Сорғалып келіп ...». **23.**«... ... кінә жоқ жүннен басқа, Қойдан қашып шығыпты патша тасқа».**24.**«Қарға мен түлкі» мысалындағы «Алып ұшып барды да, Қонды бір биік ...». **25.**«Қарға мен түлкі» мысалындағы «Тап етті, Шап етті, ... қу түлкі». **26.** «Бақа мен өгіз» мысалындағы, «Қарасаң, дым-ақ көп, Көре алмас ... тар».

ТІЗБЕ СӨЗДІҢ ЖАУАПТАРЫ

1. Тізбе сөз.

1. Тойма. 2. Алпыс. 3. Соқпа. 4. Ақмақ. 5. Қанат. 6. Тік. 7. Көбелек. 8. Күн сынбас. 9. Сыт. 10. Таптық. 11. Қылдық. 12. Қуанарлық. 13. Қолында. 14. Айтпаса. 15. Аят. 16. Тірсек. 17. Күркіреп. 18. Пайда. 19. Айналса. 20. Алып. 21. Патша. 22. Аспанға. 23. Абайлар. 24. Рағит. 25. Тәір дос. 26. Сіңіп.

2. Тізбе сөз.

1. Оспанға. 2. Ант. 3. Тақпақ. 4. Қысқанда. 5. Аз. 6. Заманда. 7. Арқаға. 8. Айт. 9. Термек. 10. Кәмшат. 11. Табылса. 12. Ақтаса. 13. Астына. 14. Ақылыңа. 15. Аш. 16. Шын жүрек. 17. Күнім. 18. Мына сөзге. 19. Ештеме. 20. Енесіне. 21. Ебін. 22. Несиесін. 23. Ноқтаға. 24. Аларманда. 25. Айта. 26. Ақ киімді. 27. Іс. 28. Санды.

3. Тізбе сөз.

1. Тұғырға. 2. Арт. 3. Тентек. 4. Көкірек. 5. Күйремек. 6. Көзіме. 7. Елерме. 8. Еріншек. 9. Көрсек. 10. Көкорай. 11. Интернатта. 12. Ақшасына. 13. Асық ұтыс. 14. Соқпақ. 15. Қорғаласа. 16. Аузыңа. 17. Асыл ма. 18. Ахирет. 19. Таппақ. 20. Қайнайды. 21. Ысқырады. 22. Ыстық. 23. Қу соқпақ. 24.Қулық. 25. Қостық. 26. Қалбаңы.

4. Тізбе сөз.

1. Үйретіп. 2. Пысық. 3. Қазаққа. 4. Аулақ. 5. Қараша. 6. Ашығында. 7. Алты қанат. 8. Тыңдауш. 9. Шағым. 10. Малы. 11. Ырысы. 12. Ық. 13. Құмарлық. 14. Қылма. 15. Артта. 16. Асқанға. 17. Аулаққа. 18. Айтса. 19. Ашық. 20. Қартаймақ. 21. Қаламқас. 22. Сертке. 23. Ертеңге. 24. Елерме. 25. Есіл.

5. Тізбе сөз.

1. Үнем. 2. Минут. 3. Түк. 4. Күш. 5. Шықса. 6. Артылмас. 7. Сымпыс. 8. Садаға. 9. Астық.10. Қуанарлық. 11. Қырық. 12. Құлаққа. 13. Аяңшылы. 14. Ынсапсызға. 15. Ауыз. 16. Заман. 17. Нәпсісін. 18. Несі сән. 19. Наданға арам. 20. Майдалықпен. 21. Насыбайды. 22. Ынталы. 23. Ырқ. 24. Қарағым. 25. Мұңмен. 26. Нұрлы ақыл.

6. Тізбе сөз.

1. Әркімге. 2. Еркек. 3. Керек. 4. Келсе. 5. Ете. 6. Еріткен. 7. Нұрыңа. 8. Артылса. 9. Айтаққа. 10. Артылмас. 11. Серт. 12. Түс. 13. Сірә. 14. Әдемі. 15. Ішіңе. 16. Ешнәрсеге. 17. Ертерек. 18. Кәдік. 19. Көрмедім. 20. Малшыларым. 21. Мұнда жоқ. 22. Қаптаған. 23. Надан. 24. Нұрын. 25. Не. 26. Егессе. 27. Есігін.

7. Тізбе сөз.

1. Біреуге. 2. Еркелік. 3. Кәрілік. 4. Кеймек. 5. Күзет. 6. Тұрмас. 7. Сұхбат. 8. Табылмас. 9. Суда. 10. Алдында. 11. Атқа. 12. Ақылменен.

13.Найман. 14. Нәрсесі. 15. Іліп. 16. Пейіл жоқ. 17. Қартайдық. 18. Қыранға. 19. Артта қалмақ. 20. Қызық шақ. 21. Қасиетті. 22. Ісім. 23. Мінезіме. 24. Ермен. 25. Не деген. 26. Неткені.

8. Тізбе сөз.

1. Қылт. 2. Тыныш. 3. Шыдамай. 4.Иегі. 5.Ішім. 6.Момындық. 7. Қайыршылық. 8. Қамқа. 9. Айтпа. 10. Астында. 11. Ашық. 12. Қосарлық. 13. Қайрат. 14. Тұла. 15. Айнымас. 16. Сізде. 17. Ешнәрсе. 18. Ерік. 19. Кек. 20. Көңілім. 21. Мал. 22. Лүпілдеп. 23. Пәндә. 24. Әлек. 25. Күлкішілдік. 26. Кемел.

9. Тізбе сөз.

1. Жұрқ. 2. Құларға. 3. Аптығарға. 4. Адамзат. 5. Тыныштық. 6. Құтылмасын. 7. Нәзік бел. 8. Лапылдақ. 9. Қайғы ойладық. 10. Қоразданбақ. 11. Қыларлық. 12. Қысқа. 13. Адвокат. 14. Тәңертеңнен. 15. Надандарға. 16. Алыста. 17. Алтын. 18. Не залалды. 19. Ырылдатып. 20. Періште. 21. Елге. 22. Ерте. 23. Екі шынтақ. 24. Қалайша. 25. Асыл тас. 26. Сөзді. 27. Іздеп. 28. Партия.

10. Тізбе сөз.

1. Әбсәмәт. 2. Тапса. 3. Артына. 4. Адалдық. 5. Құлақ. 6. Қылсақ.7. Қоймас. 8. Сандалма. 9. Ақылға. 10. Асау. 11. Уақыт. 12. Таппадым. 13. Мақтанбасқа. 14. Асқанға. 15. Антұрғанға. 16. Артпас. 17. Сөндір. 18. Рт. 19. Теңіз. 20. Замана. 21. Ақша. 22. Адалдан. 23. Нұрлы. 24. Ызалы. 25. Ызғар. 26. Рахметіне.

11. Тізбе сөз.

1. Бірлік. 2. Күшік. 3. Көңілім. 4. Махаббат. 5. Түзетбек. 6. Кезек. 7. Көбелек. 8. Көздемес. 9. Салыс. 10.Сөзге. 11. Етсе. 12. Еңбек. 13. Келдік. 14. Күзеткен. 15. Не еткен. 16. Нанбаңыз. 17. Замандас. 18.Серкешке. 19. Енді өкіндім. 20. Мұсылмандық. 21. Қайт. 22. Тереңдеп. 23. Пішіні. 24. Ішем. 25. Менің.

12. Тізбе сөз.

1. Тентірек. 2. Кеңшілік. 3. Күнде. 4. Еске. 5. Ем. 6. Майданға. 7. Айыра. 8. Алмаса. 9. Айтуға. 10. Алдадым. 11. Мақтанмен. 12. Нұсқасын. 13. Не керек. 14. Кекек. 15. Кім. 16. Менсінбеуші ем. 17. Мас. 18. Сыртта. 19. Ашылса. 20. Атандық. 21. Қорлық. 22. Қалыңдық. 23. Қылады наз. 24. Зарла. 25. Арсыз.

13. Тізбе сөз.

1. Келіншек. 2. Кебінім. 3. Мастық. 4. Қарадық. 5. Қас. 6. Сорлы жоқ. 7. Қазақ. 8. Құйқ. 9. Қағазға. 10. Аулақта. 11. Алашқа. 12. Абайла. 13. Артық. 14. Қасқырша. 15. Ақшаны. 16. Ынтық. 17. Қосылмақ. 18. Құрысқақ. 19.Қашқанға. 20. Анттасып. 21. Пірге. 22. Ендігі. 23. Ішімде. 24. Екі асық. 25. Қамыс. 26. Саудасы.

14. Тізбе сөз.

(«Ескендір» дастаны бойынша құрастырылды)

1. Күміс. 2. Сар далада. 3. Алуға. 4. Аша. 5. Айтайын дат. 6. Топырақ. 7. Қаларлық. 8. Қақпаңды аш. 9. Шақ. 10. Қарық. 11. Қызғаншақ. 12. Қошеметші. 13. Ішсе. 14. Ескендір. 15. Рұқсат. 16. Талаппенен. 17. Нәрсе. 18. Есерім. 19. Мына сүйек. 20. Көкпеңбек. 21. Көзіне. 22. Елде. 23. Елдеріне. 24. Еш адам. 25. Мөлдір бұлақ. 26. Қол жүрді. 27. Ішіндегі.

15. Тізбе сөз.

(«Масғұт» дастаны бойынша құрастырылды)

1. Құлдық. 2. Қайттік. 3. Керек. 4. Көрді. 5. Іні. 6. Ішпесек. 7. Кесепат. 8. Тұрмас. 9. Сөзіне. 10. Егерде. 11. Ертерек. 12. Көкірек. 13. Кез. 14. Заманында. 15. Алдына. 16. Алдынан. 17. Нәрседен. 18. Намыс. 19. Сырлас. 20. Сертім. 21. Махмұт. 22. Тысқа. 23. Айта тұра. 24. Алла. 25. Артық. 26. Құтырып. 27. Пұл үшін. 28. Намысты.

16. Тізбе сөз.

(«Әзім әңгімесі» дастаны бойынша құрастырылды)

1. Жігіт. 2. Табылмас. 3. Саяқ. 4. Қонақ. 5. Қайтсақ. 6. Қыңқ. 7. Қорлама. 8. Артық емес. 9. Сапа. 10. Айдаһарға. 11. Атасына. 12. Айырылмақ. 13. Қағазға. 14. Анасына. 15. Арқанға. 16. Антұрған. 17. Нығмат. 18. Тегіс. 19. Сөйлейді. 20. Ішкілікті. 21. Ішінен. 22. Ниетпен. 23. Нәсте. 24. Екеуіне. 25. Егерде. 26. Есік ашты.

17. Тізбе сөз.

А.С. Пушкин «Онегин – Татьяна»

1. Дәулет. 2. Түрленіп. 3. Перизат. 4. Төменшік. 5. Кәдік. 6. Кеш. 7. Шеш. 8. Шара. 9. Алмас. 10. Сорға. 11. Айт. 12. Титық. 13. Қызыққа. 14. Аулақта. 15. Артық. 16. Қаспақ. 17. Қайттым. 18. Мойныңды. 19. Ынтық. 20. Құмарым. 21. Мәнісін. 22. Несібімнен. 23. Не етке. 24. Есірке. 25. Едім. 26. Мазағыңа. 27. Алмадым. 28. Мағынасы. 29. Ықтиярсыз. 30. Заманының.

18. Тізбе сөз.

М.Ю.Лермонтов.

1. Кезек. 2. Көк. 3. Көкшіл. 4. Лағынет. 5. Тентек. 6. Күнбезін. 7. Нәзік. 8. Кек. 9. Кетірмес. 10. Су топырақ. 11. Қылыш. 12. Шығармас. 13. Саусақ. 14. Қуантарлық. 15. Қай жігіт. 16. Тіл өнері. 17. Ірі жүрмек. 18. Көңілді. 19. Іздеп. 20. Пайда. 21. Астында. 22. Адамзатқа. 23. Арсыздарды. 24. Ыстық. 25. Қашығын. 26. Нұры.

19. Тізбе сөз.

И.А.Крылов.

1. Батыр атақ. 2. Қыс. 3. Сөгіс. 4. Соғыс. 5. Сонда. 6. Арақ. 7. Қорс. 8. Селкілде. 9. Есек. 10. Көк есек. 11. Келмес. 12. Салтанат. 13. Теңестім. 14. Мейрам. 15. Маңыма. 16. Айла жоқ. 17. Қалайша. 18. Атыңа. 19. Аузын. 20. Неткен көз. 21. Зарлады. 22. Ыраға. 23. Ала қойда. 24. Ағашқа. 25. Ап кетті. 26. Іші.

МАТАУ СӨЗДЕР

1.МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

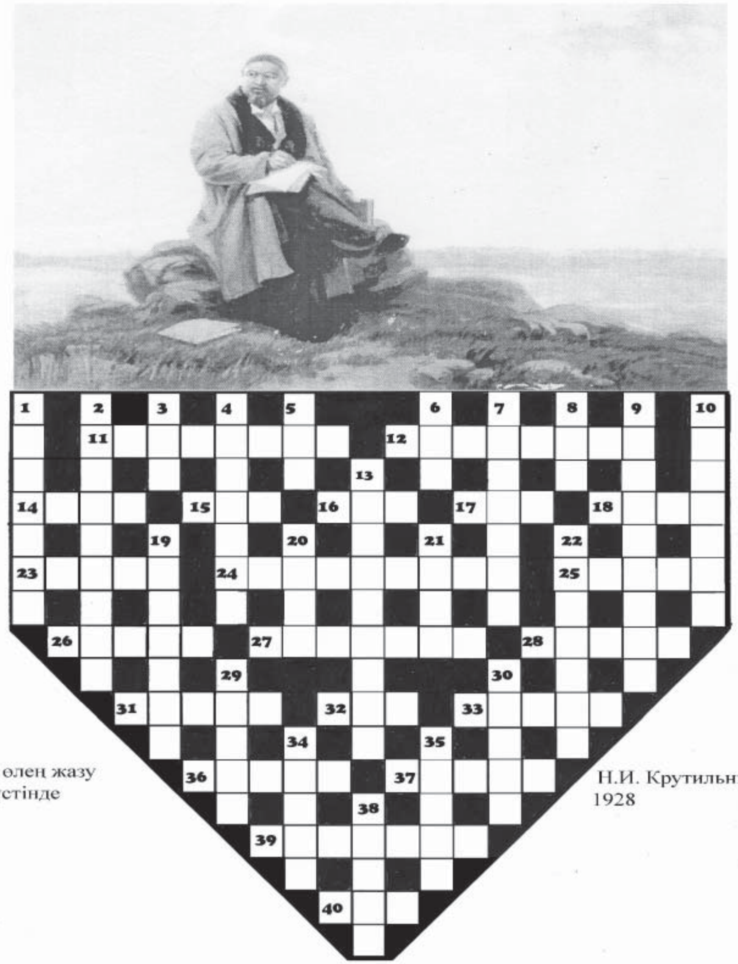

Абай өлең жазу үстінде

Н.И. Крутильников. 1928

Тігінен

1.Бірінші ғаклясындағы ойлана келіп, тоқтам жасағанда кәдесіне жараған заттың бірі. **2.**«Есіңде бар ма жас күнің», өлеңіндегі

«Жалынасың боқтайсың, ... жоқтайсың». **3.**«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Жігітті жұрт мақтаған ... жақтаған». **4.**Он үшінші ғақлясында қорғау, жәрдем ету, жебеу деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **5.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Мал мен бақтың кеселін ұя бұзар, Паруардигәр жаратқан несін жан ...!». **6.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Қыран ... көзі көріп самғағанда». **7.**Отыз сегізінші ғақлясындағы дін жолы шариғат деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **8.**«Сап-сап, көңілім, сап көңілім» өлеңіндегі «Саяламай ... таппай. Не күн туды басыңа». **9.**«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «... боқтайсың, сағынасың жоқтайсың». **10.**«Жүректе қайрат болмаса» өлеңіндегі «Атымды адам қойған соң, Қайтіп надан ...?». **13.**«Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «Уайым - ер қорғаны ... ..., Қиыны бұл дүниенің-қолы тарлық». **19.**«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «Жаралы болған жүрекке, Дауа бер, жамап ...». **20.**Отыз тоғызыншы ғақлясындағы мақал «Қой асығын қолыңа ал, қолайыңа жақса ... қой». **21.**Жиырма бесінші ғақлиясында ата-анаға баласына орыстың ғылымын үйрету үшін нұсқаған жолы. **22.**Отыз сегізінші ғақлясында мадақтау дұғасы мағынасында қолданған сөз (арабша). **29.** «Қор болды жаным» өлеңіндегі «Адам деп мені, Салмадың сен хат ...». **30.**Отыз сегізінші ғақлясында бар қылу, барлыққа келтіру деген мағынаны білдіру үшін қолданылған Алла тағаланың сипаты (арабша). **34.**Отыз сегізінші ғақлясындағы мейрімді, рақымды Алланың бір есімі (арабша). **35.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі қалмақтың төрт атасының бірі. **38.**«Базарға қарсы тұрсам, әркім ..., Іздегені не болса, сол табылар».

Көлденеңінен

11.«Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «... ... байқаған қылығыңды, Қу шыққансып қағасын босқа бұлдыр». **12.**Отыз екінші ғақлиясында сақтау, қорғау, бұзбау деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **14.**«Сен бе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі «Өзіңе сен, өзіңді ... шығар, Еңбегің мен ақылың екі жақтап». **15.**Отыз сегізінші ғақлиясында таза деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **16.**«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Оңалмай бойда жүрсе ... қыртың, Әр жерде-ақ жазылмай ма, жаным, тырқың?». **17.**Қырық бесінші ғақлиясындағы жылқы атауы. 18.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Пайда үшін біреу жолдас бүгін таңда, Ол тұрмас бастан ... қисайғанда». **23.**Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы

мақал «Ағайынның ... болса да, безері болмайды». **24.**«Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Сұм –сұрқия, қу, білгіш ..., Құдай құмар қылыпты қалжыратып». **25.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққан туралы» еңбегіндегі мақал «Түгел сөзің түбі-бір, түп ... – Майқы би». **26.**М.Ю.Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда» туындысындағы «Сендер сүрдің, мен де өмір сүрмес пе едім?, Бір ... сөнер, кетер саулап тұрған». **27.**Отыз екінші ғақлиясындағы адам бойындағы арды сақтарлық берік, қасиеті. **28.**Екінші ғақлиясындағы: «ауылды көрсе шапқан, жаман ... бас орыс». **31.**«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі бас киім. **32.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат, Екі түрлі нәрсе ғой ... мен сымбат». **33.**Отыз сегізінші ғақлиясында сөйлеу, тілеуші деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **36.**«Адасқанның алды-жөн, арты соқпақ» өлеңіндегі «Жазды күні ақ бөркі бүктелмейді-ақ, Қолында бір ... бар о-дағы аппақ». **37.**Отыз сегізінші ғақлиясындағы айқын, анық, әділдіктің көрінуі деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **39.**Он екінші ғақлиясында жақсылыққа қылған ниет (арабша). **40.**«Шоқпардай кекілі ... қамыс құлақ».

2. МАТАУ СӨЗ

(әр бір сөз сызықша қойылған тордан басталып, сағат жүрісінің бағытымен оқылады, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.Екінші ғақлясында аталатын ұлт. **2.**Отыз сегізінші ғақлясында тіршілік, тірі болу деген мағынаны білдіретін Алланың сипаты (арабша). **3.**«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Бұтты-шатты, Үй санатты, Байдан ... алмалап». **4.**Отыз тоғызыншы ғақлясындағы мақал «Бас-басыңа би болсаң, манар тауға сыймассың, басалқаңыз бар болса, жанған ... күймессің». **5.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын материк. **6.**Отыз алтыншы ғақлясындағы мақал «Ұят кімде болса ... сонда». **7.**«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Басы ыңғай қайқайды, ... жоқ өлмеске». **8.**Жиырма тоғызыншы ғақлясындағы мақал «... шықпаса, жер өрте». **9.**«Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңіндегі «Онда оны алдайды, мұнда ..., Жанын берсе табылмас сөздің шыны». **10.**«Ысытқан, суытқан» өлеңіндегі «Білген ... айтса оған, Надандығы кемімес». **11.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Шағатай нәсілінен шыққан хан. **12.**Отыз екінші ғақлиясында күншілік, іштарлық бойын

Б.И. Чувылко. 1993

женген адамның шұғылданатын ісі. **13.**Отыз сегізінші ғаклиясында сараңдық, дүниеқорлық деген мағынаны білдіретін сөз (арабша). **14.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі қазақтардың бұрынғы атауы. **15.**Отыз сегізінші ғаклиясындағы намаз оқығанда түрегеліп тұрудың мағынасын білдіруге пайдаланылған сөз (арабша). **16.**М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» өлеңіндегі «Жат жерде ... қосылмай, Сенімді

доссыз жалтақтап». **17.**«Я, құдай, бере көр» өлеңіндегі «Бір ..., бір қауып, Көңілге жол тауып». **18.**«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Бастапқы ... соңғысыз, Біте қалса қазаққа». **19.**«Ғашықтың ... – тілсіз тіл, Көзбен көр де, ішпен біл». **20.**Інісі Халиуллаға жазған хатында айтылатын Құнанбай қажыға балаларының қойған аты. **21.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Шыңғыс ханның сапары туралы айтылған сөз: «Самарқанның сар ..., Бұланайдың тар жолы». **22.**Отыз сегізінші ғақлиясындағы әуестену, әуесқойлық деген мағынаға қолданылған сөз. **23.**«Жақсылық ұзақ тұрмайды» өлеңіндегі «Құрсаған бұлт ашылмай, Аспанның ... көгермес». **24.**«Бойы бұлғақ» өлеңіндегі «Сөз қыдыртқан, Жұрт құтыртқан, Антын, ... саудалап». **25.**Қырық үшінші ғақлиясындағы еңбекпен табылған нәрсе деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). **26.**«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Кейбіреуі - законшік, Оңдырмассып, берсе ...». **27.**«Жаз» өлеңіндегі «Жалтаңдаған жас ..., Жағалайды шешесін». **28.**Он үшінші ғақлиясындағы кешу, кешіру мағынасына қолданылған сөз (арабша). **29.**«Базарға, қарап тұрсам, әркім барар» өлеңіндегі «Әркімнің өзі іздеген нәрсесі бар, Сомалап ақшасына сонан ...». **30.**Отыз сегізінші ғақлиясында бар болу деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **31.**Отыз екінші ғақлиясында күндеу, көре алмаушылық деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 32.«Жүрек - теңіз, қызықтың бәрі - асыл тас» өлеңдегі «Шаруаң ... көрінген ақыл айтып, Жолың тайғақ, аяғың тартар маймақ». **33.**«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Жасқанып, қорқып, Жорғалап жортып, Именсе ... баптанбақ».**34.**«Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «Өткен өмір белгісі - осы сыбдыр, Көңілді күнде сындыр, ... тындыр». **35.** «Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Қайратым мәлім, Келмейді ...». **36.**Абай Аягөз қаласына келіп інісі Халиуллаға хат жазған ай (орысша). **37.**«Патша құдай, сыйындым, ... баста өзіңе». **38.**Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Жүз күн ... болғанша, бір күн бура бол».

3. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.Сегізінші ғақлиясында жаман әдетке бой алдырған жағымсыз адам. **2.**«Көжекбайға» өлеңіндегі «Бәрі шешен қақылдар, Аулаққа

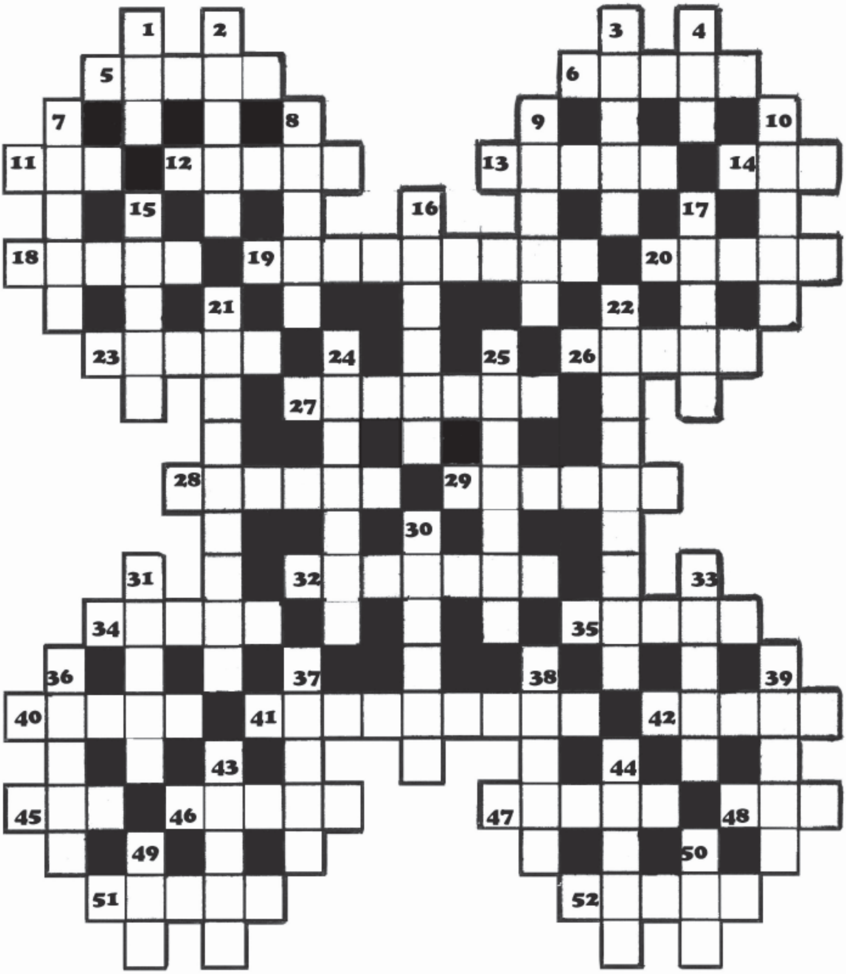

... біріне». **3.**Отыз екінші ғақлиясында пайда деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **4.** Жиырма үшінші ғақлиясындағы нәубат. **7.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Жошы ханның баласы. **8.**М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» туындысындағы «Қойса екен бізді ..., Айта екен бізге қиынын». **9.**«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Әттең дүние-ай, сөз ... кісі болса, Кемшілігі әр жерде –ақ көрініп тұр-ау». **10.**«Қыс» өлеңіндегі «Ақ киімді, денелі, ақ сақалды, ... мылқау та-

нымас тірі жанды» **15.**Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Қалауын ... қар жанады». **16.**Отыз сегізінші ғақлиясында қапы қалу, аңдаусыздық деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **17.**«Күз» өлеңіндегі «... шөп бәйшешек жоқ бұрынғыдай». **21.**«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Мақтан үшін ... болыс болмақ, Иттей қор боп, өзіне сөз келтірмек». **22.**«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Бірі көйтке таласып, бірі арам қып, Төбелескен, ... жанжал-керіс». **24.**Отыз сегізінші ғақлиясында халық, жұрт, көпшілік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **25.**Отыз сегізінші ғақлиясында толысу, жетілу, сенім, наным деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **30.**Отыз сегізінші ғақлиясында үлгі, өнеге деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). **31.**Отыз төртінші ғақлиясында әр адамның көңілінде бірдей болады деп айтуға мүмкін емес нәрселердің бірі. **33.**«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын қала. **36.**Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «... болсаң, арлы болма». 37.Отыз екінші ғақлиясында менмендік, ірілік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 38.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Екі малай артынан ертіп алған, Күшік иттей ... жүр байға жалбақ». 39.Отыз алтыншы ғақлиясындағы мақал «Ұят ... болса, иман сонда». 43.Үшінші ғақлиясында қазаққа немен шұғылданса дұрыс болатыны туралы айтқан ұсыныстарының бірі. 44.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі ұлт. 49.Жетінші ғақлиясындағы жанның қонақ үйі. 50.Жиырма тоғызыншы ғақлиядағы мақал «... – анадан мал тәтті, алтын үйден жан тәтті».

Көлденеңінен

5.Отыз екінші ғақлиясындағы «Уайымсыз салғырттық деген бір нәрсе бар, соған бек сақ бол, ақылдың, ... дұшпаны ол». 6.«Сап-сап көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Түн кезгенің ... ма, Жан-жағыңа жалтақтай?». 11.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Тура сөзін айта алмай, ... етуге бата алмай». 12.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Әм жабықтым, әм жалықтым» өлеңіндегі «Көңілден кеткен соң ..., Әм сүйіндім, әм түңілдім». 13.Отыз сегізінші ғақлиясында адал, шын, таза деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 14.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Қолдан беріп, ... болып ала алмай жүр». 18.Отыз сегізінші ғақлиясындағы бес парыздың бірі. 19.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Бас-басыңа би болсаң манар тауға ...». 20.«Қараша, желтоқсан мен сол бір-екі ай» өлеңіндегі «Кедейдің өзі жүрер малды бағып, Отыруға отын жоқ

үзбей ...». 23.«Қыран бүркіт не алмайды, салса баптап?!» өленіңдегі «Тиіп-шығып, ыза қып, ...паса, Қуанар иелері сонда ыржақтап». 26.А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннін сипаты туындысындағы «... шошыр, ерлігі жаннан бөлек, Кісіге балдан тәтті орны келген». 27.Отыз сегізінші ғақлиясында шындық, ізгілік, даналық, әділдік, әділет деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 28.Ф.Шиллер - М.Ю.Лермонтовтан аударған «Кең ... - жалғыз бесік жас балаға». 29.«Әбдірахман өліміне» өлеңіндегі «Тәкәппар, ... онда жоқ, Айнымас жүрек, күлкің – бал». 32.Отыз сегізінші ғақлиясында тіршілік, өмір деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 34.«Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «Қадыры ..., малы көп, Қылаған кімге себепті?». 35.Отыз сегізінші ғақлиясында іш, ішкі сарай деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 40.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Бас-басыңа би болсаң манар ... сыймассың». 41.А.С.Пушкиннен аударған «Татьянаның Онегинге жазған хаты туындысындағы «Тіршілігім – ..., шыдамай сені көргенше». 42.Он тоғызыншы ғақлиясында сезім мүшелері арқылы жақсы – жаманды ажырату. 45.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Алтау ... болса, ауыздағы кетеді». 46.Отыз сегізінші ғақлиясында кешіруші Алланың бір есімі (арабша). 47. Оныншы ғақлиясындағы баланың жақсысы. 48.Жиырма жетінші ғақлиясында күш, шама, шек деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 51.Отыз сегізінші ғақлиясында кіріптар адамның ісі деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). 52.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Тағдыр жоқ, өткен өмір ... қайта келмек».

4.МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Тұлпардан ... озбас шабылса да, Оған да үкі, тұмар тағылса да». 2.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Арт жағынан жауырыны бүлкілдейді, ... бүктеп астына дәл басқанда». 4.Үшінші ғақлиясындағы ақылсыз адамның бейне-келбеті. 5.Отыз сегізінші ғақлиясында өзіне лайық деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 8.«Жақсы менен жаманды айырмадың, Бірі қан, бірі май боп енді екі ...». 9.«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Қолдан достық ... ем болар - болмас, Итмұрындай наданның жырт-

ты бірі».12.Отыз сегізінші ғақлиясында әсіресе деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 13.Үшінші ғақлиясындағы кейіпкердің бірі. 16.«Көжекбайға» өлеңіндегі «Пәленшені ұрам деп, Түгеншені ... деп». 17.Отыз сегізінші ғақлиясында Аллатағаланың көру, көруші деген мағынада сипаты (арабша). 20.«Біреудің кісісі өлсе, қаралы ол» өлеңіндегі «Бұрынғы жақсылардан өрнек қалған, Биде тақпақ, ... бар, байқап қара». 21.Отыз сегізінші ғақлиясында ақыл, ес, даналық деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 24.Отыз

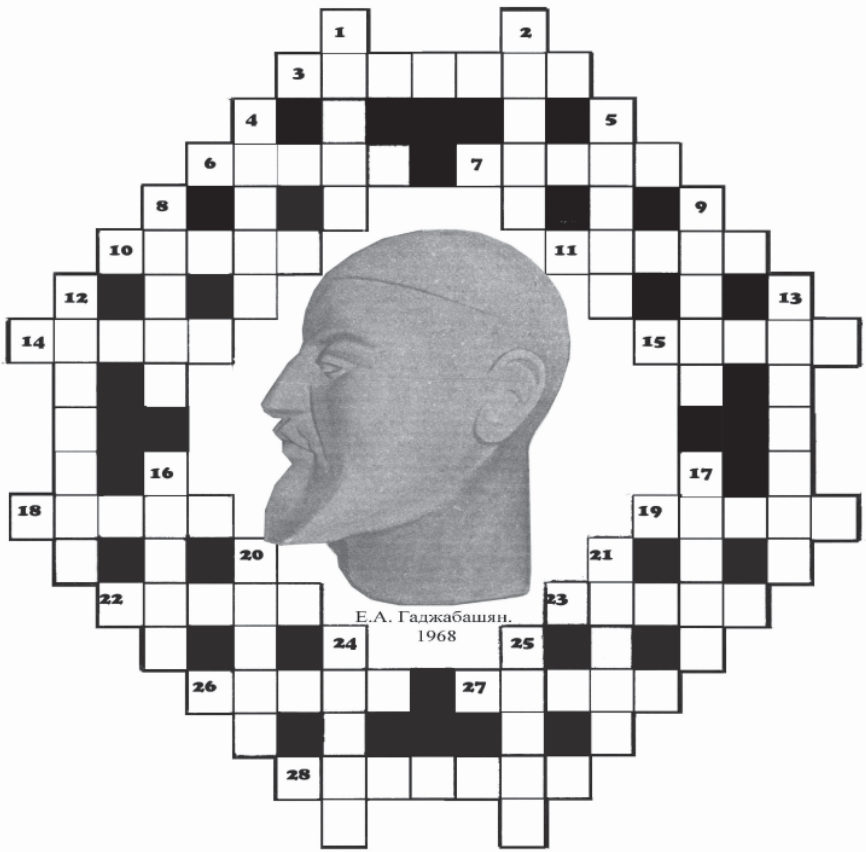

сегізінші ғақиясындағы дәлелдеу, дәлелмен бекіту деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 25.Жетінші ғақлиясындағы дала құсы.

Көлденеңінен

3.Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «... тапса адам баласының бермесі жоқ». 6.Он бірінші ғақлиясындағы елден мал табам деушілердің әдеті. 7.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «Пайда ойлама, ар ойла, ... қыл артық білуге». 10.«Қалың елім, қазағым, қайран жұрттым» өлеңіндегі «Өздеріңді түзелер дей алмаймын, Өз қолыңнан кеткен соң енді өз ...». 11.«Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «Табылмас қайла, ...ла, Не пайда?». 14.Отыз сегізінші ғақлиясында пейіл, мінез мағынасында қолданылған сөз (арабша). 15.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Қой асығын қолыңа ал, қолайыңа ... сақа қой». 18.«Көжекбайға» өлеңіндегі «Жақынын ..., жөн көріп, Қалтаң – құлтаң амалдар». 19.И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы «Жақсы сөзбен біреуге тапсырған соң, ... аттан боласыз сіз-дағы аулақ». 22.«Өлең-сөздің патшасы, сөз сарасы» туындысындағы «Әншейн күн өткізбек әңгімеге, Тыңдар едің әр сөзін мыңға ...». 23.«Айтым сәлем, Қаламқас, ... құрбан мал мен бас». 26. Отыз жетінші ғақлиясындағы кейіпкер, пайғамбар. 27.А.С.Пушкиннен аударған «Татьяна сөзі» туындысындағы «Сен шошыдың ...ыңнан, Өзге жұрттан қамшы жеп».28.Бірінші ғақлиясында ақынның «аз ғана өмірімді қор қылар жайым жоқ» - деп бас тартқан нәрсесі.

5. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Күлембайға» өлеңіндегі «... қалдым, күн тығыз, Жүрек кетті дүпілдеп». 2.Отыз сегізінші ғақлиясында майда, сипат мағынасында қолданылған сөз (арабша). 3.Отыз сегізігші ғақлиясында тану, түсіну, білу, айыру, анықтау мағынасында қолданылған сөз (арабша). 4.«Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Ауыз омыртқа шығыңқы, майда жалды, Ой желке, үңірейген болса ...». 7.М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі. 8.Отыз бесінші ғақлиясында ақыр заман болғанда адам баласының күнәсі тексерілітін орын (арабша). 10.«Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «Жылы менен суықтың бәрін көріп, ... қайыспай қайрат етті». 13.Жиырма тоғысыншы ғақлиясындағы мақал «... тапса қар жанады». 14.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі орыстың ұлы жазушысы. 18.«Кешегі Оспан ағасы» өлеңіндегі «Адалдық үшін алысып, Жегішке ... төлетті». 19.«Татьянаның Онегинге жазған

хаты» аудармасындағы «Құдайдан болғай деп ..., Құдайыны мол бердім». 21.«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Адам аулап, Сыпыра саулап Байды ... жетісер». 22.Отыз сегізінші ғақлиясында соғыс ісі, әскери мектеп деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 26.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал: «Өзіне ар ..., жаттан зар түтады». 27.Я.Полонскийден аударған «Жүркте көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Жұрттың сөзі: тағдырға адам көнбек, Бір антұрған еріксіз ... келмек». 28.Отыз сегізінші ғақлиядағы жақсы, таза, кірсіз алланың бір есімі (арабша). 30.Жиырма сегізінші ғақлиясындағы ұжмақ, жаннат деген мағынаға қолданылған сөз (парсша).

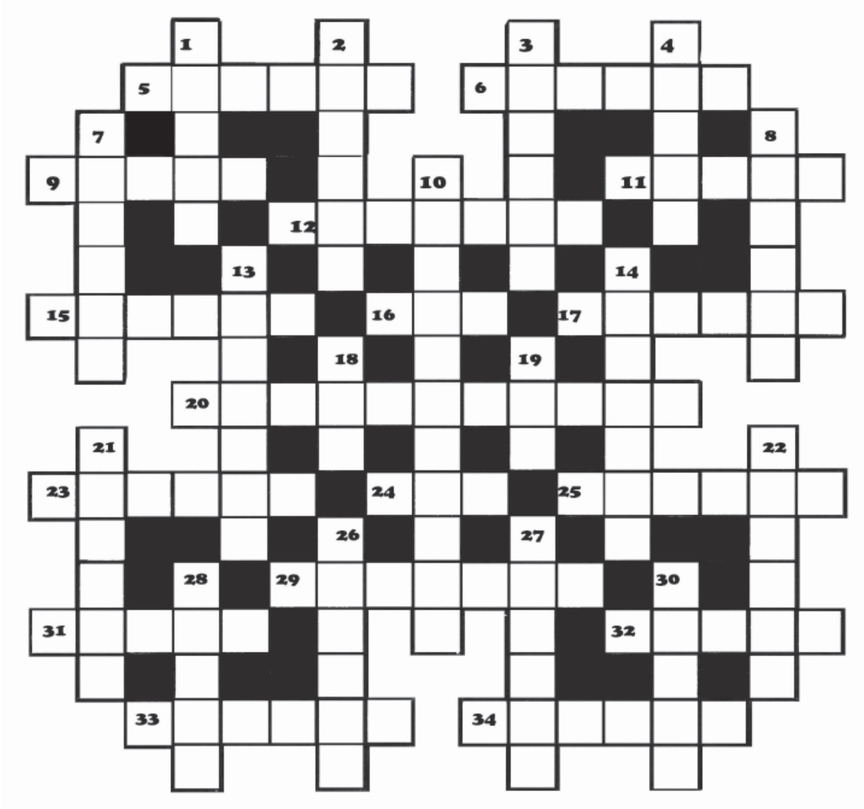

Көлденеңінен

5.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Басалқаңыз бар болса ... отқа күймессің». 6.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Жұмыссыз ..., Еріксіз

малды ал, Деген кім бар сендерге». 9.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалау» өлеңіндегі «Қарашы, ол бүлік құдайдан, Сұрайды ... күні-түн». 11.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Бірін бірі құшақтап шуылдасып, Ойын тарқар кезінде ұрыс ...». 12.Бірінші ғақлиясында айтылған, ақынға қажет болған жазуға арналған сұйық зат. 15.Отыз сегізінші ғақлиясындағы жарылқаушы Алланың бір есімі (арабша). 16.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «... ақылды, қатыны мінезді боп, Тату, болса райыс үстіндегі үй». 17.Жиырма жетінші ғақлиясындағы ежелгі грек философы. 20.Он алтыншы ғақлиясындағы несие алған адамның саудагерге беретін жаубының бірі. 23.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалау» өлеңіндегі «... жалау жалтылдап, тұманды теңіз өрінде». 24.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі ұйғыр ханы. 25.Отыз сегізінші ғақлиясында аталатын әйгілі төрт хазіреттің бірі. 29.Отыз сегізінші ғақлиясында күш деген мағынаға қолданылатын Алла тағаланың сипаты. 31.«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «..., шардақ және шау, Мұндай ма едің ана күн, Мұның қалай, батыр-ау?». 32.А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің Татьянаға жауабы» туындысындағы «Сорлы О..., жолды өзің біл, Қай тарапқа қаңғырар».33.Отыз екінші ғақлиясында қалайда, әйтеуір, әсіресе деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). 34.«Әсетке» өлеңіндегі «Кісімсіп белгілі ..., Біреуге сондай-ақ күлгіш».

6. МАТАУ СӨЗ

(сызықша қойылған тордан басталып, сағат жүрісінің бағытымен оқылады, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.Бірінші ғақлясындағы ақынның қолымнан келмейді деген істің бірі. 2.«Кейде есер көңіл құрғырың» өлеңіндегі «Махаббатсыз – дүние бос, Қайуанға оны ...».

3.Жиырма жетінші ғақлиясындағы теңдесі жоқ, артық ақыл иесі. 4.«Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңіндегі «Жамандық, ... пен – оған бір бәс, Дінісін, құдай ісінін айыра алмас». 5.И.А.Крыловтан аударған «Есек пен бұлбұл» өлеңіндегі - «Сенбісің ақын бұлбұл, жаңа көрдім. Атыңа жұрт ... құмар едім».

6.«Жазғытұры» өлеңіндегі «Қырдағы ел ойдағы елмен ...». 7.Он бірінші ғақлиясындағы жегіштердің даугерлерге, ұрыларға беретін уәдесі. 8.Үшінші ғақлясындағы Қасым ханның заңы. 9.Оныншы

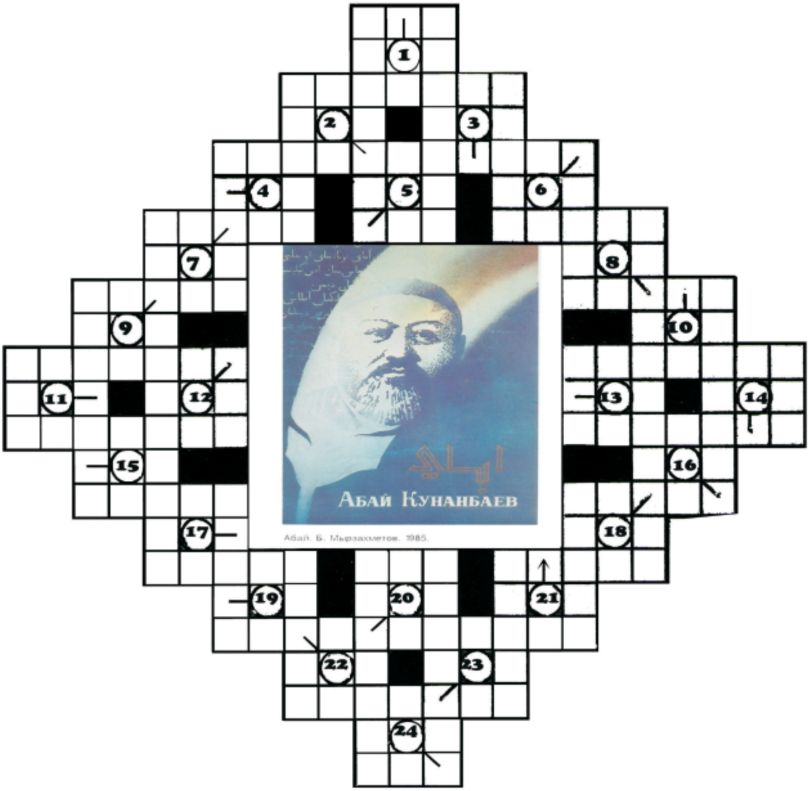

ғақылясындағы қартайған адамның баладан күтетін үміті. 10.«Тайға міндік» өлеңіндегі «Ұрланып қаштық, Жолғастық, ...». 11.Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Жүз күн атан ..., бір күн бура бол». 12.Жиырма сегізінші ғақлиясындағы жақсылық сөзінің антонимі. 13.«Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі «Кімі – қастық, кімі дау, Сүйенерге ... ...». 14.Жиырма алтыншы ғақлиясындағы қазақтың желпініп мақтайтын нәрселерінің бірі. 15.Үшінші ғақлиясындағы жауапқа шақыру мағынасына қолданылған сөз (орысша). 16.Отыз бірінші ғақлиясында күллі ақыл мен ғылымды тоздыратын төрт нәрсенің бірі. 17. «Қызарып, ..., Лүпілдеп жүрегі». 18.«Заман ақыр жастары» өлеңіндегі «Өнімсіз іске шеп-шебер, ... түспей несі өнер». 19.Отыз сегізінші ғақлиясындағы Алланың елшісі, сүйікті пайғамбарымыз. 20.«Ауру жүрек ақырын ... ж..., Шаршап қалған кеудемде тулай алмай». 21.«Өзінен басқа ойы жоқ» өлеңіндегі «Кітапті

молда теріс оқыр, ... боп сәлдесі». 22.Отыз төртінші ғақлиясында айтылатын ислам дініндегі адамдар. 23.«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Аршып алып тастауға, ... саз емес». 24.«Жүрек-теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі «Жүректен қызу – қызба кете қалса, Өзге тәннен еш қызық іс ...».

7. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

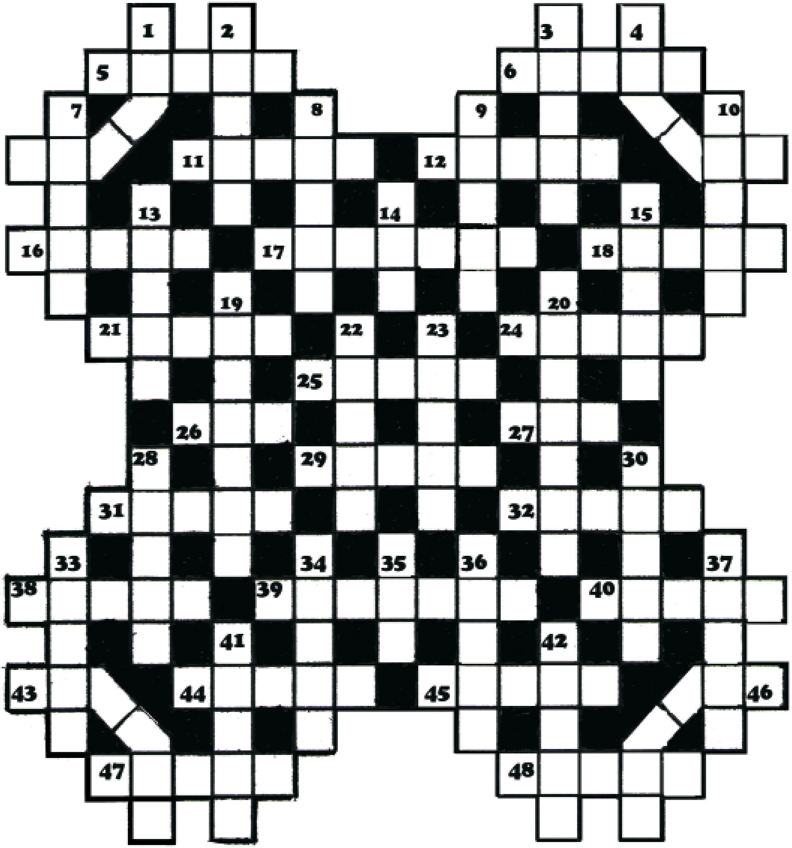

Доға бойымен

1.«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Көкірегінде оты бар,

Құлағын ойлы ер ...». 4.«Өлсе өлер табиғат, адам өлмес» өлеңіндегі «Дүниеге ынтық, махшарға амалсыздың, Иманын түгел деуге аузым ...». 43.«Малға достың мұңы жоқ ... басқа». 46.«Адасқанның алды жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Керегеге сабауды ... қойып, Бөркін іліп қарайды жалтақ-жалтақ»

Тігінен

1.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Қайрылып ... байқасам, Ат шаба алмас мінімнен». 3.«Талай сөз бұдан көп айтқанмын, Түбін ойлап, ... жеп айтқанмын» 7.«Мен жазбаймын өлеңді ермек үшін» шығармасындағы «Түзу кел, қисық-қыңыр ... келмей, Сыртын танып іс бітпес, сырын көрмей». 8.Отыз сегізінші ғақлиясында қорғаушы деген мағынадағы Алланың бір есімі (арабша). 9.«Көңілім қайтты, достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Құда-тамыр, дос-жарың, қатын ..., Олар да бір қалыпты бола алмай жүр». 10.«Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «Ет, қымыз, ... болса әр кімге арзан, Тәтті, дәмді іздер ең онан да арман». 13. «Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «Кеудесі - толған қулық ой, Бәріде ..., езбе емес». 14.«Ата-анаға көз қуаныш» өлеңіндегі «Оқытарсың молдаға ..., Үйретерсің әрнені». 15.«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Ор ... байқайды, Туа жау емеске». 19.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Ол қаны бұзық ұры-қар, ... тауып сені алар». 20.«Айттым сәлем, Қаламқас» өлеңіндегі «Көзім жатқа қарамас, Жат та маған ...». 22. «Сенбе жұртқа, тұрса да қанша мақтап» өлеңіндегі «Қайғы келсе қарсы тұр, ... берме». 23.Отыз сегізінші ғақлиясында көпшілік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 28.«Жүрегім менің қырық ..., Қиянатшыл дүниеден». 30.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі көшпелі деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 33.«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Тобылғыдан кесіп ап, жіппен ..., Артын белге қыстырған бар құрысқақ». 34.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Кейі зауық, кейі мұң дертін қозғап, Жас балаша көңілді жақсы ...». 35.«Сап-сап, көңілім, ... көңілім! Сабыр түбі - сары алтын». 36. Отыз сегізінші ғақлиясында көңіл, ықылас деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 37.Отыз сегізінші ғақлиясында жайсыз, қолайсыз деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). 41.«Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Деген сөз: «Бұқа буға, азбан дуға, Хан ... боп, түсіп жүр айғай-шуға». 42. В.А.Крыловтан аударған «Мен көрдім ұзын қайың құлағанын» өлеңіндегі «Мен көрдім сынық ..., көбелекті, Ол да білер өмірді іздемекті».

Көлденеңінен

5.Отыз екінші ғақлиясындағы күш жұмсау, тырысу, талап қылу деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 6.«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Қайрат пен ақыл жол ..., Қашқанға да қуғанға». 11.«Жақсылық ұзақ тұрмайды» өлеңіндегі «Кез келсе қайғы қат-..., Қаңғыртпай қоймас адамды». 12.«Я, құдай, бере көр» өлеңіндегі «Тән саулық қалқама, ... боп көз жасы?». 16.«Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «... тілім буынсыз, Сөзімде жаз бар шыбынсыз». 17.«Жиырмасыншы ғақлиясындағы адам баласының жалығатын нәрселерінің бірі.

18.«Жиырма жеті жасында» өлеңіндегі «Дүниені кезіп көргенше, ... іздеп жатпаған». 21.«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Көрсе ... келеді байлауы жоқ, Бір күн тыртың етеді, бір күн – бұртың». 24.«Бойы бұлғақ» өлеңіндегі «Әз тұтуға, Сыйласуға Қалмады жан бір ...». 25.Отыз сегізінші ғақлиясында мүмкін емес, екі талай, неғайбыл деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 26.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жолға шықтым бір ... – жырт түнде жалғыз». 27.М.Ю.Лермантовтан аударған «Қасиетті дұға» өлеңіндегі «Адам ұқпас бір тәтті лебізінен ... деген естілер ұлы жарлық». 29.«Көкала бұлт сөгіліп» өлеңіндегі «Аққан жасқа қанғырып, Бас ауырып іш ...». 31.«Кешегі Оспан ағасы, Кісінің ... жемепті». 32.Отыз сегізінші ғақлиясында әлсіз, әлсіздік, дәрменсіздік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 38.«Жас өспірім замандас қапа қалды» өлеңіндегі «Арын сатып, ант ұрып іздегені, бір семіз ат, аяғы бір ... ас». 39.«Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Суы ашыған батпақ көл, Құс қаңқылдап, ...». 40. Отыз сегізінші ғақлиясындағы пайғамбарымыздың ізгі сөзі (арабша). 44.«Сағаттың шықылдағы емес ермек» өлеңіндегі «Тиянақ жоқ, түрлау жоқ, келді, кетті. Қайта айланбас, бұрылмас бұлдыр ...». 45.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» шығармасындағы дала хайуаны. 47.«Лай суға май бітпес қой өткенге» өлеңіндегі «... ұйықтап, көзіңді ашысымен, Талпынып тағы да ойлап зор қылады». 48.«Ғашықтық, құмарлық пен - ол екі жол» өлеңіндегі «Сенен артық жан жоқ деп ... болдым, Мен не болсам болайын, сен аман бол».

8. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Оспанға» өлеңіндегі «Жарқырап жатқан өзенің , ... тартып суалмай». 2.Отыз екінші ғақлиясында талас, егес мағынасына қолданылған сөз (арабша). 3.«Ауру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Тіріліп өткен күнді, тағы шөлдеп, Осы күнді күн ... қарғап, міндеп». 4.«Асқа, тойға баратұғын» өлеңіндегі «Айтқаның болар ма екен деп, Мен қорқамын, көз ...». 7.«Ата – анаға көз қуаныш»

өлеңіндегі «Жігері жоқ ақылы кенде, Жанбасыңнан ... сұлап!». 8.«Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Сөзге жуық келер ме? Әбілет ... елерме».10.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Алтау ала болса ауыздағы ...». 13.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» өлеңінің кейіпкері. 14.Отыз сегізінші ғақлиясында істеушінің ісіне, шеберлігіне қарай деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 19.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» өлеңіндегі тау. 20.«Әбдірахман өліміне» өлеңіндегі «Жаңа ... басшысы – ол, Мен ескінің арты едім». 23.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Орта Азиядағы жер атауы. 24.М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі. 26.«Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Сонда ... бере алман мен бишара, Сіздерге еркін тиер, байқап қара». 27.Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Қалауын тапса ... жанады». 28. М. Ю. Лермонтовтан аударған өлеңі.

Көлденеңінен

5.А.С.Пушкиннен аударған «Онегиннің сипаты» туындысындағы «Жасынан көрсе оны ақылы ..., Не сұрқия жандарың жұрттан асқан». 6.Он сегізінші ғақлиясындағы басқаның назарын өзіне аудару үшін жасандылыққа бой ұрушы. 9.Төртінші ғақлиясындағы уайым – қайғыдан құтқаратын орынды іс. 11.Отыз сегізінші ғақлиясындағы намаз алдындағы жуыну, дәрет алу деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 12.«Қартайдық қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Ер ісі ақылға ермек, бойды ..., Өнерсіздің қылығы өле көрмек». 15.«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Жейде – дамбал ақ саннан, жарғақ шалбар, Жырым ... матамен әдіптеткен». 16.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Қайғылы қартаң біздей шал, Қарай берсең ... жоқ». 17.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі үй хайуаны. 18.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «... мен болыс алады күшін сатып, «Мен қазақтан кегіңді әперем» деп». 21.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Индия патшасы, қолбасшы, ақын, жазушы. 22.Үшінші ғақлиясындағы немен шұғылданса дұрыс болатыны туралы айтқан ұсыныстарының бірі. 25.«Күлембайға» өлеңіндегі «Иесіне берілді, Ақылы ... қамалап». 29.И.А.Крыловтан аударғн «Ала қойлар» өлеңіндегі жыртқыш аң. 30.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Шыңғыс ханның екінші баласы. 31.«Жүректе ... болмаса, Ұйқтаған ойды кім түртпек?». 32.М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі.

9.МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

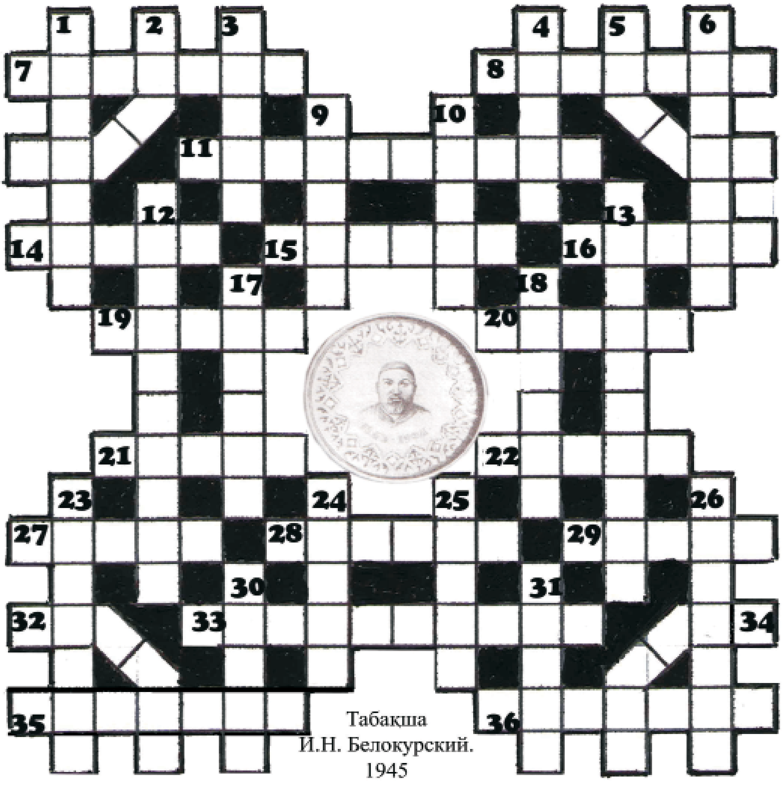

Тігінен

1.Отыз сегізінші ғақлиясында ислам дінінің жолы, заңы деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 3.А.С.Пушкиннен аударған «Ленский сөзінен» өлеңіндегі «Барасың қайда, қайда болмай ..., Жас өмір алтын – күміс жарқылдаған!». 4.Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Сол жүректен жылылық, достық пенен, ...ша ағып ғаламға тарамақшы». 6.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі өзен. 9. Отыз сегізінші ғақлиясында ізгілік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 10.И.А.Крыловтан аударғн «Жарлы бай» өлеңіндегі

«...   үйде жалғыз шал, Өзі-кедей, күңіренді». 12.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «... бар болса, жанған отқа күймейсің». 13.Інісі Халиуллаға жазған хаттағы молданың есімі. 17.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын ұлт. 18.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Өзіңе сенбе, жас ойшыл» өлеңіндегі «Қасиет тұтып, ойға ұмтыл, Қан ... қуат егілсін!». 23.«Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Ой көзімен ..., Қойдан жылқы асыл ма?».24.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Афшардың ұрпағы. 25.«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «... алған көп мінез, Қалайша қылып тыя алдым?». 26.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ал, ..., сенейін, Айтқаныңа көнейін». 30.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» өлеңіндегі «Штык, ... қайрасып, Ширатып мұратын шайнасып». 31.Дж.Байрон-М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілім менің қараңғы, Бол, бол, ақын!» өлеңіндегі «Ішек бойлап он саусақ жорғаласа, Бейістің үні ... қоңыр салқын».

Көлденеңінен

7. «Көжекбайға» өлеңіндегі «Жау ... алған күн, Өздері иттей тақымдар». 8. «Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі тау. 11. Жиырма бесінші ғақлиясында қауіпті, бүлінген деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 14.«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі - «Баста ми, қолда малға ... қылған, Күш сынасқан күндестік бұзды-ау шырқың». 15.Отыз сегізінші ғақлиясындағы айыпты жабушы Алланың бір есімі (арабша). 16.«Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Әр елден өлеңменен ... тілеп, Кетірген сөз қәдірін жұртты шарлап». 19.«Ескілік киімі» өлеңіндегі «Күләпәра басымда, пұшпақ тымақ, Ішкі ... өткізген тесік құлақ».20.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Тұтқындағы батыр» өлеңіндегі «Тәубә жоқ, дұға да жоқ, тентек бойда, Өлең жоқ айтып жүрген ... тойда». 21.«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Онан да жылы жүзіңмен, Кел, ..., қара бетіме». 22.«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Сынық көңілім көп кешер, ... қолмен ұстасаң». 27.«Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «Дәні толық, басы үлкен егіндей – ақ, Сенің де ... имек жерге таман». 28.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Өзіне ар тұтқан ... зар тұтады». 29.И.А.Крыловтан аударғн «Қарға мен түлкі» өлеңіндегі «Бір ағашқа қонды да, Асықпай ... болды да». 33.«Домбыраға қол соқпа, ... бір – бірлеп». 35.«Жалын мен оттан ..., Жарқылдап Рағит жайды айдар». 36.«Ем таба алмай» өлеңіндегі «Мен ... ..., Бейқам едім Ешнәрседен қайғысыз».

Доға бойымен

2.Отыз сегізінші ғақлиясында оймен, ақылмен деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 5.«Өлең - сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Бұрынғы ескі биді тұрсам ..., Мақалдап айтады екен, сөз қосарлап». 32.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» өлеңіндегі «Асау Терек долданып, буырқанып, Тауды бұзып жол ..., тасты жарып». 34.И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» өлеңіндегі «Неткен мойын, ... көз, Осыдан артық дейсің бе, Ертегі қылып айтқан сөз?».

10.МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Төмен ... мұңдасар, Ой жіберіп әр жаққа». 2.«Нұрлы аспанға ... өскенсің сен, Мен – мен кердең, қайғысыз ер көңілмен». 3.«Қартайдық қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Арамдықтан жамандық көрмей қалмас, Мың күн сынбас, бір күн ... шөлмек».

5.«Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі «... сатқан тәңірі атқан, Оңдырар ма, оңар ма?». 10.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Ала ..., аш бақа күпілдектер, Кісі екен деп үлкеннен ұялмай жүр». 11.«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы, ... аз қара көзі нұр жайнайды». 14.«Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Көптің аузын күзетсең, күн көрмейсің, Өзіңді – өзің күзет, кел, ...!».18.«Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі «Жалығу бар, шалқу бар, ... пысу бар, Жаңа сүйгіш адамзат, көрсе қызар». 20.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Құда-тамыр, дос-жаран, қатын-балаң, ... да бір қалыпты бола алмай жүр». 21.«Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Қатыным қалай» демес ақсақал бай, Сонымен дос болып ... – ай!». 22.«Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Ақ етіңді, ... бетіңді!». 23.«Білектей арқасында өрген ..., Шолпысы сылдыр қағып жүрсе ақырын». 24.«Жарқ етпес қара көңілім не ... да, Аспанда ай менен күн шағылса да». 25.И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» өлеңіндегі «Сән – салтанат жүруім, ... еді татымды». 28.«... дос халықта жоқ, Айнымас серт қайда бар?». 29.Үшінші ғақлиясындағы қорқақ, надан адам. 30.«Қыз сөзі» өлеңіндегі «Ыстық сөзің кірді ішке, Май тұра ма ...». 34.«Келдік талай

жерге енді» өлеңіндегі «... құстай оңдалып, Қанатыңды қомданып». 35.«Айттым сәлем, Қаламқас» өлеңіндегі «Жақындай бер жуықтап, Тамағыңнан ...». 41. «Жапырағы қураған ескі үмітпен» өлеңіндегі «Қарашы, өз бойыңа түгел ме екен, Ыстық жүрек, өң - ..., қуат пен күш?».42.«Қыйыстырып мақтаймыз» өлеңіндегі «Сөзді ұғарлық жан тапса, Айтса ... ән салып». 43.«Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі «Жалығу бар, шалқу бар, іш пысу бар, Жаңа сүйгіш адамзат, көрсе ...,». 44.И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» өлеңіндегі «... ала бердағы, Дегеніңдей бола қал».

Көлденеңінен

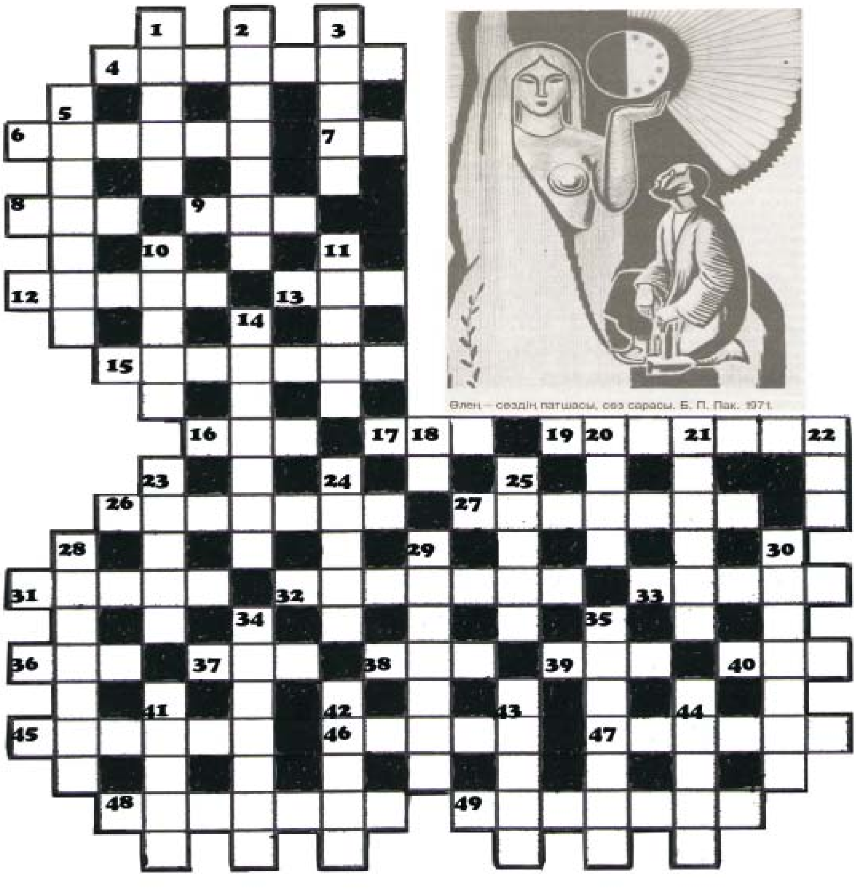

Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы. Б. П. Пак. 1971.

4.«Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «Жазғытұрым ... жердің бетін, Жасыл шөппен, бой жеткен егінмен тең». 6.Он бірінші ғақлиясындағы біреудің ойында жоқ пәлені ойына салып, ауқаттыларды азғырушы. 7.«Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі «Достық, қастық, бар қызық – жүрек ісі, ..., ұяттың бір ақыл – күзетшісі».8.«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндгі «Бойдағы мінді санасам, ... тасынан аз емес». 9.«Нұрлы аспанға тырысып өскенсің сен» өлеңіндегі «Содан бәрі рахымсыз көп ... өтті, Орақ келер,орылар мезгіл жеті». 12.«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Жай жүргенді уерд қылып, ... өлсеңші тегінде».13.«Қуанбаңдар жастыққа» өлеңіндегі «... бесте біз – дағы, Сенісер адам таптық па?» 15.«Көлеңке басын ұзартып, Алысты көзден ...». 16.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Күйеуі ер, қалыңдығы сұлу болып, Және ұқсар ... төсекте жолығысқанға». 17.«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Кім алдады, ... таппақ, Салды, соны санайды». 19.«Туғызған ата, ана жоқ» өлеңіндегі «... десе шара жоқ, Толықсып жүрер шама жоқ». 26.«Қажымас дос халықта жоқ» өлеңіндегі «Жау қожаңдап бұртайып, Дос ..., әуре етер». 27.«Білектей арқасында өрген бұрым» өлеңіндегі «Піскен алма секілді тәтті қызды, ... да тұрамын көргендей – ақ». 31.«Қыз сөзі» өлеңіндегі «Біздей ... есепсіз, Есігінде жүр мұхтаж». 32.«Жастықтың оты қайдасың» өлеңіндегі «Мал бақпақтық шаруа боп, Адал тауып ...». 33.«Ескендір» дастанындағы «Қақпаның ар жағынан біреу келді, Күзетшісі сол екен ... берді». 36.«Әзім әңгімесі» дастанындағы «... өнерге қайтер ең көзің жетсе?, Әркімге жарамайды мұны үйретсе». 37.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Аппақ ет, қып – қызыл бет, жап – жалаңаш, Қара ... қызыл жүзді жасырғанда». 38.«Сап – сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «... – ақ өзің танасың, Өртенесің жанасың». 39.«Буынсыз тілің» өлеңіндегі «Бір тәуір дос Тым – ақ керек, ... мен тілі бөлінбес». 40.«Әзім әңгімесі» дастанындағы «Апар да ... бақырды алдына сал, Алтын болса, болады бір талай мал». 45.«Жастықтың оты қайдасың» өлеңіндегі «Біржола басты кім берер, ... қайғы батпаса». 46.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Бейілі шикі, ... күйкі, Осы жұрт па тапқаның?». 47.Жиырма тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Ата - ... мал тәтті, алтын үйден жан тәтті». 48.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Өзі ұлыққа, Кәдір жоққа ..., өз халқына». 49.«Жігіт сөзі» өлеңіндегі «Тар төсекте төсіңді, Искер ме едім ...?».

11. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

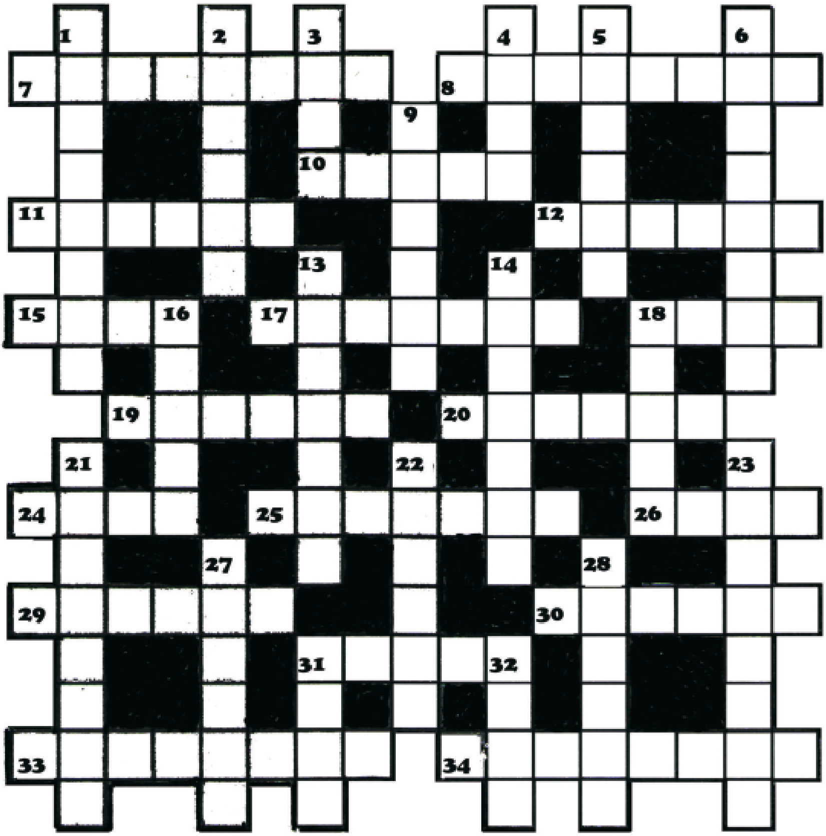

Тігінен

1.Отыз сегізінші ғақлиясында Алланы танып, білу мағынасына қолданылған сөз (арабша). 2.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі мейрам. 3.И.А.Крыловтан аударған «Есек» өлеңіндегі «Құдай аман сақта – деп – Жарда, суда»! - ... алған». 4.Үшінші ғақлиясында надандар шұғылданғысы келмейтін нәрсенің бірі. 5.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Қуаты күшті нұрлы сөз, Қуатын ... абайлар». 6.«Кейде есер көңіл құрқырың өлеңіндегі «...

– өмір көркі рас, Өлген ол да үндемес».9.Отыз сегізінші ғақлясында нұсқау, көрсету мағнасына байланысты қолданылған сөз (арабша). 13.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» өлеңіндегі алып жылан. 14.«Я, құдай, бере көр» өлеңіндегі «... көріңіз, Көңілді бөліңіз». 16.Қырқыншы ғақлиясындағы «Тірі кісісінің жамандаудан ... жоқ болатыны қалай?». 18.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын хан. 21.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі «....ның сар жолы, Бұланайдың тар жолы». 22.Қырқыншы ғақлиясындағы «Біздің қазақтың өлген кісісінде ... жоқ». 23.«Мен боламын демеңдер» өлеңіндегі «Екі көзің аларып, Құр ... аспанға». 27.Он жетінші ғақлиясындағы ғылымға жүгінген үшеудің бірі. 28.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Көкірегінде оты бар ойлы адамға, Бұл сөзімнің ... тұрар дайын». 31.М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі. 32.И.А.Крыловтан аударған өлеңі «... мен шілік».

Көлденеңінен

7.И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» туындасындағы «Іш жарылды сытырлап, ... деп өзі өлді». 8.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі «жұрты ғылымға ертерек үйір болды» деп бағалаған өңірі. 10.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі парсы жұртында қалып қойған Хазардың бір атасы. 11.Отыз сегізінші ғақлиясында шын, шындық деген мағнаға қолданылған сөз (арабша). 12.Алтыншы ғақлиясындағы «Ағайын алмай бірлік қылса керек, сонда әркім ...сін құдайдан тілейді». 15.И.А.Крыловтан аударған өлеңі «... мен өгіз». 17.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі тау. 18.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі аталатын халық. 19.«Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Біреудің қызын алып малға сатып, Баяғыны іздеген ... құрғыр?». 20.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Қарғағанын жер қылмақ, Алдағанын зор...». 24.Отыз бесінші ғақлиясында Құдай тағаланың алдында жауап берушілердің бірі. 25.М.Ю.Лермонтовтың аударған «Шайтан» туындысындағы «... күнде азғырса, жан демейді, Жақсы жаннан кей-кейде таяқ жейді». 26.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «... аз мұны біліп ән саларлық, Тыңдаушы да аз, ол әннен бәһра аларлық». 29.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Жошы нәсілінен шыққан хан. 30.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» өлеңіндегі «Көк қанат бейіс құсындай, ...қа қонақтап». 31.Жиырмасыншы ғақлиясындағы бір қалыпты тұрмайтын нәрсе.

33.«Мен боламын demеңдер, Аяқты алшаң ...». 34.«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі, «Көп қиналмай әрнеге, Енді семірт ... ...!».

12. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына тігінен жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

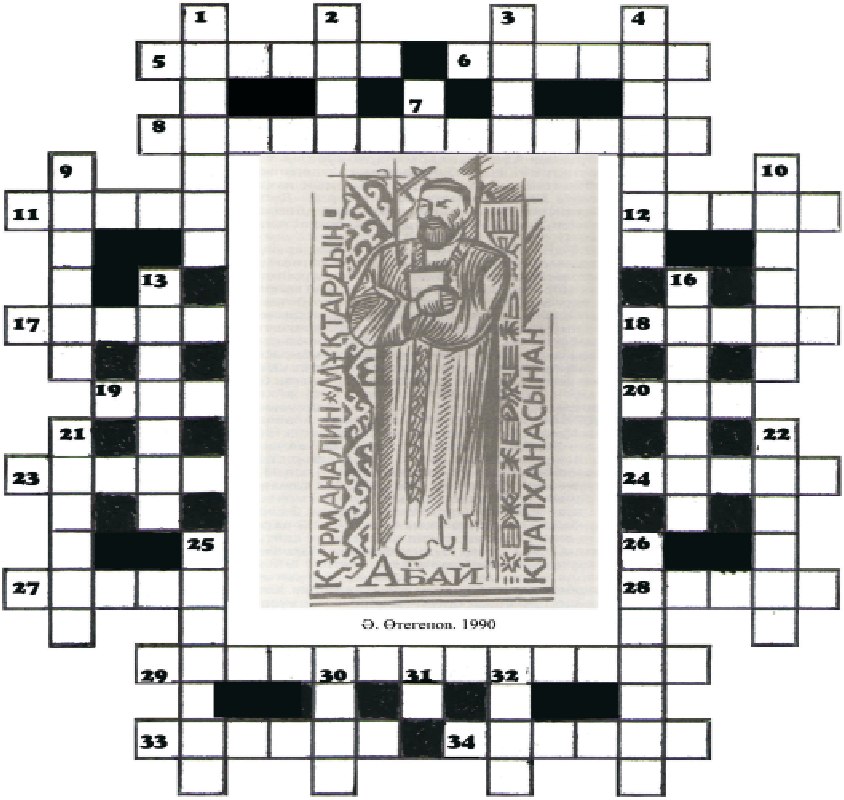

1.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі, «... ойсыз, жарым ес, Өз ойында ар емес». 2.«Мәз болады болысың» өлеңіндегі «... мәлім, шошқаның, Түрткенінен жасқанба».

3.«Бір дәурен кемді күнге – бозбалалық» өлеңіндегі мақтан

деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). 4.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Бұл қылық – бұрынғыдан бір қалған жол, ... бәйбішелер жұртта бек мол». 7.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Ағайынның азары болса ... безеры болмайды». 9.«Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі «Қартаң тартқан адамнан от азаймақ, От азайса, әр істің бәрі ...». 10.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Жаңбыры жерге таралып, Жасарып шығып гүл ...». 13.«Сап, сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Жәй жүрсеңде қыз қумай, Сені біреу ...ғ...?».16.И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» туындысындағы «Боларсың ..., Көп түссең егеске». 21.«Адасқанның алды-жөн, арты соқпақ» өлеңіндегі «Ақ тымақтың құлағы ... – салтақ». 22.«Ойға түстім, толғандым, Өз мінімді қолға алдым, Мінезіме көз ...». 25.Үшінші ғақлиясындағы қабілетсіз жалқау адам. 26.«Жігіттер ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «... сені сүйсе, сен де оны сүй, Қоржаң суық келеді кей сарық ми».

30.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Ақсақалдың, әкенің, білі...ің, Сөзінен сырдаң тартып, тез жиренбек».31.«Қ...ан бүркіт не алмайды салса баптап?!». 32.«Жүрек – теңіз, қызықтың бәрі – асыл тас» өлеңіндегі «Ар мен ұят сынбаса, өзге қылық, .., алқын – бұл күннің мәртебесі».

Көлденеңінен

5.Жиырма алтыншы ғақлиясындағы адамның дәмді білдіретін мүшесі . 6.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «... өсек, Ысқыртса кесек». 8.Отыз бірінші ғақлиясында күлкі, ақыл мен ғылымды тоздыратұғын кеселді төрт нәрсенің бірі . 11.Отыз сегізінші ғақиясында Құдайды тану мағынасына қолданылған сөз (арабша). 12.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «Баяғы қулық, бір ..., Қысылған жерде – жан жалдау». 17.И.А.Крыловтан аударған «Шегіртке мен құмырсқа» туындысындағы «Жылы жаз жоқ, ... жоқ, Өкінгеннен не пайда?». 18.«Жас өспірім замандас қапа қылды» өлеңіндегі «Еңбегі жоқ, еппенен мал ... деп, Сендіре алмай, сене алмай, сенделеді». 19.«Бетті бастым, Қатты састым, Тұра қаштым жалма - ...». 20.«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «... құрасып, Мал сұрасып, Бермегенмен кетісер». 23.«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Шын сөз қайсы біле алмай, Әр нәрседен құр ...». 24.И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Дорбаны суға салғалы, Дарияға ... жүз барған». 27.И.А.Буниннен аударған «Қорқытпа мені дауылдан» өлеңіндегі «Шатырлап тұрған ...нан, Жарқылдап тұрса түскен жай». 28.«Ойға түстім, толғандым, Өз мінімді қолға ...». 29.Оныншы ғақлиясында

Құдайдан бала тілеудегі мақсат. 33.«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Ақша жүз, ал –қызыл бет тіл байлайды, Аузын ашса, көрінер ... тісі». 34.И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Келе сала сөйлейді: «Байлықты керек ... сен».

13. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

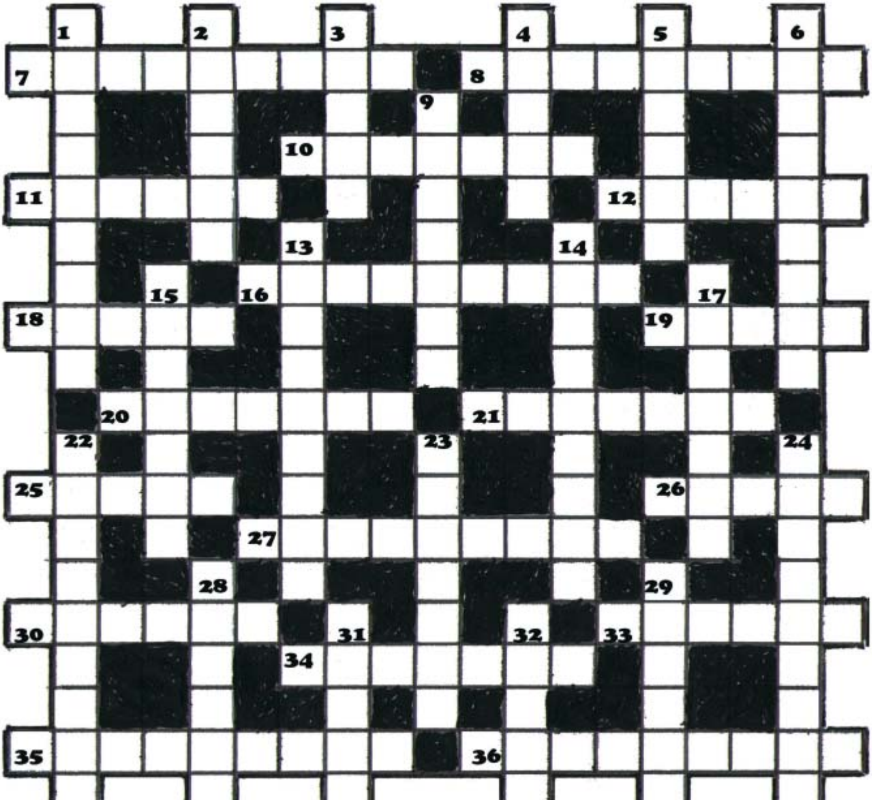

1.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Қулық пенен құбылдан, жалықсаң жақсы ...». 2.«Жігіттер, ойын арзан күлкі қым-

бат» өлеңіндегі «Ақыл керек, іс керек, мінез керек, Ер ұялар іс ... қатын зерек». 3.«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «Үміт ..., көңіл ақ, Болар ма сондай қызық шақ?». 4.«Сүйсіне алмадым, сүймедім, Сүйегім жасып сор ...». 5.«Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі «Тірі ... бездіріп, Апарасың қай жаққа?».6.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Майысқан, бейне гүлдей толықсыған, Кем емес алтын ... ... төсегі». 9.«Шоқпардай кекілі бар, қамыс құлақ» өлеңіндегі «Жуан, тақыр бақайлы, жұмыр тұяқ, ... қабырғадан тұрса аулақ». 13.Жиырма бесінші ғақлясында айтылатын жарамсыз қылықтардың бірі. 14.Бесінші ғаклясындағы от жағуға арналған арнайы орын. 15.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Жаңбыры жерге ..., Жасарып шығып гүл жайнар». 17.«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі бес асыл істің бірі. 22.И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» өлеңіндегі: «Құлаққа көп тиген, ... кеңесі». 23.Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Жүрегін пайдасы үшін жұрт ..., Кірмен өлшеп базарға ұстап сатпақ». 24.«Адасқанның алды - жөн, арты - соқпақ» өлеңіндегі «... ... малға бөккен кісімсініп, Әсте жоқ кеселді істен биттей қорықпақ». 28.И.А.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» мысалындағы «Қуанғаннан бөртініп, Бір ... кірді өзіне».29.«Дүтбайға» өлеңіндегі «Мұнды ... пішінін, Кезек киіп, ел жиып». 31.М.Ю.Лермонтовтан аударған, «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» өлеңіндегі «Мен көрдім көктің ... жасалғанын, Жер ұйықтап, көкшіл шықпен бу алғанын». 32.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «... етіп жолықса қайтқан ізі, Сағадан сымпың қағып із шалғанда».

Көлденеңінен

7.«Жалын мен оттан жаралып» өлеңіндегі «Түзелмес шұғылдан, Арсылдар да ...». 8.«Базарға қарап тұсам, әркім барар» өлеңіндегі «Бір кісі емес жазғаным, жалпақ жұрт қой, ...- ақ, шырақтар, ұқсаң жарар». 10.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннан да» өлеңіндегі «Байлар да мал ... біле алмай жүр, Жаз жіберіп, күз атын міне алмай жүр». 11.«Бір дәурен кемді күнге – бозбалалық» өлеңіндегі «Салынба ...дағы сан құмарлық, Алдыңда уайым көп шошынарлық». 12.«Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі «Досты ... табарсың, Кеңесерге адам жоқ». 16.«Өкінішті көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Біздің доспыз, асықпыз дегеніміз, ...тан жасалған көңіл жүгі».18.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Қызық көрер, көңілді болса аңшылар, ... жерін қарамас жығылғанға». 19.«...тың шықылдағы емес ермек, һәмишә өмір өтпек – ол білдірмек». 20.«Домбыраға қол

соқпа» өлеңіндегі «Қайғылы көңілім ..., Бұрынғымды жаңғыртар».21. Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Жол қуған қазынаға ..., дау қуған бөлеге жолығар». 25.И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» туындысындағы «Су ішкелі бір өгіз, ... еді бұлаққа». 26.«Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі «Кәрілік те тұр ..., Алдымызда айла жоқ». 27.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Көңілдің күйі тағы да» өлеңіндегі «Жат жерде елге қосылмай, Сенімді доссыз ...». 30.А.И.Крыловтан аударған «Қарға мен түлкі» туындысындағы «Көп жерден ... - ай, Құмарым тарқамай». 33.«Дұтбайға» өлеңіндегі «Сенен аяр түгі жоқ, Бүгін ... көрініп». 34.И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіз» мысалындағы «..., дым-ақ көп, Көре алмас іші тар». 35.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалғыз жалау ..., Тұманды теңіз өрінде». 36.«Адасқанның алды-жөн, арты-соқпақ» өлеңіндегі «Олардың жоқ ойында малын бақпақ, Адал еңбек, ..., жұрқа жақпақ».

14. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.Жиырма сегізінші ғақлиясындағы бақилық болған бұзықтардың тұрағы. 2.«Көзінен басқа ойы жоқ» өлеңіндегі «Жүректе айна жоқ болса, Сөз болмайды ...». 3.«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «Сұм - ..., қу заман, Гүл көрінер жігітке». 4.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Кейбір жігіт жүреді мақтан көйлеп, Сыртқа пысық келеді, көзге ...». 7.«Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Екі асық құмарлы, Бір ... қайта алмай». 8.«Заман ақыр жастары » өлеңіндегі «Өнімсіз ... шеп-шебер, Майданға түспей несі өнер». 9.«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «Құйрығы шаян, ... адам, Байқамай сенбе құрбыға!». 10.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалау» туындысындағы «Жат жерде жүр не ... ? Несі бар туған жерінде?». 13.«Сәулең болса кеудеңде» өлеңіндегі «Единица кеткенде, Не болады өңкей ...?». 17.Төртінші ғақлиясындағы өнерсіз адамның ісі. 18.Қырқыншы ғақлиясында айтылған «Тірі кісінің аманы жоқ нәрсе». 27.«Өлсем, орным қара жер сыз болмайма?» өлеңіндегі «Ішім- ... у мен өрт, сыртым дүрдей, Мен келмеске кетермін түк өндірмей». 28.«Сұм дүние тонап жатыр, ісің барма?» өлеңіндегі «Алды үміт, арты өкініш алдамшы өмір, Желікпен

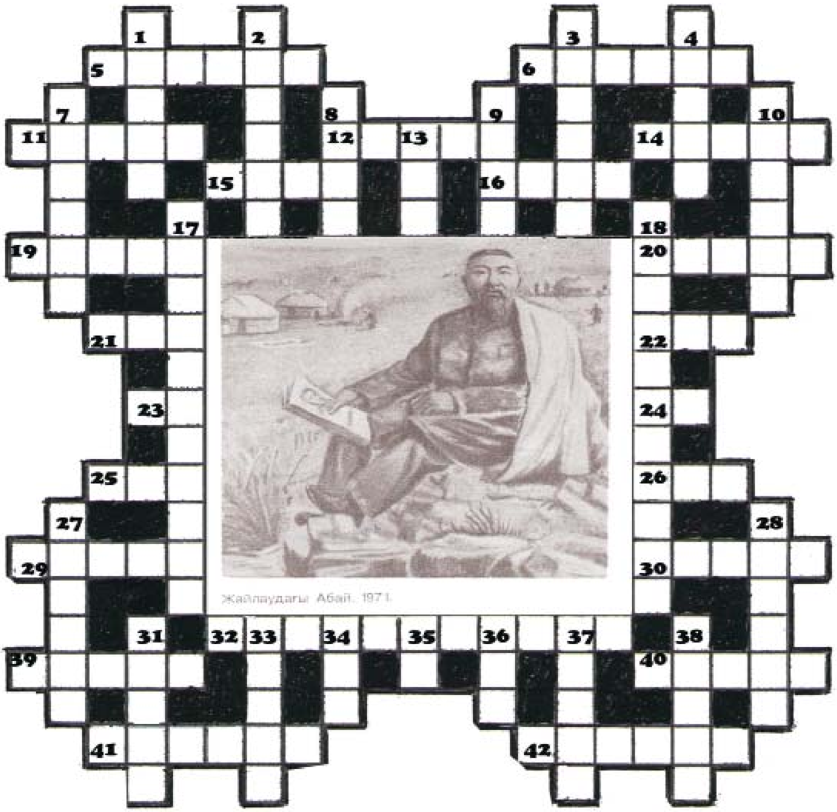

жерге ... кісің бар ма?». 31.«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Бір-ақ секіріп ... деп, Бір-ақ қарғып түскем деп». 33.«Жазғытұры» өлеңіндегі «... атпен зырлатып тастағанда, Жарқ-жұрқ етіп ілінер көк дауылпаз». 34.«Сап-сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «... мезгілде тойғыздың, Аю дайын ағасын». 35.И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы «Қайғысыз жатып, қарны ...қ, Ұйқысы қанып тұрды бай». 36.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «О... тілі, жазуы, Білсем деген таласы». 37.«Ауру жүрек ақырын соғады жай, Шаршап қалған кеудемде тулай ...». 38.«Сұм дүние тонап ..., ісің бар ма, Баяғы күш, баяғы түсің бар ма?».

Көлденеңінен

5.«Жастықтың оты жалындап» өлеңіндегі «... достық - қарыз іс, Дұшпаныңа әділ бол». 6.Я.Полонскийден аударған «Жүректе

көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Суық ақыл жүрекке ... жазып, Оны бір өзі өзгеше жолға салмақ». 11.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Не десем ... еп? Ғашығың да қайғы жеп». 12.«... жұртқа, тұрса да қанша мақтап, Әуре етеді ішіне қулық сақтап». 14. «Осы ... қазаққа, Мақтаның ба, асың ба?». 15.И.А.Крыловтан аударған өлеңі. 16.Екінші ғақлиясында аталатын жануар. 19.М.Ю.Лермонтовтан аударған өлеңі.20.И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы «Мал ... барып әр елден, Сауда қылып жүргендер». 21.«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Етіндей жас баланың білегі бар. Ажымсыз ақ саусағы іске ыңға...». 22.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Бородино» өлеңіндегі «Айтшы, ..., нағып жеңілдік, Мәскеуде емес тегіндік». 23.«Жазғытұры» өлеңіндегі «Мал семірер, ақ пенен ... көбейер, Адамзаттың көңілі өсіп көтерілер». 24.«Сап – сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Жай жүрсең ... қыз қумай, Сені біреу қарғай ма». 25.Тоғызыншы ғақлиясындағы «Сыртым ... болса да ішім өліп қалыпты». 26.А.Мицкевичтен аударған «Тұтқындағы поляк жандаралының сөзі» туындысындағы «Дүрілдеген нажағай, Бұрқыраған жа...ның». 29.«Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Жүрегіңнің түбіне терең ..., Мен бір жұмбақ адаммын, оны да ойла». 30.«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «... алып тастауға, Апандағы саз емес». 32.«Жазғытұры» өлеңіндегі «... ... байлаған қанжығаға, Қыз бұраңдап жабысып, қылады наз». 39.«Қуаты оттай бұрқырап» өлеңіндегі «Тәуекел мен ... ой, Өткір тілді найза етіп». 40.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «... закон білді деп, Қуанар ата – анасы». 41.«Жүректе қайрат болмаса» өлеңіндегі «... надан болған соң, Қайда барып оңайын?!». 42.«Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Амалсыз ... бір күн кез болмай ма?, Біреуге жай, біреуге тез болмай ма?».

15. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Қызарып, сұрланып» өлеңіндегі «Жүрекке құйылып, Жан ... бір сәуле». 3.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Сыйласа елің ұлықтап, ... қызықтап». 4.«Көк ала бұлт сөгіліп» өлеңіндегі «... күнмен жаңғырып, Жер көгеріп күш алар». 5.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Құдай – ау, бұл көңілім, Күн барма бір ...?». 9.«Қарашада өмір

Абай шығармалары бойынша. Жаз. Ө. Рахманов. 1970

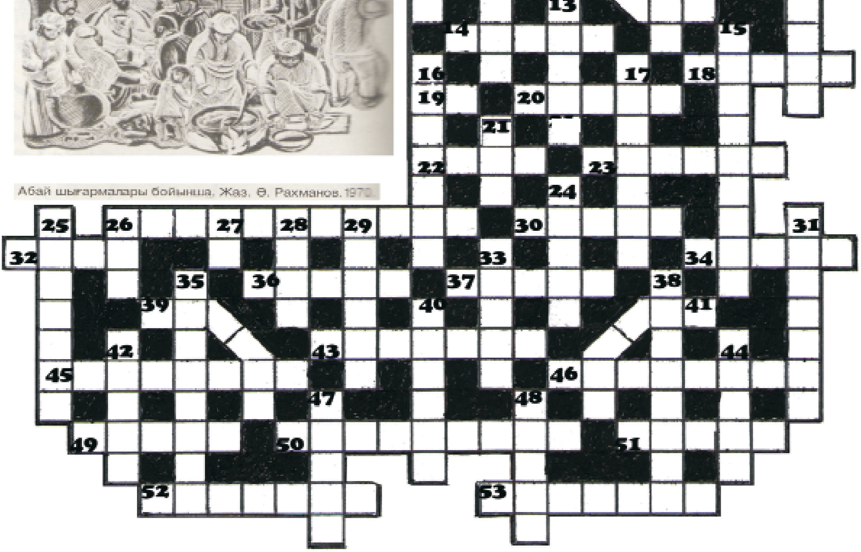

тұр» өлеңіндегі «... жұртың іші – қар, Бәйшешек қарға өнер ме?». 10.«Менсінбеуші ем наданды» өлеңіндегі «Ұрлық пенен қулықты, ... көрер, өңі енер». 13.«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Онандағы бір есті, Ішкі ... аңғарсын». 15.«Домбыраға қол соқпа» өлеңіндегі «Қайратты алып бойдағы, Басымды қайғы ...». 16.«Жиырма жетінші ғақлиясындағы кейіпкерлердің бірі. 17.«Ойға түстім, толғандым» өлеңіндегі «Бойдағы мінді ..., Тау тасынан аз емес». 21.Қырық үшінші ғақлиясындағы адамға тыстағы дүниеден хабар алуға мүмкіндік беретін бас мүшесінің бірі. 24.«Талай сөз бұдан бұрын көп айтқанмын» өлеңіндегі «Көздің жасы, жүректің қанымен,Ерітуге болмайды іште ...» 25.«Ауыру жүрек ақырын соғады жай» өлеңіндегі «Кейде онысын жасырар ... ұрлап, Кетірер деп мазақтап беттің арын». 26.«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «Махаббат, қызық, мал мен бақ, Көрінуші еді д...а ортақ». 27.«Біраз сөз қазақтың түбі

қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі мақал «Бұланайдан үлкен тау болмас, бұланнан үлкен ... болмас». 28.Екінші ғақлиясында аталатын ұлт. 29.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Қой ... қолыңа ал, қолыңа жақса сақа қой». 31.«Я, құдай бере көр» өлеңіндегі «Япырмай, докторлар, Жүрмесін ...». 33.«Қиыстырып мақтайсыз» өлеңіндегі «Ақылыңа сөзің сай, Сіз - ... шоқ, біз - бір май». 35.Жиырма бірінші ғақлиясында адамның жарамсыз қылықтардың бірі. 38.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі құтты қоныс. 40.«Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «Алдадым, ұрдым, қырдым деп, Шалықтап, ... шатпай ма?». 42.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «... күнге шымылдық - көк бұлт кең, Толқынды қызыл торғын өртпенен тең». 44.«Жас өспірім замандас қапа қылды, ..., ар жоқ, аял жоқ, ілді-жұлды». 47.«Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі «Жақсы - ... көргенің, ойлай берсең, у екен». 48.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Мұсылмандық ол ойлап, Өтеген ... ол қарыз?».

Көлденеңінен

1.«Оспанға» өлеңіндегі «... жайлау дәулетің, Жасыл шөбі қуармай». 6.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Қайырылып қарап байқасам, Ат шаба ... мінімнен». 7.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Кең маңдай ... шаш, Я бір кез, я құлаш». 11.«Ұяламын дегені көңіл үшін» өлеңіндегі «Өзің үлкен, қылығың- бала-шаға, Балаша мәз боп жүрсің ...». 12.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «... бітпес дәулетке, Дәулет бітпес келбетке». 14.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Аузың бал ... гүл, Ақ тісің кір шалмас». 18.«... шығар ілімнен, Ыза шығар білімнен». 19.Ф.Шиллерден аударған «Кең жайлау – жалғыз бесік, жас балаға» туындысындағы «Ержеткен соң, сыймайсың к... дүниеге, Тыныштық пен зар боларсың баспанаға». 20.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Жөнді, жөнсіз, Сөз теңеусіз, Бас пен аяқ бір ...». 22.А.С.Пушкиннен аударған туындысындағы «Сен жаралы жолбарыс ең, Мен ...тің лағы ем». 23.«Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «Бір тойған – шала ...» деген қазақ, Ет көрінсе, қайтеді күйсей бермей». 26.Үшінші ғақлиясында білім деген мағынаға қолданылған сөз (орысша). 30.«Талай сөз ... бұрын көп айтқанмын, Түбін ойлап, уайым жеп айтқанмын». 32.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Вадим» туындысындағы «Жүргені тарс - ... еткен тәкаппарлау, Жайған тасқа басқаны жанды үрпитті». 34.«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Сен де – бір кірпіш дүниеге, Кетігін тап та, бар ...!». 36.Дж. Байроннан аударған «Көңілім менің қараңғы. Бол, бол

ақын!» өлеңіндегі «Қатып қалған көзімде бір тамшы жас, Төгілмей ме, бой ..., ол да ерісе?!». 37.«Аш қарын жұбана ма майлы ас жемей» өлеңіндегі «Жалға жүр, жат жерге кет, мал тауып кел, ... болса, сыйламай тура алмас ел». 43.«Есіңде бар ма жас күнің» өлеңіндегі «Көзіме жас бер, жылайын, Шыдам бер сабыр ...». 45.«Жүрегім, нені сезесің» өлеңіндегі «Тірі жаннан бездіріп, ... қай жаққа?». 46.«Көлеңке басын ұзартып» өлеңіндегі «Өткен өмір – қу соқпақ, ... талайды». 49.И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы ел билеуші. 50.«Жүрегім менің қырық жамау» өлеңіндегі «Қайтып аман ... ..., Қайтқаннан соң әрнеден». 51.«Әсемпаз болма әрнеге» өлеңіндегі «Алдың – жалын, ... – мұз, Барар едің қай жаққа?». 52.«Жаз» өлеңіндегі «Ақ көйлекті, таяқты, ... шығар бір шеттен». 53.«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Аққа тартқан, Жөнге ..., Ақыл айтқан бенде жоқ».

Доға бойымен.

8.«Ескілік киімі» өлеңіндегі «... жастық көпшігім жезді пыстан, Бір келісті сайманым топқа мінер». 39.«Қарашада өмір тұр» өлеңіндегі «Қапысын аңдып ... деп, Құлығын бұлдап сатай ма?». 41.«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Бетті бастым, Қатты ..., Тұра қаштым, жалма – жан».

16. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Аз араздықты қуған көп ... кетірер». 2.Он алтыншы ғақлиясындағы кәсіпкер. 4.Жетінші ғақлиясындағы жан құмары ұмтылу, талаптану. 5.Он екінші ғақлиясында берік, мықты, сенімді деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 9.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Альбомға» өлеңіндегі «Жолаушы жол үстінде тамаша ..., Сықылды өткен жанның бір күмбезін». 10.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы ...?, Хүкімші шалдар мәз боп отыр ма онда?».11.«Көкбайға» өлеңіндегі «Әсемсіп, сәнсіп, Білгенсіп, бөлсіп, Әр нәрсенің ...». 12.«Күз» өлеңіндегі «От жақпаған үйінің ... қашып, Ыстан қорыққан қазақтың құрсын заңы». 13.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ой» өлеңіндегі «..., қайғырар жұрт бұл заманғы, Салқын, қуыс - өмірі я қараңғы».

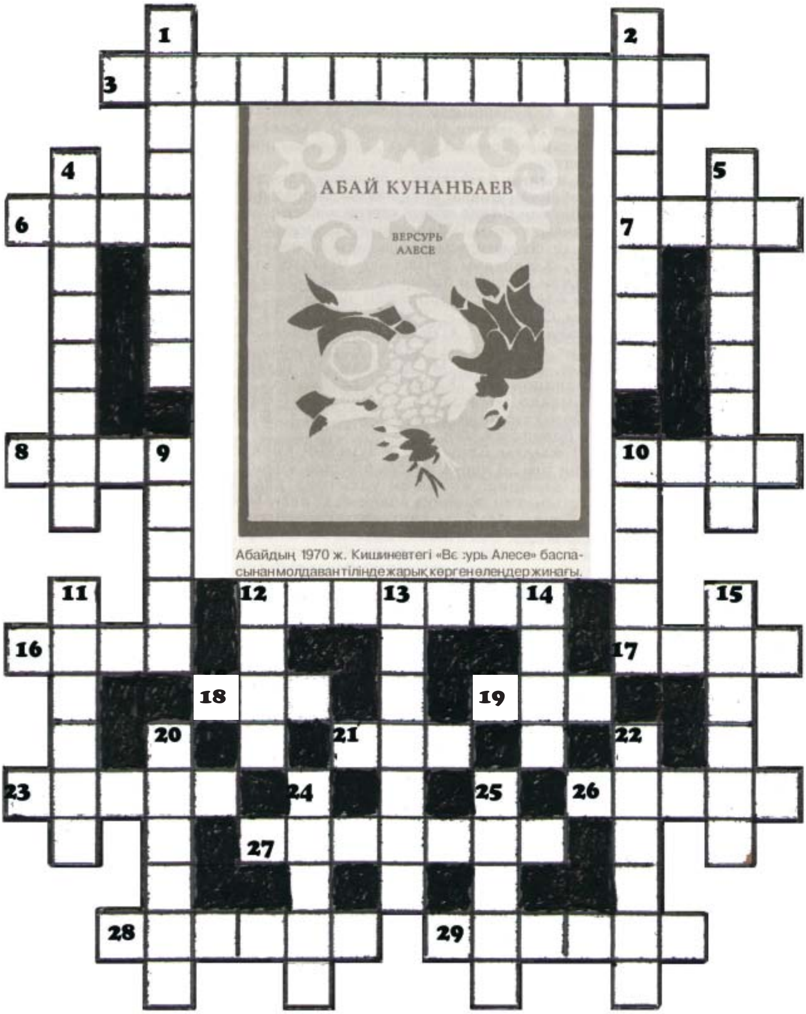

Абайдың 1970 ж. Кишиневтегі «Ве :урь Алесе» баспасынан молдаван тілінде жарық көрген өлеңдер жинағы.

14.«Қараша, желтоқсан мен сол бір – екі ай» өлеңіндегі «Ерте барсам, жерімді жеп ... деп, Ықтырмамен күзеуде отырар бай». 15.«Ішім өлген, ... сау, Көрінгенге деймін – ау». 20.«Күлембайға» өлеңіндегі «Кейбіреуге ..., Тиіп те кетті бартылдап». 22.«Не іздейсің, көңілім, не іздейсің?» өлеңіндегі «Мен – мақтанның құлы емес, Шын ақылға ... жоқ». 24.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Менің сырым, жігіттер, емес оңай» өлеңіндегі «Нені сүйдім, дүниеде неден күйдім, Қазысы оның

– арым мен бір- ақ ...». 25.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Альбомға» өлеңіндегі «Кім біледі, кез болса, арттағылар, Ойға салып оқыр да, сөзін ...».

Көлденеңінен

3.М.Ю.Лермонтов әуенімен жазылған «Қалқам-ай, мен үндемей жүремін көп» өлеңіндегі «Көңліңе дайын тұр ғой жайым менің, Дұшпандығың ... ... сенің». 6.«Білімдіден шыққан сөз» өлеңіндегі «Жүрегі - ... , көңілі-ояу, Сөз тыңдамас ол баяу». 7.«Сегіз аяқ» өлеңіндегі «... бол-бай тап, Адам бол-мал тап, Қуансаң қуан сол кезде». 8.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда?» туындысындағы «Бейкүнә зорлықпенен шыққан жаным, Бейіске басшы болар ..., залым!». 10.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Босқа әуре боп келдің бе тағы мұнда?» шығармасындағы «Өлтірер, жерге тығар, ... қылмас, Сүйтсе де жер томпайтпай қойып болмас».12.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ой» өлеңіндегі «Жаныңда ... бар бір жасырын, Қаны отты жас күнінде шықпас өнер». 16.«Қараша, желтоқсан мен сол бір – екі ай» өлеңіндегі «Ық жағынан сол үйдің ұзап кетпес, Үйген шөптің күн жағын ... қылып». 17.Екінші ғақлиясында орыс ұлтына байланысты айтылған елді мекен. 18.«Сап – сап, көңілім, сап, көңілім!, Сабыр түбі с... алтын». 19.Отыз алтыншы ғақлиясындағы мақал «... кімде болса, иман сонда». 21.Отыз сегізінші ғақлиясында нағыз деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 23.М.Ю.Лермонтовтан аударған шығармасындағы «Менің сырым, жігіттер, емес оңай, Ешкімнің ортағы жоқ, жүрсін ...!». 26.«Уағалайкүссәләм, ..., мал – жан аман ба?». 27.«... тұрып, буыны құрып, Қисайта тартып мұрынын». 28.«Күлембайға» өлеңіндегі «Қатты қысым ... соң, Басым сотқа айналар». 29.«Ішім өлген, сыртым сау» өлеңіндегі «Үш күн арқаң босаса, Бола ... бас асау».

17. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

Тігінен

1.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «Керім ..., тауысар қаңғыр – күңгір, Сол жеріне ойыңмен араласшы». 2.«Өлең - сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Қазаққа өлең деген бір ...сіз, Былжырақ көрінеді соларды аңдап». 3.Отыз сегізінші ғақлиясындағы

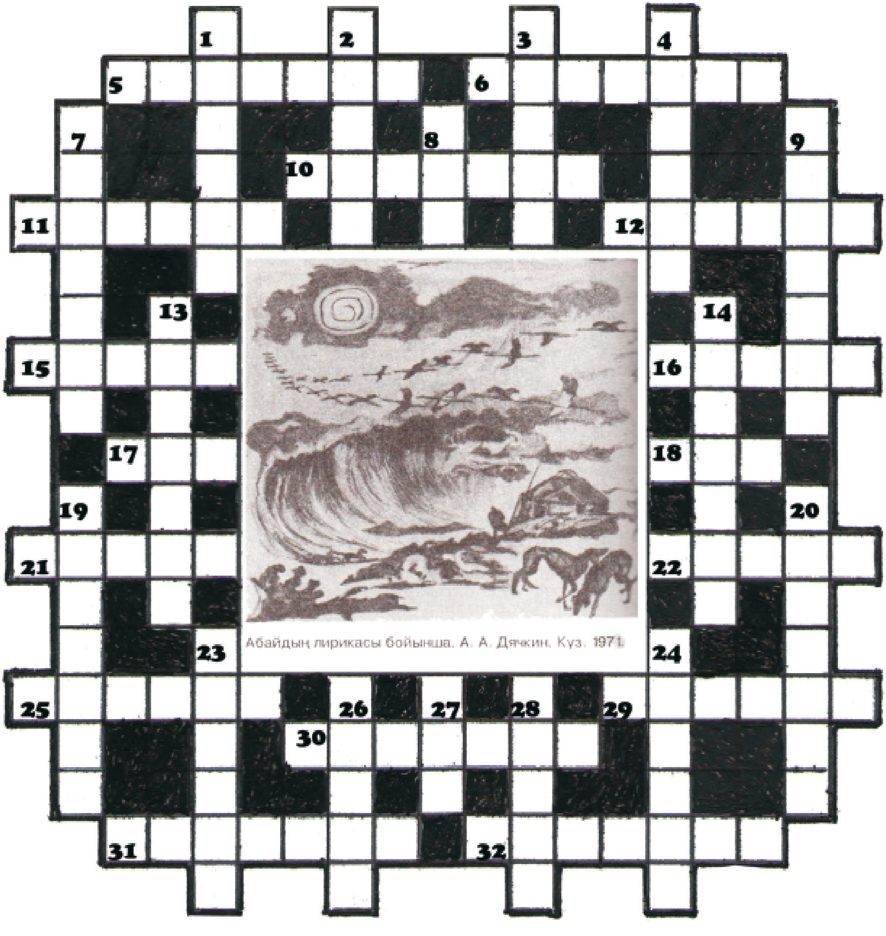

Абайдың лирикасы бойынша. А. А. Дячкин. Күз. 1971.

сияқты, секілді деген мағынаға қолданған сөзі (арабша). 4.Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» туындысындағы «Бейне бір сол қазынаны бір жау алмақ, Жүректің кең дариясы құрып ...». 7.«Көжекбайға» өлеңіндегі «Біреуге өктем іс қылса, Өз күшім д... ...ды».8.«Қуанбаңдар жастыққа» өлеңіндегі «Қолдағыңды қорғап бақ, Мал арзан ... аптықпа». 9.«Кешегі Оспан ағасыы» өлеңлеңіндегі «... үшін алысып, Жегішке ақы төлетті». 13.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Біріне бірі жуықтап, Тебінісіп ...». 14.«Көжекбайға» өлеңіндегі «... келер тарқылдап, Әдеппенен та-

мылжып». 19.«Жақсылық ұзақ тұрмайды» өлеңіндегі «Бір қайғыны ойласаң, Жүз ... қозғайды». 20.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «... әнді тыңдасаң, жаның еріп, Жабырқаған көңілің көтерілер». 23.«Көңілім қайтты достан да, дұшпаннанда» өлеңіндегі «Ендігі жұрттың сөзі – ұрлық ..., Саналы жан көрмедім, сөзді ұғарлық».24.Отыз сегізінші ғақлиясындағы шама, шамамен деген мағынаны білдіру үшін қолданылған сөз (арабша). 26.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Біреуі ... барса үйге таман, Ата – анасы бұрқылдар одан жаман». 27.А.А.Дельвигтен аударған «Сұрғылт тұман ... бүркіп, Барқыт бешпет сулайды». 18.Абай аударған М. Ю. Лермонтовтың бітпей қалған романы.

Көлденеңінен

5.«Көжекбайға» өлеңіндегі «Сасық пандау келеді, Қырт мақтанш... ...ды». 6.Бірінші ғақлиясында орта жасқа келгеннен кейін, қайтіп, не қылып өткізу туралы ой, толғанысының бірі. 10.«Көжекбайға» өлеңіндегі «... біреу кез келсе, Сөз таба алмас қалтылдап». 11.«Малға достың мұңы жоқ малдан басқа» өлеңіндегі «Осыны оқып, ойлай бер, ... зерек, Еңбекті сат, ар сатып неге керек?». 12.Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Суық ақыл жүрекке бұйрық жазып, Оны бір өзі өзгеше жолға ...». 15.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Ой» өлеңіндегі «Жамандық, жақсылыққа ... салқын, Долығы тез басылып, қайтар қарқын». 16.И.А.Крыловтан аударған «Есек» өлеңіндегі «Қошемет қылып бәрлері, ... да жөндеп erттейді». 17.«Қайғы шығар ілімнен» өлеңіндегі «Кейбірі қажыға барып жүр, Болмаса да ... парыз». 18.«Күшік асырап, ит еттім, Ол бал...ымды қанатты». 21.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Өзіңе сенбе жас ойшыл» туындысындағы «Тыңдама оны, ұмыт сен, Бүркен – дағы, бар ... ...». 22.«Шортанбай, Дулат пенен Бұқар ..., Өлеңі бәрі – жамау, бәрі – құрау». 25.«Бойы бұлғаң» өлеңіндегі «Түзде мырзаң, Үйде ..., Сөзі қылжаң еркесіп». 29.Отыз сегізінші ғақлиясында арам нәрсе деген мағынаға қолданған сөз (арабша). 30.«Жігіттер, ойын арзан, күлкі қымбат» өлеңіндегі «Ары бар, ақылы бар, ұяты бар, Ата – ананың ... ғапыл қалма». 31.«Байлар жүр жиған малын қорғалатып» өлеңіндегі «Әрі – бері айналса аты ..., Шығынға белшесінен әбден батып». 32.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Асау той, тентек жиын, опыр – топыр» өлеңіндегі «Алысты тұманданған ол ..., Өзге жұрт ойды нетсін, өңкей соқыр».

18. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

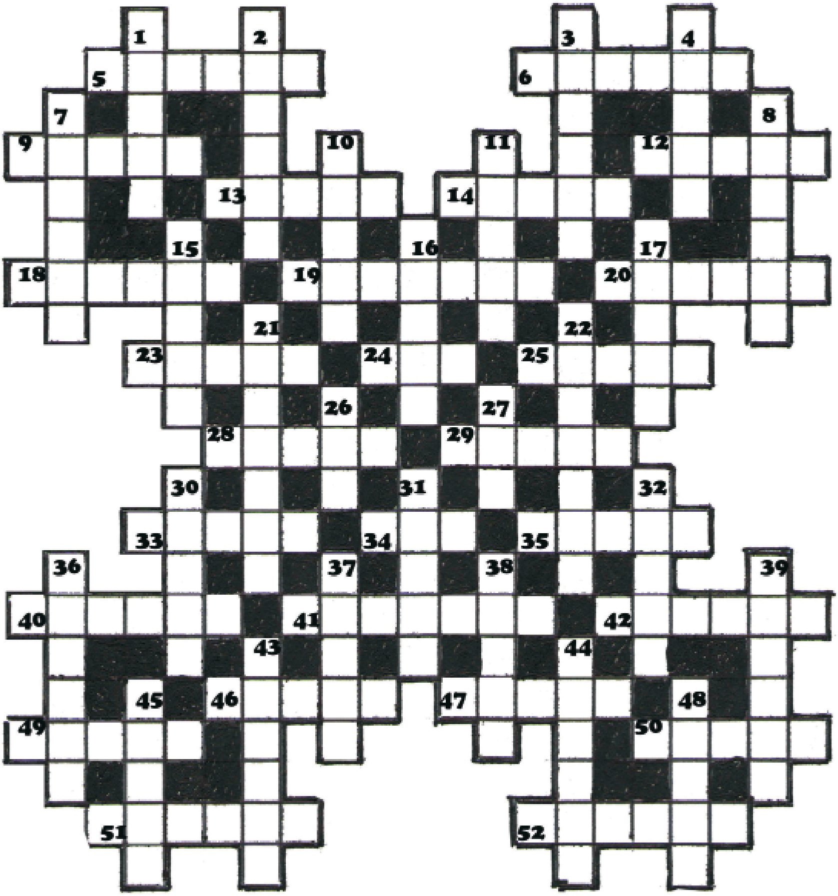

Тігінен

1.«Өлең – сөздің патшасы, сөз сарасы» өлеңіндегі «Ынсап – ұят, ар – намыс, сабыр, талап, ...ды керек қылмас ешкім қалап». 2.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде аталатын халық. 3.Отыз сегізінші ғақлиясында бұрыннан айтылып жүрген негізгі деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 4.И.А.Крыловтан

аударған «Піл мен қанден» туындысындағы «Пілмен ұрысар сыйқың жоқ, ... болмай, қой, көрші!». 7.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққан туралы» еңбегіндегі айт – мейрам. 8.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жалау» өлеңіндегі «Ол жүрген жоқ бақ іздеп, Қашпайды ... бойды ұрлап». 10.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Тұтқындағы батыр» туындысындағы «Азат құстар аспанда ойнап ұшса, Ұялып ... алмас мендей сорлы». 11.Отыз сегізінші ғақлиясында реттеу, пайдаға асыру деген мағынаға қолданған сөзі (арабша). 15.Отыз тоғызыншы ғақлиясындағы мақал «Жол қуған қазынаға жолығар, дау ... бәлеге жолығар». 16.Отыз сегізінші ғақлиясында бұзықтық, бүліншілік деген мағынада қолданылған сөз (арабша). 17.И.А.Крыловтан аударған «Әншілер» туындысындағы «Құлағын ... жалынды, Қойғыза көр деп құрғырды». 21.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегінде тарих, уақыт, дәуір деген мағынада қолданылған сөз (арабша). 22.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Асау той, тентек жиын, опыр – топыр» туындысындағы «Ойынға ойсыз надан бәрі құмар, Дүние істеп өз ... жатқан шығар». 26.И.А.Крыловтан аударған «Шегіртке мен құмырсқа» өлеңіндегі «Жылы ... жоқ, тамақ жоқ, Өкінгеннен не пайда?». 27.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «Қырық пышақпен қыржыңдап тұрған түлкі, О – дағы осал ... емес қыран паңға». 30.«...ға, қарап тұрсам, әркім барар, Іздегені не болса, сол табылар». 31.Отыз алтыншы ғақлиясындағы мақал «Ұят кімде ..., иман сонда». 32.«Қақтаған ақ күмістей кең маңдайлы» өлеңіндегі «Кей жігіт мақтан үшін ... қылмай, Бойына майдалықпен сыр сақтаған». 36.«Туғызған ата, жоқ ана» өлеңіндегі «Байбайшыл тартып, баға жоқ, Жастарға ... жала жоқ». 37.А.Мицкевичтен аударған «Тұтқындағы пляк жандаралының сөзі» туындысындағы «Мен ...ға барғанда, Неше түрлі гүл ұстап». 38.«Вадим» туындысындағы «Бай Полицын паңдықпен басады аяқ, Қайыршыға түксиер түйген ...». 39.«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Тиянақсыз, байлаусыз байғұс ..., Не түсер құр күлкіден жыртың – жыртың». 43.Отыз сегізінші ғақлиясында бүкпесіз, қалтқықсыз мағынасында қолданылған сөз (арабша). 44.«Вадим» туындысындағы «Бай көріп аң – таң қалды мұның күшін, Еш адам қылар емес ... ісін». 45.«Теректің сыйы» аудармасындағы «... қағып, қозғалып, сылқ – сылқ күліп, Қатынды алды, қитықсыз араласты». 48.«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Тау жаңғырығып, ән ..., Үрген ит пен айтаққа».

Көлденеңінен

5.«Сен мені не етесің» өлеңіндегі «Серт ...ның біл, орны –

шоқ». 6.«Қараша, желтоқсан мен сол бір – екі ай» өлеңіндегі «Жас балаға от та жоқ тұрған ..., Талтайып қаптана алмай, өле жаздап». 9.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Рахат, мені тастап қоймадың тыныш» туындысындағы «Жастық ... үміттің нұры қайтып, Күңгірт тартты, бәрінің аяғы реніш». 12.И.А.Крыловтан аударған «Есек» туындысындағы «... қостың байлары, Маңайынан кетпейді». 13.Қырық үшінші ғақлиясында аталатын адамның есту мүшесі. 14.Отыз сегізінші ғақлиясында ертуші деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 18.Отыз сегізінші ғақлиясындағы қызық, әдемі, келсімді деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 19.«Жақсы ат пен тату жолдас – бір ..., Ыңғайлы ықшам киім аңшы адамға». 20.Отыз сегізінші ғақлиясында, көтеру, жоғарылату мағынасында қолданылған сөз (арабша). 23.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» еңбегіндегі Хазардан тараған ұрпақ. 24.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қалқам – ай, мен үндемей жүремін көп» туындысындағы «... ұрған ел көзіне тік қараймын, Сонымды сен сөгеді-ау деп ойлаймын». 25.«Сап – сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «Қыз іздесең, қалық бер, ... ақыл болмай ма?». 28.«Сен мені не етесің?» өлеңіндегі «Бір сөз айтар, хал жоқ, Еріп кетер бой сол ...». 29.А.С.Пушкиннен аударған «Ленский сөзінен» туындысындағы «...қа салып алып, әлде мені, Апарар сырын білмес бір даланға». 33.Отыз сегізінші ғақлиясында сирек, аз кездесетін деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 34.И.А.Крыловтан аударған «Бақа мен өгіс» туындысындағы «Қарады да, - «Дәнеме Болған жоқ ..., қой!». – деді. 35.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұлғайды арман» өлеңіндегі «Бұзылған соң мен оңай табылмаспын, Не ... оңайлықпен ырқ берем деп». 40.«Шығыс ақындарынша» атты туындысындағы бастаушы басшы, жолбасшы деген мағынаға қолданылған сөз (парсша). 41.И.А.Крыловтан аударған «Ала қойлар» туындысындағы «Бір таудағы хайуанды бір ..., Билеген патшасы екен әуел бастан». 42.«Қалың елім, қазағым, қайран жұртым» өлеңіндегі «Бірлік жоқ, береке жоқ, шын пейіл жоқ, Сапырылды байлығың, баққан ...». 46.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан шыққаны туралы» туындысында аталатын қала. 47.Дж.Байроннан аударған «Көңілім менің қараңғы. Бол, бол ақын!» туындысындағы «... қалған көзімде бір тамшы жас, Төгілмей ме, бой жылып, ол да ерісе?!». 49.«Ғылым таппай мақтанба» өлеңіндегі «Бес нәседен ... бол, Бес нәрсеге асық бол». 50.«Желсіз түнде жарық ай» өлеңіндегі «Келмеп пе едің жол ..., Жолығуға аулаққа?». 51.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» туындысындағы «Бақша, зауат, жайларды ... талқан, Әрбір

бай жалдап жатыр жүз кедейді». 52.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Қайтсе жеңіл болады жұрт билемек?» туындысындағы «Жұрт бала еш нәрсесін ... алма, Білдіртпей еппен алсаң залалы жоқ»

19. МАТАУ СӨЗ

(әр бір сөз сызықша қойылған тордан басталып, сағат жүрісінің бағтымен оқылады, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

1.«Қақтаған ақ күмістей кең маңайлы» өлеңіндегі «... қызда ләззат бар жан татпаған?, Сұлуы бұл заманның тек жатпаған». 2.Отыз сегізінші ғақлиясында анық, айқын деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 3.«Біраз сөз қазақтың түбі қайдан

шыққаны туралы» шығармасында аталатын тау. 4.«Қансонарда бүркітші шығады аңға» өлеңіндегі «... жиде тергендей ала берсең, Бір жасайсың құмарың әр қанғанда». 5.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «Арамдықпен бар ма екен ... аспақ, Өзімен өзі бір күн болмай ма әлек?». 6.«Интернатта оқып жүр» өлеңіндегі «... жақса, соңынан, Жалқауланба еруге». 7.«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Өңкей жалған мақтанмен, ... бетін бояйды». 8.«Күз» өлеңіндегі «Күзеу тозған, оты жоқ елдің маңы, Тұман болар, жел соқса шаң - ...». 9.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Теректің сыйы» өлеңіндегі «... ...де адамзаттың айласына, Көнбей, бүгін күшімді көрсетемін». 10.А.С.Пушкинен аударған «Онегиннің Татьянаға жазған хаты» туындысындағы «...ым сен, бас ұрамын, Тіл жете алмас ғүзіріме». 11.«Сап – сап, көңілім, сап көңілім!» өлеңіндегі «... ... емес, сау да емес, Құрыды әл – қуатым». 12.И.А.Крыловтан аударған «Емен мен шілік» туындысындағы «Обалың бір құдайға, байғұс, сенің, Қақтырып ... мұнша бос селтекті». 13.«Адамның кейбір кездері» өлеңіндегі «Тәңірдің берген өнері, Көк бұлттан ...». 14.И.А.Крыловтан аударған «Қазаға ұрынған қара шекпен» туындысындағы «Қол ұстамай, көз көріп, ... арыз бос кетті». 15.«Көңіл құсы құйқылжыр шартарапқа» өлеңіндегі «..., қалқып сорғалап тамылжиды, Жүрек тербеп, оятар баста миды». 16.Отыз сегізінші ғақлиясында сәлем ету, сиыну мағынасына қолданылған сөз (арабша). 17.«Сенбе жұртқа, тұрса да қанша ..., Әуре етеді ішіне қулық сақтап». 18.Отыз сегізінші ғақлиясында байлық, береке, дәулет, ырыс деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 19.«Құр айғай бақырған» өлеңіндегі «Бос жүріп қор ..., Өмірге сән бе екен?». 20.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Сенсің – жан ләззәті, Сенсің – тән ...і». 21.«Әлифби» өлеңіндегі араб жазуының дауыстысы, дауыссыз дыбыстарын білдіретін белгі үтір. 22.«Қартайдық, қайғы ойладық, ұйқы сергек» өлеңіндегі «...нсынбақ, қусынбақ, өршілденбек, Сыбырменен топ жасап бөлек-бөлек». 23.«Осы қымыз қазаққа» өлеңіндегі «Ұры, залым, қуларға, ...ға шаншылма».

24.«Көзімнің қарасы» өлеңіндегі «Күйемін ж..., Еш рахым қылмайсың». 25.«Ғылым, таппай мақтанба» өлеңіндегі «Дүние де өзі, мал да өзі, ...а көңіл берсеңіз». 26.И.А.Крыловтан аударған «Жарлы бай» туындысындағы «Обал жоқ осы байларға, Мал ...н көрмеген». 27.«Қарға мен түлкі» туындысындағы «... залымның, Бұл жұртқа мәлімнің». 28.«Мен сәлем жазамын» өлеңіндегі «Сенсіз жоқ қуаныш, Тозды енді ...».

20. МАТАУ СӨЗ

(көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек)

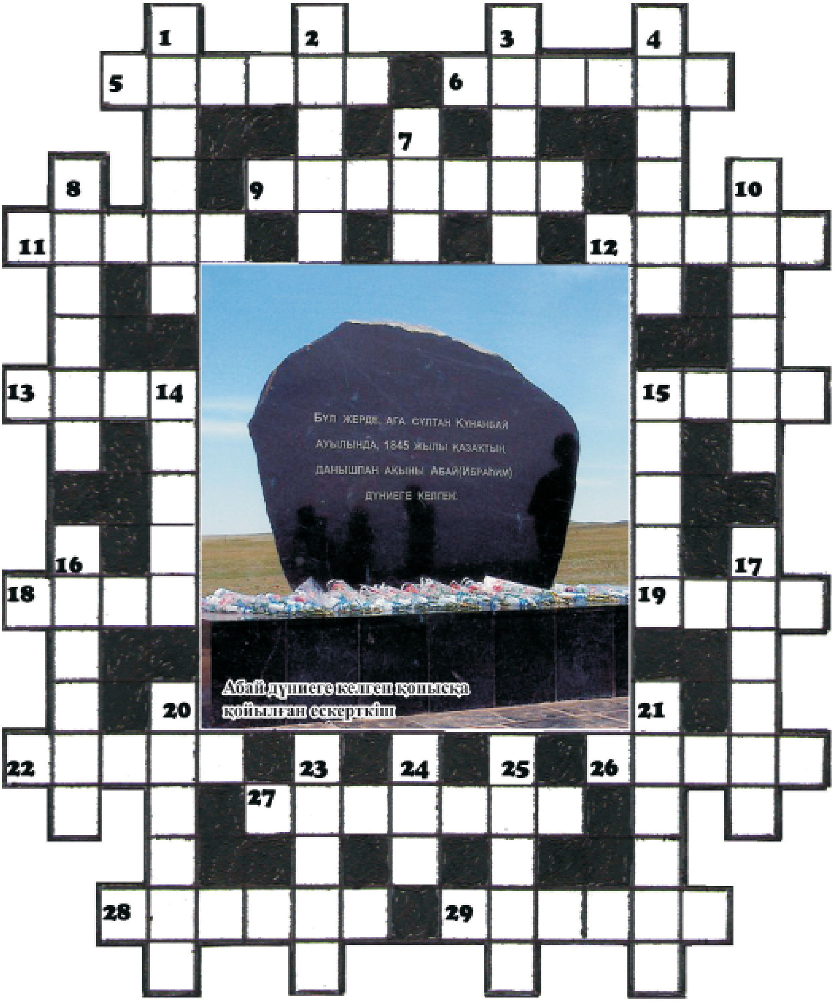

Абай дүниеге келген қонысқа қойылған ескерткіш

Тігінен

1.«Ем таба алмай» өлеңіндегі «Бетті бастым, Қатты састым, Тура ...». 2.В.А.Крыловтан аударған «Мен көрдім ұзын қайың

құлағанын» өлеңіндегі «Жылы жүрек, суынды, жара түсті, Шықпаған ... жанмен күн өткіздік». 3.«Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «Тыңдаушымды ұғымсыз, ... тәңірім бергенді». 4.«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Жылай ... өлгенде, Арттағыға сөз қалсын». 7.«Татьянаның Онегинге жазған хаты» аудармасындағы «Жас жүрек жайып саусағын, Талпынған ...ар айға алыс». 8.Үшінші ғақлиясында берекесіз, жалқау адамға арнап айтылған сөз. 10.«Бір сұлу қыз тұрыпты хан қолында» өлеңіндегі «Есерлер жас ...ы тұтады екен, Жас қайғысын білдірмей жұтады екен». 14.Жиырмасыншы ғақлиясында адамнның бір қалыпты тұрмайтын қасиетердің бірі. 15.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Өзі ұлыққа, Қәдір ...». 16.М.Ю.Лермонтовтан аударған «Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» өлеңіндегі «Елсіз жер тұрғандай боп хаққа мүлгіп, Сөйлесіп ымдасқандай көкте ...». 17.«Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «Жалғыз үйде күңірентті, Адам деген ... бар». 20.«Қарға мен бүркіт» атты аудармасындағы «Қой жайылып жазды күн, ... екен қияға». 21.«Келдік талай жерге енді» өлеңіндегі «Адам қылмас ... бар, Өтірік пен өсекке, Бәйге атындай аңқылдар». 23.«Емен мен шілік» атты аудармасындағы «Тырып етпес менің күшім ..., желге, Жапырағым көлеңке талай жерге». 24.«Әншілер» атты аудармасындағы «Құлағынан өтеді, ... айғай салған сәндері». 25.«Шегіртке мен құмырсқа» атты аудармасындағы «Қарағым, ..., тамақ бер, Жаз шыққанша асыра!».

Көлденеңінен

5.«Шайтан» атты аудармасындағы «Жапа - ... білімнен бақ шықпайды, Өлшеусіздің сыймасын бір сезбеген». 6.«Өзгеге, көңілім, тоярсың» өлеңіндегі «Не пайда бар – мың надан, ... естіп таңдансың». 9.«Жолға шықтым бір жым-жырт түнде жалғыз» атты аудармасындағы «Су сылдырап, жел гулеп, күн шуақтап, ... пен достықты тұрсын мақтап». 11.«Ем таба алмай» өлеңіндегі «Ұйқы, тамақ, Қалды дым-ақ, Керегі жоқ іс ...». 12.«Кейде есер көңіл құрғырың» өлеңіндегі «Қызықтан өзге қалсаң бос, Қатының, ..., досың бар». 13.«... етпес қара көңілім не қылса да, Аспанда ай менен күн шағылса да». 15.«Бай сейілді» өлеңіндегі «Жасы құрбы, ... тұрғы, Дос па деген кісіге». 18.«Тұлпардан тұғыр озбас шабылса да» өлеңіндегі «Бірде оны жарылқап, бірде ..., Қуды ұнатты-ау, Семейдің бұл қаласы». 19.«Кейде есер көңіл құрғырың» өлеңіндегі «Ішем деп бейнет сусынын, ... жүрек алқынар». 22.«Қарға мен бүркіт» атты аудармасындағы «Ең семізін ілейін, ... қылып ашарға». 26.«Емен мен шілік» атты аудармасындағы «Жер-дүниені шаң, тұман қабат ба-

сып, Ойнақ қағып, құтырып ... келді». 27.В.А.Крыловтан аударған «Мен көрдім ұзын қайың құлағының, ... қара жерге сұлағанын». 28.И.А.Крыловтан аударған «Шілік пен емен бір күн сөйлесіпті: – Аллаға сорлы, неден ...? - депті». 29.«Видим» атты аудармасындағы «Құлшылыққа жиылған көп жамағат, ... қағып тосып тұр, сол-ақ қы мбат».

21.МАТАУ СӨЗ

(әр бір сөз сызықша қойылған тордан басталып, сағат жүрісінің бағытымен оқылады, көп нүктенің орнына жазылмай қалған сөзді табу керек).

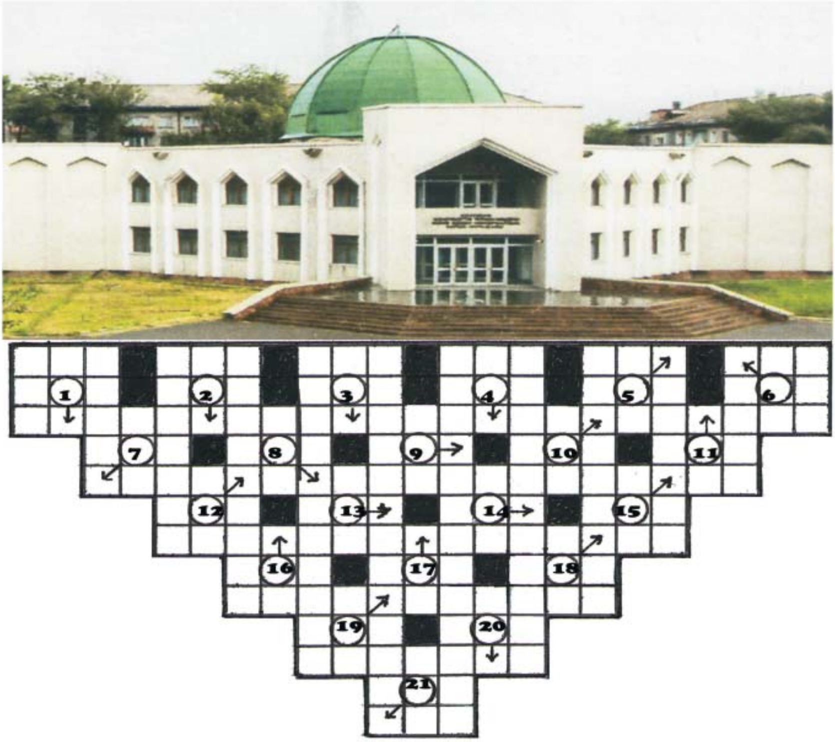

Абайдың мемлекеттік тарихи-мәдени және әдеби-мемориалдық қорық-мұражай. Семей қаласы.

1.Үшінші ғақлиясындағы арсыз, жалқау адамның жағымсыз қылықтарының бірі. 2.«Қансонарда бүркітші шығады аңға»

өлеңіндегі «Томағасын тартқанда бір ..., Қыран құс көзі көріп самғағанда». 3.«Онегиннің Татьянаға жауабы» атты аудармасындағы «Сенің өмірің гүлденіп тұр, Есігін тап ... ...!». 4.«Өкініште көп өмір кеткен өтіп» өлеңіндегі «Ойшылдың мен де санды бірімін деп, Талап, ойсыз, ... қалдық күтіп». 5.«Өлсем, орным – қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Екі күймек бір жанға әділет пе? Қаны қара бір жанмын ... ...». 6.Жиырма екінші ғақлиясында байларға байланысты айтылған теңеу. 7.«... ұзақ тұрмайды, Жамандық әр кез тозбайды». 8.Жиырма екінші ғақлиясында «Еріксіз, мал бергіш мырза» атанып жүргендер. 9.«Бір дәурен кемді күнге-бозбалалық» өлеңіндегі «... бір күлгенің бір қаралық, Күлкі баққан бір көрер бейшаралық».10.А.С.Пушкиннен аударған «Таңғажайып бұл қалай хат» деп басталатын туындысындағы «Мен жаралы ...пын, Жұрттың атқан оғы өтіп». 11.«Өлсем, орным қара жер сыз болмай ма?» өлеңіндегі «Ішім – толған у мен өрт, сыртым дүрдей, Мен келмеске ... түк өндірмей». 12.Ф.Шиллер – М.Ю.Лермонтовтан аударған туындысындағы «Ержеткен соң, сыймайсың кең дүниеге, ... пен зар боларсың баспанаға». 13.Отыз сегізінші ғақлиясында адамгершілік деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 14.«Сабырсыз, арсыз, еріншек» өлеңіндегі «Сорлы қазақ сол үшін, Алты ... ... – ауыз». 15.Отыз сегізінші ғақлиясында араласу, қатынасу деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 16.Я.Полонскийден аударған «Жүректе көп қазына бар, бәрі жақсы» өлеңіндегі «Жан шөлдер өзіңдеймен ...ша, Бірінен бір үлес алысқанша». 17.Жиырмасыншы ғақлиясындағы адам баласының көңілі аз ба, көп пе жалығатын нәрсесі. 18.Отыз сегізінші ғақлиясында болуы мүмкін нәрселер деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 19.Үшінші ғақлиясында ешкімге достығы жоқ, арсыз адамдарға байланысты айтылған теңеуі. 20.Жиырма жетінші ғақлиясында қабілеттілік, алғырлық деген мағынаға қолданылған сөз (арабша). 21.«Антпенен тарқайды» өлеңіндегі «Бірлікті ..., Араз боп өнбеске».

М АТАУ СӨЗДЕРДІҢ ЖАУАПТАРЫ

1. Матау сөз

Тігінен

1. Аққағаз. 2. Сағынасың. 3. Қыз. 4. Шафағат. 5. Қып. 6. Құс. 7. Тариқат. 8. Сай. 9. Жалынасың. 10. Болайын. 13. Есі барлық.. 19. Сынайын. 20. Сақа. 21. Оқыт. 22. Салауат. 29. Маған. 30. Тәкин. 34. Рахим. 35. Хазар. 38. Барар.

Көлденеңінен

11. Ақыл анық. 12. Мұхафаза. 14. Алып. 15. Саф. 16. Осы. 17. Бие. 18. Жыға. 23. Азары. 24. Атанбаққа. 25. Атасы. 26. Шырақ. 27. Қайраты. 28. Сасыр. 31. Тымақ. 32. Сыр. 33. Кәлам. 36. Сабау. 37. Заһир. 39. Ғибадат. 40. Бар.

2. Матау сөз

1. Сарт. 2. Хаят. 3. Атты. 4. Отқа. 5. Азия. 6. Иман. 7. Амал. 8. Атың. 9. Мұны. 10. Кісі. 11. Юніс. 12. Өсек. 13. Хирс. 14. Ұлыс. 15. Қиям. 16. Елге. 17. Үміт. 18. Екеу. 19. Тілі. 20. Тәте. 21. Жолы. 22. Һәуа. 23. Жүзі. 24. Арын. 25. Арзу. 26. Арыз. 27. Бала. 28. Ғафу. 29. Алар. 30. Үжуд. 31. Хүсд. 32. Үшін. 33. Елің. 34. Әлде. 35. Әлім. 36. Март. 37. Тура. 38. Атан.

3. Матау сөз

Тігінен

1. Ұры. 2. Шығып. 3. Хасил. 4. Жұт. 7. Сибан. 8. Тыюын. 9. Таныр. 10. Соқыр. 15. Тапса. 16. Ғафләт. 17. Жасыл. 21. Қайратсыз. 22. Дауласқан. 24. Жамағат. 25. Кәмалат. 30. Ғибрат. 31. Қайғы. 33. Бийск. 36. Жарлы. 37. Ғұрур. 38. Қылып. 39. Кімде. 43. Сауда. 44. Қытай. 49. Тән. 50. Ата.

Көлденеңінен

5. Ардың. 6. Мақұл. 11. Қит. 12. Тыным. 13. Халис. 14. Қор. 18. Намаз. 19. Сыймассың. 20. Жағып. 23. Ұстат. 26. Жаның. 27. Ғадәләт. 28. Жайлау. 29. Жалған. 32. Мағишат. 34. Қалың. 35. Батин. 40. Тауға. 41. Құрбандық. 42. Естіп. 45. Ала. 46. Ғафур. 47. Қызық. 48. Үде. 51. Пәндә. 52.Қайта.

4.Матау сөз

Тігінен

1. Тұғыр. 2. Қыран. 4. Арсыз. 5. Затия. 8. Ұртың. 9. Жасап. 12. Хұсусан. 13. Есімхан. 16. Қырам. 17. Басар. 20. Мақал. 21. Ғақыл. 24. Испат. 25. Қарға.

Көлденеңінен

3. Сұрауын 6. Ұрлық. 7. Талап. 10. Ырқың. 11. Ойбай. 14. Хұлық. 15. Жақса. 18. Сатып. 19. Жаман. 22. Балап. 23. Саған. 26. Ғайса. 27. Ғашығ. 28. Мал бағу.

5. Матау сөз

Тігінен

1. Сасып. 2. Хаслат. 3. Тағриф. 4. Сағақ. 7. «Жартас». 8. Махшар. 10. Қайран көңіл. 13. Қалауын. 14. Толстой. 18. Ақы. 19. Емі. 21. Жаулап. 22. Харбия. 26. Тұтқан. 27. Мезгіл. 28. Латиф. 30. Бейіс.

Көлденеңінен

5.Жанған. 6. Сандал. 9. Дауыл. 11. Салар. 12. Қарасия. 15. Рахман. 16. Ері. 17. Сократ. 20. Тапқаным осы. 23. Жалғыз. 24. Көр. 25. Ғосман. 29. Құдірет. 31. Шабан. 32. Негин. 33. Зинһар. 34. Білгіш.

6. Матау сөз

Тігінен

1. Бала бағу. 2. Қосындар. 3. Жаратушы. 4. Жақсылық. 5. Мақтаған. 6. Араласып. 7. Құтқарам. 8. Қасқажол. 9. Асырасын. 10. Шуластық. 11. Болғанша. 12. Жамандық. 13. Жоқ тірек. 14. Қыранқұс. 15. Дознание. 16. Құмарлық. 17. Сұрланып. 18.

Майданға. 19. Мұхаммед. 20. Соғады ай. 21. Дағардай. 22. Мұсылман. 23. Апандағы. 24. Табылмас.

7. Матау сөз

Доға бойымен

1. Салсын. 4. Бармас. 43. Малдан. 46. Шаншып.

Тігінен

2. Қарап. 3. Уайым. 7. Қырын. 8. Хафиз. 9. Балаң. 10. Тамақ. 13. Пысық. 14. Оны. 15. Қазып. 19. Қапысын. 20. Жарамас. 22. Құлай. 23. Ғауам. 28. Жамау. 30. Хибай. 33. Қадап. 34. Уатар. 35. Сап. 36. Мақам. 37. Бижай. 41. Қарық. 42. Қанат.

Көлденеңнен

5. Жаһат. 6. Табар. 11. Қабат.12. Қабыл. 16. Қызыл. 17. Ойыннан. 18. Рахат. 21. Қызар. 24. Татыр. 25. Мұхал. 26. Жым. 27. Уан. 29. Жанар. 31. Малын. 32. Ғажиз. 38. Табақ. 39. Жағалап. 40. Хадис. 44. Заман. 45. Марал. 47. Талып. 48. Ғашық.

8. Матау сөз

Тігінен

1. Жайдақ. 2. Бахас. 3. Демес. 4. Жетпес. 7. Жат. 8. Басқан. 10. Кетеді. 13. Палицын. 14. Санифын. 19. Кавказ. 20. Жылдың. 23. Қашқар. 24. «Шайтан». 26. Жауап. 27. Қар. 28. « Жалау».

Көлденеңінен

5. Сасқан .6. Кербез. 9. Харакет. 11. Таһрат. 12. Жеңбек. 15. Балақ. 16. Қайда. 17. Ит. 18. Би. 21. Бабыр. 22. Ғылым. 25. Жандар. 29. Қасқыр. 30. Шағатай. 31. Қайрат. 32. «Қанжар».

9. Матау сөз

Тігінен

1. Шариғат. 3. Маған. 4. Бұлақ. 6. Қарауыл. 9. Кәрәм. 10. Жаман. 12. Басалқаңыз. 13. Қамаридден. 17. Қырғыз. 18. Қайнап. 23. Қарасаң. 24. Надыр. 25. Қалап. 26. Сенейін. 30. Қылыш. 31. Шығар.

Көлденеңінен

7. Жағадан. 8. Бұланай. 11. Дарәлхараб. 14. Талас. 15. Сәттар. 16. Қайыр. 19. Бауын. 20. Талай. 21. Жарым. 22. Майда. 27. Басың. 28. Жаттан. 29. Жемек. 33. Шымырлатып. 35. Жаралып. 36. Паң едім

Доға бойымен

2. Ғақлия. 5. Барлап. 32. Салған. 34. Неткен.

10. Матау сөз

Тігінен

1. Қарап. 2. Тырысып. 3. Сынар. 5. Құлағын. 10. Жылан. 11. Аласы. 14. Шырағым. 18. Іш. 20. Олар. 21. Апырым. 22. Нұр. 23. Бұрым. 24. Қылса. 25. Болар. 28. Қажымас. 29. Ақылсыз. 30. Шыжымай. 34. Балапан. 35. Аймалат. 41. Шырай. 42. Жарар. 43. Қызар. 44. Санап.

Көлденеңінен

4. Жасырып. 6. Бұзақы. 7.Ар. 8. Тау. 9. Жыл. 12. Тыныш. 13. Елу. 15. Жасырса. 16. Тар. 17. Кім. 19. Толайын. 26. Құбылып. 27. Боламын. 31.Ғарып. 32. Асықпай. 33. Дыбыс. 36. Шын. 37. Шаш. 38. Әлі. 39. Ойы. 40. Мыс. 45. Жаныңа. 46. Ақылы. 47. Анадан. 48.Қарамай. 49. Жалаңаш.

11. Матау сөз

Тігінен

1. Мағрифат. 2. Наурыз. 3. Бата. 4. Өнер. 5. Білген. 6. Махаббат. 9. Ишарат. 13. Айдаһар. 14. Хатымды. 16. Аманы. 18. Алаша. 21. Самарқан. 22. Жаманы. 23.

Қарайсың. 27. Қайрат. 28. Суреті. 31. «Дұға». 32. Емен.

Көлденеңінен

7. Мақтанам. 8. Үндістан. 10. Афшар. 11. Сиддық. 12. Несібе. 15. Бақа. 17. Гималай. 18. Араб. 19. Қандай. 20. Қылмақ. 24. Қажы. 25. Жаманды. 26. Адам. 29. Шайбақ. 30. Қу ағаш. 31. Дүние. 33. Басқанға.34. Жем тауып.

12. Матау сөз

Тігінен

1. Санасыз. 2. Жайы. 3. Бада. 4. Осындай. 7. Да. 9. Тайғақ.. 10. Жайнар. 13. Қар-айма. 16. Бақадай. 21. Салтақ. 22. Салдым. 25. Өнерсіз. 26. Қатының. 30. Мдін. 31.Ыр. 32. Арын.

Көлденеңінен

5. Таңдай. 6. Тасыса. 8. Қайғыға салыну. 11. Раббы. 12. Алдау. 17. Тамақ. 18. Табам. 19. Жан. 20. Бас. 23. Қалма. 24. Таман. 27. Жауын. 28. Алдым. 29. Орнымды бассын. 33. Кірсіз. 34. Қылдың.

13. Матау сөз

Тігінен

1. Жансыңдар. 2. Қылмыс. 3. Жақын. 4. Қалың. 5. Жаннан. 6. Тақтан жар. 9. Шынтағы. 13. Мақтаншақ. 14. Қызыл ошақ. 15. Таралып. 17. Қанағат. 22. Мақталған. 23. Ұсатпақ. 24. Қас маңғаз. 28. Мастық. 29. Жылмаң. 31. Ғажап. 32. Салаң.

Көлденеңінен

7. Қалшылдар. 8. Шамданбай. 10. Қызығын. 11. Қылсаң. 12. Қайдан. 16. Жалғандық. 18. Шабар. 19. Сағат. 20. Қайдағы. 21. Жолығар. 25. Барып. 26. Тақау. 27. Жалтақтап. 30. Қалқам. 33. Сыйлас. 34. Қарасаң. 35. Жалтылдап. 36. Мал таппақ.

14. Матау сөз

Тігінен

1. Тозақ. 2. Өңгесі. 3. Сұрқия. 4. Сынық. 7. Жолдан. 8. Іске. 9. Беті. 10. Тыңдап. 13. Нөл. 17. Құлық саумақ. 18. Жамандаудан. 27. Толған. 28. Тықпас. 31. Шығам. 33. Ұшқыр. 34. Қай. 35. То. 36. Рыс. 37. Алмай. 38. Жатыр.

Көлденеңінен

5. Досыңа. 6. Бұйрық. 11. Болар. 12. Сенбе. 14. Қымыз. 15. «Есек». 16. Түйе. 19. «Жалау». 20. Айдап. 21. Илы. 22. Аға. 23. Ас. 24. Де. 25. Сау. 26. Уын. 29. Бойла. 30. Аршып. 32. Құс қатарлап. 39. Батыр. 40. Балам. 41. Халқым. 42. Тағдыр.

15. Матау сөз

Тігінен

1. Рахат. 3. Араласаң. 4. Жауған. 5. Тынар. 9. Майдағы. 10. Қызық. 13. Сырын. 15. Қаңғыртар. 16. Зевксис. 17. Санасам. 21. Тіл. 24. Мұзын. 25. Жұрттан. 26. Осқ. 27. Аң. 28. Орыс. 29. Асығын. 31. Жаңылып. 33. Жалын. 35. Сұрамшақ. 38. Сарыарқа. 40. Шалқып. 42. Батар. 44. Сабыр. 47. Жаман. 48. Қашан.

Көлденеңінен

2. Жағалай. 6. Алмас. 7. Қалың. 11. Тамашаға. 12. Ақыл. 14. Қызыл. 18.Қайғы. 19. Ең. 20. Қысап. 22. Киік. 23. Байлық. 26. Образование. 30. Бұдан. 32. Тұрс. 34. Қалан. 36. Жылып. 37. Малың. 43. Қылайын. 45. Апарасың. 46. Қыдырады. 49. Патша. 50. Қалсын сау. 51. Артың. 52. Ақсақал. 53. Қайтқан.

Доға бойымен

8. Жарғақ. 39. Тұрдым. 41. Састым.

16. Матау сөз

Тігінен

1. Пайдасын. 2. Саудагер. 4. Үйренсем. 5. Махкамле. 9. Еткен. 10. Мұнда. 11. Орынын. 12. Сұры. 13. Қарасам. 14. Қоям. 15. Сыртым. 20. Таяғым. 22. Зорлық. 24. Құдай. 25.Сынар.

Көлденеңінен

3. Қатайған шығар. 6. Айна. 7. Адал. 8. Деме. 10. Мола. 12. Суықтық. 16. Орын. 17. Ауыл. 18. Ары. 19. Ұят. 21. Хас. 23. Былай. 26. Болыс. 27. Бұралып. 28. Қылған. 29. Қалдың.

17. Матау сөз

Тігінен

1. Толғап. 2. Қадыр. 3. Кібік. 4. Қалмақ. 7. Еп ойлай. 8. Деп. 9. Адалдық. 13. Қамалар. 14. Томырық. 19. Қайғыны. 20. Жарамды. 23. Қарлық. 24. Тәхмин. 26. Жылап. 27. Дым. 28. Вадим.

Көлденеңінен

5. Ақ оңбай. 6. Дін бағу. 10. Білетін. 11.Болсаң. 12. Салмақ. 15. Карар. 16. Шомын. 17. Каж. 18. Тыр. 21. Да жат. 22. Жырау. 25. Сырдаң. 29. Хәрами. 30. Қызынан. 31. Арықтап. 32. Ойлайды.

18.Матау сөз

Тігінен

1. Бұлар. 2. Маңғұл. 3. Нақлия. 4. Мазақ. 7. Құрбан. 8. Бақтан. 10.Қарай. 11. Рәуаж. 15. Қуған. 16. Фитне. 17. Басып. 21. Тауарих. 22. Жұмысын. 26. Жаз. 27. Жау. 30. Базар. 31. Болса. 32. Қылық. 36. Жаппас. 37. Орман. 38. Қабақ. 39. Қылпың. 43. Риясыз. 44. Қылған. 45. Жыбыр. 48. Қосып.

Көлденңінен

5. Бұзған. 6. Маздап. 9. Құмар. 12. Тамам. 13. Құлақ. 14. Тәбиғ. 18. Мағмур. 19. Ғанибат. 20. Рафғат. 23. Қажар. 24. Ант. 25. Мұным. 28. Заман. 29. Табыт. 33. Надир. 34. Қой. 35. Қылып. 40. Рахбар. 41. Арыстан. 42. Жылқың. 46. Һират. 47. Қатып. 49. Қашық. 50. Тосып. 51. Қылдым. 52. Тартып.

19.Матау сөз

1. Қандай. 2. Тахқиқ. 3. Алатау. 4. Таудан. 5. Жаннан. 6. Жаныңа. 7. Шынның. 8. Тозаңы. 9. Зор кеу. 10. Михраб. 11. Ауру да. 12. Қойған. 13. Ашылса. 14. Айткан. 15. Шырқап. 16. Тахият. 17. Мақтап. 18. Ниғмәт. 19. Қылған. 20. Шәрбәт. 21. Тәштит. 22. Сыртта. 23. Нысана. 24. Анамын. 25. Ғылымғ. 26. Қызығы. 27. Қарашы. 28. Ажарым.

20. Матау сөз.

Тігінен.

1. Қаштым. 2. Шыбын. 3. Қылып. 4. Жырлай. 7. Шығ. 8. Қорқақ. 10. Қатынд. 14. Қуаты. 15. Жоққа. 16. Жұлдыз. 17. Даңқым. 20. Шыққан. 21. Халқым. 23. Жауын. 24. Құр. 25. Жылыт.

Көлденеңінен

5. Жалғыз. 6. Сыртын. 9. Жылылық. 11. Болып. 12. Балаң. 13. Жарқ. 15. Жаны. 18. Мұны. 19. Асау. 22. Қызық. 26. Дауыл. 27. Бас ұрып. 28. Жаздың. 29. Сыбдыр.

21. Матау сөз.

1. Сұрамсақ. 2. Қырымнан. 3. Көр қызық. 4. Мақтанды. 5. Жаны жара. 6. Сүттілер. 7. Жақсылық. 8. Иттен көп. 9. Жастықта. 10. Жолбарыс. 11. Кетермін. 12. Тыныштық. 13. Инсаният. 14. Бақан ала. 15. Мұхамәла. 16. Танысқан. 17. Тамақтан. 18. Мүмкинат. 19. Тойымсыз. 20. Салакият 21. Шайқайды.

2-БӨЛІМ

МҰХТАР ӘУЕЗОВТЫҢ «АБАЙ ЖОЛЫ» РОМАНЫ БОЙЫНША

Абай - дария, мен одан шөмішпен қалқып алдым.

Мұхтар ӘУЕЗОВ

1. СӨЗДЕН СӨЗ

Берілген сауалдардың жауаптарын дұрыс тауып жазғанда ерекшеленген бағанадан (көлденеңінен) шәкірт бала Абайды Семейдегі Ахмет-Риза медресесінен ауылға алып қайтқан аға сұлтан Құнанбайдың сенімді азаматтарының аты оқылады. **1.** Әйгерімнің Ырғызбай атасына қойған аты. **2.** Абай жолы: Роман-эпопеясы екінші кітабы, екінші бөлімінің тарауы. **3.** Сеитке: «Орыстың попынан біз орыс кедейлері жақсылық күтпейміз.

1	2	■	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
		3				,						
	–											

Олардың біздей ұсталар мен грузчиктерге әзірлеп жүргені тек тозақ қана»-деген Затонда жұмыс істейтін мастер. **4.** Біржанның Абай ауылында шырқаған әндерінің бірі. **5.** Алматыда Әбіш лазареттен шығып ем қабылдау үшін жатқан үйдің иесі. **6.** Көкшенің ұрысы-Тұрсыннан мал даулаған Уақтың жоқшысы. **7.** Қодар мен Қамқаны зар қағып жылап, таза арулап қойған малшының бірі. **8.** Абайдың азан шақырып қойған есімі. **9.** Семейдегі магазині бар ірі байлардың бірі (ұлты орыс). **10.** Сақтоғалақ руының қонысы, қойтас. **11.** Көкек айының он бірінде кіріп, он жетісінде шығатын жазға салымның ең жайсыз кезі. **12.** Құнанбай балаларының талай жылдан жемдеп жүрген айлалы досы, ояз. **13.** Абайдың досы Ерболдың баласы.

2. САН СӨЗ

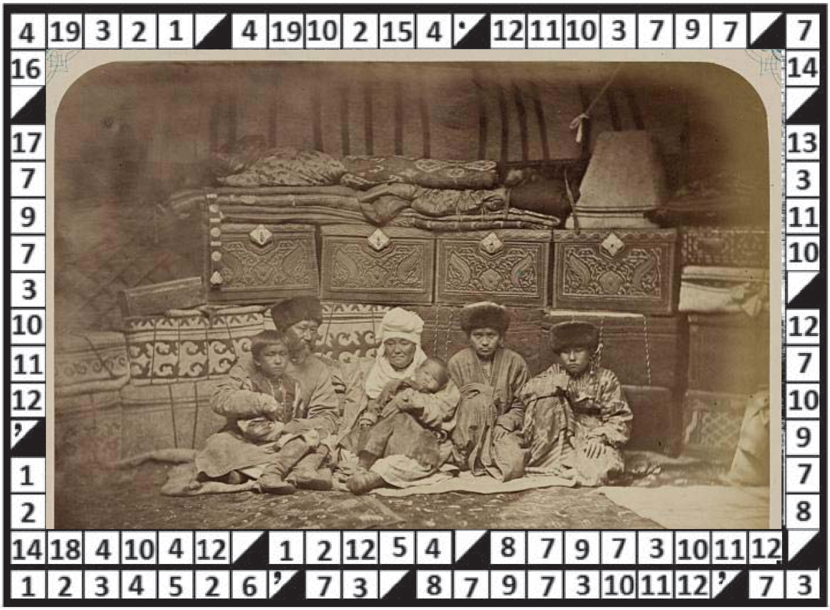

Дұрыс шешіп, сандарды тиісті әріптермен айырбастағанда Барлас ақынның жас Абайдың ұғымтал, зеректігіне қатты ырза боп, мейірімі түсіп, домбыраны ұсынып, берген батасы оқылады.
I. «Ұлы жүздің бір баласының Абай ағаға сәлемдемеге жіберген бір тайы» - деп әйгілі сәйгүлік «Торжорғасын» ноқтасымен Мағышқа

ұсынған азамат – 18, 13, 9. **II.** Қазақ даласынан Россия заңы арқылы өз басына азаттық тілеуші бірінші әйел – 6, 13, 17, 7, 14. **III.** Тәкежанның Уақ жеріне тірелген ең шеткі қонысы, күзектігі – 19, 4, 1, 4, 6, 4. **IV.** Жігітек руына сыпайылап қойылған атау – 17, 11, 1, 7, 17, 7, 12. **V.** Майбасардың атшабары Қамысбайдың басына мініп алып, құйрығы мен жонын дүрелеген азамат – 19, 4, 3, 4, 1, 4. **VI.** Білікті ұстаз Сармолланың қызы – 13, 10, 6, 4. **VII.** Романда жиі аталатын қатпар-қатпар қара көк адыр, қалың тау – 1, 2, 12, 5, 2, 10. **VIII.** Құнанбайдың үлкен ауылының ұзақ жылдан бергі қойшысы – 19, 4, 1, 17, 7. **IX.** Аға сұлтан Құнанбай мешіт салғызған елді мекен – 19, 4, 3, 19, 4, 3, 4, 15, 2. **X.** Жұрт көңілін көтерер «жаңа пері» - Сыбанның жас ақыны – 13, 3, 11, 16. **XI.** Қасиетті қала Мекеге барып, мұсылмандық парызын өтегендерге берілетін қосымша ат – 19, 4, 8, 2.

3. МАТАУ СӨЗ

Тігінен

1. Ноғай ауылында Әбіш қонақ болған орта бойлы, ақшыл қызғылт, сұлу жүзді үй иесі. **3.** Тобықтыдан тарайтын ру. **4.** Әбіштің сүйікті жары. **6.** Құнанбай өз айналасына қоршау қып ұстайтын саны көп, сыбағасы аз рудың бірі. **9.** Аттан жығылып қайтыс болған, Мәкенді айттырған жас жігіт. **10.** Тәкежан басының кегі үшін, малының жоқшысы, даугері болған немере інісі. **13.** Абайға жасалған қастандыққа жаны ауырып, ел сөзін ұстаған Қаракесектің атқамінері. **14.** Затонның слесарі, орыс азаматы. **15.** Ысқақ ауылының түйешісі. **19.** Сақ-Тоғалақтың Оразбайға жасаған шабуылынан кейін, атсыз көптің әлегінен бастарын аулақтаған байлардың бірі. **20.** Абай еңбектерімен жете таныс болған «Русский Вестник» журналына романы жарияланған орыстың ұлы жазушысы. **24.** Сүйіндік қыстауы Түйеөркештің қасында тұрған биік. **25.** Тәкежанның жылқысын барымталағанда Әзімбайдың ақтангеріне мінген балуан жігіт. **28.** Абай Тоғжанды алғаш көргенде сылдыры өзгеше ыстық қымбат болып түн тыныштығы ұрлағандай болған әйелдердің сәндік бұйымы. **29.** Бөкенші мен Жігітектің арасындағы өршіген дауды басу үшін төрт ата Айдостың жиынына қатысқан Топайдың атқамінері. **30.** Аққозы мен Тоғжан үйінің қартаң малшысы. **34.** «Еркем сорлы нені айтпап еді маған. Шын ғашық еді ғой өзіңе!. . Кетерінде оң сапар тілеген жоқ. Өлім тілеп кетті» - деген

сөзді Абайға айтқан Тоғжанның жеңгесі. **35.** Дәмежанның үлкен баласы. **36.** Ырғызбайдың белгілі мылжың, берекелі сөзі жоқ, қырты. **37.** Роман-эпопеяның бірінші кітабының екінші бөлімінің тарауы. **41.** Абайдың Семейдегі тыныш, жақсы, ұдайы пәтер етіп жүретін үйдің иесі. **42.** Қатпар-қатпар, көлбеп жатқан адыр белесті Тобықты қонысы.

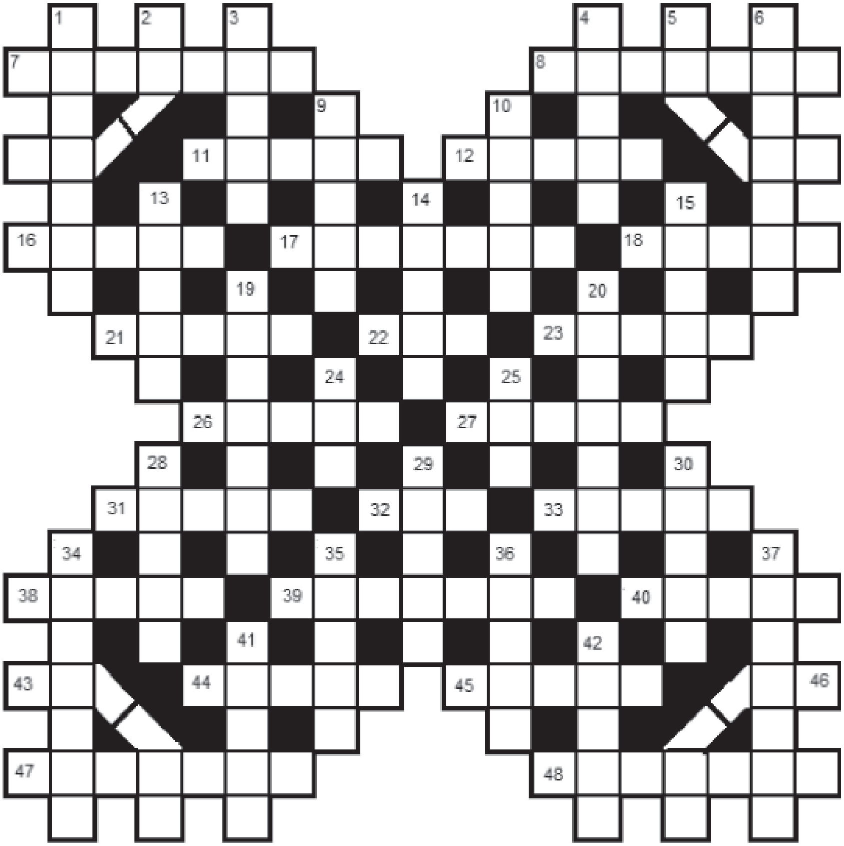

Доға бойымен

2. Құнанбайдың қара шаңырақ иесі Оспанның бәйбішесі Еркежанның әкесі. **5.** Көтібақ руының басшысы. **43.** Арқат тауындағы кісі есімімен аталатын белгілі жақпар тас. **46.** Жас Абайдың келешегінен көп үміт күткен, батасын берген, Сыбаннан шыққан әйгілі ақын.

Көлденеңінен

7. Ырғызбай Ақбердінің баласы. **8.** Романда себебі жан-жақты баяндалып, Абылай ханның Қабанбай батырға қойған есімі. **11.** Жатақтардың кішкене сары қызы. **12.** Тобықтының Мыңжасар деген ұрысы жылқыларын барымталап қан қақсатқан Найманның Тарбағатайды мекендеген руы. **16.** Жазықсыз жазаланған Қодардың келіні. **17.** Абайды «Осы биыл кітап оқу мен өлең жазуға жақсы бет берген жылы боп тұр!» деген кейіпкер. **18.** Қазақ балаларына арнап ашылған интернатта оқитын сегіз жастағы Дәмежанның баласы. **21.** Тобықтының Тұрсын деген ұрысы күзді күні алысқа баруға ерініп, жақын жердегі үш жылқысы қолды болған көрші отырған ауыл. **22.** Қарамола шербешнайына бара жатқанда аталатын өзен. **23.** Тоғжанның күйеуі Аққозының Тобықты ішіндегі руы. **26.** Жұқпалы аурудан қайтыс болған тепсе темір үзетін азаматтардың бірі. **27.** Абай қосының жылқылары жайылған қоныстың бірі. **31.** Айдостан тарайтын күші мәлім, төрт атаның бірі. **32.** Роман-эпопеяда жиі аталатын Орта жүз руы. **33.** Қараңғы кештерде алпамсадай бойымен биік баран аттың үстінде түйе мінген кісідей көрінетін Балта-Орақ елінен келген мықты азамат. **38.** Үдере көшкенде тігілетін күрке. **39.** Үркімбайдан таяқ жеген Майбасардың атшабары. **40.** Каражанның қайнысы Абайға қойған аты. **44.** Махмұт ноғайдың ұлы Мұсаның семіз, қызғылт жүзді тоқалы. **45.** Ауырудан, ащы қасіреттен қайтыс болған етікші. **47.** Қауменнің Тобықтыға танымал ұлының бірі. **48.** Ырғызбай қонысы.

4. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауаптарын тауып, дұрыс шешкенде ерекшеленген бағанадан (тігінен) романда шынайы көрініс тапқан Шыңғыс тауының ең биік жотасы оқылады. **1.** Абайға Көкбай айтқан «үлкен төренің» тегі (фамилиясы). **2.** Асау жылқының албастысы атанған кейіпкер. **3.** Абайға: «Мен құлақпен ұққаннан гөрі, сіздің қасыңыздан әр дайым қалтама салып әкететін олжамды артық көретұғым» деген азаматтың тегі. **4.** Байтастың (Әмірдің тағдыры үшін) Абайға шаптырған кісісі. **5.** Іш ауру індетінен қайтыс болған қарт ананың баласы. **6.** Майбасардың баласы. **7.** Абайдың көмегімен оқуға түсіп, интернатқа орналасқан Даниярдың әкесі, жатақ. **8.** Оразбаймен дәмдес, оқыған жігіт Маковецкий ояздың тілмашы. **9.** Абай: «Орыс халқының шын зары мен арманды жанын

танытқан» - деп шығармаларын ерекше бейіл бере оқыған ақыны. **10.** Дұшпандарының қолынан қаза тапқан Сармолланың қызы. **11.** «Ел жақсыларының», «ел ағаларының» ұйғаруымен Абайдың қалада жүрген жақындарын қонаққа шақырған үйдің иесі, қажы. **12.** Дәркембайдың Әбішке айтқан әңгімесіндегі Абай апарып оқуға түсірген жатақ баласының әкесі.

1							
2							
3							
4							
5							
6							
7							
8							
9							
10							
11							
12							

5. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Шыңғыс ханның мекен еткен қонысы екенін паш етіп тұрғандай дара тау. **2.** Үлкен тәрбиелі, сұлу жүзді, бурыл шаш Әбіштің «хозяйкасы». **3.** Сыбан қонысы. **4.** Ширатылған ұзын қоңыр мұрты бар, биік бойлы, суық қабақты қара сұр ояз. **5.** Абайдың ықпалымен Семейде оқып, білім алған жас «қаратаяқтың» бірі. **6.** Құнанбайдың үлкен ақ көк аты. **7.** Бала шәкірт Абай оқудан келгенде Құнанбай ауылы отырған суы мөлдір, мол бұлақты қоныс. **8.** Әбіштің қызы. **9.** Ырғызбайдың қызбабас жас азаматы. **10.** Қадырбай ақынның

Абайға: «Көргені мен білгені ұшан-теңіз. Ол кісінің айтқаны мен жеткізгенінің мың да бірін білмейміз. Тегін емес, кеудесінен нұр саулаған ақын сол еді, жарықтық!» - деп бағалаған талант иесі. **11.** Абай Сыбандағы Тулақ деген бүркітшіден он шақты қара беріп сатып алған қыран. **12.** Белгілі «бесқасқаның» әкесі, Торғай руының ең жуаны. **13.** Ақшоқының алдындағы кең шалғынды, мол сулы өңір. **14.** Оспан ауылы отыратын қоныс. **15.** «Абай жолы» романының екінші кітабының, екінші бөліміндегі тарау. **16.** Үдере көшкенде тігілетін аласа күрке. **17.** Абайдың Әйгерімге арнап оңаша қыстау салғызған жері. **18.** Қуғыншы отрядты бастап жүріп, қашқын жігіттердің соққысына ұшыраған Ырғызбай азаматының бірі. **19.** Бар мұсылмандардың бір «мүфтиге» бірігуіне Абайдың пікірін білгісі келетін Семейдегі үлкен халфенің бірі. **20.** Семейдегі сауда

дүкенінің иесі, татар байы. **21.** Семей уезінің үшінші учаске, крестьян начальнигі.

6. СӨЗДЕН СӨЗ

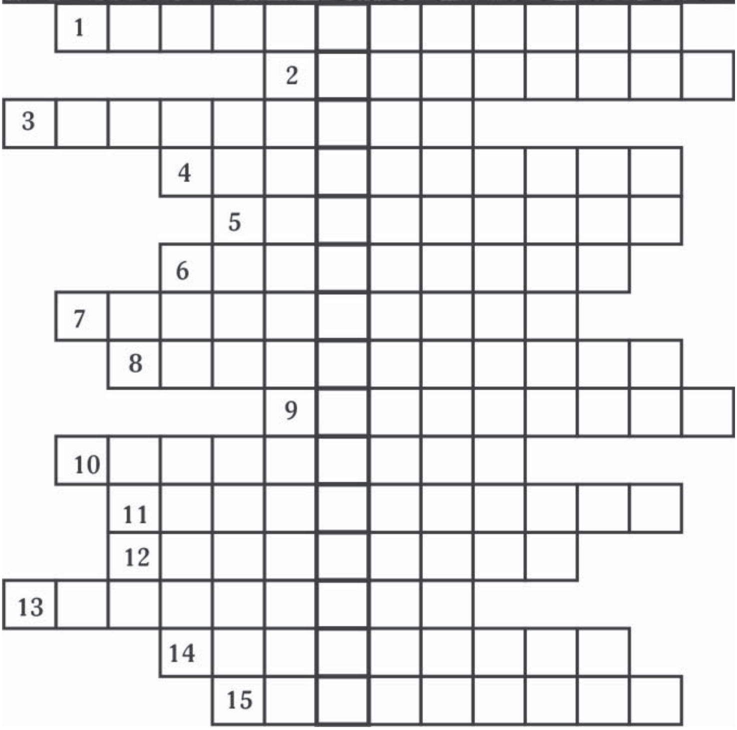

Сұрақтардың жауабын дәл тапқанда ерекшеленген бағанадан (тігінен) Роман-эпопеяның басты кейіпкері, Тобықтының Жігітек атасының беделді басшысы Бөжейге Құнанбай дүре соққызғанда «араша, араша» деп өз денесімен Бөжейді қорғаған, Бөжейдің досының руы, аты оқылады. **1.** Барлыбай жазығындағы жайлауда Абай мен Әйгерімнің үлкен үйінде Әбіш скрипкамен орындаған орыс жұртының әні. **2.** Дәркембайдың інісі. **3.** Абай мен Ербол Бекейдің үйіне алғаш қонғанда қонақтарға арналған қызыл кебені сойған жас жігіт. **4.** Семейдегі мешіттің қазақ имамы, қари. **5.** Жауыздығы, қаталдығы үшін Жаманқаринге Бөкеншінің кедей-кепшігінің қойған аты. **6.** Бөжейжің баласы Жабайдың қыран, бүркіті. **7.** Бағыт үшін барымташылар пайдаланатын жұлдыз. **8.** Ақшоқыдағы Абай қыстауы жанындағы пішен дайындалатын өңір. **9.** «Бес қасқаның» ең жасы Манастың әкесі. **10.** Абай мен Жиренше қоян аулаған ұсақ адырлы жота. **11.** Семей қаласындағы сауда дүкендері бар татар байы. **12.** Зере әженің Абайға қойған аты. **13.** Семейдегі сарт мешітінің имамы. **14.** Тобықтыдан тарайтын рудың бірі. **15.** Роман-эпопеяның бірінші кітабының бірінші бөлімінің тарауы.

7. САН СӨЗ

Жауабын дұрыс тауып, сандардың орнына тиісті әріптерді жазғанда Бөжейдің: «Көзіңнен жақсы жанар көрдім ғой шырағым!» - деп Абайға берген батасы оқылады. **I.** Абайға бала кезінде еркелетіп қойған есім – 23, 1, 12, 18, 11, 13, 11. **II.** Өтекелдінің Мағрипаға қалжыңдап қойған аты – 22, 20, 19, 7, 11, 10, 9, 7, 15. **III.** Базаралының баласы – 9, 11, 13, 17. **IV.** Айдостан тарайтын төрт атаның бірі – 22, 20, 23, 4, 14, 11, 10. **V.** Халықтан «қарашығын» салығын жыйнауға қорқау тағылардай анталасқан старшындардың бірі – 22, 8, 9, 1, 2. **VI.** Семейдегі ноғайдың белгілі мәшһүр байларының бірі – 9, 11, 3, 17, 10. **VII.** Жәбікен мен Дәмежанның кенже ұлы – 21, 12, 4, 15, 7, 11, 2. **VIII.** Мамай руының адам айтпас өтіріктерді айтатын кісісі – 14, 16, 13, 11, 2. **IX.** «Базаралы, Тәкежан дауы» кезінде Құнанбай балалары мен тілегін де, білегін де біріктірген Бураның атқамінері – 11, 12, 3, 11, 6, 18, 16, 13. **X.** Жастар арасындағы дел-далдалдығын «ата кәсібім осы» дейтұғын кейіпкер – 20, 23, 1, 5, 1, 12, 3, 4.

’	14	20	19		
13	11		5	12	17
11	12	10	1	17	18
12	11	11	2	23	17
11	15	-	4	23	2
10	!	19		11	
	7	17	14	10	14
1	16	18	1		1
3	12	12	13	6	13
2	17	11	9	4	15
1	6	7	1	2	1
9		!		6	9
	14	2	3	1	4
4	16	17	1	22	2

1	2	3	4	5	4	2	4	6		7	8	5	12	9		21	!

8. СӨЗДЕН СӨЗ

Берілген сұрақтардың жауабын дұрыс тапқанда ерекшеленген бағанадан (көлденеңінен) Қарқаралыда Құнанбай мен Бөжейді татуластыруға екі жақтың да бар сөзіне ие боп, өздері сөйлеп, өздері шешіп, ерекше ат салысқан екі кейіпкердің есімі оқылады.

1. Почта конторының ұсақ чиновнигі. **2.** Қайықшы Сейілдің үйінде Абаймен бірге қонақта болған етікші. **3.** Құнанбайдың Бөкенші, Борсаққа Шыңғыс бойынан берген қонысы. **4.** Роман-эпопеяның бірінші кітабының, бірінші бөлімінің тарауы. **5.** Бесбесбайға: «Мына топты сен бастайсың. Мында бір айтарым. . . әсте тұтқын қалдырма» - деген қарт кейіпкер. **6.** Абайдың саз аспабы. **7.** Құнанбай балалары ұтылып, Күнту болыс болып сайланған қоныс. **8.** Данияр мен Афтаптың күтушісі, қартаң әйел. **9.** Құнанбайдың қымызбен қоса жейтін сүйікті тағамы. **10.** Ойқұдықтан төбесі көрініп тұрған Тобықты қонысының бірі. **11.** Құнанбайдың тұрғыласы, тоқал шешесінен туған інісі. **12.** Абай Қарқаралыда мінген қара жал, қара құйрық, жүрдек, әсем, сұлу құла ат. **13.** Құнанбайдан бұрын Қарқаралы округінде аға сұлтан болған төре. **14.** Желі басында

ертеден қара кешке бие сауатын қарт. **15.** «Қарашығын» салығы кезінде өлген өлексені қырымнан көріп, андыздап ұшқан қарақұстай кіріскен старшындардың бірі. **16.** Шыңғыстау өңіріне келген орыс керуені (обоз) бурыл шаш, басшыларының бірі.

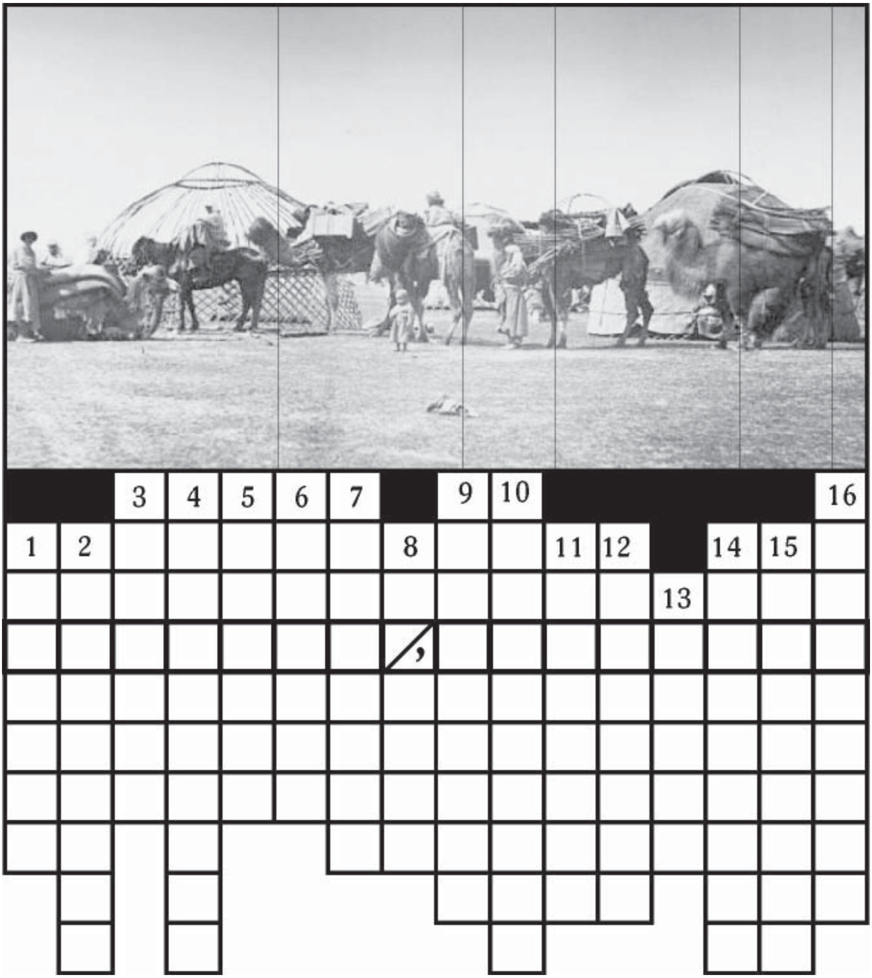

9. САН СӨЗ

Сандарды тиісті әріптермен айырбастағанда Абайдың кітапқа деген ықыласын байқап, ырза болып, әжесі Зеренің

1	2	3	2	4	5	6	,	7	8	5	9	5	11		2	1	5	10
17	9	15	17	15	16		9	15	9	15	6		9	15	14	13	12	.
15		6	18	19		20	7	21	,	6	7	25	9	5	–	20	2	8
9	2	22	10	5	1	2	,	21	2	22	10	5	1	10	5	20		5
22	2	,	23	9	15	3	22	15	9		22	15	,	14	15	9	22	15
10	2	20		25	2	20		9	15	17	3	24	16		21	7	20	
2	8	5		2	19		20	2	?	7	8	5		2	10	2		1
!	2	6	10	5	3	5	25	2		9	2	9	11	5	19	2	4	2

айтқан ақыл сөзі оқылады. **I.** Мағаш арқылы «Тарғыл тастың тағыларын – жуасытатын да күш-құдірет бар! Айыпкерді аяғына жығамыз. Тентекті түзеп жолға саламыз. Осы ниетімізге «құп» деген сөзін күтеміз» деп Абайға сәлем жолдаған Керейдің сөзі айшықты, кестелі, орамды басшысы - 20, 15, 17, 15, 13. **II.** Абайға келіні Мәнікенің қойған аты – 18, 25, 9, 15, 14, 15. **III.** Сыбаннан тарайтын аталы, асқақ ру – 8, 2, 10, 21, 5. **IV.** Роман-эпопеяның екінші кітабы, екінші бөлімінің тарауы – 1, 2, 21, 2, 22, 2. **V.** Бөкенші руына сыпайылап қойылған атау – 20, 23, 20, 15, 11. **VI.** Әйгерімнің азан шақырып қойған аты – 13, 24, 14, 12, 6, 2, 9. **VII.** Абайға әжесі Зеренің айтқан әңгімесіндегі Найман қолынан тұтқынға түсіп, жыл жармдай кісенде жатқан ақын – 1, 7, 16, 2, 6, 20, 15, 3, 22, 12. **VIII.** Құнанбайдың «Сүгір мен Сүйіндік ауылдары қоса жайласын» - деген Байдалының қонысы- 1, 2, 3, 13, 5, 4, 2, 10, 5. **IX.** Бөкенші содырла-

ры зорлықпен алып кеткен жас келіншектің күйеуі, Жігітек азаматы – 16, 2, 21, 2. **Х.** Әйгерімнің әлденеше құбылтып, жіп-жіңішке нәзік орамдылықпен, көп толқытып айтқан әні – 1, 2, 3, 2, 17, 23, 19.

10. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Құнанбай ауылының жаз жайлауы. **2.** Абай үшін қатты намыстанып, күйініп Мағашқа елші жіберген Тобықтыдан тарайтын рудың бірі. **3.** «Жау үлкені – елдің жауы, дау үлкені – жердің дауы» деп Оразбай Уаққа қарсы қол жыйнаған жер. **4.** Оралбайды

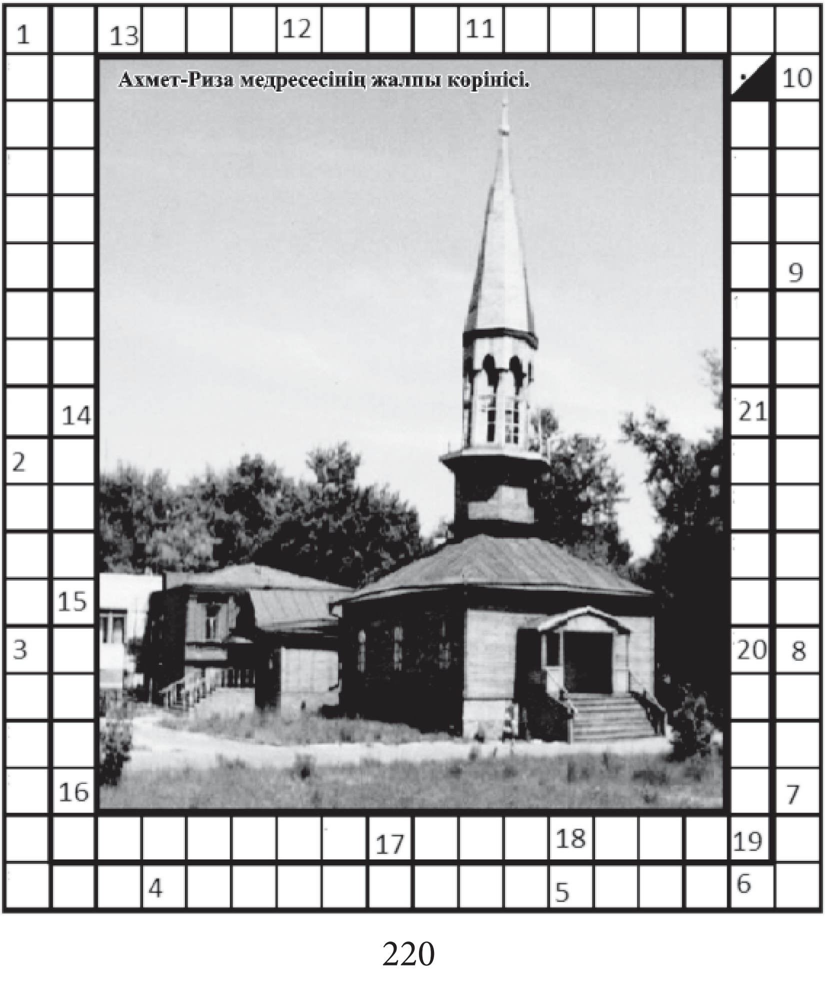

Ахмет-Риза медресесінің жалпы көрінісі.

«ұлыққа қарсы, елдің жуан, жақсыларына қарсы, бүлік басы адам» етіп жандаралға, оязға шағым түсірген, жылқысынан айырылған Найманның белді адамы. **5.** Дәркембайдың Жаңылдан туған баласы. **6.** Махмұт ноғайдың қара қас, қара сақалды, үлкен қара көзді екінші ұлы. **7.** Жіңішке, ұзын бойлы Әбеннің әйелі. **8.** Абай оқыған Семей қаласындағы діни медресе. **9.** Түркістанда Марғұлан қаласында туып-өскен, Даниярдың әйелі. **10.** Әбішке: «Сібіріңе айта бар!» деп құпия түрде көп әңгіме айтқан қарт жұмысшы Еремин тұрған қала. **11.** Әбіштің скрипкамен асқақтата, тасқындатып орындаған әндерінің бірі. **12.** Абай Семейде пәтер етіп жүретін тату-таныс үйдің иесі. **13.** Ырғызбайдың Бестіқырт атанған азаматы. **14.** Көкен Уағының пысық болысы. **15.** Романдағы балықшының есімі. **16.** Шәкірт Абай Семейден қайтқанда астындағы жарау құла бестісін ағызып-ағызып жіберген өзіне таныс қоныс. **17.** Затонның слесарі Захар Ивановичтің әйелі. **18.** Роман-эпопеяның бірінші кітап, екінші бөлімінің тарауы. **19.** Тәкаппар, паң Мәнікенің қайнағасы Тәкежанға қойған аты. **20.** Оспанның: «Осы сен де біздей – күнәлі пендедей, бойыңнан нәжіс шығарасың ба, жоқ әлде сенің сарайыңа батпаған артық зат та хор қызынша, жұпардай тарап отыра ма!» деп әзіл айтқан жеңгесі. **21.** Барымташыларды көріп «Жау келді!», «Төбелес болады!» деп бұл түннің ең алғашқы суық сүренін салған азамат.

11. СӨЗДЕН СӨЗ

Сұрақтарға жауапты дұрыс жазғанда ерекше бөлінген бағанадан Абай үшін жанын ортаға салып, қиын кезде жанынан табылған досының тегі және аты оқылады. **1.** Жексен мен Жетпісті шақырып: «Елді тастап, бас сауғалап, қайда барасың түге. Тапжылма! Көшпе! Не көрсең, бірге көресің! Жықпа жапаңды!» деген кейіпкер. **2.** Абайға: Семейде ноғай, қазақ «зиялылары» және қазақтан шыққан халфелер, қарилар, дін ұстаздары тосып отырғанын айтқан кейіпкер. **3.** Абайға Байрон, Гете шығармаларымен танысуға жол ашқан, Абай сырлас, мұңдас тапқандай болған, жанындай жақсы көрген орыстың ұлы ақыны. **4.** Тобықты мен Уақ арасындағы талас қоныс. **5.** Күйлерін Абай, шабыттана тартқан атақты күйші. **6.** Бөжейдің асы берілген жер. **7.** Абай мен Ерболдың Қарқаралыдан үйреніп келген үш әннің бірі. **8.** Абайға «кепіл» болған Семейдегі белгілі «киізші» бай. **9.** Абайдың абыройы үшін атқа мінген Сыбанның «ел ағасы» атанған азаматтарының бірі. **10.** Қажылық

Исабаев И.Н. Көктем

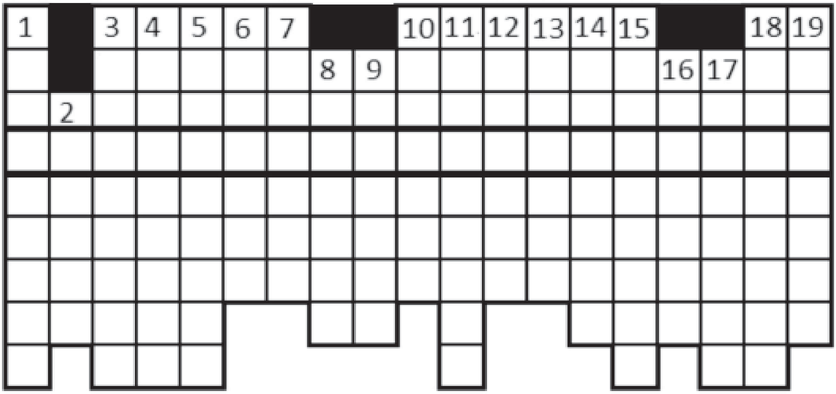

сапарға аттанған Құнанбайға (Абай, Ызғұттыға жазып берген) жолда кездесетін үлкен шаһар. **11.** Аяздың қаттылығынан беті-мұрны үсіген Әйгерімнің мықты, сенімді қойшысы. **12.** Абайдың: «Біржан ағаның «Жанбота» әнінен соң «бота» түгіл, «бұта» құрым болмай, жапырылып, тапталып қалған жоқ па?» деген кейіпкері. **13.** Сәнді киінетін киізші белгілі бай. **14.** Қазақ пен Қоқан болып кездескен бір үлкен аста Қоқанның қоңыраулы балуанын жыққан Абайдың бабасы. **15.** Жетпіс-сексен үйлі «Қандар» сайын мекендеген жерге қоныстанған атаның бірі. **16.** Ойқұдықпен қанаттас жота. **17.** Жеті ауыл Жігітек мекенденген жер. **18.** Абайға: «А, сіз Ибрагим Құнанбаевсыз ба?. Мен сізді білемін. Жақсы білемін. Маған сіздің досыңыз Андреев көп айтқан. Таныс болайық» - деген советник. **19.** Роман-эпопеяда айтылатын жер өлшейтін шенеунік (орысша).

12. МАТАУ СӨЗ

Жауаптары сызықша қойылған тордан басталып жазылып, сағат жүрісінің бағытымен оқылады. **1.** Роман-эпопеяның басты кейіпкері. **2.** Окружной соттың тілмашы, сенімді гражданин, тайный советник. **3.** Абылайдың: «Бар батырдан сен оздың! Бұдан былайғы жорықта ұдайы қолбасы сен боласың! Бұдан кейін сенің атың «Дарабоз» болсын!» деген батыры. **4.** Майбасардың «шаш ал десе, бас алатын» өзінен асқан бүлік, бұзақы атшабары. **5.** Тәкежанның тұңғыш ұлы. **6.** Тобықтыға белгілі түйе балуан, әрі даңқты мешкей. **7.** Тоғжан естігенде тақатынан айрылып, көптен бері сезінбеген бір жалын жүзін де, жүрегін де лезде шарпып, жан әбігеріне салған «Татьянаның Онегинге айтқан екінші сөзін» шырқаған әнші. **8.** Бөжейдің асына келген Сыбан жиынының үлкені, ақын. **9.** Ақылбай

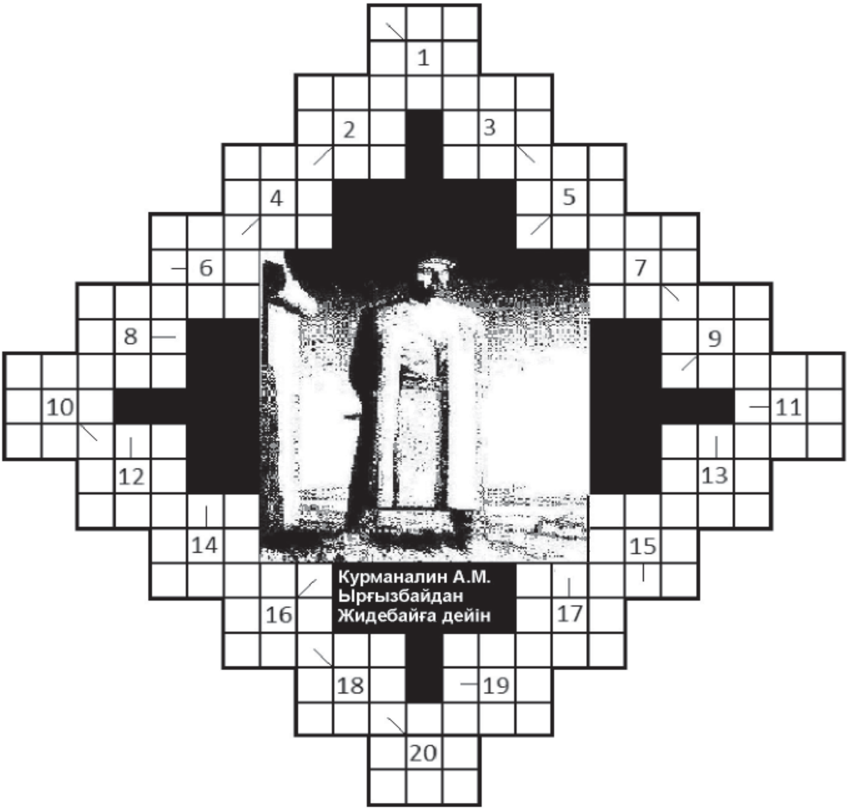

қайда жүрсе де қасынан тастамайтын, өзімен түйдей құрдас, бала жігіт. **10.** Зейнептің Абай мен Оспанға қойған аты. **11.** Абай ел арыздарын тексеретін бидің бірі болып сайланған жер. **12.** Тобықтының Кебек шыққан руы. **13.** «Япыр-ай, осы екеуі қырбай деп еді. Қақтығысып қалмаса игі еді!» деп араларына от жағып, екі аусарды төбелестірген кейіпкер. **14.** Түнде қой күзеткенде Абай әндерін шырқайтын жас жігіт. **15.** Тұқымы Шеркес, зор денелі, үлкен қошқар тұмсықты, шүңірек көк көз кісі. **16.** Тобықтының Уақпен шекаралас қонысы. **17.** Майбасардың етік, шалбарын түгел сыпырып, «көк сүңгі деп ең ғой, мә, көк сүңгі!» деп жалаңаштанып тұрған құйрығының арасына түйенің қатқан құмалағын батырып-батырып жіберген «бес қасқаның» ең ызақор, оттысы. **18.** Тәкежан өзі сүйеп, өзі құрық беріп жүрген жырынды ұры. **19.** Бүркітші Тұрғанбайдың Қарашолақ қыранға қойған аты. **20.** Абай мен «тоғыз құмалақ» ойнайтын бәсекелес ойыншы.

13. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауаптарын дұрыс шешкенде ерекше бөлінген (тігінен) бағанадан жас Абайдың алғашқы сүйген қызының аты, әкесінің аты оқылады. **1.** «Бөжейлер Құнанбайдың үстінен арыз айтқалы дуанға, Қарқаралыға кетіп барады. Мына атасының басына әдейі кеп, құран оқып аттанды» деген сөзді атшабардан естіп ауылға айтып келген мосқал қойшы. **2.** Роман-эпопеядағы жазықсыз өлген Борсақ азаматы. **3.** Орта жүз руы. **4.** Абайдың анасы. **5.** Мәкеннің әменгері, Оразбай мен аталас, сырлас, көңілдесі. **6.** Құлыншақтың батыр ұлдарының бірі. **7.** Жігітектің Суықбұлағында отырған көп үйлі кедей ауылдың жігерлі жастарының бірі. **8.** «Мың көк аланы салдым намыс жолына, Шаштым, бердім қолыңа барымды! Тек, кегімді әпер мынадан!» деп айғайды салып, от басын сабап бүлік бастаған Бөкеншінің жуан байы. **9.** Олжайдан тарайтын ру (ата). **10.** Жігітек елінің сөзіне ие болған жас буын – Бөжейдің баласы. **11.** Құнанбайдың сүйеуімен Көкен тауының бауырындағы «қырық үйліні қырық пышақ қылған» батыр. **12.** Ағзам, қарт имам, Семей шаһарының ең қадірлі ғұламасы. **13.** Құнанбай теріс бата берген немересі. **14.** Абай ерекше жақсы көрген Кәкітайдың анасы. **15.** Ауыл-аймаққа ықпалды, Көтібақ Жиреншенің әкесі. **16.** «Базаралы – Тәкежан дауына» ат салысып, қатысқан Семейтау болысынан келгендердің басшысы. **17.** Абайдың Базаралыға қойған аты. **18.**

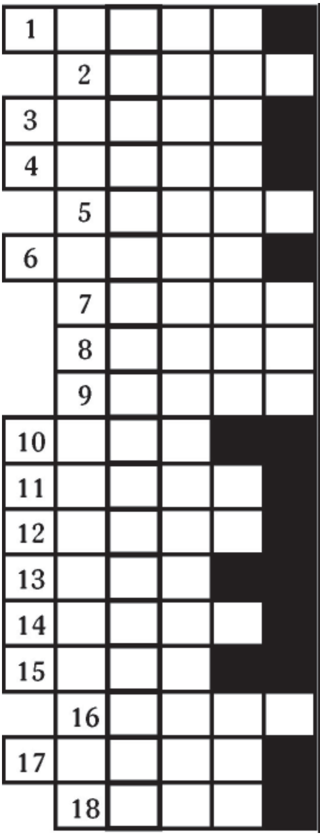

Роман-эпопеяда «аққоян жылы», «апат жылы», «естен кетпес жұт жылы» деп айтылатын қатал қыста жылқылар қырылған өлке, жазғы жайлау.

14. САН СӨЗ

Дұрыс шешіп, қажетті әріптерді сандардың орнына айырбастап жазғанда Байдалының әңгімесіне орай Құнанбайдың Абайға берген жауабы оқылады. **I.** Роман-эпопеяның екінші кітабының бірінші бөлімінің тарауы – 22, 10, 22, 24, 16, 17, 5, 4, 2, 1. **II.** Омбыға аттанған Құнанбайдың соңынан үшінші күні қуып жеткен Алшынбайдың пысық жігіті – 22, 18, 22, 22, 18, 11. **III.** Құнанбайдың бұйрығымен қаралы Бөжей көші қонған жер – 3, 20, 12, 1, 7, 20, 17.

IV. Ақылбайдың асырап алған анасы Нұрғанымға қойған аты – 23, 4, 13, 1, 25, 1. **V.** Әжесі Зеренің бала Абайға айтқан ертегілерінің бірі – 24, 20, 25, 1, 19, 7, 16, 19, 5, 21, 5. **VI.** Романдағы кейіпкер, қайықшы – 10, 12, 15, 1, 8. **VII.** Абай арашашы боп, інілері Оспан мен Смағұл таласқан асық – 7, 20, 17, 24, 1. **VIII.** Құнанбайдың кіші тоқалы Нұрғанымның елі – 7, 16, 24, 1. **IX.** Өзі сері, әнші, сұлу Байтастың әйелі – 16, 8, 22, 10. **X.** Романда аталатын Найман руларының бірі – 14, 10, 19, 9, 12, 14, 1, 6, 15, 1, 17, 5.

1
2
1
3
4
5
6
■
7
1
8
■
3
9

Құнанбай қажының бейіті

4	10	11	9	■	7	1	12	13	10	14	14	9	■	15	16	17	12	1	, ■
15	■	10	2	■	9	4	9	3	■	9	11	10	4	9	3	■	17	16	12
16	17	1	2	5	. ■	3	10	4	■	18	3	9	19	2	10	■	20	12	14
■	22	9	19	10	15	■	9	2	3	10	12	19	23	4	■	4	1	21	1
20	12	14	1	4	1	3	. ■	24	1	7	12	5	17	5	17	- ■	22	9	12
5	2	4	1	15	1	14	■	12	1	3	5	4	8	1	■	6	9	4	9
17	5	21	5	4	2	1	■	2	10	25	■	15	9	17	10	3	9	4	. ■

15. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауабын дұрыс тапқанда ерекше бөлінген бағанадан (көлденеңінен) ұйқылы ояу Абайды аса бір әдемі, нәзік әуенді «Топайкөк» әні арқылы «Кел, келші сәулем» дегізген, сүйген

Өскемендегі Абай ескеркіші

	2		4		6		8	9		11	
1		3		5		7			10		12

жары Әйгерім туып өскен Орда тауындағы табиғаты әсем қоныстың аты оқылады. **1.** Абай шешен қоңыр домбырасын тартып, күй күңіренткенде, ашты күйі бебеулеп, қасиетті – іздене талпынуға, толғана шырығуға әсер еткендей болған күйшінің есімі. **2.** «Бар Тобықтының ішінде бір үй қазанына арам ас салмады десе, сол ең алдымен осының үйі» деген сенімге ие болған азамат. **3.** Ауру Мағаш, Семейде жатқан екі қабат қоңыр үйдің иесі. **4.** Сақ-Тоғалақтың Оразбайға жасаған шабулынан кейін басын қорғап, ауылынан безе қашқан байлардың бірі. **5.** Қала көпшілігіне аты мәлім, ойға, сөзге жүйрік, орта ғана күйі бар кейіпкердің есімі. **6.** Сеңсеңнің терілерінен құрап тіккен төсеніш. **7.** Патшаның законның негізіне сүйенген, округ соты басына азаттық берген қыздың тегі (фамилиясы). **8.** Қарамола шербешнайына бара жатқанда Абайға көрген түсін айтқан ақын. **9.** Сері қыз Салтанаттың әкесі, ылди бойының саудагер байы. **10.** Қауменнің баласы, роман-эпопеяның басты кейіпкері. **11.** Қазақшаға жүйрік Семейдің сағатшысы. **12.** Барлыбай жазығымен қанаттас Көтібақ қонысы.

16. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Абайдың бәйбішесі. **2.** Көкбайдың Абайға айтқаны: Россияның бар мұсылманы болып, бір дін орталығын жасамақшы. Оны «мүфти» атандырмақ. Осыған Абайдың тілек қосуын күтетін имамның бірі. **3.** Тобықты мен Уақ арасындағы талас қоныстың бірі. **4.** Семей қаласының даңқты адвокаты. **5.** Жұмабай жетектеп бара жатқан асау көк құнанды үркіткен тентек бала. **6.** Көкбайдың Абайға айтқан белгілі адамдардың ішіндегі Қытайдан бастап Ірбіт шаба бастаған байлардың бірі. **7.** Үлкен Семейдегі «Қазақ мешітінің» имамы, қазағуар татар молдасы. **8.** Үлкен сауда дүкендері бар, дәулетті байбатша. **9.** Құнанбайдың ең сенімді жігіті. **10.** Тоғжан келін боп түскен ауыл иесі, қартаң бай. **11.** Абай медреседе оқып жүргенде таныс болған дастан шебері, шығыс классиктерінің бірі. **12.** Ауруға шалдығып, қаза болған күйлері нашар, кедейлердің бірі. **13.** Сүгірдің әнші қызы, сәнді бойжеткен. **14.** Орыс керуені басшыларының бірі Афанасьичке қазақтардың қойған аты. **15.** Мәкіштің Абайға: «Ендеше алыстағы атағынан, жақындағы достығы асып тұрған замандасың осы! Сенің жақтаушыңның бірі және ұлық алдында залог салып, түрмеден алып шыққан кепіл де өзі!» деген қыз. **16.** Тобықтының қоныс-құдықтарының бірі. **17.** Затонды асықпай

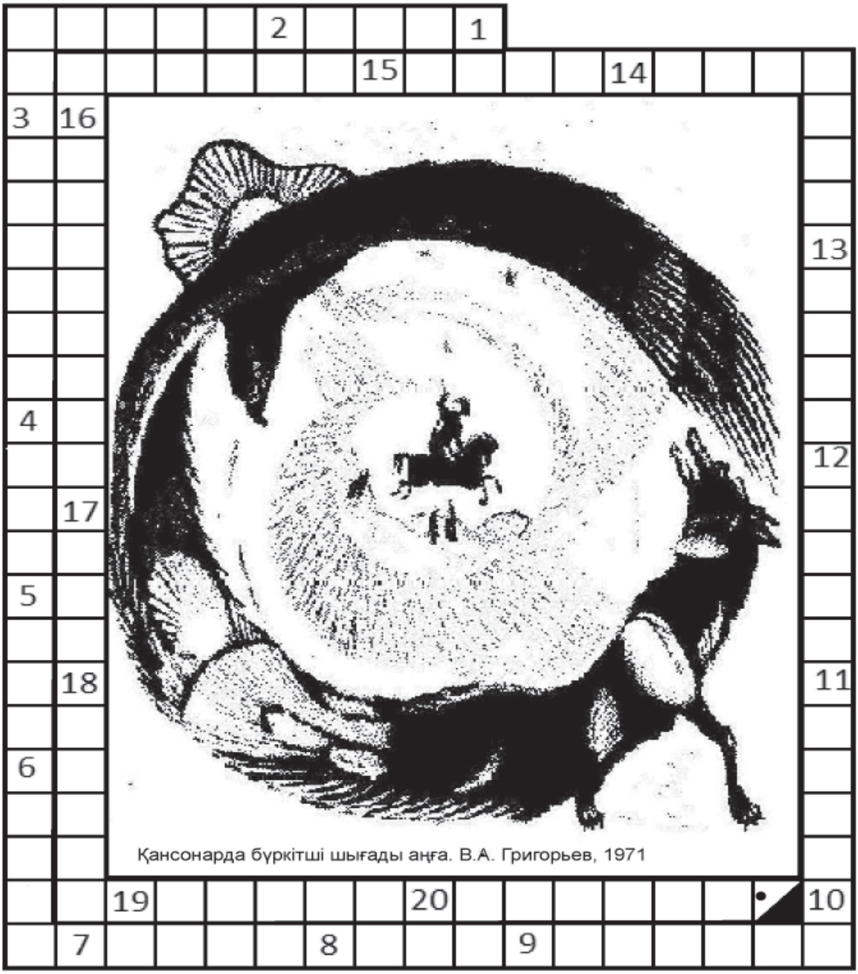

Қансонарда бүркітші шығады аңға. В.А. Григорьев, 1971

жүріп аралап, Абай үйінен дәм татып, қонақ болған жұмысшы. **18.** Абай мен арасы тең, жастардың жақсы достығына айналған ақын қыз. **19.** Абай атын қойған Біржанның әні. **20.** Абылғазының сенімді жігіті.

17. МАТАУ СӨЗ

Тігінен

1. Басындағы тымағынан айрылып, торсықтай шекесін белбеуімен таңып алған Оразбай аттандырған барымташы басшыларының бірі. **2.** «Жә, жігіттер, сөз бен істі танидық қой. Мағаш шырақ, барды көрді ғой көзің. Көрді! Тек осыны түгел Абайға жеткіз» деген Жігітектің бурыл бас шалы. **3.** Әйгерімнің ағасы. **4.** Епископ Андрианов шоқындырып: «Сен енді орыс боласың!» деп тәрбиелеп жүрген қазақ баласы. **5.** Егіні тапталған жатақтардың арызын қаладағы ұлыққа апарған пысық азамат. **6.** Роман-эпопеяның екінші кітабының бірінші бөлімінің тарауы. **9.** «Жаман неме, маған

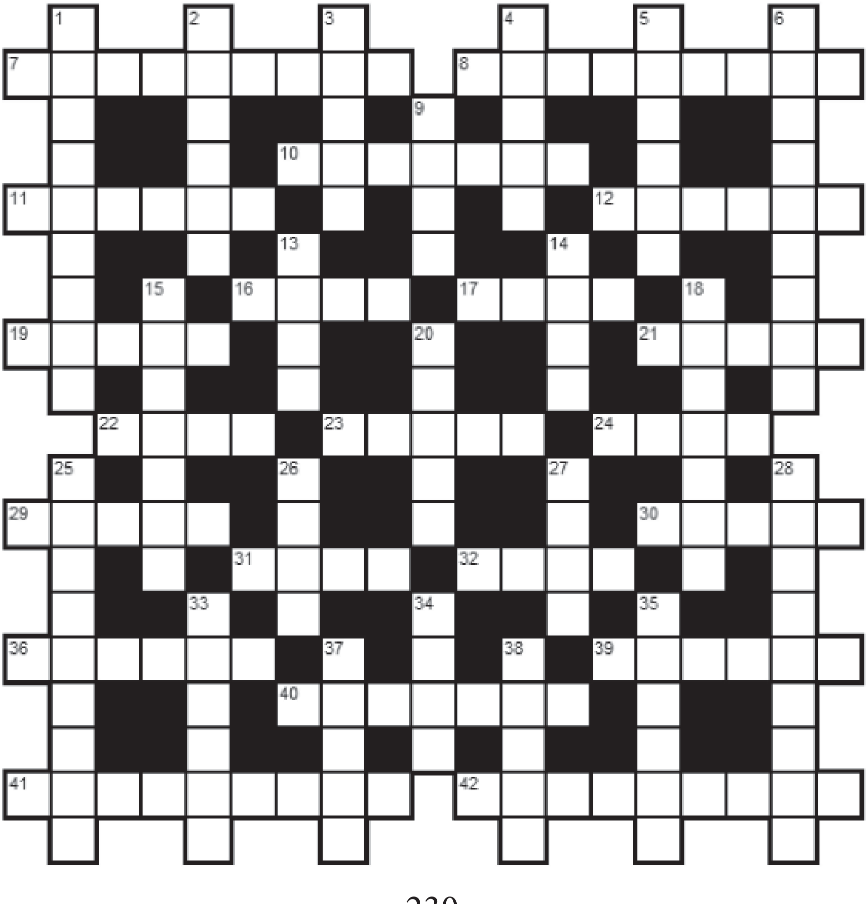

бұрын келмей, әкеңе кеттің-ау! Жаман неме!» деп Абайға ұрысқан кәрі әжесі. **13.** Абайдың Ділдәдан туған баласы. **14.** Қаракесектен келген Абайға көптен таныс, сан рет мәжілістес, дастархандас болған қаланың шешен қазағы. **15.** Салиқа қыздың әменгері – шал. **18.** Құнанбай мен үзеңгілес, Көкшенің басты адамы. **20.** Мақаны жалғыз қолымен аттан жұлып түсіріп, «Эх, суккин ты сын барантач!» деп өзінің жалаңаяқ табанымен қақ басқа теуіп-теуіп жіберген әйел (орыс). **25.** Келіншек кезінде, жылқыға жау тигенде, жайдақ атқа мініп, қолына найза ала шапқан Өскенбайдың өр тоқалы. **26.** Тобықтыдан тарайтын рудың бірі. **27.** Азаттық алған Мәкеннің әкесі. **28.** Алпыс үй егін еккен Шолпан, Қасқабұлақтардың маңайындағы шұрайлы жер. **33.** Базаралының алдында «Осыдан жаңағы айтқан уәделерімді бұзсам кәпір қауымында өтейін, қатын-балам жүзін көрмейін, арам кетейін» деп ант-су ішіп, құранды сүйген атшабар. **34.** Сақтан шыққан сауықшыл, балуан жігіт. **35.** Дайырдың хабаршысы кетік тіс, жайнақкөз, шұбар, қара сақал, сөзуар шапшаң адам. **37.** Семейге Тәкежан болыс жөнелткен үкілі почта тоналған жер. **38.** Махаббат үшін өз елінің қатал үкімі, өз замандастарының қолымен, зорлықпен өлтірілген Тобықты азаматы.

Көлденеңінен

7. Шөже ақынға: «Шөжіке, бізге жүр!. . Біздің үйге келдік, міне айтып тұрған мына мен» деген кейіпкер. **8.** Құнанбай ауылында жиырма жыл, табандаған жиырма жыл бие сауған сауыншы. **10.** Қарқаралыдан қайтқан Құнанбайды жол бойында қажыдан келе жатқандай қарсы алған ауылдардың бірі. **11.** Әйгерімнің қайнысы Оспанға қойған аты. 12. Ақылбай Әйгерімді шешем дегісі келмей өзінше қойған аты. **16.** Кәкітайға көмектесіп, елсізге шығаратын бүйрек жолға апарып, жаяу болса да бір шақырымдай жыраққа ұзатып салып аттандырған, аңсағай бойлы, қылаң жүзді, қара мұрт жігіт. **17.** Еңліктің атасы, Хан тауының бауырында адал, момын, еңбекпен күнелткен әзіз жан. **19.** Тобықтының Қаракесек жақтағы рулары жайлайтын тау. **21.** Жас Абайға әжесі Зере айтқан дастандағы қайғыменен қан жұтқан кейіпкер қыздардың бірі, **22.** Фекладан таяқ жеген Ырғызбай Өсердің бақырауық баласы. **23.** Құнанбайдың әкесімен туысқан ағаларының бірі. **24.** Затон жұмысшылары арасындағы Абайға қымбат, тату азаматтардың бірі. **29.** Қала мен қырдың жайын бірдей білетін айлакер (Мәкеннің әменгері) Дайырдың әкесі. **30.** Абайдың Ділдәдан туған кенже ұлы. **31.** Абай М. Ю. Лермонтов арқылы өлеңдерін аударған немістің ұлы

ақыны. **32.** Абайдың дін бірлестігі жөнінде пікірін білгісі келетін мешіттің имамы, қожа. **36.** Абайдың ынтықтығы, ауыр арманы, ұзақ жылдар бойынан айықпаған, көкірегіне қалың шер боп ұялаған сүйген қызы. **39.** Абайға ұнаған Мағаштың Африкада Нил дария-сы бойындағы бір үлкен ерлік істі баяндайтын дастанының басты кейіпкері. **40.** Ауыр індеттен қатыны өлген азамат (Дәмежанның Абайға айтқандарынан). **41.** Абай мен Ерболдың Тобықтыдан Қарқаралыға салып барған әні. **42.** Зере, Ұлжан үйінің жылқышысы.

18. СӨЗДЕН СӨЗ

Берілген сұрақтардың жауабын дұрыс тапқанда, көлденеңінен тор көздердегі дөңгелек шеңберлерді теріп оқығанда Абай мен Әйгерімнің үйленуіне ерекше зор еңбек сіңірген, күрмеуі күрделі түйінді өзі шешіп, өзі жайлап бітірген, Көтібақ руының атқамінер азаматының есімі және әкесінің аты оқылады.

1. Әйгерім: «Үсіп қала көрме, беті-қолыңды аяздан қатты сақтай

Ә. Қастеев. Шыңғыстаудағы жаз

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	⑪	12	13	14	15	16	17
								○				○				
○		○					○				○				○	
	○		○			○							○	○		○
				○	○				○							

жүр!» деп бет-мойнына өз қолымен шәрпіні мықтап орап берген аласа бойлы, қызыл шұбар келген бала. 2. Жұқпалы аурудан өлген халфе. **3.** Тобықтыдан өз жерлерін қайтарып алуға ұйтқы болған Көкен елінің басшы адамы. **4.** Абайға өлімнен бетер жаза шектіріп, қазақ халқының арына соққан сұмдықты жасаған жағымсыз кейіпкер. **5.** Роман-эпопеяда айтылатын, жастай қайтыс болған, өзі қазақ халқының қамын ойлауда көп ірі сөздер сөйлеп, жазып өткен ғалым. **6.** Бәшібек пен Есбикенің бой жетіп қалған қызы. **7.** Уақтар қоныстанған жердегі тау. **8.** Жылқыларына қос дөңгелек таңба салатын ру . **9.** Тобықты қонысындағы көкшіл мұнарға оранған қоңырқай тау. **10.** Оспанның кіші әйелі Торымбаланың қыстауы орналасқан жер. **11.** Тобықтымен сыр мінез Сыбан руы қоныстанған мекен. **12.** Абайға шын ықыласымен достық көрсетіп, жанын ортаға салып жүретін жан жолдасы. **13.** Құнанбайдың орысша оқуда жүрген баласы (Айғыздан туған). **14.** Шыңғыстың бөктеріндегі балақ тау. **15.** Бөкеншінің жағдайын Абылғазыға астыртын хабарлап отырған бала (Оралбай мен Керімбала туралы). **16.** Абайдың бәйбішесі Ділдәнің әкесі. **17.** Аршалы Керейдің пысық атқамінері.

19. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Ақшоқыдағы Ділдәның қойын жайып жүріп боранда суық тиіп, қайтыс болған қыршын жас. **2.** Абай айналасындағылар ұстаған қыран құс. **3.** Қазақтың ұлттық үй жиһазы. **4.** Абайдың Тоғжанның ағасына қойған аты. **5.** Затондағы Абай араласқан ынтымағы жарасқан жұмысшылардың бірі. **6.** Абайдың қалаға келуін мәслихат етіп, күткен Бураның абройлы азаматы. **7.** Мекеш деген атын жоғалтып, Михаил деп епископ Андрианов шоқындырған бала келген болыс. **8.** Қарашаның баласы, Жігітектің атқамінер азаматы. **9.** Абайдың інісі. **10.** Сеиттің ер көңілді әйелі. **11.** Омскідегідей генерал-губернатор дәрежесіндегі дін басы епископ тұратын қала. **12.** Жатақтардың егінін жылқыларына таптатып, «көшу емес, босуға да түсер, ұясын ойрандаған арадай құжынар өңшең мұжық!» деп әрі боқтап, әрі ыржыңдаған, қызбабас Ырғызбай азаматы. **13.** Семейге «Тәкежан-Базаралы дауына» барғанда Базаралыға ерген сенімді азамат. **14.** Абай әменгерліктен басын азат еткен Керей қызы. **15.** Тобықты қонысындағы тау. **16.** Қаражанның қайнысы Ысқаққа қойған аты. **17.** Жасы он жетіге келген, мұсылманша жақсы оқуы бар, аса биязы, асыл тәрбиелі, бұл өңірде жоқ сұлу, нәзік бойжет-

1						2						3				4					
				8					7						6						5
		9				10				11					12						
		17				16				15					14					13	
			18			19					20				21						

кен –Махмұттың қызы. **18.** Сеиттің Есболат ішіндегі тату құрбысы. **19.** Абайдың жобалауы бойынша Құнанбай қажылық сапарда басып өтетін қалалардың бірі. **20.** Бәсентиіннің үлкен байлықпен аты шыққан жуаны. **21.** Сармырза деген үлкен рудың аса сотқар атқа мінері, Оразбайдың үзеңгі жолдасы.

20. СӨЗДЕН СӨЗ

Сұрақтардың жауабын дұрыс жазғанда атақты «бөрте атқа» байланысты туындаған дау – өкпені шешу үшін Құнанбайдың Құлыншақ ауылына жіберген азаматтарының аты оқылады. **1.** Қазақ, ноғайдың бәрі білгір санайтын, Абай мен көптен таныс, Қаракесектен келген шешен азаматтың тегі (фамилиясы) оқылады. **2.** Үскірік жел, ақырған аязда суық тиіп өлген Байтұяқтың анасы. **3.** Тоғжанның екінші ағасы. **4.** Семейдегі татар байларының бірі. **5.** Базаралының Әйгерімге қойған аты. **6.** Сақтоғалақтың атқамінері. **7.** Жиреншенің қалжыңдап «тентек» деп бала Абайға

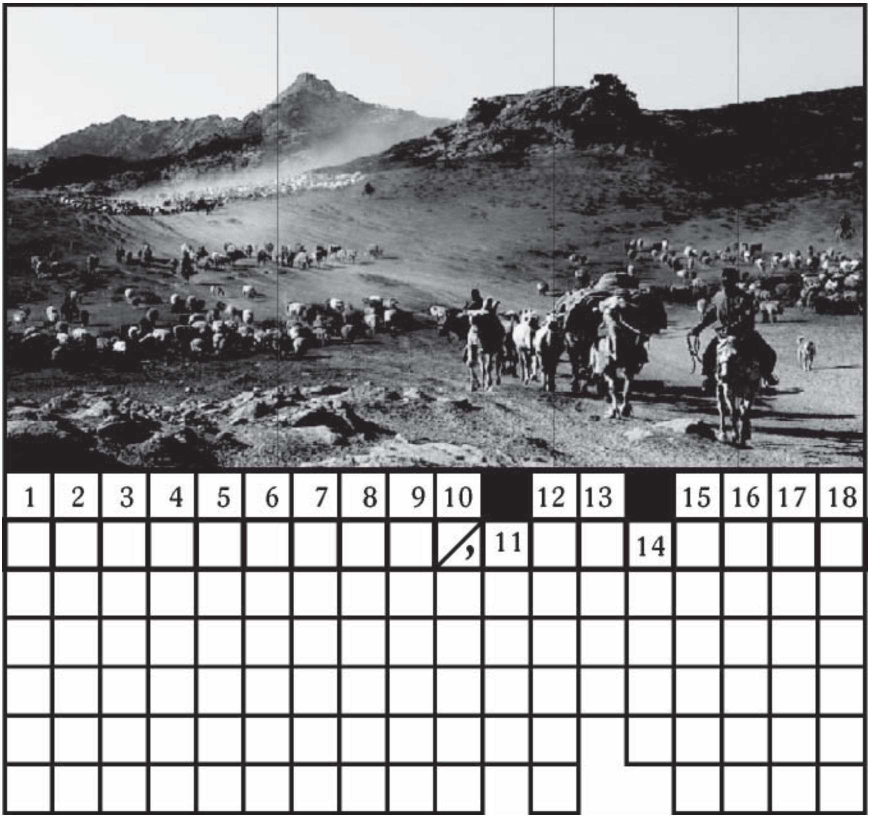

қойған аты. **8.** Есболаттың Абаймен араздасып өткен шонжар байы. **9.** Жігітектің басты азаматтарының бірі. **10.** Роман-эпопеядағы әсем ән «Жиырма бесті» шығарушы. **11.** Қалың шоғыр Көкен елінің екшеліп шыққан, мықты атпал азаматтарының бірі. **12.** Бұғылының шонжары Оразбайдың баласы. **13.** Абайдың екінші шешесі, сұлу жүзді Құнанбайдың тоқалы. **14.** Ат жарысы. **15.** Тұрайдың әкесі (Тұрай Мағрипаның жеңгесі). **16.** Абайға: «Осы күні өзімізді билеп тұрған ақ патша өліпті дейді. Және өлгенде өз ажалы емес, біреу атып өлтіріпті!» деген хабарды айтқан кейіпкер. **17.** «Апа, аз күндік қонағымсың» деуші ең ғой! Базекемді қайтып қиып, аулақ жүр дей аламын» деген Әнет қызы. **18.** Керімбаланың сүйген жігіті.

21. САН СӨЗ

Жауабын дұрыс тауып, сандарды тиісті әріптермен айырбастап жазғанда Абайдың қайынына (Ділдәның ауылына) баратынын естіп, Ербол арқылы Тоғжанның айтқан сәлемі оқылады. **І.** Абай айналасындағы әншілердің бірі – 21, 9, 22, 1, 16, 1, 22, 3, 14, 4.

1
2
3
1
4
5
1
6
7
1
2
5
8
9
7
8
7
1
,

2	17	16		15	4	4	14	13		12	8	11	8	4	10	1	7	1
!	3	15	11	1	5	,	10	17	6	7	1		7	1		18	17	9
8	19	8	5		8	10	5	1	18	!	6	8	10	9	17	3		8
5		13	20	11	10	15	6	,		10	21	9	14	22		1	2	4	!

II. Бөкенші, Борсақ қонысы – 10, 1, 11, 13, 20, 9. **III.** «Сенен жаным аяулы емес. Осында бол!» деп Оралбай мен Керімбалаға қамқор болған жас жігіт – 3, 20, 13, 14, 22, 3, 1, 2. **IV.** Семей қаласындағы Абай білетін, жалғыз ат арбалы ұсақ саудагерлердің бірі – 13, 21, 11, 15, 12, 18, 1, 6. **V.** «Мұсақұл соғысында» мұрны шабылған кейіпкер – 5, 1, 11, 14, 13, 14. **VI.** Үй жиһазы – 13, 20, 11, 12, 14. **VII.** Семейдегі белгілі үлкен мешіт имамы – 16, 1, 3, 7, 8, 11, 1, 19, 1, 5. **VIII.** Оба ауруынан қайтыс болған жесір әйел – 5, 1, 22, 1, 11. **IX.** Қоңыр Көкшеге болыс боламын деп, малын шашып, жұлысып келе жатқан өзі бай, өзі ожар, омырау жас бөрі – 21, 3, 14, 6. **X.** Құнанбайға: «Мен насыбайымды тастайын, бірақ Шыңғыстың бөктеріндегі шашты сайтаныңды сен де тыйсаңшы!» деген төре – 10, 17, 9, 4, 1, 3, 1, 2.

22. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан махаббат үшін елінің қатал үкімі, өз замандастарының қолынан зорлықпен өлтірілген екі жастың есімі оқылады. **1.** Роман-эпопеядағы государь банкесінде «текущий счеты» бар байдың бірі. **2.** Әбішке қазақтың «ақлақ» дейтін асын әзірлеп берген Дәркембайдың әйелі. **3.** «Абай аға, Мағаш қысылып жатыр. Сізді шақырады!» деген суық хабарды

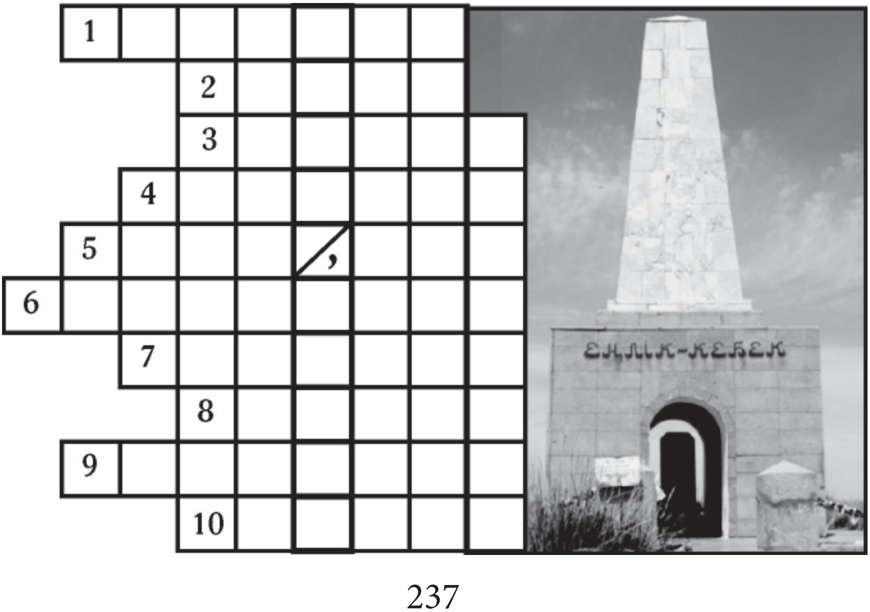

айтқан қызметкер әйел. **4.** Олжайдың үш ұлының бірі. **5.** Сүйіндік жер дауына билік айтқан ағайынды екі азаматтың бірі. **6.** Уезд начальнигі Кошкинге халықтың қойған аты. **7.** Роман-эпопеяда аталатын уезд. **8.** Жабайға, Абай туралы «Мынау тіпті мақтанып, жотасын көрсетіп кетті-ау!» деген аңшы. **9.** Абайға, Лосовский айтқан «Біз шығарда этаппен Омскіге әкетті. Он бес жыл каторга ол адамның тағдыры боп, шешіліп қойған» деген кейіпкердің тегі «фамилиясы». **10.** Борсақтың даукес, бөлеқор атқамінері.

23. МАТАУ СӨЗ

Тігінен

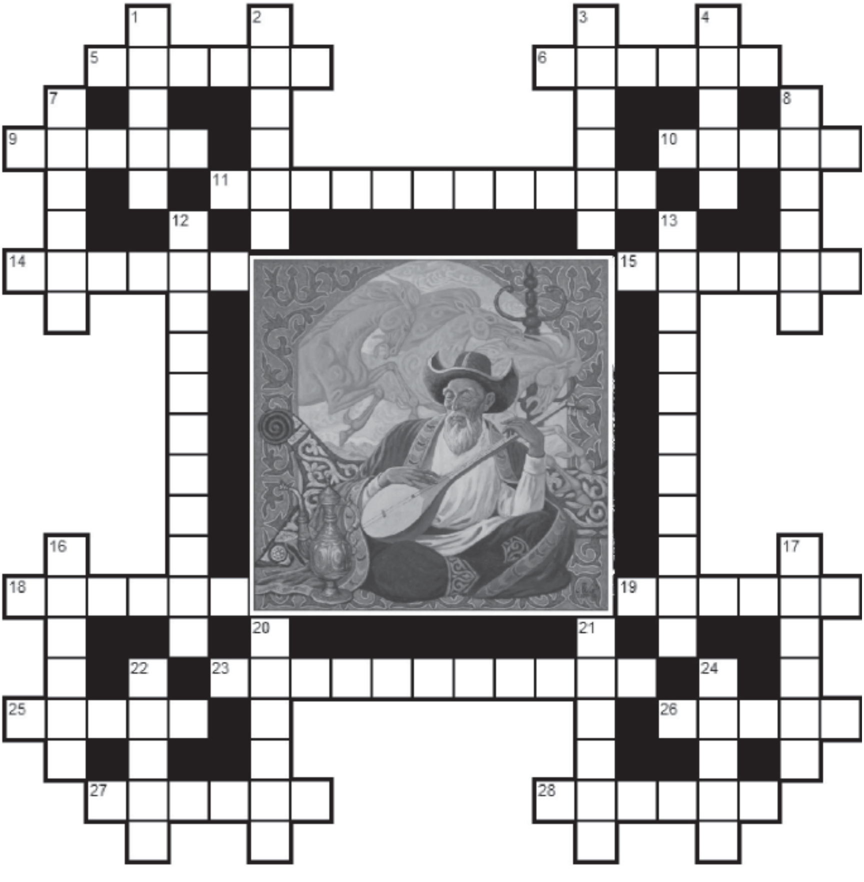

1. Бұйрат, адырлы Тобықты қонысы. **2.** Тобықты руының әкімшілік бөлігі (болыс). **3.** Ел бірлігі, татулық үшін Құнанбайдың Бөжейге берген баласы. **4.** Уезд орталығы болған қала. **7.** Қарамола шербешнайына келген өрдегі семіз Найманның атқамінері. **8.** Төсеніш бөстек жасауға пайдалынылатын қой терісі. **12.** Абай ауылында Біржан шырқаған екпінді, өршіл, сегіз сырлы әні. **13.** «Ағама айт! Мен аянып та, іркіліп те қалмаспын! Тек ақыл кеңесі керек болар» деген Әбіштің сәлемін Абайға жеткізетін кейіпкер. **16.** «Жазыла-жазыла қожа-молдадан да ұят болды, енді өлмесек болмас!» деген Абайдың нағашысы. **17.** Қодарға Сүйіндік жіберген кісі. **20.** Қамқаның қайтыс болған күйеуі. **21.** Абайды «Телғара! Айналайын Телғара! Соқталдай азамат боп кетіпсің-ау!» деп, мойнынан құшақтай алып, бетінен сүйген жеңгесі. **22.** Жайлауға көше алмай, бөктерде қалған ел. **24.** Аға сұлтан Құнанбайдың орынбасары.

Көлденеңінен

5. Тәкежанның үндемей ұзақ күле білетін атақты ұрысы. **6.** Атшабар Далбай мен ауылнай Дүйсеннің атқосшысы. **9.** Сағал көз, сары жүзді, үлкен қауға сақалды, бурыл тартқан қартаң, кейіпкер (қырт). **10.** Басты кейіпкер Оразбайдың баласы. **11.** Ырғызбайдың белгілі қонысы. **14.** Өгіздей дүңкиген қара жон Дондағұлды сілейте соққан балуан грузчик. **15.** Серкеге шарай топтың көзінше «өз басында ақым бар» деп жала жауып, пәле салған Олжайдың бақырауық даукесі. **18.** Қандардың қара күшке атан түйедей, әрі балуан әрі соғысқа берік жауынгер жігіті. **19.** Тәкежанның әйелі. **23.** Оспан ауылы отыратын қоныс. **25.** Бөжейдің баласы. **26.** Абай мұсылманша оқуға бергізген Мамайдың жатақ баласы. **27.** Күйші-скрипкашы және әсем әнші Мұқаның Уақтан тарайтын руы. **28.** Байдалы жақын ауылдарының барлық түйесін жиғызып, қырғын соғыс болып жатқан жерге қарай қатты қудырып, құлата айдаған қырат, жота. (Құнанбай жасағын үрейлендіру үшін).

24. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауабын дұрыс тапқанда көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан, роман-эпопеяда нанымды да, көркем суреттелген Тобықтының талай заман есінен кетпейтін, жікке бөлініп, екі жақтан мың-мыңнан әскер шығарып, қақтығысып шайқас болған төбенің аты және болған оқиға оқылады. **1.** «Қарашығын» кезінде

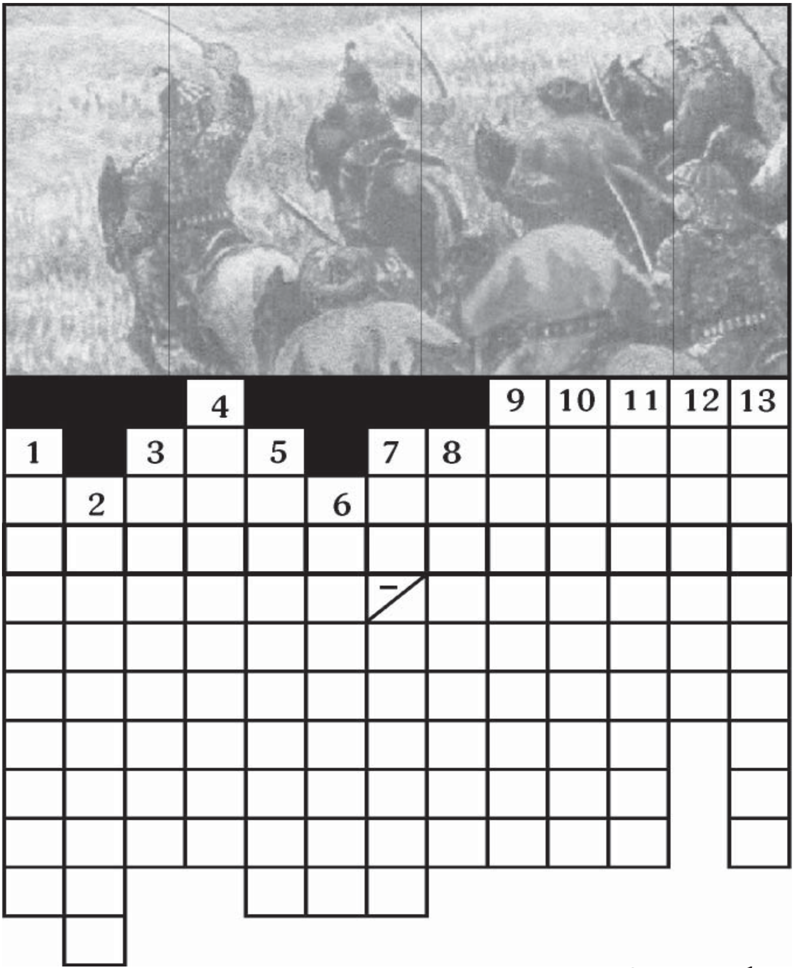

ерекше құтырынған, пәлеқор, Шыңғыстың песірі. **2.** Құнанбайдың Күнкеден туған үлкен баласы. **3.** Тобықтыны Наймандар шапқанда өлген Зеренің асыранды баласы. **4.** Жауыздығы мен қаталдығы үшін Шыңғыстың песіріне Бөкеншінің кедей-кепшігінің қойған аты. **5.** Роман-эпопеяның екінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы. **6.** Құлыншақтың «бес қасқасының» бірі. **7.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы. **8.** Жеңілгенін білмейтін, аталы сөзге тоқтамайтын Мұхаметжанға халықтың қойған аты. **9.** Дәрмен мен Мәкен туралы Әбіш сөйлескен Семей уезінің начальнигі. **10.**

Абайлар қыста аң аулаған тоғайлы, өзен сулы, үлкен жақпар, қия тасты, терең сайлар. **11.** Әбіш, Абайға айтқан Орынбор маңынан шыққан, көрнетті өріске қадам басқан қазақ оқығаны. **12.** Кәмали қазіреттің Абайға жұмсаған халфенің есімі. **13.** Роман-эпопеяда аталатын Шыңғыстың сіleміндегі Сыбан руының мекені.

25. САН СӨЗ

Сандарды ретін тауып, әріптермен айырбастағанда Көтібақтың басты адамы Байсалдың бала Абайға берген батасы оқылады. **I.** Жігітектің «қу бастан қуырдақтық ет алады» дейтін, қансүлік жас буындарының бірі – 6, 16, 7, 17, 9, 7, 1. **II.** Дәттің Мағаш арқылы Абайға сыйлаған атырапқа аты шыққан сәйгүлігі – 10, 11, 21, 14, 11, 21, 2, 1. **III.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, екінші бөлімінің тарауы – 11, 13, 1, 12, 10, 1. **IV.** Құнанбайдың қажылық сапарда барған қаласы – 22, 6, 7, 3, 5, 8. **V.** Тоғжан ауылының қою қасты, шоқша сақалды, қонақ күтуші ағайындарының бірі – 7, 20,

1	2	1	3	4	5	2	1	■	6	7	8	9	8	10	■	11
•■	23	21	17	15	17	19	1	9	7	1	!■	16	8	10	17	3
5	!■														19	9
17	!■														■	1
22	5														7	12
21	4														24	■
20	15														21	1
14	1														4	3
■	2														15	10
12	9														!■	13
17	4														7	1
10	21														6	5
15	1	14	■	5	8	5	19	17	10	8	16	4	15	11	9	■
8	■	17	7	19	17	18	17	16	8	9	■	4	15	13	1	14

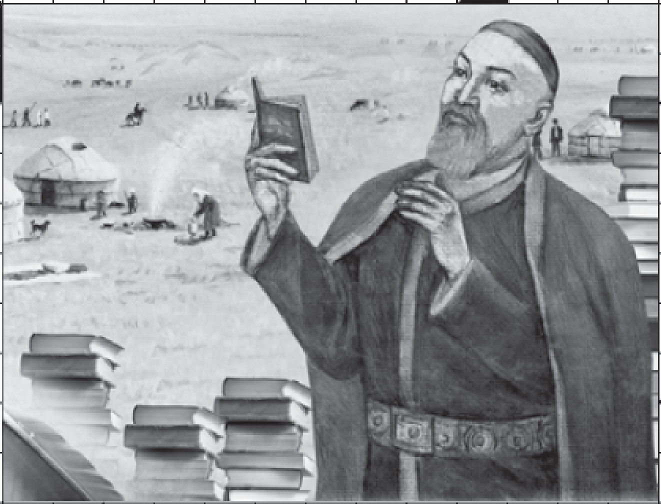

3, 15, 8, 5. **VI.** Мағрипаның ағасы, Махмұт ноғайдың үлкен баласы – 14, 1, 13, 4, 12. **VII.** Үдере көшу кезінде тігілетін үй – 24, 21, 1, 5, 13, 1, 3. **VIII.** Көкшенің үлкен байы – 16, 11, 18, 1, 22, 16, 1, 3. **IX.** Тарбағатайдағы Мұрындардың малын тынымсыз барымталайтын Тобықтының баукеспе ұрысы – 22, 4, 19, 14, 1, 15, 1, 21. **X.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы – 23, 21, 7, 8.

26. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауаптарын дұрыс тауып, дөңгелек тор көздердегі әріптерді тігінен теріп оқығанда Абай ішінен: «Оқыған болса, бір Тобықты емес, бар қазақтың осындай мұң-мұқтажына алтын бергек, асыл

Сидоркин М.Е. Базаралы. 1963

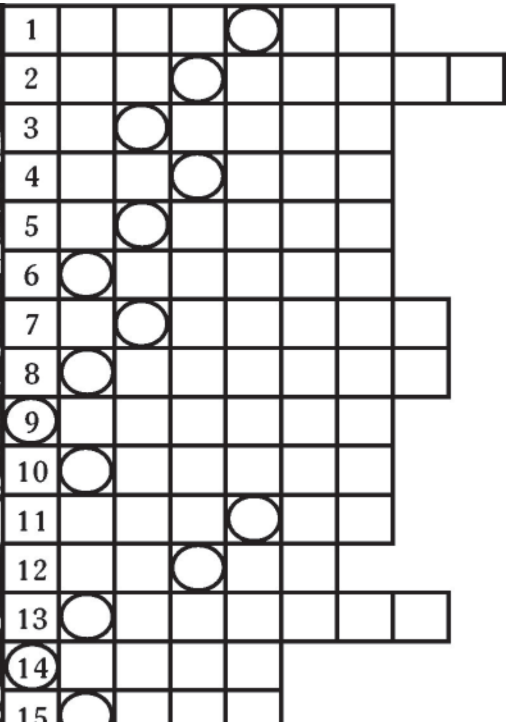

діңгек болар еді-ау!» деп ойлаған кейіпкердің аты, жөні оқылады. **1.** Құнанбайдың құдасы, Семейдің үлкен саудагері. **2.** Абайдың анасы Ұлжанның руы. **3.** Гоголь кітапханасының қызметкері. **4.** Қодардың інісі. **5.** Сеиттің шойындай жұдырығынан беті-жүзі қан болып, екі бірдей күрек тісі салдырап, аузына түскен ожар-сотқар. **6.** Қарқаралыдағы Құнанбай салғызған мешіттің ашылу салтанатына жуан-жуан атқамінерлері қатысқан ру. **7.** Жамантайдың баласы Көжекбаймен жерге таласқан кедей ағайыны. **8.** Өскенбаймен бірге туысқан, Құнанбайдың ағаларының бірі. **9.** Құнанбай Мекеге жүрерде, Дәркембай ертіп барып есе сұрауға апарған бала. **10.** Алшынбайдың ата - тегіне халықтың қойған аты. **11.** Абай мен Тоғжан алғаш кездескенде қатты тасып, үрей туғызған өзен. **12.** Қодардан қалған жалғыз ұрпақ. **13.** Абай пір тұтқан «Дән көтерген құмырысқаға тимеші, алысқаны өмір ғой. Өмір сондай абзал ғой!» деген дастан шебері. **14.** Шәкірт Абайдың: «Мүбада болса ол бір кәз, Тамаша қылса юзма-юз» деп басталатын өлеңінің тууына әсер еткен ұлы ақын. **15.** Бәшей мергеннің аласа қостың түндігінен ашып тұрып атқан аңы. **16.** Роман-эпопеяда аталатын ұлы хан. **17.** «Қарашығын» кезінде жем-параның иісі мұрындарын жарып жүрген старшындардың бірі.

27. САН СӨЗ

Сауалдардың жауаптарын дұрыс тауып, сандарды тиісті әріптермен айырбастағанда қарт адвокат Ақбастың Абайға айтқан ақыл сөзі оқылады. **I.** Абайдың: «Әйгерім Ақшоқыдан қора салғанда оқылсын деген де фатиха бар ма еді. Қандай құран оқыдыңыз» - деп сұраған кейіпкері – 17, 21, 15, 17, 2, 3, 2, 13, 7, 8, 10, 5. **II.** Құнанбай мен Құлыншақтың арасына жік түсуіне себепкер болған аяғының желі бар жүйрік – 6, 22, 19, 20, 2, 5, 20. **III.** Белағаш елінің сөзуар пысық атқамінері – 5, 23, 20, 11, 5, 18, 12. **IV.** Көңілді мәжіліс құруға әрқашан құштар, Семей қаласының күнбатыс шетіндегі ұсақ саудагер – 20, 5, 9, 4, 5, 19, 12, 11. **V.** Абайдан тараған өлеңнің бәрін көшіріп алып, айтып жүретін жақсы әнші, туысқандарының бірі – 13, 25, 14, 5, 13, 2, 20, 4, 5, 3. **VI.** Мекеш деген жетім баланы епископ Андрианов шоқындырып оған берген фамилиясы – 6, 26, 20, 16, 3. **VII.** Абайдың Айғыздан туған інісі – 1, 13, 5, 24, 25, 8. **VIII.** Әдет бойынша құдаларға берілетін сый – 17, 16, 20. **IX.** Тәкежан үйінің биешісі – 20, 7, 11, 1, 5, 3.

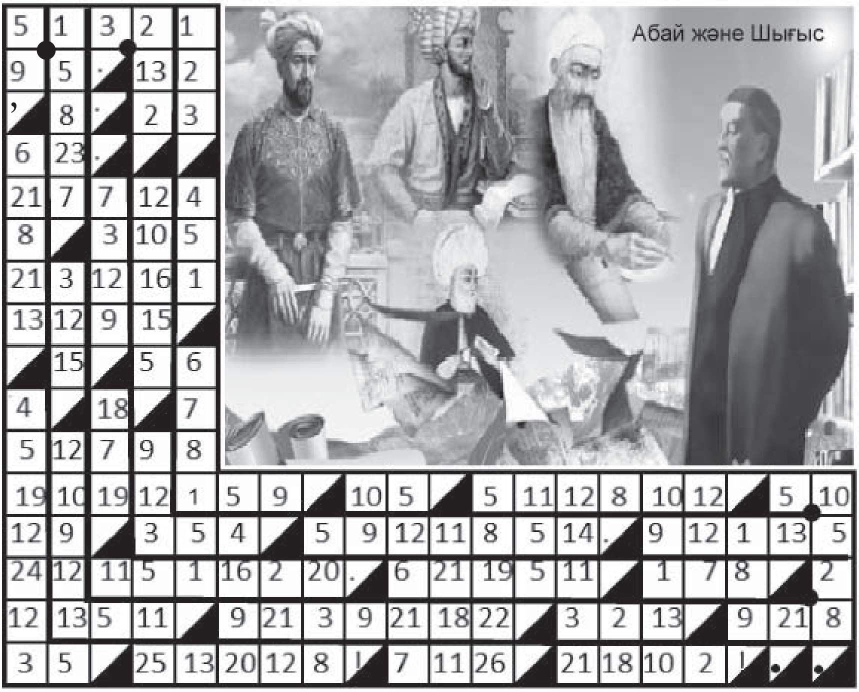

28. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан бел баласы Кәмшатты хабар айтпай Жігітектердің жерлегеніне наразы болған Құнанбайдың: «Айтып, білдіріп кел!», «Қорқытып, ызғар тастап, үйіріп кел» дегенде ғана жұмсайтын, Бөжейге жіберген жан күйер жақындарының есімі оқылады. **1.** Мына да қарлар не дейді, Жақсыдан жаман көбейді. Ескінің асыл көзі еді, Ұрлап та көмдің Бөжейді – деп жоқтау айтқан кейіпкер. **2.** Роман-эпопеядағы әкімшілік бөлік (болыс). **3.** Қодарды «дарға асу» деген сөзді естігенде Абайдың есіне түскен Һарон-Рашид халифа заманындағы қала. **4.** Түйе сүтінен жасалатын сусын. **5.** Оспанның қоңқақ мұрын, зор денелі, өзі ожар, сотқар малайы. **6.** Үшінші участкенің становой приставы. **7.** Тобықты күзегі. **8.** Айдос, Қайдос, Жігітектің әкесі. **9.** Қарқаралы, Баян мен қанаттас жатқан өңір. **10.** Абай, Ерболдар Қарқаралыға барғанда Тобықтыдан өздері салып барған ән. **11.**

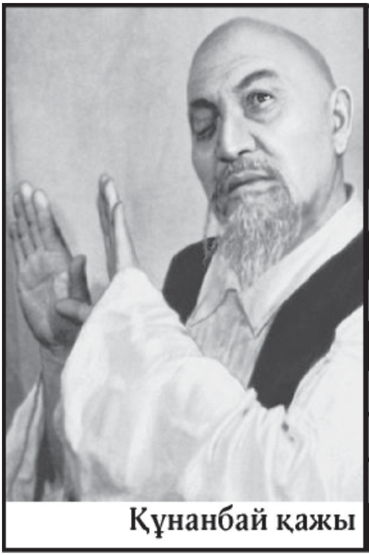

Құнанбай қажы

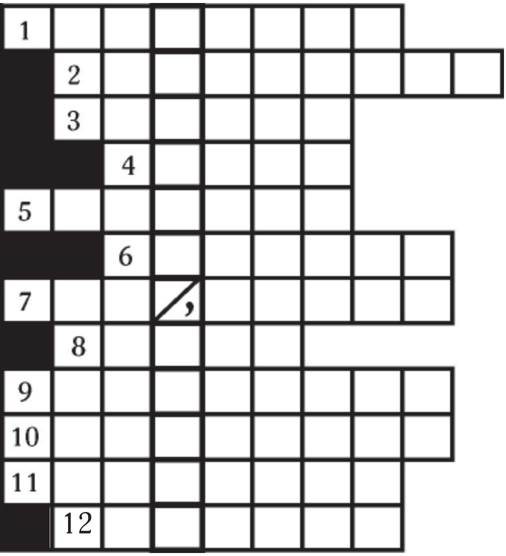

Абай Қоңыр көкшеге «момын, есті жігіт» деп болыстыққа сайлатқан азамат. **12.** Қарамырзаның қапсағай денелі жырынды ұрысы.

29. САН СӨЗ

Сауалдардың жауаптарын дұрыс тауып, сандарды әріптермен айырбастағанда Роман-эпопеяның басты кейіпкері Базаралы туралы Абайдың пікір-ойы оқылады. **I.** Орта Ақшоқымен қанаттас Құнанбай ауылының қонысы – 16, 14, 2, 3, 23, 16, 17, 2, 14. **II.** Семейдегі төменгі мешіттің имамы – 12, 11, 18, 10, 3, 12, 11, 22, 7. **III.** Жігітек руының қонысы – 14, 24, 10, 12, 6, 21, 9, 7, 12. **IV.** Абай – Әйгерім қыстау салған жер – 7, 12, 1, 11, 12, 10. **V.** Қарамола деген жәрменкенің орнында өткен чрезвычайный съезіне қатысқан уездердің бірі – 8, 7, 20, 14, 7, 5. **VI.** Бөжей тіліне тиек еткен бапкерінің өзіне түскен сары құстың иесі- 15, 2, 5, 16, 20. **VII.** Бөжей қайтыс болғанда суыт хабар жіберілген Қарқаралы жақтағы Арғын руының бір атасы – 1, 11, 3. **VIII.** Жатақтарға көмектесу үшін, «Доғар атты! Айда көмекке!» деп бұйрық берген орыс керуені басшыларының бірі – 1, 11, 19, 10, 3. **IX.** Роман-эпопеяда аталатын киелі қала – 17, 16, 4, 16. **X.** Керейдің жылқыға салатын таңбасы – 7,

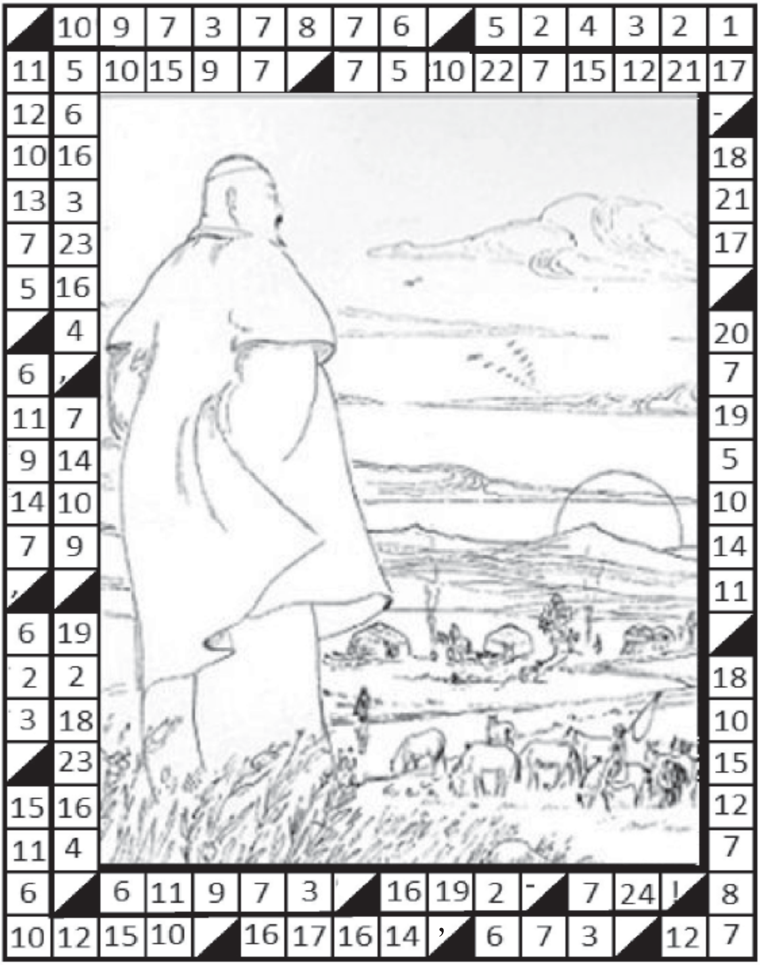

1, 7, 17, 7, 20. **XI.** Тобықты мен Уақ арасындағы талас жердің бірі – 12, 11, 13, 7, 9, 10.

30. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауабын дұрыс тапқанда көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан Құнанбайдың «алып кел, айдап кел» дегендей бұйрықтарын орындауға жұмсайтын атшабарларының есімдері

оқылады. **1.** «Қарашығын» кезінде соқыр урядник Сойкинге халықтың қойған аты. **2.** Өмір бойы бар қайратын ақ қар, көк мұзда, ақ түтек боранда, жанын аямай байдың малын баққан «жатақ» ауылының дімкәс шалы. **3.** Тоғалақтан шыққан сауықшыл, қадірлі жастарының бірі. **4.** Роман-эпопеяның басты кейіпкерінің бірі Ызғұттының әйелі. **5.** Ішкі Россиядан қоныс аударып келе жатқан орыс керуені шыққан жер. **6.** Қыз атаулының ең бір еркесі, сәнді сұлу Үмітейдің күйеуі Дүтбайдың әкесі. **7.** Тобықты Есболат руының қонысы. **8.** Үдере көшкенде асығыс тігілетін баспана. **9.** Бір топ саудагерлер, діндарлар махалла халқы атынан фәтуа сұрап кел-

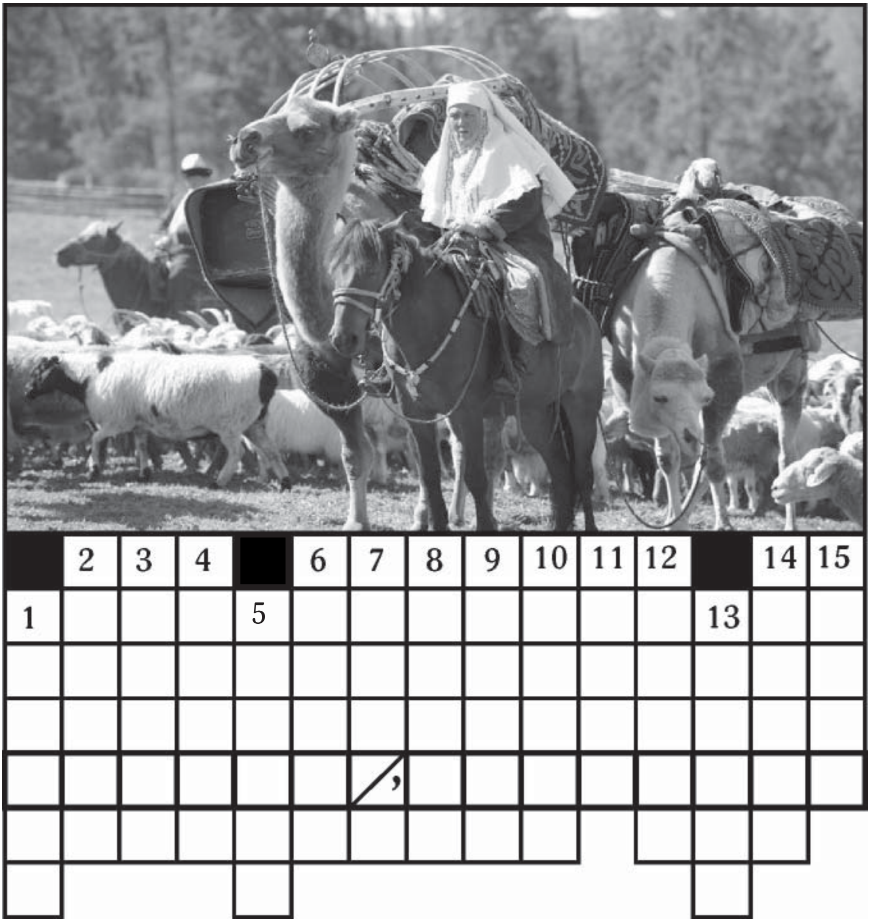

ген қарт имам қазіреттің әкесі, әулие. **10.** Көкбайды алдын-ала Абайға сөйлесуге жұмсаған ноғай, қазақ «зиялыларының» бірі. **11.** Ысқақтың Ербол мен Шұбарды «әменгерлік» шаруаны шешу үшін шақыртқанда отырған қонысы. **12.** Бөжейдің асына қатысқан үлкен ру Жалайырлардың мекені. **13.** Ноқтаның арқаны. **14.** Құнанбайдың әкесімен туысқан, сойыл соғар ағаларының бірі. **15.** Қостың ішінде тұрып, шаңырағынан аң атқан мерген.

31. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Абаймен дәмдес, Затондағы абыройлы жұмысшылардың бірі. **2.** Абайдың басына қастандық жасалған жер. **3.** Құнанбайдан аянар жаны жоқ, ең сенімді жігіті Мырзаханның руы. **4.** Айғыз үйінің іркітін пісіп, құртын қайнататын орақ тұмсықты, ақ сұр әйел.

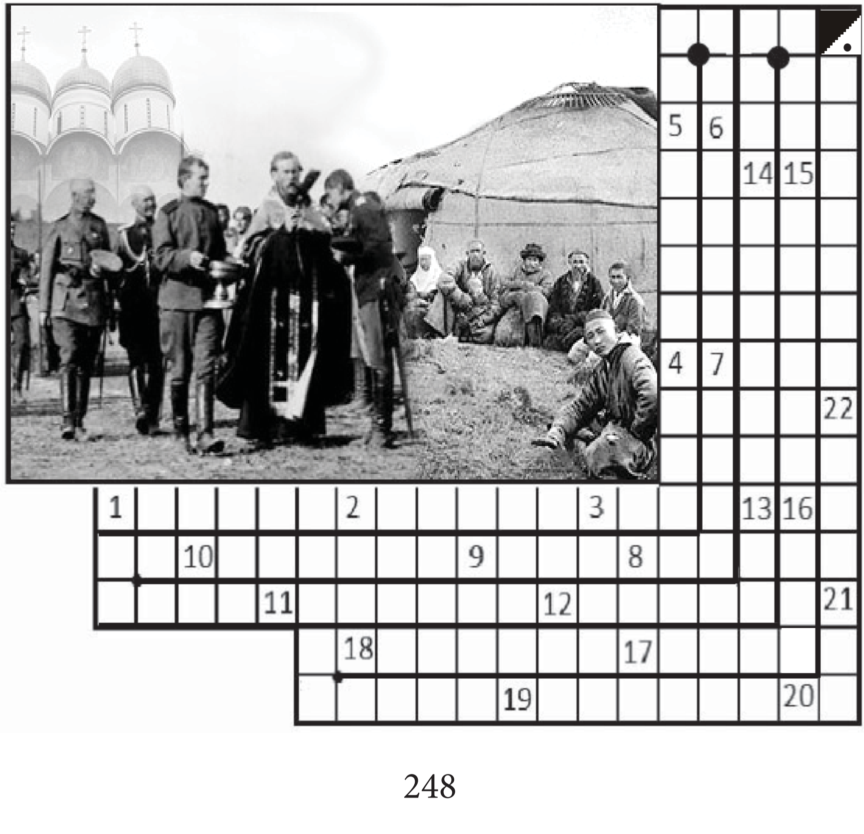

5. Олжай ортасында әншілігі, көркі, әсемдігімен даңқы шыққан, күйеуге ұзатылатын қыз Үмітейдің әкесі. **6.** Роман-эпопеядағы басты кейіпкер Оразбайдың әкесі. **7.** Алшынбай ауылына бас құда болып барған кісі. **8.** Оразбайдың пысық інісі. **9.** Құнанбай ауылының көктемгі, күзгі қонысы. **10.** Тоғжанның әкесі, Бөкеншінің басты адамы. **11.** Арқаттың ең биік аспанға шаншылған, оқшау біткен, жылтыр құзы. **12.** Абай мұсылманша оқуға бергізген, Мамайдан шыққан жатақ баласы. **13.** Өз үйінде бір топ балаларды, шәкірттерді оқытып жүрген білікті ұстаз. **14.** Ысқақтың алғашқы әйелінен туған ұлы. **15.** «Қарашығын» кезінде қарбытып жем алуда, қомағайлығы қасқырдай болған приставқа халықтың қойған аты. **16.** Семей қаласындағы мешіт. **17.** Қара шаңырақ иесі Оспанның бәйбішесі Еркежанның Тобықты ішіндегі руы. **18.** Роман-эпопеяның басты кейіпкерінің бірі Серкені жасытпақ, сескендірмек болып, оны боқтап, тіл тигізген Мұқырдың қазағы. **19.** Құнанбай әкесі Өскенбайға ұлы дүбір, мереке жасап, ас берген жер. **20.** Татардың үлкен байы, магазин иесі. **21.** Қақаған қаһарлы қыста қосбасы Алтыбай күркесін тіккен тобылғылы, шилеуіт өлке. **22.** Құлыншақтың батыр ұлдарының бірі.

32. САН СӨЗ

Сандарды әріптермен дұрыс алмастырағанда Абай сөздеріне әрі таңырқап, ырза болып, әрі тереңнен ойланып, шындық жырына толқыған Дәркембай айтқан сөз оқылады. **I.** Роман-эпопеяның басты кейіпкері, Тобықтының белгілі үлкені – 12, 20, 23, 17, 2. **II.** Тобықтының кең өріс, мол дала, көп адырлы күзегі – 12, 1, 25, 6, 4. **III.** Жетісуға көшіп бара жатқан (керуен) орыс мұжықтарының Россиядағы мекені – 13, 17, 15, 11, 1. **IV.** Абай «Городское Училищеге» түсірген Иіс кемпірдің жетім немересі – 24, 5, 17, 15. **V.** Жайлауда Құнанбай ауылының көбірек орнығып отыратын қонысының бірі – 12, 8, 3, 1, 10, 1, 15, 8, 19, 1, 14, 6. **VI.** Абай мен сыйлас, сырлас ұсақ саудагер – 17, 5, 12, 17, 4, 22, 17, 15. **VII.** Күйеуі обадан өлген, Отарбай мен Қоңқай деген бұзықтар масқараламақ болған үш бірдей жас баласы бар әйел – 19, 1, 4, 2, 13, 1. **VIII.** Есқожаның қызы, бойжеткен атаулының ең бір еркесі, сәнді сұлу – 24, 18, 21, 3, 17, 2. **IX.** Шұнай мен жапсарлас жатқан жартасты сұлу тау – 16, 8, 14, 1, 9, 1, 7.

1	2	3	1	4	5	6	7	.	.	.	8	5	6	9	1	2		1
6	7		1	12	1	2	!	.	.	1	5	6	9	6	18	!	.	2
5		19	24	9	17	15		12	8	13		3	25	14	1	15	.	3
4	15																19	1
1	17															5	20	4
3	16															17	9	5
2	9															4	21	6
1	20															22	18	7
	19															17	16	.
15	.															22	17	.
17	18															21	22	.
5	21															18	21	10
	22															!		1
6	17	4	17	3		15	6	3	9	1		11	6	14	9	1	23	11
16	15	1	14	1	13	3	2	1		6	5	1	9	1	12		10	1

Абай жолы, Мамаков. 1987 ж.

33. СӨЗДЕН СӨЗ

Ерекше бөлінген бағанадан көлденеңінен Құнанбайға «не қыз алып не қыз беріп құда болсам» деп арман тілегін айтқан, Құнанбайдың кенжесі Оспанға қайын ата болған, Құнанбаймен Мекеге бірге барған құдасының аты оқылады. **1.** Роман-эпопеядағы жас кезінде Абайдан тәлім алып ақын, әнші болған, кейін молла, халфе болып, дін жолын таңдаған кейіпкер. **2.** Бөкенші жайлауы. **3.** Құнанбай қыстау салған қорық. **4.** Көкен елінің сөзін ұстап жүрген Серкені байқамаған боп, басындағы бөркін ұшырып түсірген бұзық Оспанның әкесі. **5.** Құнанбай салғызған мешітті көріп: «Бұ Қарқаралы көрмеген сәулет қой» деген кейіпкер. **6.** Ызғұттының үлкен қызы Дәмежанның күйеуі. **7.** Балқыбекте өткен сияз кезінде Тобықты жиынына қатысқан Мамай руының атқамінері. **8.** Жас Абайды: «Екі көзі сексеуілдің шоғындай жайнап тұр екен өзінің... » деген Бөжейдің жақтасы. **9.** Шыңғыстың сыртындағы өзен. **10.**

Қасиетті Құран кітабы

	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1												

Көкен болысы Нұркенің приказшігі. **11.** Қытайдан бастап Ірбітке сауда жасайтын атақты байлардың бірі. **12.** Абайға «зиялылардың» сәлемін жеткізген Көкбайдың жанына ерген Көкше азаматы. **13.** Оқудан қайтқан Абайға: Байтас пен Жұмабайдың « ұры жатады» деп қорқытқан жырасы.

34. МАТАУ СӨЗ

Тігінен **1.** Абай ынтыға оқып шыққан «Дубровскийдегі» кейіпкер әйел. **3.** Әзімбайдың қойшысы Исаның анасы. **4.** Абайдың дос әншісі. **6.** Тобықты қонысы, аласа қоңырқай тау. **8.** Тәкежанның қаһарына ұшыраған жазықсыз Жігітек ауылы. **13.** Қатал тоқал Айғыз

үйінің сауыншысы Бүркітбайдың баласы. **15.** Әзімбайдың қойшысы Исаның тұңғышы. **16.** Абайдың сәлеміне байланысты жерлеріне жылқы жаюға рұқсат берген Қызылмола болысындағы ру.

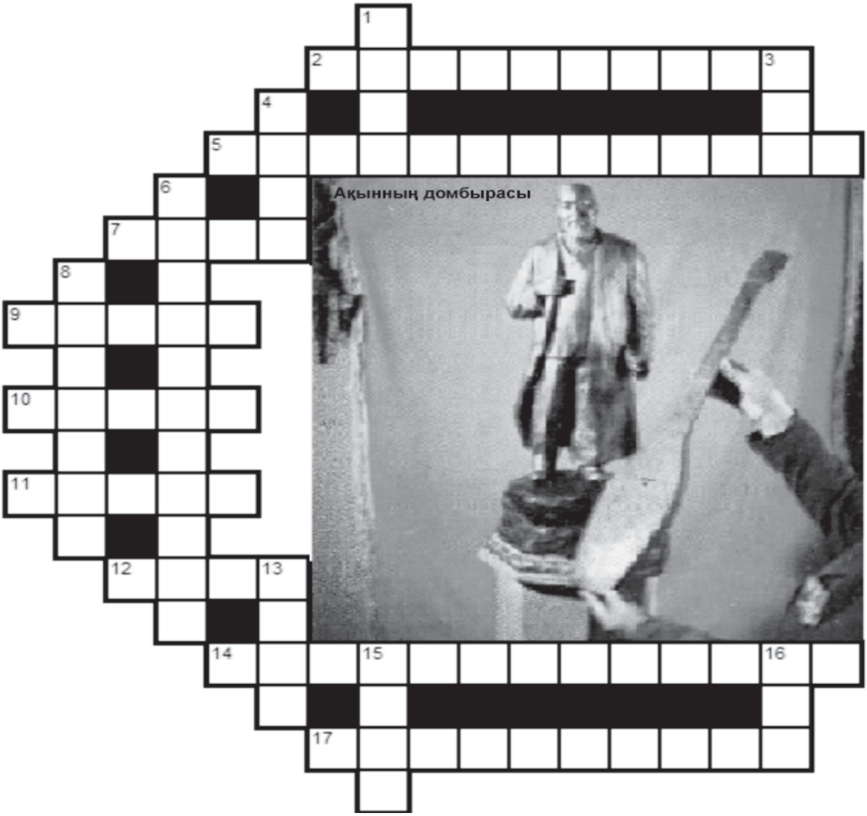

Көлденеңінен **2.** Ноғай ауылында скрипкамен Әбіш орындаған орыстың әсем сырлы, сұлу сезімді вальсі. **5.** Екі жақтан ең кемінде мың-мыңнан әскер қатысып, Тобықтылар өз ара бірі мен бірі қырқысып шайқасқан жердің атауы. **7.** Жігітек Байдалының қонысы. **9.** Көкбайдың Абайға айтқан әңгімесіндегі Петербургте адвокаттық оқуда жүрген азамат. **10.** Роман эпопеядағы: Өз басыңды зор тұтып, Теңдес қайдан табарсың? Ағайынды жат біліп, Жақынды қайдан табарсың? - деп жырлаған ақын. **11.** Құнанбайдан: «Ін аузында отырған аққөт торғай сияқты қылп-қылп еткеніңді қойшы осы» деген қатал, ауыр сөз естіген тілмаш. **12.** Сүгірдің әнші қызы, сәнді бойжеткен Керімбаланың жеңгесі. **14.** Бала Абайға әжесі Зере

айтқан әңгімелердің бірі. **17.** Көкен тауының баурайындағы бір неше атаның ұрпақтары біріккен жетпіс-сексен үйдің мекені.

35. СӨЗДЕН СӨЗ

Жауабын дұрыс тауып, тор көздердегі дөңгелек шеңберлерді тігінен және көлденеңінен теріп оқығанда Абайдың бәйбішесінің аты, әкесінің аты, тегі оқылады. **1.** Роман-эпопеядағы басты кейіпкер Базаралының әйелі. **2.** Абайдың ескі көршілері, Қожа аулдары орналасқан мекен. 3. Әбішті емдеген тәжірибелі дәрігер, мықты хирург. **4.** Роман-эпопеяның бірінші кітап, бірінші бөлімінің тарауы. **5.** Семейдегі гимназияда оқып жүрген Кәкітайдың баласы. **6,** Қазақтың құрметті бас киімі. **7.** Айдау, азаптан оралған Базаралыны Семейде қарсы алған көңілдес ағайындары бас қосқан, пәтер үйдің иесі. **8.** Россиядағы Пенза, Тамбовтан көшіп келе жатқан, қазақ жеріне қоныстанушы орыс керуені басшыларының бірі Шодырдың мініс аты. **9.** Абай риза болып: «Бәсе, жігер шығар жұртымнан осындай ақыл да шығушы еді ғой! Алысқанды жығуды сенен үйренейін»

дегенасыл сөзді естіген балуан. **10.** Сақ, Тоғалақ ауылдары отырған қоныстағы өзен. **11.** Әбіштің көңілін сұрай келген Дәттің қасына еріп келген оқыған Арғын азаматы. **12.** Романда аталатын Сібірдегі қала. **13.** Әбішпен көп сөйлесіп, мол деректер алған «особое поручение» чиновнигі. **14.** Бүкіл Тобықтының Құнанбайға қошемет көрсетіп қойған аты. **15.** Тоғжанның күйеуі. **16.** Семей қаласындағы кітапхана. **17.** Тайлақпай құдығының қасындағы суы ащы көл. **18.** Шығармаларын Абай оқыған, роман-эпопеяда аталатын Ұлы моғолдар империясын құрушы, ақын, жазушы. **19.** Құнанбайды Қарқаралыдан тергеуге келген шенеунік. **20.** Баласын Сармолла оқытқан жұмыскерлің есімі. **21.** Абаймен дос, орыс халқының ұлы. **22.** Құнанбайдың кәрі жеңгесі. 23. Молдабайдың баласы, орысша оқыған «қаратаяқ». **24.** Қазақ жеріне қоныстануға келе жатқан орыс керуенінің ішіндегі зор денелі, балуан кеуде, сары мұртты кейіпкер. **25.** Забедейші Смирновтың көз-құлағы, екі полицейдің бірі. **26.** Меншік «Бәнкі ашқан» байлардың бірі. **27.** Асыл азамат Алтыбайдың жеңгесі. **28.** Ысқақтың кесір, керден қатыны Мәніке атын өзгерткен Жұмыр шалдың кенже баласы. **29.** Абылғазының сенімді көретін жігіттерінің бірі. **30.** Ерболдың әйелі.

36. САН СӨЗ

Әріптерді тиісті сандардың орнына айырбастап жазғанда көңіліне бір сәуле түскендей шаттық тапқан Абай, ішінен баласы Әбдірахман туралы ойлаған айы оқылады.

I. Роман-эпопеяның бірінші кітап, екінші бөлімінің тарауы – 5, 2, 14, 12, 2, 3, 5, 2. **II.** Абайға мұңын шақпақ болған ұсақ саудагерлердің бірі – 3, 7, 20, 4, 17, 5, 2, 14. **III.** Абай мен Әйгерімнің үйленуіне делдал болған Мамайдың биі – 22, 14, 17, 11, 13, 25, 11. **IV.** Бірнеше шелек қымыз сиятын тегене – 5, 2, 14, 22, 23, 27, 24, 11, 13. **V.** Абаймен бірге қонақ боп, табақтас болған отыншы – 8, 2, 15, 10, 2, 1, 2, 14. **VI.** Қарқаралыдағы Құнанбай салғызған мешіттің имамы – 19, 2, 8, 11, 13. VII. Оразбайдың үзеңгі жолдасы, жуан бел, сотқар Есентайдың руы – 8, 2,17, 6, 4, 17, 27, 2. **VIII.** Жігітек азаматтарын ұстау үшін келген отрядты бастаған Ырғызбай жігіті – 5, 26, 9, 11, 18, 1, 11, 17, 10, 16. **IX.** Оразбайдың жамағайын інісі -10, 7, 8, 18, 2, 13. **X.** Абайдың араласуымен Тобықтыдан Уаққа қайтарылған қоныс – 21, 23, 25, 16, 21, 1, 2, 14. **XI.** Құндыздың шешесінен таяқ жеген түйе балуан Марқабайға замандастарының әзілдеп қойған

аты – 25, 26, 6, 16, 25, 22, 11, 24, 11, 13.

37. СӨЗДЕН СӨЗ

Ерекше бөлінген бағанадан тігінен екі ғашықтың яғни «Сәулем, қайта іздеп барып тағы алып қашпасам, әкем Кауменнен тумай кетейін!» деген жігіттің, «Жетер болсаң, жолыңа жаным құрбан!» деген қыздың есімдері оқылады. **1.** Абай оқып ұғынған, тілін де өзегін де берген Пушкиннің ұзақ әңгімесі. **2.** Абайдың ең алғаш бейіл береген баласы. **3.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, бірінші

Әлжаппаров М.Т. Ғашықтар саясы, 1975

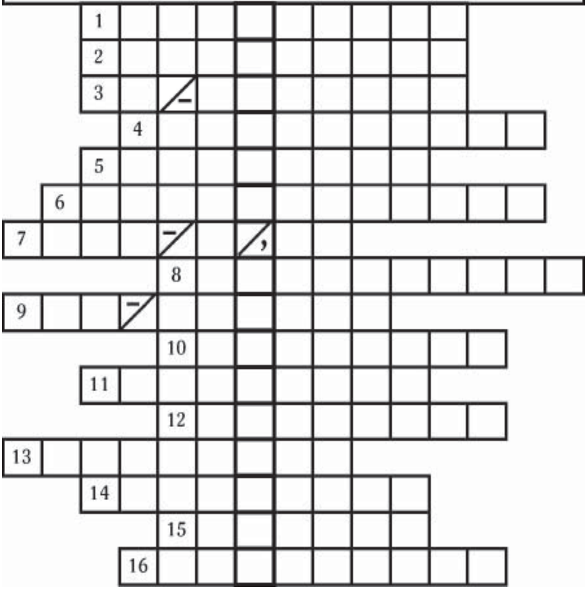

бөлімінің тарауы. **4.** «Есіл ағатай-ай! Қайран Абай аға-ай! Сені қайтіп қиямын. . . Осындай қасіретке қайтып қиямын!» - деп жылаған кейіпкер. **5.** Ысқақтың әйелі Мәникенің түйеші Жұмырдың баласына мазақ етіп қойған аты. **6.** Оралбай мен Керімбаланы Базаралы жасырып тыққан қиын құз. **7.** Бала Абайға әжесі Зере айтқан ертегілердің бірі. **8.** Шолпан тауына жапсарлас Тобықты қонысы. **9.** Роман-эпопеяның екінші кітабы, екінші бөлімінің тарауы. **10.** Абай қосының бүркітшісі. **11.** Құнанбайдың жас тоқалы Нұрғанымның әкесі. **12.** Қаланы көп жағалайтын, саудагер жас болыстың бірі. **13.** Абайдың ұсынысымен Оразбай мен Жиреншені (өзіне) көмекші би етуге келісім берген Керейдің басшы адамы. **14.** Абайдың досы Михайловтың әйелі. **15.** Ырғызбай мен Көтібақ рулары иықпен қағысқандай боп, тайталаса- тіресе қонған жайлау. **16.** Абайды Семейде тосып жүрген үлкен чиновник, төре тұқымы.

38. ТІЗБЕ СӨЗ

1. «Қарашығын» кезінде жем-пара үшін жанын сап жанталасқан старшын. **2.** Роман-эпопеяда аталатын орыстың ұлы ақыны. **3.** Құнанбайдың төртінші әйелі. **4.** «Құнанбаев! Біздің достығымыз екеуімізге де жақсы нәтиже берер деп үміт етемін» - деген кейіпкер (орыс). **5.** Ақшоқыда Абай ынта-ықыласымен беріле оқыған Лермонтовтың шығармасы. **6.** Тоғыз құмалақшы Смағұлдың әкесі. **7.** Тәкежанның Әзімбайдан туған үлкен немересі. **8.** Қадырбайдың Абайға айтқан әңгімесіндегі Сыбан ақыны. **9.** Құнанбайдың бәйбішесі. **10.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, екінші бөлімінің тарауы. **11.** Оразбай бозқасқа сойып, бата-тілекке шақырған Қаратай елінің атқамінері. **12.** Роман-эпопеяда аталатын қалың биік тоғайлы белгілі арал. **13.** Тобықтыдан тарайтын ру. **14.** Абайдың ұсынысымен жазылған шәкірті Дәрменнің дастанындағы махаббат жолында құрбан болған қыз. **15.** Тобықты жеріндегі тау. **16.** Оралбайдың Абылғазыға қойған аты. **17.** Жаңылдың Әбішке ақірімшік пен балқаймақты араластырып жасаған дәмді асы. **18.** Әзімбай үйінің күзетшісі. **19.** Құнанбайдың тоқалы Нұрғанымға қойған аты. **20.** Шарипаны қорлап, масқараламақ болған жағымсыз кейіпкер.

Абай Құнанбаев Семей кітапханасында

39. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан Абай мен Жиренше, Оразбайдың арасына жік түсуінің басты себепкері болған, Абай Балқыбек сиезінде төрелік айтқан Керей – Найман арасындаңы әменгерлік даудың тақырыбы оқылады. **1.** Оразбайдың қаладағы сүйеніші, сүйегі қырғыз, оқыған жігіт. **2.** «Арғын, Найман, Керей, Уақ, төрт арыс бас қосыппыз. Оспан мырза, бейіліңе де, сөзіңе де біз ырзамыз!» – деп, соңғы сөзді қортындылаған Керей болысы. **3.** Алшынбайдың әкесі белгілі би. **4.** Құнанбай мен құда болған Мамай руының үлкен байы. **5.** Атшабарлар Жұмағұл мен Қамысбайға «Атаңды жау шапса, бірге шап деген. Сендерге Жігітектің бар малын тартып әперуге келдік» - деп кекеткен Жігітек азаматы. **6.** Әйгерімнің руы. **7.** Екі-үш байдың атынан полицмейстерге Абайдың үстінен арыз түсірген болашақ адвокат. **8.** Жатақтың кішкентай балаларының бірі. **9.** Оспан мен Еркежан жөргегінен алып, бауырларына салып өсірген Ақылбайдың баласы. **10.** Қаланың екі жағына аты мәлім, аса ірі балуан және атақты ұры. **11.** Бөжейдің асына

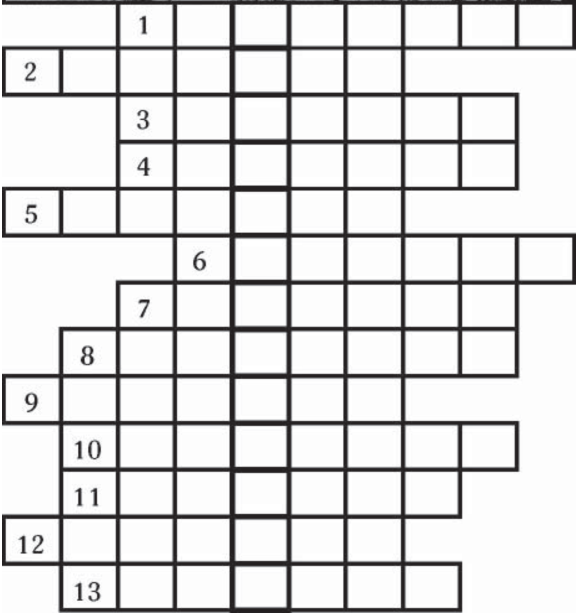

қатысқан Жетісудан келген ру. **12.** Абайдың аса жақсы көретін баласы. **13.** Роман-эпопеяға негізгі арқау болған көп рулы ел.

40. САН СӨЗ

Сандардың орнына әріптерді дәл тауып жазғанда Абайдың анасы Ұлжанның, Абайға әжесі Зере туралы айтқан сөзі оқылады. **I.** Қаратай ішінен: «Ендігі Көкшенің, менен соңғы артына ие болар ұл туса сен боларсың!» деп бағалаған ізбасары – 6, 22, 12, 19, 1, 23. **II.** Ақшоқыдағы Абай қыстауын салған, осы атырапқа белгілі қорашы, ұста – 12, 16, 10, 5. **III.** Құнанбайдың қажылық сапарына байланысты аталатын қалалардың бірі – 21, 18, 10, 8. **IV.** Оразбайдың бұйрығымен қара жерге тірідей көмілген, қорлық жапа шеккен жігерлі жігіт – 14, 5, 23, 12. **V.** Аңшылық өнерде бапталған құстың

1	•
2	•
1	21
3	5
’	
1	10
2	1
1	20
-	13
1	19
4	
	14
5	1
6	19

7	23	7	2	6	5	23		22	2	6	5	21	5	14		4	1	12	11
-	22	12		8	4		2	1	25	20	1	4		24	7	20	7	23	22
1	13	20	21	1	14	1	’	21	5	2		6	5		19	7	10		12
8	19	’	7	14	5	17	19	10	18	12		7	12	5	17	14	16		3
’	9	1	10	11	4	12	11	4	!	13	14	11		15	7	14	7	2	7

алғыры – 4, 11, 10, 1, 2. **VI.** Роман-эпопеяның бірінші кітабының, екінші бөлімінің тарауы – 19, 17, 7, 15, 12, 5. **VII.** Затондағы аса тату ұйымшыл жұмысшылардың бірі – 9, 18, 24, 5, 15. **VIII.** «Қарашығын» кезінде көпті үркітіп, ауылдың итін абалатып, лауды кешіктірген жылқышыларды қамшылап, әлек салған атшабар – 9, 1, 4, 1, 23. **IX.** Айдостан тарайтын төрт атаның бірі – 12, 13, 10, 25, 1, 23. **X.** Роман-эпопеяның бірінші кітабының екінші бөлімінің тарауы – 9, 1, 23, 20, 1, 8, 6, 1. **XI.** Абай ауылының жылқышысы Алтыбайдың әйелі – 7, 3, 15, 1, 10.

41. СӨЗДЕН СӨЗ

Көлденеңінен, ерекше бөлінген бағанадан ұлық алдында залог салып, кепіл болып, Абайды абақтыдан шығарып алған ер мінезді, парасатты, қайратты, зор намыскер, Абайға қамқор , достық көрсеткен қыздың аты-жөні оқылады. **1.** Оразбайдың баласы. **2.** Шыңғыстағы биік асу. **3.** Аңшылардың бүркіт алып, мерген ертіп, аң сапарына шығуы. **4.** Тобықты қоныстарының бірі. **5.** Көжекбайдың әкесі, Мамай руынан. **6.** Нұрғанымның әрі балуан, әрі жау түсіргіш бауыры. **7.** Қодар қыстауынан алыс емес, Шыңғыстың үлкен биігінің бірі. **8.** Кейінгі кезде Ақберді иемденген Борсақ қонысы. 9. Бөжей асында Абайға тиген қонақтар, Сыбандар келген жер. **10.** Семей қаласында індет ауруынан әкесі өлген азамат. **11.** Қайғысына ортақтасып, Абай көңіл айтқан Жабайханның ересек баласы. **12.** Енесі қайтыс болған жігіттің есімі. **13.** Оспанның бәйбішесі, Байтас қызы. **14.** Құнанбайдың әкесі, Тобықтының атақты биі. **15.** Жиреншенің ұйтқып соққан құйындай жүйрік тазы иті. **16.** Уақпен қатар «Қандарға» келіп қоныс тепкен рулардың бірі. **17.** Қадірлі қонақтарға татулық, бірлік үшін атап сойылатын жылқы. **18.** Құнанбай атымен тең аталатын, кейде тіпті жапа-жалғыз аталатын Арғынның атақты азаматы, Құнанбайдың құдасы.

42. САН СӨЗ

Сандардың орнына әріптерді айырбастап жазғанда Алматыда уақытша «аманат» етіп жерленген Әбдірахманның қабырының басында қазақ халық поэзиясының алыбы Жамбыл Жабаевтың халық атынан, дос қазақтың, бауырмал қазақтың алыстағы асыл азамат , халық ұлы Абайға, айтылған арнау сәлемі оқылады. **I.** Олжайдан тарайтын Бөкенші, Борсақтың әкесі – 21, 6, 7, 19, 22, 1. **II.** Абай мен сөйлесіп дидарласпақшы болған мешіт имамдарының бірі – 12, 6, 9, 23, 3, 15, 6, 27, 27, 6, 10. **III.** Шыңғыстағы асу – 26, 6, 8, 21, 6, 3, 6, 11. **IV.** Әйгерімнің Ырғызбай атасына қойған аты – 2, 15, 4, 13, 4, 11. **V.** Ақшоқының алдындағы кең шалғынды, мол сулы өлке – 6, 29, 18, 1, 17. **VI.** Майбасардың қырына ілініп, таяқ жеген қозышы бала – 9, 6, 7, 1, 24, 20, 14, 10. **VII.** Соқыр урядник – 1, 22, 7, 13, 25, 16. **VIII.** Шәкірт Абай ауылға қайтқанда құла бестісімен ағыза-ағыза шапқан өзіне таныс қоныс – 9, 17, 10, 6, 8, 25, 20, 4, 16. **IX.** Көкбай арқылы Абай мен кездеспекші болған имам – 15, 2, 5, 4, 3, 25, 19, 19, 25, 16. **X.** Құнанбайдың анасы – 28, 4, 10, 4.

43. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Абай мен Ерболдың Шүкіманға қойған аттары. **2.** Еркежанның Шұбарға қойғаны аты. **3.** Семейдегі Аллаға ғибадат жасайтын орынның (мешіт) бірі. **4.** Бөжейге атасы Кеңгірбайдан ата қоныс ретінде мұра боп қалған жер. **5.** Роман-эпопеяда аталатын қала. **6.** Абайдың Пушкиннен аударған шығармасының

кейіпкері. **7.** Көкше руының қонысы. 8. Айттырылған қыз. 9. Бір топ ру басшыларының «Оразбайдың бетін айдай қыламыз, айыпты етеміз, Абайдың аяғына әкеп жығамыз» - деп Мағашқа елшілікке жіберген адамы. **10.** Федор Иванович Павловтың әйелі, доктор. **11.** Тоғжанның үлкен ағасы, Абайдың досы. **12.** Абай мен Ербол Шілікті кезеңнен аттанғанда Шүкіман туралы Абайдың аузына түскен алғашқы сөз. **13.** Әзімбайдың әйелі, қалың қара келіншек. **14.** Абай мен Ерболдың Қарқаралыдан үйреніп келген жаңа әні. 15. Сергей қорасында өрт шығарып Майырдың жеген парасын және заңға

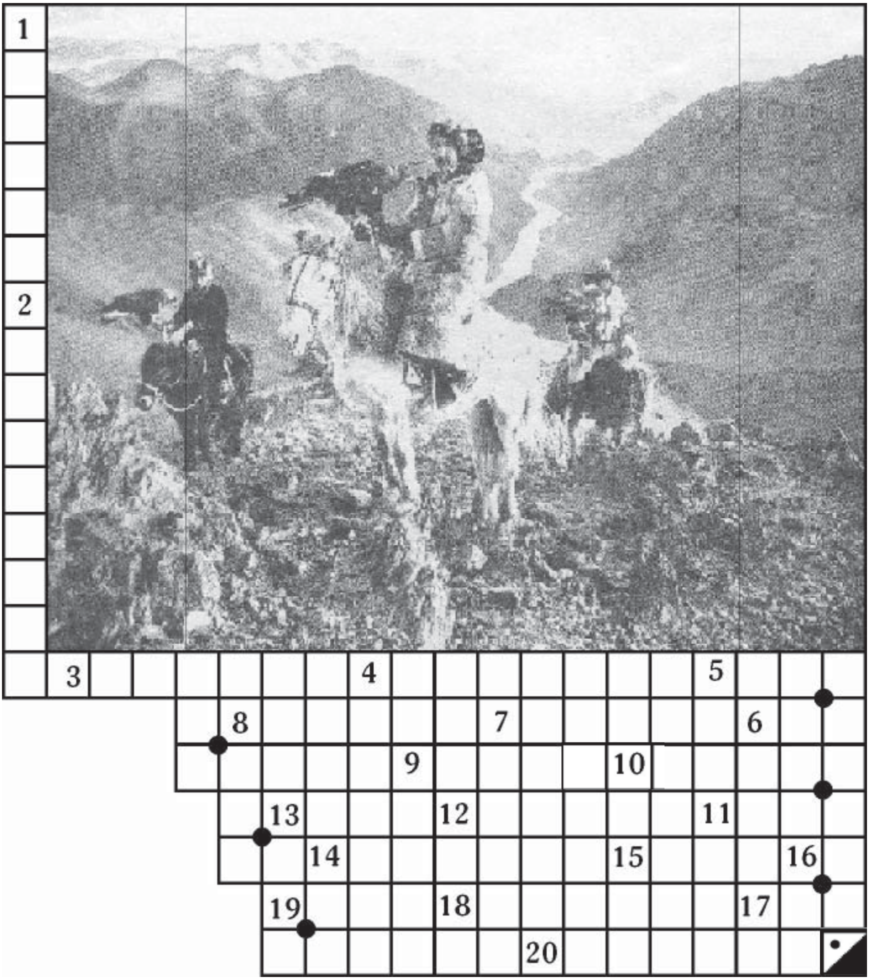

қарсы істеген қылмысын жапқан азамат. **16.** «Бидай көже тары көжеден де жақсы» деген Тоқсанның кішкентай баласы. **17.** Роман-эпопеяның екінші кітабының, екінші бөлімінің тарауы. **18.** Жігітек Қараша ауылының сақ иті. **19.** Ақмола, Семей екі облыстың дін басысы епископ Андриан әдейі кеп орныққан қазақ көп орналасқан қала. **20.** Абайдың белгілі досы, адвокат.

44. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан роман – эпопеяның кейіпкері Абайдың Ділдәдан туған үлкен баласының есімі оқылады. **1.** Абай «Дубровскийді» оқып отырып «Анық еркек ашуы осы екен» деп бағалаған кейіпкері. **2.** Керей ішіндегі (Салиқа қыз теңін тапқан) ру. **3.** Гимназияда оқып жүрген Тәкежанның немересі. **4.** Тобықты, Сыбан-Найман, Керей жайлауының үш жақтан кеп түйіскен орталығы, сияз өткен жер. **5.** Семейдегі Дәмежанның көршісі. **6.** Оба ауруынан қаза болған шәкірт. **7.** Сақ-Тоғалақтың атқамінер мықтысы.

1							
2							
	3						
4							
5							
6							■
7							

Абайдың тұңғыш ұлы Ақылбай

45. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан роман – эпопеяның кейіпкері Абайдың ең алғаш бейіл бере бастаған (Ділдәдан туған) үшінші баласының есімі оқылады.

1. Отыншы Түсіптің жан серігі, есті жары. 2. Оба ауруынан үш бірдей жас баласы өлген азамат. 3. Жатақтар паналап, мекенденген жер. 4. Роман-эпопеяның екінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы. 5. Шалғыны, суы мол Абай ауылының кең қонысы. 6. Абай мұсылманша оқуға түсірген балалардың бірі. 7. Құнанбайдың қажылық сапарына байланысты Абай атаған қалалардың бірі. 8. Қамқаның бейтін құшақтағалы еңіреп келе жатқан Жексенді кеудесінен қойып қап: «Өй, көзің ақсын, көзің аққыр өңшең!» - деген кейіпкер. 9. Абайдың ықпалы мен оқуға түсіп, білім алған жас «қаратаяқтардың» бірі. 10. Бөкеншіден тарайтын үлкен ата.

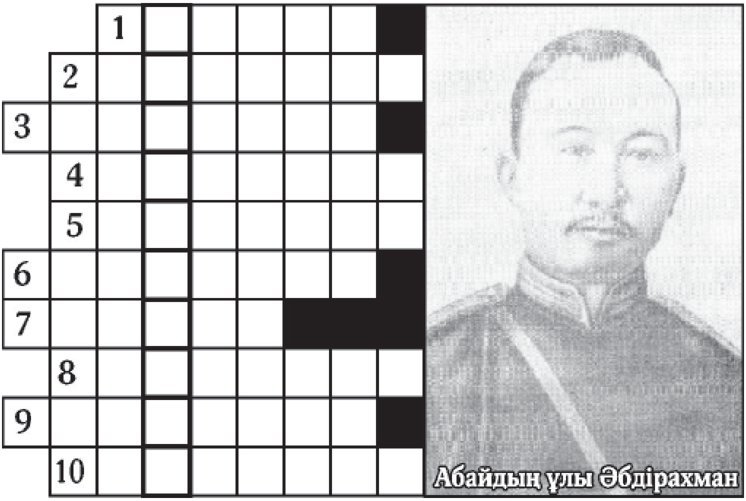

46. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан роман – эпопеяның кейіпкері Абайдың аса жақсы көретін баласының есімі оқылады. **1.** Абайдың досы Михайловтың күтушісі. **2.** Айғыз үйінің қойшысы Қашкенің әйелі. **3.** Шыңғыстың сыртын көлденеңдеп кесіп ағатын өзен. **4.** Абайдың досы Федор Иванович Павловтың сүйіктісі. **5.** Ертіс бойындағы «тоғай бойының елі». **6.** «Халық қамын ойлап, жұртқа естірте өсиет айту керек» деген Сармолланы жақтаушы момын жұрттың бірі қайықшы. **7.** Роман-эпопеяның бірінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы.

1				
	2			
3				
	4			
	5			
6				
7				

Абайдың ұлы Мағауия

47. СӨЗДЕН СӨЗ

Тігінен ерекше бөлінген бағанадан қайтыс болған Оспан үйіне әрі баскөз, әрі киімшең бала боп кірген, роман – эпопеяның басты кейіпкерлерінің бірі Ысқақтың тұңғыш баласының есімі оқылады. **1.** «Пятиклассное городское Училищеде» оқитын қайықшы Сейілдің баласы. **2.** Абайдың ағасы Құдайбердіге қойған аты. **3.** Құнанбайдың Тінібектің баласына атастырылған қызы. **4.** Қазақтың дәстүрі бойынша қалыңмалдың басы деп есептелетін құн жағынан китпен қаралас

1				
	2			
3				
		4		
5				
6				
7				

Абайдың ақын шәкірті Кәкітай

құдаға берілетін сый-сыяпат. **5.** Роман-эпопеяда аталатын өзен. **6.** Тобықты мен Уақ арасындағы қоныстың бірі. **7.** Роман-эпопеяғы «түгел сөздің түбі бір» деп басталатын сөз тіркесінде аталатын әйгілі би.

48. САН СӨЗ

Сандарды тиісті әріптермен айырбастағанда Уақтың белгілі шешен биі Серкенің Абай туралы айтқан сөзі оқылады. **I.** Абай Қарқаралыда алғаш көрген соқыр ақын – 25, 28, 24, 12. **II.**

1
2
3
2
4
5
3
4
5
3
,
6
7

2	15	+	2	14	2	1	13	12	10		3	11	10	3	11	10		9	8
16		6	4	6	13		12	10	2	!	17	1	18	6		19	6	3	9
2	19		14	9	1	3	6	’	12	10		22	12	19	1	21	12		20
21	23		24	12	16		4	17	3	15	6	19	,	6	7	18	18	6	
9	19	6	,	6	10		22	6	19	3	9	18		26	6	8	3	9	25
3		24	2	4	12	27		4	28	16		4	17	3	15	6	19	!	4
	14	2	1	12	29	19	6	18		22	9	10	13	6	4	6		16	2
18	17	21		12	1	12	21		24	6	13	9	15	9	16	24	17	18	!

Уезд начальнигінің қысқартылған атауы – 17, 7, 16. **III.** «Базаралы, Тәкежан дауына» қатысқан Бәсентиіннің атқамінері – 23, 3, 2. **IV.** «Ақ түйенің қарыны жарылды. Базаралым айдаудан қашып кепті!» деп сүйінші сұрап шапқан кейіпкер – 15, 6, 10, 29, 7, 21. **V.** Шыңғыстағы асу – 27, 28, 3, 10, 12, 14, 12, 22. **VI.** Базаралының әкесі – 18, 6, 26, 15, 12, 14. **VII.** Роман-эпопеяның екінші кітабының екінші бөлімінің тарауы – 24, 5, 1, 1, 6. **VIII.** Жігітектің ең шеткі күзеулерінің бірі – 25, 28, 20, 1, 2, 27, 28, 3. **IX.** Құнанбайға: «Ақта болсам, жоқ сылтаумен тағы арандатпақ па ең» деген кейіпкер – 1, 11, 19, 2, 20. **X.** Сейілдің жетіп қалған қызы – 24, 6, 14, 8, 6, 13, 25, 6. **XI.** Ел келесінен қалыспайтын өзі пысық, өзі мысқылшыл, Абайдың құрдасы – 6, 4, 9, 21, 6, 3, 9.

49. СӨЗДЕН СӨЗ

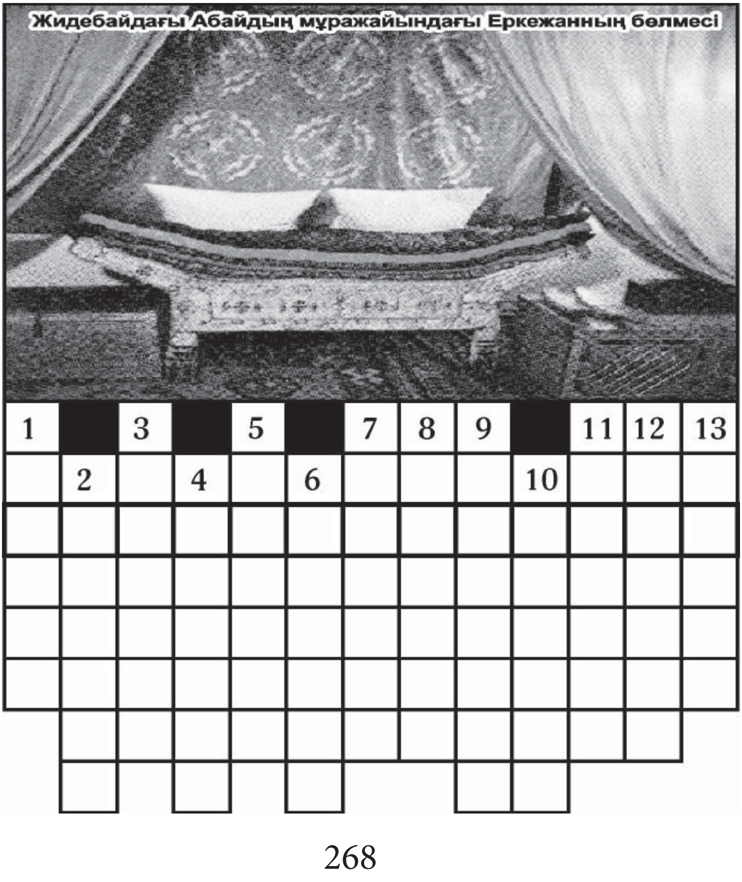

Көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан Россия заңы арқылы өз басына азаттық тілеуші бірінші қазақ әйелінің аты, тегі оқылады. **1.** Әбіштің сүйегін уақытша «Аманат» етіп жерлеген жер. **2.** Айғыз үйінің жалшысы Есбикенің байы. **3.** Шәкенің атшабары, ұзын бойлы, иір келген, жіңішке қара. **4.** Ашық далада тамақ пісіретін орын. **5.** Қарқаралының оязы. **6.** Семейдегі Абайды аса құрметтеп сыйлайтын Жәбікеннің әйелі. **7.** Оразбай ауылын шапқанда Сақ-Тоғалақ азаматтары жыйылған жер. **8.** Окружной соттың тілмашы, сенімді гражданин, тайный советник. **9.** «Русско-киргизское училищенің» түлектерінің бірі. **10.** Құнанбай Борсақтың жеріне орналастырған немере інісі. 11. Ұлжан өз бауырына салып, өз баласы ғып өсірген Абайдың тұңғышы. **12.** Нұрғанымның Базаралыға: «Өз басыңды неге кішірейттің, ішіме от салдың ғой!» деп назданып қойған аты. **13.** Әбіш Абайға айтқан көрнекті өріске қадам басқан, Орынбор жақтан шыққан оқыған қазақтың есімі.

50. САН СӨЗ

Сандарды әріптер мен дұрыс айырбастап жазғанда Белағаш елінің сөзуар, пысық атқамінері Айтқазының Абай туралы айтқан сөзі оқылады. **I.** Абайдың тентек інісі – 2, 6, 13, 5, 8. **II.** Орда тауындағы кезең – 25, 19, 12, 19, 17, 11, 19. **III.** Мешіттің имамдарымен тетелес келе жатқан үлкен халфе – 4, 5, 14, 9, 7, 25, 24, 17, 19, 3. **IV.** Шұрайлы Тобықты қонысы – 25, 26, 1, 2, 3, 7, 1. **V.** Ерболдың әкесі – 17, 18, 20, 16, 17, 14, 5, 10. **VI.** Жуантаяқ, Қарабатыр рулары мекенденген жер – 25, 24, 10, 22, 19, 8, 6, 21. **VII.** Тобықтының бір атасы – 9, 24, 23, 14, 16, 20, 14, 16, 11. **VIII.** Найманнан тарайтын белді ата – 6, 7, 14, 5, 8. IX. Абайға: «Қарағым не бұйырасың, жауыңның қолында өлгелі келдік! Шап десең шабамыз, өліс десең бара алысып-жұлысуға әзірміз міне!» деген Ырғызбайдың үлкені – 7, 3, 6, 5, 10. **X.** Биік таудағы асу – 17, 16, 23, 16, 15.

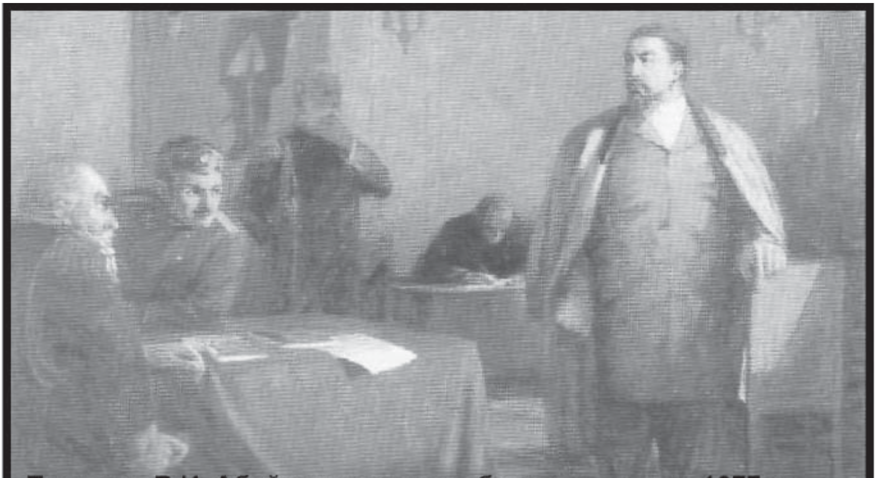

Третяков В.И. Абай жандармерия басқармасында, 1977 ж.

1	13		17	18	6	5	15	!	23	19	19	8	12	21	16	8	2	11
2	7	14		3	1	11	7	-	18		25		5	9	17			7
3	1	5	11	19	5	11	6	9		24	24	19	8	5	6	2	15	
4	12	12	16	13	20	7	3	16	10	25		23	26		24	11	7	16
5	2	1	8		,		5	22	5	19	12	9	1	16	11	7	8	9
6	11	7	10	5	15	11	14	16	14	8	16	16		9			7	19
7		6	16	12	5	21	5	8	5		,	8	8	19	15	16	20	.
8	10	5	14	1	6	3	11	9	,	16	6	21	16	.	7	12	5	.
9	5	15	,	7	8	5		16	10	20	16		20	2	8		1	.

51. СӨЗДЕН СӨЗ

Көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан «Еңлік, Кебек» жырын жазу үшін тайталасқан екі ақынға «Шабыттың бәйгесін шабыт айырсын» деп Ерболдың төрелігімен қаршығаларын дуадаққа жіберген ақындардың аты оқылады. **1.** Абайдың әзіл-қалжыңға шебер нағашысы. **2.** Дүкенші-саудагер Жақып байдың әкесі. **3.** Шәкірт Абай ауылға қайтқанда астына мінген бәйге, құла. **4.** Тоғжанның анасы. **5.** Әбіш скрипкамен тартқан орыстың сұлу назды

романсы. **6**. Орыс керуеніндегі ақылды, салмақты әйел. **7**. «Жатуына ақ үй керек. Мазағы мен масқарасына біздің лашықтарымыз керек бопты ғой» деген жатақ шал. **8**. Уақтан Құнанбай тартып алған таулы өңір. **9**. «Уа, тақсыр ұлық! Болыстыққа атайтын тағы бір кісіміз бар. Оны да тіркеуіңізді өтінеміз!» деген Жігітектің елу басысы. **10**. Жұманның өзіне тартқан талпақ қара баласы. **11**. Құнанбай мен бірге Мекеге барған құдасы.

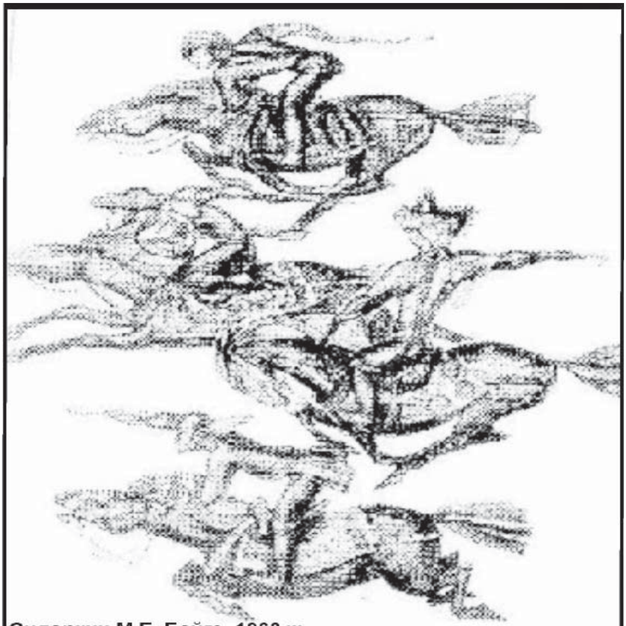

Сидоркин М.Е. Бәйге, 1963 ж.

	2		4	5		7	8	9	10	11
1		3		,	6					

52. ТІЗБЕ СӨЗ

1. Қапысыз қыран Қарашолақтың иесі, құсбегі, бапкер. **2.** Қазақтың сүйікті тағамы. 3. Құнанбайдың құтты қонысы. **4.** Құнанбайға: Абай туралы «Балаңыз сөзге ысылып қалыпты. Тіпті, бір үлкен кісідей орамды жатыр» деп мақтаған кісі. 5. Роман-эпопеяда аталатын тау. **6.** Абай балаларымен бірге жүретін Керейдің жас ақыны. **7.** Қол өнерімен тірлік талшығын айырып жүрген тігінші. **8.** Балақ таулар, бөктер. **9.** Ақылбайдың тортөбел, атақты жүйрігі. **10.** Абай балалары қыстау салған жер. **11.** Тасболат руы қыстайтын мекендегі бір қызық үлкен үңгір. **12.** Әбіш танысқан Петербургтың кәрі жұмыскері. **13.** Құдайбердінің тоқалынан туған баласы. **14.** Ақын қыз Қуандықтың жездесі. **15.** Түрмеден қашқан Базаралыға: «Азат құсындай ұшып жет, сахараңа сәлем апар» деп көмектескен орыс крестьяны. **16.** Үдере көшкенде тігілетін үйшік. **17.** Тобықтыдан

Ғалымбаев А. Абай ақындар айтысын тыңдап отыр, 1969 ж.

.																			
21																			
20								19						18					
				14						15					16				17
	13					12									11				
			8				9								10				
			7				6							5					
1				2						3									4

тарайтын белгілі шонжар Оразбайдың руы. **18.** Ою-өрнекті үй жиһазы. **19.** Оспанның үшінші әйелі. **20.** Роман-эпопеяның екінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы. **21.** Бай жылқысының ішінде ақ түнек, қарлы боранда құрбан болған асыл азамат.

53. СӨЗДЕН СӨЗ

Көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан Абайдан естіген сөзді ешкімге айтпайтын, Әйгерім «Абайдың сыр сандығы» атандырған азаматтың есімі оқылады **1.** Тобықтының шеті, Шыңғыстың батыс жақ сілемі. **2.** Абайдың қалаға келуін мәслихат еткендердің бірі, Бураның абыройлы атқамінері. **3.** Бөкеншіден тарайтын үлкен ата. **4.** Уақтардың Тобықтыдан даулап Абайдың көмегімен қайтарып алған жері. **5.** Кеңгірбайдың биік шошақ моласы басында, Құнанбай балаларына қарсы топ құрып баталасқан жеті атқамінердің бірі (Топай руынан). **6.** Қодарға берілетін жазаға байланысты бала Абайдың есіне түскен Һарон-Рашид халифа заманындағы қала. **7.** Баймағамбеттің әңгімесіне қатты ден қойып тыңдайтын көршісі. **8.** Қазақтың дәстүрлі сусыны. **9.** Абайдың әзілкеш нағашысы. **10.** Затонда тұратын фельдшер. **11.** Қарашаңырақтан бөлініп шыққан жас жанұя.

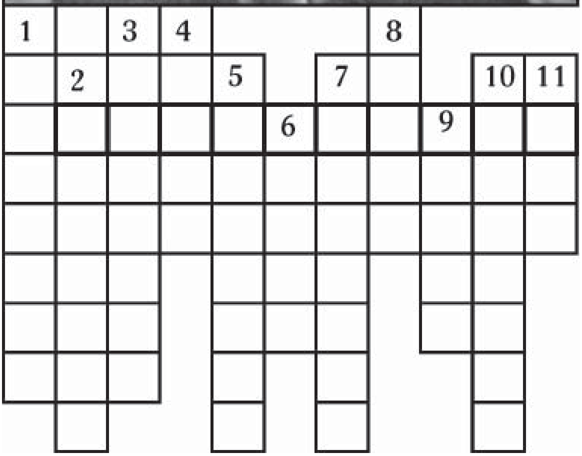

54. СӨЗДЕН СӨЗ

1883 жылы Семей қаласында ашылған Өлкетану музейіне ұлы ақынның өзі тапсырған мүліктері

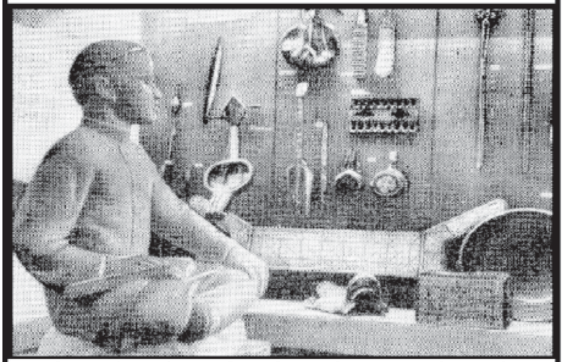

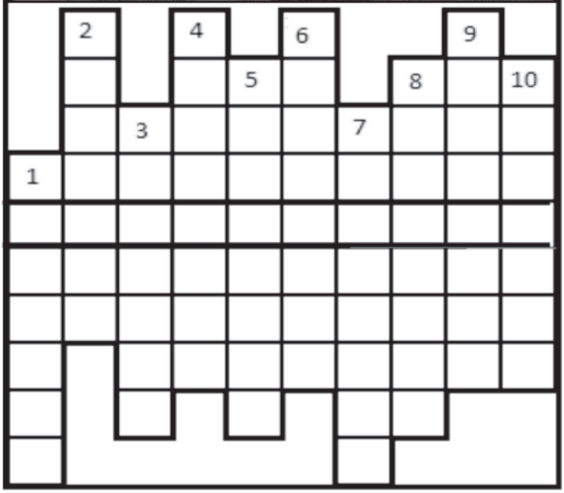

Көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан Дәрмен мен Мәкенге байланысты «Ойбай, жаным неғып тұрсың! Қаптады ғой, қырып жатыр ана Затонда, Жандарың болса жете гөр!» деген үрейлі хабарды Кәкітайға жеткізген азаматтың аты оқылады. **1.** Қызыл Адырға болыс болып сайланған Абайдың ағасы. **2.** Затонда Сейтпен, Әбенмен әр жайды бірге кеңесіп жүретін қара темір ұстасы. **3.** Абай жатқан абақтыдағы каталашканың надзирателі. 4. Роман-эпопеяның екінші кітабы, бірінші бөлімінің тарауы. 5. Құнанбай балаларына қарсы баталасып, қатты байлау жасаған жеті байдың бірі (Жуантаяқтан). **6.** Үмітей сөзін арманды күдікпен, аса бір құпия сыр етіп айтқан ән. **7.** Подполковник чиніндегі ісшіл, ширақ адам. **8.** Абайға Барлас жырлаған «Қобыланды батырдағы» тұлпар. **9.** Жігітектің жаңа перісі боп атанған табанды, қырыс жас азамат. **10.** Қозы бағатын бала Байсүгірдің әкесі.

55. САН СӨЗ

Сандарды тиісті әріптермен айырбастап жазғанда Керейдің сөзуар орамды азаматы Бегештің Абай туралы айтқан айшықты, кестелі сөзі оқылады.

I. Бөкеншінің жас буын атқамінерінің басы, зор денелі, бітімді жігіт – 1,21,14,11,25. **II.** Әбішпен Петербургте бірге оқыған татардың жас юнкері – 24,18,22,6,11,9,10,10,6. **III.** Оразбайдың Уаққа аттандырған барымташыларының ішіндегі атақты сақа ұры – 13,26,10,6,8,16,12,20. **IV.** Арғындардың жылқыларына басатын

1	2	3	◢	4	5	2	◢	6	7	6	8	’◢	9	10	◢	11	9	7	12
																			13
																			11
																			12
																			14
																			12
																			15
																			◢
																			16
																			6
																			14
																			6
																			◢
																			6
																			7
9	◢	2	19	18	’◢	13	9	17	•◢	2	5	4	◢	6	3	◢	12	8	6
20	11	6	◢	17	21	22	5	4	14	◢	9	20	6	19	6	14	◢	9	8
2	24	2	20	8	21	17	◢	14	6	16	22	9	◢	23	6	11	19	6	13
3	◢	7	9	10	6	11	12	14	•◢	9	10	◢	13	9	15	12	20	6	25
27	1	’◢	8	6	5	14	12	20	6	14	◢	6	20	8	26	7	◢	12	10
23	1	4	◢	23	6	8	5	6	◢	1	27	23	◢	4	11	1	4	14	◢
		◢	8	6	5	14	12	25	6	17	◢	2	24	3	4	11	1	27	1
		17	6	13	19	12	3	12	22	◢	7	9	10	6	11	12	14	!◢	

таңбасы – 1,27,22,11,6,15,7,6. **V.** Абай білетін қаладағы жалғыз атарбалы ұсақ саудагер – 11,27,10,4,23,7,4,1. **VI.** Абай басына азаттық әперген Салиқа қыздың руы – 13,9,17,6,1,4,10,5,2. **VII.** Сармоллаға бағыты қарсы ұзын бойлы, көсе қара халфе – 19,6,3,6,11. **VIII.** Ырғызбай азаматы Мақаның әкесі – 27,19,4,20.

56. СӨЗДЕН СӨЗ

Көлденеңінен ерекше бөлінген бағанадан «Тәкежан-Базаралы дауына» байланысты Тобықты ішінің лаңын қазақ жолымен бітірмекші болған билердің алдына жүгініске жауапкер ретінде барған Базаралының жанына ерген екі Жігітек азаматының есімдері оқылады. **1.** Тайдай арлан бөрімен шаппа-шап ұстасып, тапжылтпай ұстап өлтірген қайратты азамат. **2.** Құнанбайды қажылық сапарға шығарып салғанда Тәкежанның жанында болған азаматтың бірі. **3.** Әбіш күйеушілеп барғанда ноғай аулы отырған көрікті қоныс. **4.** Құнанбай ауылының молдасы. 5. Сармоллаға өшіккен ожарсотқардың есімі. **6.** Абайға Көкбайдың айтуы бойынша «Мал докторы»

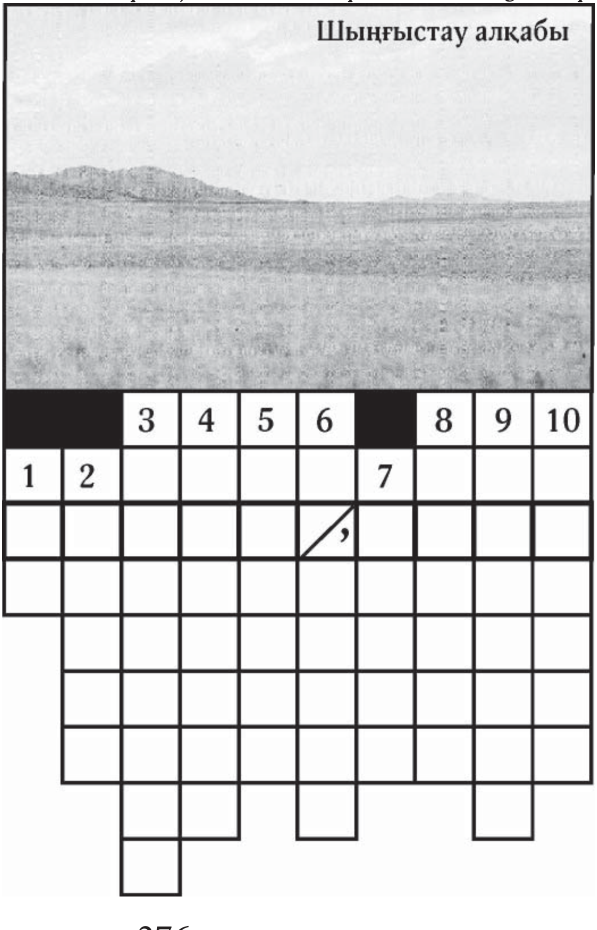

болғалы жүрген азамат. **7.** Оразбайдың жанына ілесіп, сойылын соғушылардың бірі, қылшы. **8.** Еркежан асырап алған Ақылбайдың баласы. **9.** Ертістің арғы-бергі жағасындағы рулардың ортақ атауы. **10.** Көксеңгірдің бойында Оразбай 50 үй тігіп қарсы алған үлкен төре.

57. МАТАУ СӨЗ

Тігінен **1.** Абай Әйгеріммен алғаш жолыққан үйдің иесі. **2.** Абай ауылында болған, Арқаға аты шыққан, бүкіл Орта жүзді асыл саз, әсем әнімен ұйытқан сал. **3.** Абайға «сәлем береміз» деп келгендердің

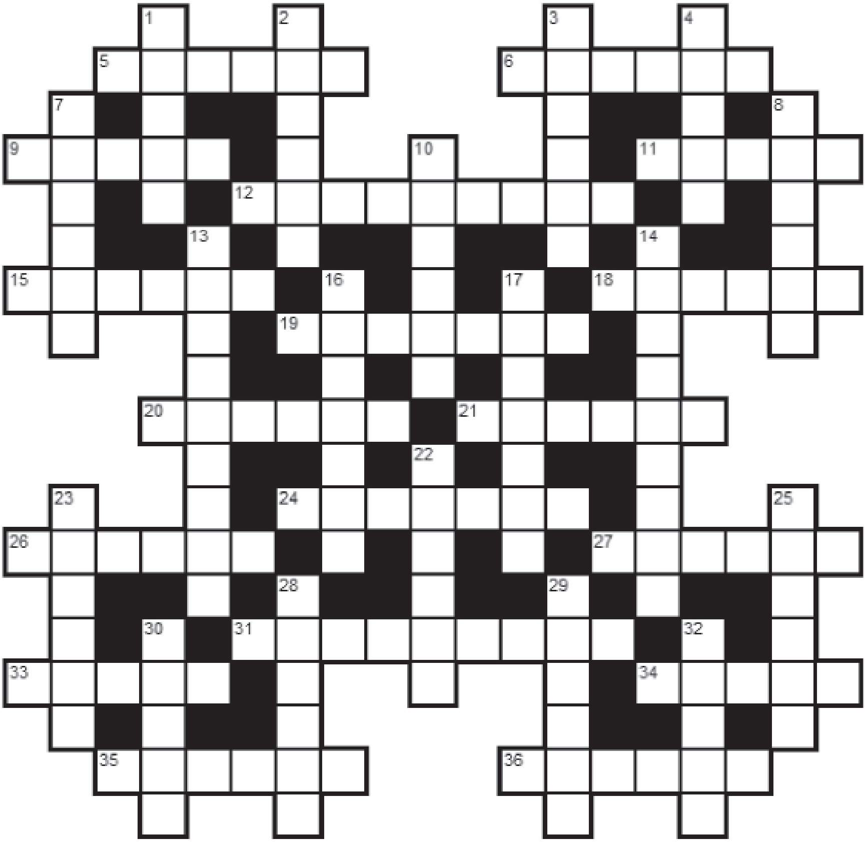

арасындағы сөзге жүйрік Сыбан атқамінері. **4.** Абайға: «Сен болсаң Әлдеке қызының қойнында шалжиып жатқаның мынау!» дедім. Ашуым кеп кетті!» деп мақтанып өтірік айтып қойған топас, доғал адам. 7. Майырдың Керекудегі жақын ашынасы, қазағуар, көпес. **8.** Қандардан шыққан қара күшке атан түйедей, жауынгер жігіт. **10.** Бөкеншіден тарайтын ру. **13.** Оразбай барымташыларының ішіндегі сақа ұры. **14.** Абайды асқа шақырып, оңаша әңгімелескен ұсақ саудагер. **16.** Абайдың қалаға келуін мәслихат еткен Матайдың «ел ағасы» атанған азаматы. **17.** Тобықтыдан шыққан жас болыстың бірі. **22.** Әйгерімнің Мамай-Байшорадан көрші етіп алған туысы. **23.** Қасқабұлақпен қатарлас жатқан адырлы қоныс. **25.** Абайға арнап «Әттегене дүние-ай, қайғыға түскен қайран ер, қабағың ашылар күн де жоқ-ау! Алысты болжа дейсің-ау, сөзіңнен айналайын!» деген алып ақын. **28.** Түйе балуан Марқабайға «шөміш жегізген» кемпірдің қызы. **29.** Затон жұмысшысы Әбеннің үлкен көзді, ақсұр сопақ беттеу баласы. **30.** «Біздің қыстауларға Ырсай, Мырзатай, Үркер орнапты... Көшті қайттік. Жүкті түсіре алмай дағдарып тұрмыз», деген Сүгірдің көршісі. **32.** Жатақтар мекенденген жер.

Көлденеңінен **5.** Қодар мен Қамқаны көріп: «Көрден бас бұрмауын, көрде басы қалғырдың!» деген кейіпкер. **6.** Құнанбайдың Сүйіндік пен Сүгірге берген жайлауы. **9.** Тобықтымен көршілес Орта жүз руы. **11.** Семей қаласының үлкен бір шеті. **12.** Шыңғыс сыртындағы Керей мен шекаралас Тобықты қонысы. **15.** Қамшысынан ұстай алып, жұлқа тартып атшабар Далбайды етбетінен түсірген жігіт. **18.** Кәкітайдың Мағашқа сынатқан баласы. **19.** Құнанбайдың «Ұғындыр да бағындыр!» деген жұмысқа жіберетін сенімді азаматы. **20.** Роман-эпопеяда аталатын Орта жүз тайпасы. **21.** Мағаш Алматыға аттанғанда қасына ерткен тату құрбысы. **24.** Тәкежанның бәйбішесі. **26.** Барымташылардың қаруы. **27.** Бөжейдің сырқатына байланысты ауылы аялдап қалған жер. **31.** Абай Қызыл Адыр болысынан орысша оқуға жіберген жетім бала. **33.** Абайға Барлас айтқан эпостық жырдағы Қобыланды мен жекпе-жекке шыққан батыр. **34.** Оразбай Абай ауылын бақылауға жіберген аты шулы ұрысы. **35.** Ұлжан үйінің жылқышысы. **36.** Есболат руының қонысындағы тау.

Жауаптары

1. Сөзден сөз

1. Әжекең. 2. «Құз-қияда». 3. Марков. 4. «Жанбота». 5. Әбсәмет. 6. Сарсеке. 7. Әйтімбет. 8. Ибрагим. 9. Малышев. 10. «Айдарлы». 11. «Отамалы». 12. Казанцев. 13. Ысмағұл. Жұмабай, Байтас.

2. Сан сөз

1. Дәт. 11. Мәкен. 111. Қашама. 1Ү. Кішекең. Ү. Қараша. Ү1. Әсма. Ү11. Шыңғыс. Ү111. Қашке. 1Х. Қарқаралы. Х. Әріп. Х1. Қажы. Шырағым, ер жетерсің, Ер жетсең сірә не етерсің. Алысқа шырқап кетерсің, Шындасаң шыңға жетерсің.

3. Матау сөз

Тігінен

1. Мұсабай. 3. Мамай. 4. Мағыш. 6. Тоғалақ. 9. Қайыр. 10. Шұбар. 13. Ақпан. 14. Захар. 15. Жұмыр. 19. Наманай. 20. Толстой. 24. Хан. 25. Мес. 28. Шолпы. 29. Базар. 30. Садыр. 34. Қарашаш. 35. Жұмаш. 36. Жұман. 37. «Тарауда». 41. Құмаш. 42. Қыдыр.

Доға бойымен

2. Байтас. 5. Байсал. 43. Байжан. 46. Барлас.

Көлденеңінен

7. Мұсатай. 8. Дарабоз. 11. Жамал. 12. Мұрын. 16. Қамқа. 17. Қысатай. 18. Мұрат. 21. Қанай. 22. Шар. 23. Мотыш. 26. Сапар. 27. Белсу. 31. Топай. 32. Уақ. 33. Қонай. 38. Жаппа. 39. Жұмағұл. 40. Шырақ. 44. Тұрай. 45. Сақып. 47. Балағаз. 48. Жыланды.

4. Сөзден сөз

1. Нұржанов. 2. Масақбай. 3. Ботабаев. 4. Мырзағұл. 5. Керейбай. 6. Ахметжан. 7. Молдабай. 8. Самалбек. 9. Некрасов. 10. Бибісара. 11. Білеубай. 12. Мұздыбай. Ақбайтал асуы.

5. Тізбе сөз

1. Орда. 2. Анна. 3. Ақирек. 4. Кошкин. 5. Нұрлан. 6. Найманкөк. 7. Көлқайнар. 8. Рахила. 9. Ақылпейіс. 10. Садақ. 11. Қарашолақ. 12. Құлыншақ. 13. Қорық. 14. Құдық. 15. «Қастықта». 16. Абылайша. 17. Аралтөбе. 18. Елеусіз. 19. Зәкен. 20. Негматуллин. 21. Никифоров.

6. Сөзден сөз

1. «Стенька Разин». 2. Көркембай. 3. Наймантай. 4. Мәліқаждар. 5. Қабанқара. 6. Қарашегір. 7. Темірқазық. 8. Тесіпшыққан. 9. Тұрсынбай. 10. Қызылшоқы. 11. Тұхфатуллин. 12. Қоңырқозы. 13. Миркұрбан. 14. Қарамырза. 15. «Қайтқанда». Көтібақ Пұшарбай.

7. Сан сөз

1. Телғара. 11. Көзжақсым. 111. Сары. 1Ү. Көтібақ. Ү. Кұсен. Ү1. Садық. Ү11. Әлімжан. Ү111. Боран. 1Х. Алдаңғор. Х. Өтегелді. Ендігінің жүгі сенде қалар, балам! Жолың болсын! Жалғыз-ақ өзгені берсе де әкеңнің қаттылығын бермесін!

8. Сөзден сөз

1. Иващкин. 2. Салмақбай. 3. Талшоқы. 4. «Шытырманда». 5. Есентай. 6. Домбыра. 7. Пұшантай. 8. Майсара. 9. Жаубүйрек. 10. Шолақтерек. 11. Майбасар. 12. Аймаңдай. 13. Құсбек. 14. Бүркітбай. 15. Абылқайыр. 16. Афанасьич. Алшынбай, Баймұрын.

9. Сан сөз

1. Бегеш. 11. Әйнеке. 111. Салпы. 1Ү. «Қапада». Ү. Бөбең. Ү1. Шүкіман. Ү11. Қожамберді. Ү111. Қаршығалы. 1Х. Жапа. Х. Қарагөз. Қарағым, осының ақыл. Ішкен менен жегенге мәз боп, мойны-басы былқылдап, ақылдан да, өнерден де кенде боп жүрген бай баласы аз ба? Осы ала қағазыңнан айырылма!

10. Тізбе сөз

1. Балашақпақ. 2. Құлық. 3. Қарақұдық. 4. Құдайсүгір. 5. Рахым. 6. Мұса. 7. Айша. 8. АхметРиза. 9. Афтап. 10. Петербург. 11. Гопак. 12. Кәрім. 13. Мұхамеджан. 14. Нүрке. 15. Ермек. 16. Көкүйірім. 17. Марфа. 18. «Асуда». 19. Ахкем. 20. Мәніке. 21. Еңсебай.

11. Сөзден сөз

1. Дәркембай. 2. Көкбай. 3. Лермонтов. 4. Төреқұдық. 5. Біткенбай. 6. Қазбала. 7. Аққайың. 8. Дүйсеке. 9. Қабылан. 10. Аспаһан. 11. Түңлікбай. 12. Азнабай. 13. Сейсеке. 14. Ырғызбай. 15. Бәсентиін. 16. Сарадыр. 17. Әзберген. 18. Лосовский. 19. Землемер. Көмекбай баласы Ербол.

12. Матау сөз

1. Құнанбай. 2. Сарманов. 3. Қабанбай. 4. Қамысбай. 5. Мақұлбай. 6. Марқабай. 7. Молдабек. 8. Қадырбай. 9. Мамырқаз. 10. Қосқоңыр. 11. Қарамола. 12. Жуантаяқ. 13. Қалдыбай. 14. Кәрбіжан. 15. Қазақбай. 16. Басжымба. 17. Садырбай. 18. Серікбай. 19. Жанбауыр. 20. Көрпебай.

13. Сөзден сөз

1. Сатай. 2. Қодар. 3. Арғын. 4. Ұлжан. 5. Дайыр. 6. Манас. 7. Асқар. 8. Сүгір. 9. Айдос. 10. Әділ. 11. Қонай. 12. Садыр. 13. Әмір. 14. Текті. 15. Шоқа. 16. Шынжы. 17. Базым. 18. Сырт. Тоғжан Сүйіндікқызы.

14. Сан сөз

1. «Кекжолында». 11. Көккөз. 111. Мұсақұл. 1Ү. Әни апа. Ү. «Жұпар қорығы». Ү1. Есбай. Ү11. Құлжа. Ү111. Қожа. 1Х. Ойке. Х. Теріс таңбалы. Адамның қай мінезі қасиетті болса, сол мінезі міні де болады. Мен өмірде ұстаған нәрсемді берік ұстанам. Жақсылық – кісінің айнымас табандылығында деп білемін.

15. Сөзден сөз

1. Алшағыр. 2. Үркімбай. 3. Сүлеймен. 4. Мүсірәлі. 5. Бектоғай. 6. Бөстек. 7. Әлімқызы. 8. Байкөкше. 9. Әлдеке. 10. Базаралы. 11. Савельев. 12. Тоңаша. Шілікті кезең.

16. Тізбе сөз

1. Ділдә. 2. Әшімқожа. 3. Аяқжымба. 4. Ақбас. 5. Сағит. 6. Тұрбек. 7. Кәмали. 8. Икрам. 9. Мырзахан. 10. Найман. 11. Низами. 12. Исабек.

13. Керімбала. 14. Апанас. 15. Салтанат. 16. Тақырбұлақ. 17. Қусақ. 18. Қуандық. 19. Қозыкөш. 20. Шаянбай.

17. Матау сөз

Тігінен

1. Бесбесбай. 2. Келден. 3. Шекей. 4. Мекеш. 5. Серкеш. 6. «Қарашығын». 9. Зере. 13. Әбіш. 14. Қали. 15. Сабатар. 18. Қаратай. 20. Фекла. 25. Таңшолпан. 26. Әнет. 27. Әзім. 28. Тайлақбай. 33. Далбай. 34. Омар. 35. Жемтік. 37. Мұқыр. 38. Кебек.

Көлденеңінен

7. Бекберген. 8. Бейсембай. 10. Дегелең. 11. Кенжем. 12. Жеңеше. 16. Әбен. 17. Ықан. 19. Машан. 21. Мамыр. 22. Мақа. 23. Үркер. 24. Исақ. 29. Шақар. 30. Мағаш. 31. Гете. 32. Әшім. 36. Тоғжан. 39. Медғад. 40. Жұмабек. 41. Мақпалқыз. 42. Беркімбай.

18. Сөзден сөз

1. Ақжол. 2. Сахип. 3. Серке. 4. Сәмен. 5. Шоқан. 6. Сақыш. 7. Көкен. 8. Бошан. 9. Боқай. 10. Барақ. 11. Аягөз. 12. Ербол. 13. Қалел. 14. Борлы. 15. Ержан. 16. Түсіп. 17. Рақыш. Жиренше Шоқабаласы.

19. Тізбе сөз

1. Байтұяқ. 2. Қаршыға. 3. Алаша. 4. Асылаға. 5. Ақшолақ. 6. Қанғожа. 7. Ақбота. 8. Абылғазы. 9. Ысқақ. 10. Қатша. 11. Ақмола. 12. Ақылпейіс. 13. Сарбас. 14. Салиха. 15. Арқат. 16. Төрем. 17. Мағрипа. 18. Айса. 19. Абадан. 20. Нүрке. 21. Есентай.

20. Сөзден сөз

1. Ақбасов. 2. Тұлымды. 3. Әділбек. 4. Хамитов. 5. Әйкежан. 6. Абыралы. 7. Текебай. 8. Оразбай. 9. Әділхан. 10. Зілқара. 11. Марқа. 12. Хасейін. 13. Айғыз. 14. Бәйге. 15. Байтөре. 16. Асылбай. 17. Балбала. 18. Оралбай. Құдайберді, Майбасар.

21. Сан сөз

1. Әлмағамбет. 11. Саркөл. 111. Бөкембай. 1Ү. Кәріпжан. Ү. Кареке. Ү1. Көрпе. Ү11. Ғабдыразақ. Ү111. Қамар. 1Х. Әбен. Х. Солтабай. Ай батқандай қылды да, адастырып кетті ғой! Бірақ, сонда да жолы болсын! Жақсы қызық көрсін, сәлем айт!

22. Сөзден сөз

1. Плещеев. 2. Жаңыл. 3. Зылиха. 4. Жігітек. 5. Көжекбай. 6. Тентек Ояз. 7. Өскемен. 8. Бибала. 9. Қауменов. 10. Жексен. Еңлік, Кебек.

23. Матау сөз

Тігінен

1. Шұнай. 2. Шыңғыс. 3. Кәмшат. 4. Семей. 7. Құрбан. 8. Сеңсең. 12. Жамбассипар. 13. Баймағамбет. 16. Тонтай. 17. Бектен. 20. Құтжан. 21. Қалиқа. 22. Жатақ. 24. Майыр.

Көлденеңінен

5. Тұрсын. 6. Сәлмен. 9. Жұман. 10. Демеу. 11. Қызылқайнар. 14. Жайнақ. 15. Қазбек. 18. Бостан. 19. Зейнеп. 23. Бұлақбастау. 25. Жабай.

26. Қасен. 27. Қандар. 28. Ақадыр.

24. Сөзден сөз

1. Жаманқарин. 2. Құдайберді. 3. Бостанбек. 4. Қабанқарин. 5. «Қақтығыста». 6. Мұңсызбай. 7. «Бел-белесте». 8. Бестіқырт. 9. Маковецкий. 10. Қырғыз шаты. 11. Алтынсарин. 12. Юнусбек. 13. Қоңыршәулі. Мұсақұл соғысы.

25. Сан сөз

1. Әбділда. 11. Торжорға. 111. «Оқапта». 1Ү. Мәдине. Ү. Дүйсен. Ү1. Жақып. Ү11. Ұранқай. Ү111. Бозамбай. 1Х. Мыңжасар. Х. «Өрде». Ағайынға әделет ойлап айтқан жақсы лебізіңді естіп жүрмін. Өрісің алда! Бетің дұрыс! Дәл осы бетіңнен жарылғасын!

26. Сөзден сөз

1. Тінібек. 2. Қаракесек. 3. Кузьмич. 4. Көгадай. 5. Қорабай. 6. Қарашор. 7. Құлжабай. 8. Мырзатай. 9. Қиясбай. 10. «Қаракөк». 11. Қарауыл. 12. Дәрмен. 13. Фердауси. 14. Науай. 15. Құлжа. 16. Абылай. 17. Тойшыбек. Базаралы Қауменұлы.

27. Сан сөз

1. Кішкене молда. 11. Бөрте ат. 111. Айтқазы. 1Ү. Таңжарық. Ү. Мұхаметжан. Ү1. Бутин. Ү11. Смағұл. Ү111. Кит. 1Х. Тоқсан. Сен жас болсаң да ақылды адамсың. Халқыңа жаның ашиды екен. . . Оның зор қасиет. Бірақ сол елің мен өзіңнің қамыңды шын ойласаң, білім жарығына ұмтыл! Оқу ізде!

28. Сөзден сөз

1. Сарыапаң. 2. Қызыладыр. 3. Бағдат. 4. Шұбат. 5. Сейтқан. 6. Старчак. 7. Тақыртұма. 8. Олжай. 9. Қараөткел. 10. «Көкқаулан». 11. Шымырбай. 12. Саптаяқ. Ызғұтты, Жақып.

29. Сан сөз

1. Есіргеміс. 11. Қоңырқожа. 111. Суықбұлақ. 1Ү. Ақшоқы. Ү. Зайсан. Ү1. Тіней. Ү11. Шор. Ү111. Шодыр. 1Х. Меке. Х. Ашамай. Х1. Қоғалы. Шіркін Базаралы оқыған болса, бір Тобықты емес, бар қазақтың осындай мұң-мұқтажына алтын бергек, асыл діңгек болар еді – ау!

30. Сөзден сөз

1. Сойқан. 2. Еренай. 3. Жомарт. 4. Тобжан. 5. Тамбов. 6. Алатай. 7. Қарасу. 8. Итарқа. 9. Ақишан. 10. Хисами. 11. Ералы. 12. Жетісу. 13. Шылбыр. 14. Жортар. 15. Бәшей. Қарабас, Қамысбай.

31. Тізбе сөз

1. Әліпбек. 2. Көшбике. 3. Ескене. 4. Есбике. 5. Есқожа. 6. Аққұлы. 7. Ызғұтты. 8. Ыспан. 9. Найзатас. 10. Сүйіндік. 11. Күйметас. 12. Садуақас. 13. Сармолла. 14. Ахметбек. 15. Көкшолақ. 16. «Қосмешіт». 17. Тасболат. 18. Тәуірбек. 19. Көкшетау. 20. Уәли. 21. Итжон. 22. Наданбай.

32. Сан сөз

1. Бөжей. 11. Бауыр. 111. Пенза. 1Ү. Үсен. Ү. Ботақан ошағы. Ү1. Есберген. Ү11. Шарипа. Ү111. Үмітей. 1Х. Доғалаң. Айтарсың. . . Осылай

айтарсың. . . Қазақ баласы айтпағанды сен айтарсың, Абай!. . Асылым!. . Шөлімдегі жалғыз алтын терегім. Шөлден шулен боп туған сергегім!

33. Сөзден сөз

1. Көкбай. 2. Жәнібек. 3. Жидебай. 4. Әшірбай. 5. Бурахан. 6. Жәбікен. 7. Асаубай. 8. Байдалы. 9. Бақанас. 10. Атамбай. 11. Балажан. 12. Әлпейім. 13. Есембай. Өндірбай қалпе.

34. Матау сөз

Тігінен 1. Маша. 3. Иіс. 4. Мұқа. 6. Тоқым тыққан. 8. Қарақан. 13. Ағай. 15. Асан. 16. Ажы.

Көлденеңінен 2. «Над волнами». 5. Мұсақұл соғысы. 7. Қопа. 9. Сақып. 10. Балта. 11. Қасқа. 12. Қапа. 14. «Қарашор шапқан». 17. Қандар сайы.

35. Сөзден сөз

1. Өдек. 2. Бөрлі. 3. Фидлер. 4. «Жолда». 5. Жәлел. 6. Тақия. 7. Үдері. 8. «Сивка». 9. Әбді. 10. Еспе. 11. Бақия. 12. Омбы. 13. Злобин. 14. Мырза. 15. Аққозы. 16. Гоголь. 17. Үшқара. 18. Бабыр. 19. Чернов. 20. Тоқбай. 21. Павлов. 22. Бопай. 23. Данияр. 24. Федор. 25. Метрей. 26. Деров. 27. Жәрия. 28. Көрер. 29. Қоске. 30. Дәмелі. Теріп оқығанда: Ділдә Түсіпқызы Алшынбай немересі.

36. Сан сөз

1. «Тайғақта». 11. Қоңыртай. 111. Жиренше. 1Ү. Тайжүзген. Ү. Саудабай. Ү1. Хасен. Ү11. Сармырза. Ү111. Төлепберді. 1Х. Доспан. Х. Күшікбай. Х1. Шөмішжеген. Бақытым осы балам десем де болғандай-ау! Осы тірі боп, халқына қадірлі еңбек етіп жүрген шағын көрсем, мен армансыз ата болар ем.

37. Сөзден сөз

1. Дубровский. 2. Әбдірахман. 3. «Қат-қабатта». 4. Дәулеткелді. 5. Бөрібасар. 6. Қараша қойтасы. 7. «Еділ-Жайық». 8. Жөкең құдығы. 9. «Түн-түнекте». 10. Тұрғанбай. 11. Бердіқожа. 12. Темірғали. 13. Тышқанбай. 14. Елизавета. 15. Жыланды. 16. Жабайханов. Оралбай, Керімбала.

38. Тізбе сөз

1. Өтеп. 2. Пушкин. 3. Нұрғаным. 4. Михаилов. 5. Вадим. 6. Мақыш. 7. Шөпіш. 8. Шүмек. 9. Күнке. 10. «Еңісте». 11. Ережеп. 12. Полковник. 13. Көкше. 14. Еңлік. 15. Кіші Орда. 16. Аба. 17. Ақлақ. 18. Қаңбақ. 19. Қалмақ. 20. Қоңқай.

39. Сөзден сөз

1. Доспанов. 2. Тойсары. 3. Тіленші. 4. Тойғұлы. 5. Қожақан. 6. Байшора. 7. Сақпаев. 8. Рахымтай. 9. Пәкизат. 10. Дондағұл. 11. Жалайыр. 12. Мағауия. 13. Тобықты. Салиқа қыз дауы.

40. Сан сөз

1. Дүтбай. 11. Төре. 111. Мәру. 1Ү. Сеит. Ү. Қыран. Ү1. «Биікте». Ү11. Жәпек. Ү111. Жақай. 1Х. Торғай. Х. «Жайлауда». Х1. Іңкар. Анаң, ана-ақ еді-ау, жарықтық! Осы кісінің өсиеті, тәрбиесі болмаса, мен де бір түйіліп қалған қу түйіндей үндемес қатыбас болар ем.

41. Сөзден сөз

1. Қасымжан. 2. Ақбайтал. 3. Салбурын. 4. Ақтомар. 5. Жамантай. 6. Кенжехан. 7. Қарашоқы. 8. Бетқұдық. 9. Ақшәулі. 10. Жылқыбай. 11. Бидайбай. 12. Семейбай. 13. Еркежан. 14. Өскенбай. 15. Желқұйын. 16. Жалықбас. 17. Бозқасқа. 18. Алшынбай. Салтанат Әлдекеқызы.

42. Сан сөз

1. Қайдос. 11. Ғабұлжаппар. 111. Шатқалаң. 1Ү. Әжекең. Ү. Ащысу. Ү1. Байсүгір. Ү11. Сойкин. Ү111. Буратиген. 1Х. Жәмелиддин. Х. Зере. Сәлем айт барсаң Абайға, Кеңесі жеткен талайға. Ауырды жеңген қара жер, Сабырлы болсын қалайда. . . Бір жұтқан судай дүниесін: Ащысын жұтып күйінесің, Тәттісін жұтып сүйінесің. Жартасқа біткен бәйтерек, Жалғызбын деп жүрмесін.

43. Тізбе сөз

1. Әйгерім. 2. Молдажігіт. 3. Тасмешіт. 4. Тоқпанбет. 5. Ташкент. 6. Татьяна. 7. Аққұдық. 8. Қалындық. 9. Қодыға. 10. Александра. 11. Асылбек. 12. Керім. 13. Мәтіш. 14. Шырайлым. 15. Мишка. 16. Айтыш. 17. «Шайқаста». 18. Ақтөс. 19. Слободка. 20. Андреев.

44. Сөзден сөз

1. Владимир. 2. Шақантай. 3. Нығымет. 4. Балқыбек. 5. Жабайхан. 6. Амантай. 7. Байғұлақ. Тігінен: Ақылбай.

45. Сөзден сөз

1. Сәтжан. 2. Жұбандық. 3. Кіндікті. 4. «Өкініште». 5. Барлыбай. 6. Самарбай. 7. Мешхед. 8. Жәмпейіс. 9. Орманбек. 10. Жангөбек. Тігінен: Әбдірахман.

46. Сөзден сөз

1. Домна. 2. Баян. 3. Шаған. 4. Саша. 5. Бура. 6. Сейіл. 7. «Қияда». Тігінен: Мағауия.

47. Сөзден сөз

1. Шәкет. 2. Бәке. 3. Мәкіш. 4. Ілу. 5. Ертіс. 6. Обалы. 7. Майқы. Тігінен: Кәкітай.

48. Сан сөз

1. Шөже. 11. Ояз. 111. Әлі. 1Ү. Мадияр. Ү. Көлденең. Ү1. Қаумен. Ү11. «Жұтта». Ү111. Шөпті көл. 1Х. Түсіп. Х. Жанғайша. Х1. Абыралы. Тілі бұлбұл, аяғы дүлдүл дейтініміз Абай еді! Отқа салып ертсең де алтын сірә жез болмас, аяққа шылғау қылсаң да, асыл жібек бөз болмас! Біз Абайдың қасиетін қор етер жайымыз жоқ!

49. Сөзден сөз

1. Алматы. 2. Бәшібек. 3. Бекдалы. 4. Жерошақ. 5. Синицын. 6. Дәмежан. 7. Бозбиік. 8. Әлімбек. 9. Самалбек. 10. Ақберді. 11. Ақылбай. 12. Базекем. 13. Ыбырай. Көлденеңінен: Мәкен Әзімқызы.

50. Сан сөз

1. Оспан. 11. Шілікті. 111. Ғабдышүкір. 1Ү. Шиқорық. Ү. Көмекбай. Ү1. Шүйгінсу. Ү11. Дүзбембет. Ү111. Сыбан. 1Х. Ырсай. Х. Кезең. Қорғасындай

толқып балқысаң, бейнет көріп алқынсаң, мақсатты тура табарсың! – дегендей, Абай өзі үшін емес, ел үшін іздену мен қиналуда еді. Оның түскен оты ел қамының оты еді.

51. Сөзден сөз

1. Шаншар. 2. Жұмаділ. 3. Бесті. 4. Қантжан. 5. Бродяга. 6. Дарья. 7. Дәндібай. 8. Арқалық. 9. Омарбек. 10. Месқара. 11. Өндірбай. Көлденеңінен: Шұбар, Дәрмен.

52. Тізбе сөз

1. Тулақ. 2. Қуырдақ. 3. Қасқабұлақ. 4. Қарабас. 5. Семейтау. 6. Уәйіс. 7. Сағындық. 8. Қырат. 9. Таңбалы ат. 10. Талдыбұлақ. 11. Қоңырәулие. 12. Еремин. 13. Нұртаза. 14. Асылбек. 15. Керала. 16. Күрке. 17. Есболат. 18. Текемет. 19. Торымбала. 20. «Абай аға». 21. Алтыбай.

53. Сөзден сөз

1. Шұбартау. 2. Қазанғап. 3. Байгөбек. 4. Жымба. 5. Байділда. 6. Ғазна. 7. Байқадам. 8. Қымыз. 9. Битан. 10. Девяткин. 11. Отау. Көлденеңінен: Баймағамбет.

54. Сөзден сөз

1. Тәкежан. 2. Савелий. 3. Хомутов. 4. «Қоршауда». 5. Байғұлақ. 6. Баян аулы. 7. Смирнов. 8. Тайбурыл. 9. Бейсенбі. 10. Байторы. Көлденеңінен: Әлмағамбет.

55.Сан сөз

1.Күнту. 11. Гизатолла. 111. Құлайғыр. 1Ү.Көзтаңба. Ү.Төлепбек. Ү1.Қожакелді. Ү11.Самат. Ү111.Өсер. Кім еді Абай, ол Тобықтының ғана Абайы ма еді. Жоқ, исі Орта жүзден орасан ойқастап озған жүйрігім болатын. Ол қоңыраулы бүйра нарындай, көпке пайда көп еткен көктемгі жауындай жақсымыз болатын!

56. Сөзден сөз

1. Иса. 2. Дарқан. 3. Керегетас. 4. Ғабитхан. 5. Отарбай. 6. Баспақов. 7. Сәрсен. 8. Әубәкір. 9. «Ылди бойы». 10. Әзімхан. Көлденеңінен: Сарбас, Әбді.

57. Матау сөз

Тігінен 1. Бекей. 2. Біржан. 3. Қамбар. 4. Манас. 7. Сергей. 8. Бостан. 10. Борсақ. 13. Жарқымбай. 14. Қайнарбай. 16. Жұмақан. 17. Жанатай. 22. Маңғаз. 23. Шолпан. 25. Жамбыл. 28. Құндыз. 29. Мақсұт. 30. Қабас. 32. Миялы.

Көлденеңінен 5. Жетпіс. 6. Шалқар. 9. Керей. 11. Затон. 12. Байқошқар. 15. Сержан. 18. Дархан. 19. Жұмабай. 20. Қыпшақ. 21. Майқан. 24. Қаражан. 26. Шоқпар. 27. Шақпақ. 31. Құрманбай. 33. Қазан. 34. Қиқым. 35. Жарқын. 36. Бұғылы.

ҮШІНШІ БӨЛІМ

ҚАЗАҚ СӨЗЖҰМБАҒЫНЫҢ ӘЛІППЕСІ

Жұмбақ сұрақтар, жұмбақ айтыс, жұмбақ өлеңдер қазақ халқында ежелден бар. Ал кескіндеме, сызба түріндегі сөзжұмбақ (кроссворд) мөлшері «Қазақстан әйелдері» журналында 1950-ші жылдардан бастап жарияланды. Жалпы кроссворд Х1Х ғасырда тұңғыш рет 1875 жылы қыркүйек айында АҚШ-тың Нью-Йорк қаласында шығатын «Святой Николас» журналында жарық көрді. Россияда бірінші рет 1925 жылы 2 желтоқсанда Ленинградтан шығатын әдеби журнал «Резецте» №48, 1929 жылы 12 мамырда №18 «Огонек» журналында жарияланды. «Огонек» журналы сол жылдардан бастап кроссвордты үзбей жарялап бұл жанрының халық арасына кеңінен таралуына көшбасшы болды. Кроссворд – ағылшын сөзі. Қазақша қюластыру, тоқылған, тепе-тең тағы басқа да мағына береді. Сөзжұмбақ – адамның зеректігін, ой-өрісін кеңейтіп, ғылым мен техника, әдебиет, өнер тағы басқа салалар бойынша білмекке құмарлықты арттырып, түрлі мәселелерден хабардар ететін, біраз ойландырып, сана көкжиегін кеңейтіп, толғандыратын, бос уақытты тиімді өткізуге пайдасы зор ойындардың бірегейі. Адамды тапқырлыққа, ойлампаздыққа, шыдамдылыққа, табандылыққа жан-жақтылыққа, іздемпаздыққа тәрбиелейді. Ұлы Абай: «Ақылмен ойлап білген сөз, Бойыңа жұқпас сырғанар. Ынталы жүрек білген сөз, Бар тамырды қуалар». – дейді. Сөзжұмбақтың күші, шешуінің ойда көпке дейін сақталып қалатындығында. Сөзжұмбақтың түрлері көп. Кроссворд, чайнворд, криптограмма, анаграмма, ребус, сканворд тағы басқа. Бұлардың құрастыру тәсілдері әр түрлі. Ең күрделісі – кроссоворд. Оның екі түрі болады: Бірі тақырыптық, екіншісі жай түрі. Бұлардың өзі бірнеше тақырыпқа арналып, көп саланы қамтды. Суреттері симметриялы, яғни екі қабырғасы, немесе төрт қабырғасы біркелкі болуы шарт. Сонда ғана нағыз шебер қолдан шыққан еңбек болады. Менің ең алғашқы кроссовордым 1961 жылы ШҚ облыстық «Коммунизм туы» газетінің 22 қаңтар №16(4045) санында алып сөзжұмбағым облысқа тарайтын «Семей таңы» газетінің 1999 жылғы № 34(17444) санында жарық көрді. Ұзақ жылғы тәжірибемді жинақтап, салалық сөзжұмбақтарды қазақшаға аудардым. Кроссворд – матау сөз, чайнворд – тізбе сөз, криптограмма – сан сөз, анаграмма – сөзден сөз, ребус – бейне сөз, скан-

ворд – бағдар сөз. Бұл аударма облыстық қоғамдық-саяси газет «Дидардың» 1995 жылғы 4 ақпан №15(14264) санында жарияланды. Аудармаларым қазіргі кезде баспасөздерде пайдаланылып жүр. Жарық көріп жүрген сөзжұмбақтарды талдап, зерделеп қарағанда кейбір шұғылданушылардың шешу және құрастыру жолдарын жете білмейтіндіктері аңғарылып қалады. Осыны ойластыра келіп, қазақ сөзжұмбағының әліппесін ұсынуды жөн көрдім:

КРОССВОРД – МАТАУ СӨЗ

(екі қабырғасы, не төрт қабырғасы бірдей болу керек)

Тігінен

1. С. Торайғыров романындағы кейіпкер қыз. 2. Төрт түліктің ортақ атауы. 3. Киіз үйдің керегесі. 5. Қылыштың қыны. 6. Шаңырақты көтеретін бақа ауыз ағаш. 9. И. Байзақов дастанындағы

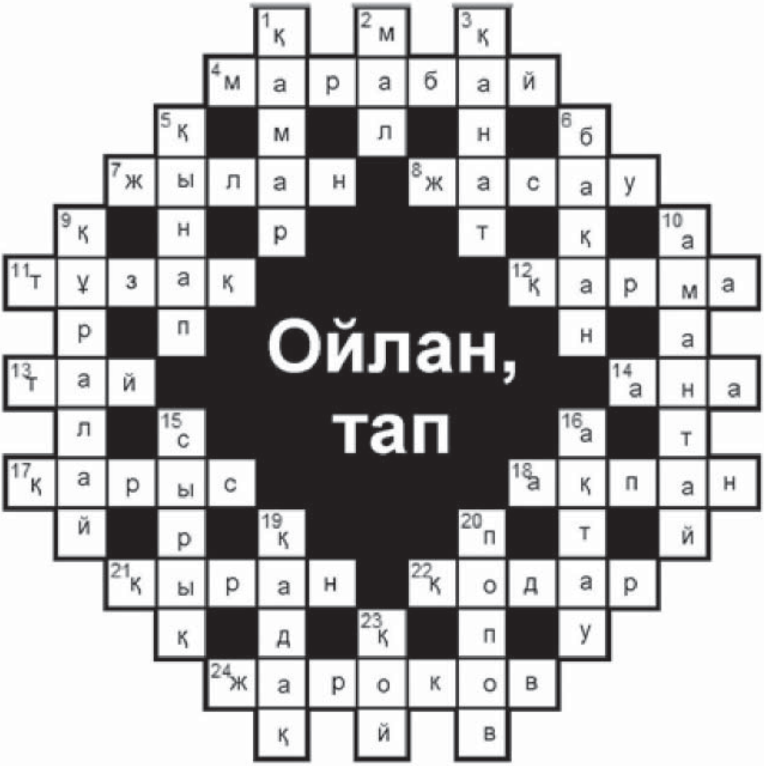

ару. 10. С. Мұқановтың «Ботакөз» романының кейіпкері. 15. Сойыл ағаш. 16. Алтай тауындағы ең биік шың. 19. Салмақ өлшемі (200 грам). 20. Радио атасы. 23. Үй малы.

Көлденеңінен

3. Драматург Ш. Хұсайыновтың «Есіргенерке» пьесасының кейіпкері. 7. Жыл атауы. 8. Ұзатылған қызға арналған дүниелік. 11. Аңды, құсты мылтықсыз аулайтын (ұстайтын) әдіс. 12. Қазанда пісірілген нан. 13. Жас жылқы. 14. Бала үшін ең аяулы адам. 17. Бас бармақ пен ортан саусақты кергендегі аралық. 18. Ай атауы. 21. Аңшының баптап ұстайтын құсы. 22. «Абай жолы» романындағы жазықсыз жазаланған кейіпкер. 24. Көрнекті қазақ ақыны (тегі).

АНАГРАММА – СӨЗДЕН СӨЗ

Жауаптарын дұрыс тапқанда тігінен көмейіне сазды әуен ұялаған әнші құстың атауы оқылады. 1. Қазақ халық поэзиясының алыбы (тегі). 2. Баланы бесіксіз орап бөлеу. 3. Абайдың анасы. 4. Жүнді майдалау үшін қолданылатын жіңішке таяқ. 5. Бойжеткендерге арналған халық әні. 6. Азиядағы тау.

1 ж	а	б	а	е	в	
	2 қ	ұ	н	д	а	қ
	3 ұ	л	ж	а	н	
4 с	а	б	а	у		
	5 қ	ұ	д	а	ш	а
	6 а	л	т	а	й	

КРИПТОГРАММА – САН СӨЗ

Бұл ойын түрінде әр әріп бір санмен белгіленеді. Әр бір сөздің арасындағы тор көз ерекше белгілермен бөлінеді. Сандардың орнындағы әріптерді табу үшін мынандай тәсіл қолданылады. 1. М. Әуезовтің дала тағысы туралы жазылған әңгімесі – 4, 1, 4, 12, 3, 19, 3, 4. (Көксерек). 11. Музыкалық аспап – 9, 7, 6, 10, 14, 21, 7, 2. (Дауылпаз). 111. Құрманғазының күйі – 18, 7, 14, 18, 10, 19, 7, 6, 10, 11. (Балбырауын). 1Ү. Ошақтың шеңбері – 5, 7, 12, 7, 8, 7. (Қасаға). Ү. Қ. Аманжоловтың «Құпия қыз» поэмасының кейіпкері – 16, 18, 20, 14. (Әбіл). Ү1. Малға салатын белгі – 15, 7, 13, 18, 7. (Таңба). Ү11. Қазақ көркемфмльмінің алғашқы қарлығашы – 7, 17, 7, 11, 4, 3, 14, 9, 20. (Аманкелді).

1	2	3	4		5	6	7		7	8	7	9	10		1	2	3	11
ө	з	е	к		қ	у	а		а	ғ	а	д	ы		ө	з	е	н
	12	6	9	10	13		12	7	14	7	12	10	,	7	14	10	12	15
	с	у	д	ы	ң		с	а	л	а	с	ы	,	а	л	ы	с	т
7	11		12	16	14	3	17		18	3	19	3	9	20		16	9	3
а	н		с	ә	л	е	м		б	е	р	е	д	і		ә	д	е
21	15	20		3	14	9	20	13		18	7	14	7	12	10	.		
п	т	і		е	л	д	і	ң		б	а	л	а	с	ы	.		

ЧАЙНВОРД – ТІЗБЕ СӨЗ

Алдыңғы сөздің соңғы әрпі, келесі сөздің бас әрпі болып тізбектеле береді. 1. Атыс қаруы. 2. Елді мекен. 3. Ш. Аймановтың туындысы. 4. Қаракерей Қабанбайдың қызы. 5. Оңтүстік Қазақстандағы құмды алқап. 6. Ғ. Мұстафиннің «Еңбек бірлігі» әңгімесінің кейіпкері. 7. Қонышсыз аяқ киім. 8. Қазақтың рухани астанасы.

1 м	ы	л	т	ы	2 қ	а	л	3 а	т	а	м	е	к
ы	6 м	ұ	қ	н	ы	й	о	5 м	ы	з	а	4 н	е
с	ы	қ	б	е	7 к	е	б	і	8 с	е	м	е	й.

РЕБУС – БЕЙНЕ СӨЗ

Бұл суреттерге қарап шешетін жұмбақ.

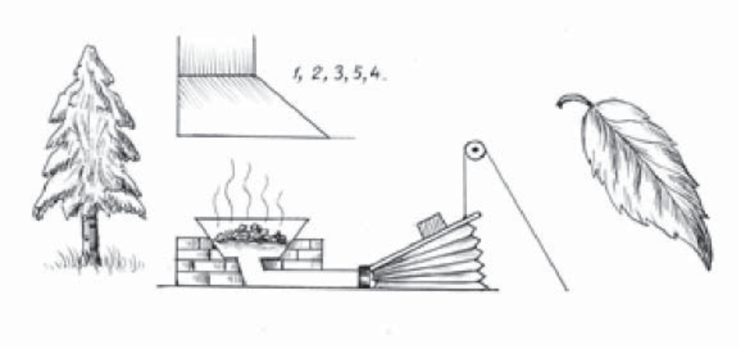

Жауабы: Ағаш көркі жапырақ.

СКАНВОРД – БАҒДАР СӨЗ

Бұл сызықша қойылған тор көзден басталып, ретіне қарай шешіле береді.

МАЗМҰНЫ

Оразалин Н. Абайға оралу 4

БІРІНШІ БӨЛІМ.
АБАЙДЫ ОҚЫ, ОЙЛАН, ТАП 5
Сансөздер 6
Сан сөздердің жауаптары 104
Бағдар сөздер 116
Тізбе сөздер 120
Тізбе сөздің жауаптары 152
Матау сөздер 155
Матау сөздердің жауаптары 203

ЕКІНШІ БӨЛІМ
МҰХТАР ӘУЕЗОВТЫҢ «АБАЙ ЖОЛЫ» РОМАНЫ БОЙЫНША:
Сөзжұмбақтар 207
Сөзжұмбақтардың жауаптары ....

ҮШІНШІ БӨЛІМ
Қазақ сөзжұмбағының әліппесі 286

Редакторы Ардақ Смағұлова

Аэлита Ахметсәлімқызы 1967 жылы 14 шілдеде Зайсан қаласында туған. 1984 жылы М. Әуезов атындағы орта мектепті, 1989 жылы Өскемен қаласындағы педагогикалық институтты бітірген. Еңбек жолын облыстық спорт мектебінен бастаған. 1993 жылдан бері жеке кәсіпкерлікпен айналысады. 2001 жылы Зайсан қаласына өз қаражатына жаңа мешіт салғызып, пайдалануға берді. Қазіргі кезде «Жұмыспен қамту – 2020» бағдарламасы бойынша 500 адамды жұмыспен қамтып отырған облыс, республикаға танымал кәсіпкер. Елбасы Нұсұлтан Назарбаевтың тапсырмасымен, аймақ басшысы Бердібек Сапарбаевтың бастамасымен 2009 жылыдан бері жүзеге асырылып келе жатқан «Туған жерге – тағзым» акциясына белсене қатысып жүрген облыстың үздік меценаттардың бірі. «Ерен еңбегі үшін» медалімен марапатталған. Зайсан ауданының құрметті азаматы. Демеушілік жасап, осы кітапты жарыққа шығарды. Ұлы Абайдың аруағы риза болсын. Ізгі де жақсы істеріңе Алла жар болсын!